Klasifikacija i vrednovanje priobalnih krajobraza otoka Korčule s aspekta razvoja turzima

Klisura, Marija

Master's thesis / Diplomski rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Agriculture / Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:204:298743

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-19**

Repository / Repozitorij:

Repository Faculty of Agriculture University of Zagreb

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
AGRONOMSKI FAKULTET

KLASIFIKACIJA I VREDNOVANJE PRIOBALNIH KRAJOBRAZA OTOKA KORČULE S ASPEKTA RAZVOJA TURIZMA

DIPLOMSKI RAD

Marija Klisura

Zagreb, srpanj, 2018.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
AGRONOMSKI FAKULTET

Diplomski studij:
Krajobrazna arhitektura

KLASIFIKACIJA I VREDNOVANJE PRIOBALNIH KRAJOBRAZA OTOKA KORČULE S ASPEKTA RAZVOJA TURIZMA

DIPLOMSKI RAD

Marija Klisura

Mentor: doc.dr.sc. Sonja Butula

Neposredni voditelj: mr. sc. Vesnica Koščak Miočić Stošić

Zagreb, srpanj, 2018.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

AGRONOMSKI FAKULTET

IZJAVA STUDENTA

O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, **Marija Klisura**, JMBAG 0178082667, rođen/a dana 23.12.1991. u Zagrebu, izjavljujem da sam samostalno izradila/izradio diplomski rad pod naslovom:

KLASIFIKACIJA I VREDNOVANJE PRIOBALNIH KRAJOBRAZA OTOKA KORČULE S ASPEKTA RAZVOJA TURIZMA

Svojim potpisom jamčim:

- da sam jedina autorica/jedini autor ovoga diplomskog rada;
- da su svi korišteni izvori literature, kako objavljeni tako i neobjavljeni, adekvatno citirani ili parafrazirani, te popisani u literaturi na kraju rada;
- da ovaj diplomski rad ne sadrži dijelove radova predanih na Agronomskom fakultetu ili drugim ustanovama visokog obrazovanja radi završetka sveučilišnog ili stručnog studija;
- da je elektronička verzija ovoga diplomskog rada identična tiskanoj koju je odobrio mentor;
- da sam upoznata/upoznat s odredbama Etičkog kodeksa Sveučilišta u Zagrebu (Čl. 19).

U Zagrebu, dana _____ _____

Potpis studenta / studentice

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
AGRONOMSKI FAKULTET

IZVJEŠĆE

O OCJENI I OBRANI DIPLOMSKOG RADA

Diplomski rad studenta/ice **Marija Klisura**, JMBAG 0178082667, naslova

KLASIFIKACIJA I VREDNOVANJE PRIOBALNIH KRAJOBRAZA OTOKA KORČULE S ASPEKTA RAZVOJA TURIZMA
obranjen je i ocijenjen ocjenom _____ , dana _____ .

Povjerenstvo:		potpisi:
1.	doc.dr.sc. Sonja Butula mentor	_____
	mr.sc. Vesnica Koščak Miočić Stošić neposredni voditelj	_____
2.	doc. dr. sc. Goran Andlar član	_____
3.	doc. dr. sc. Ines Hrdalo član	_____

Zahvala

Hvala mentorici doc.dr.sc. Butula na dugogodišnjem strpljenju i konstruktivnim kritikama koje su me poticale da preispitujem poznato i spoznajem bitno, kako u struci tako i u životu.

Veliko hvala neposrednoj voditeljici mr.sc. Košćak na požrtvovnosti i neiscrpnoj pozitivnoj životnoj energiji. Hvala na prijedlogu ideje za izradu ovog rada. Pružili ste mi veliki oslonac i držim vas za primjer ljubavi i volje prema struci.

Članovima komisije, doc.dr.sc Hrdalo i doc.dr.sc. Andlar zahvaljujem na posvećenosti studentima i prijateljstvu koje su mi pružili u toku studija.

Hvala svim zaposlenicima Zavoda za ukrasno bilje, krajobraznu arhitekturu i vrtnu umjetnost, posebno izv.. prof. dipl. ing. arh. Stergaršek i tajnici zavoda Jelić na dugogodišnjem osmjehu.

Hvala svim bliskim prijateljima, osjećam veliko bogatstvo znajući kako se zajedno veselimo se svakoj maloj pobjedi kao da je naša osobna.

Najveću zahvalu upućujem svojoj majci, na razumijevanju i nesebičnoj potpori bez koje moja postignuća ne bi bila moguća, njoj posvećujem ovaj rad.

Hvala!

SADRŽAJ:

1. Uvod 1
1.1. Cilj rada 1
1.2. Materijali, metode i radni proces 2
2. Prirodni čimbenici otoka Korčule 3
2.1. Geološko-geomorfološke značajke 3
2.2. Pedološke značajke 5
2.3. Hidrološke značajke 7
2.4. Vegetacijske značajke 8
3. Zaštićena područja otoka Korčule 10
3.1. Područja Natura 2000 10
3.2. Zaštićena područja prirode prema Zakonu o zaštiti prirode 11
3.3. Područja značajna za floru Hrvatske (IPA) 14
3.4. Zaštićena kulturna dobra 15
4. Antropogeni čimbenici otoka Korčule 17
4.1. Razvoj naselja 17
4.2. Razvoj poljoprivrede 18
3.3. Šumarstvo 21
4.4. Snažne prostorne deformacije 21
5. Razvoj turizma na otoku Korčuli 23
5.1. Općeniti model razvoja turističke destinacije prema Butleru 23
5.2. Analiza razvoja turizma otoka Korčule prema Butlerovu modelu 24
5.3. Sažetak i zaključak analize razvoja turizma na Korčuli 27
6. Zaštita krajobraza u legislativi te strateškim i razvojnim prostorno planskim dokumentima 29
6.1. Zakon o otocima 31
6.2. Strateški razvojni dokumenti 33
6.3. Smjernice za integralno upravljanje obalnim područjem Dubrovačko-neretvanske županije 38
6.4. Prostorno planska dokumentacija 40
6.5. Analiza planiranih razvojnih područja na temelju strateških i planskih dokumenata 79
6.6. Krajobraz u prostornim planovima općina na otoku Korčuli 85
7. Analiza i definiranje pojavnih oblika krša obale otoka Korčule 90
7.1. Horizontalni krški obalni oblici 91

7.2. Vertikalni krški obalni oblici 92
8. Tipološka klasifikacija krajobraza 96
8.1. Priobalni krajobraz otoka Korčule 96
8.2. Metoda tipološke klasifikacije - podtipovi 98
8.3. Tipologija otoka, otočića i hridi 100
9. Krajobazna podtipologija otoka Korčule 101
I. Obalna padina 101
II. Obalni rub 108
III. Otočja 121
10. Valorizacija krajobraznih podtipova 125
10.1. Kriteriji vrednovanja 125
10.2. Rezultati vrednovanja 126
11. Ugroženost krajobraza i razvojni pritisci 131
11.1. Metoda provedbe analize ugroženosti 131
11.2. Rezultati analize ugroženosti 133
12. Analiza prihvatljivosti zahvata na primjeru područja vrlo velike ugroženosti: Prižba-Ravno 134
13. Rezultati i rasprava 138
14. Zaključak 145
Prijedlozi za daljnje projekte 147
Popis priloga 147
Popis slika 148
Popis literature: 155
Životopis 163

Sažetak

Diplomskog rada studentice **Marije Klisura**, naslova

KLASIFIKACIJA I VREDNOVANJE PRIOBALNIH KRAJOBRAZA OTOKA KORČULE S ASPEKTA RAZVOJA TURIZMA

Prirodni i antropogeni čimbenici su tijekom povijesnog razvoja otoka Korčule formirali brojne i raznolike priobalne krajobraze koji su u novije vrijeme izloženi turističkim razvojnim pritiscima koji mogu imati degradirajući utjecaj.
Analizom razvoja turizma na otoku Korčuli utvrđeno je da postojeći trend razvoja turizma nije u skladu s Strategijom razvoja otoka DNŽ, te se dao zaključak o mogućim smjerovima razvoja turizma u odnosu na očuvanost prirodnosti i autentičnosti krajobraza. Identificirano je 27 planiranih turističkih lokacija temeljem važećih strateških i prostorno-planskih dokumenata.
Metode i alati zaštite krajobraza u prostornom planiranju mogu doprinijeti očuvanju, zaštiti i unapređenju krajobraza. U radu je preuzeta i detaljnije razrađena tipologija krajobraza iz Krajobrazne studije DNŽ, odnosno, opći krajobrazni tip krajobraz polja i udolina poluotoka (3.2), krajobraz padina otoka i poluotoka (3.3.) i krajobraz manjih otoka i otočja (3.4.). Tipološkom klasifikacijom krajobraza identificirani su različiti tipovi krajobraza i pripadajuća im krajobrazna područja, odnosno, analizirana je krajobrazna raznolikost otoka Korčule te je utvrđeno 8 krajobraznih podtipova obalne padine, 6 obalnog ruba i 4 otočja.
Valorizacijom krajobraza je svim krajobraznim podpodručjima dodijeljena ocjena vrijednosti te je srednja ocjena uzela kao vrijednost krajobraznog podtipa. Najvrjednijim su prepoznati 4 podtipa obalne padine sa pripadajućim obalnim rubom i 2 podtipa otočja.
Analiza ugroženosti provela se za sva krajobrazna podpodručja unutar kojih je planirana turistička namjena te se prepoznala vrlo velika ugroženost na sedam lokacija.
Na primjeru turističkog lokaliteta Prižba-Ravno, jedne od najugroženijih lokacija, analizirana je prostorno planska dokumentacija i dat prijedlog/model zaštite krajobraza.
Dati su prijedlozi za daljnje projekte u svrhu zaštite i upravljanja krajobrazom otoka Korčule

Ključne riječi: Korčula, tipološka klasifikacija krajobraza, zaštita krajobraza, valorizacija krajobraza, ugroženost krajobraza

Summary

Of the master's thesis - student **Marija Klisura,** entitled

CLASIFICATION AND EVALUATION OF COASTAL LANDSCAPE CHARACTER AREAS OF ISLAND OF KORČULA FROM THE TOURIST DEVELOPMENT PERSPECTIVE

During the historical development of the island of Korcula, natural and anthropogenic factors have created numerous and varied coastal landscapes, which have recently been exposed to tourist development pressures that can have degrading influence.

An analysis of the development of tourism on the island of Korcula found that the existing trend of tourism development is not in line with the Development Strategy of the island of Dubrovnik-Neretva County and gave a conclusion on possible directions of tourism development in relation to the preservation of naturalness and landscape authenticity. 27 planned tourist locations were identified based on valid strategic and spatial planning documents.

Landscape planning methods and tools can contribute to conservation, protection and improvement of landscapes. The Study of landscape typology of Dubrovnik-Neretva County has been used and elaborated in more detail. The landscape character areas classification has identified different types of landscape and their respective landscape areas, ie, the landscape diversity of the island of Korcula has been analyzed and 8 landscape sub character units of the coastal slope type, 6 coastal bank types and 4 island types have been identified.

Landscape evaluation has assigned a value of all sub character areas, and the average value is taken as the mean value of the landscape sub character. The most valuable are the 4 landscape sub character types of coastal slope with the associated coastline and 2 sub characters of the island types.

Threat analysis was carried out for all the landscape sub character areas within which the tourism development types was planned and a very large threat to seven sites was identified.

Keywords: Korčula, Landscape Character Assessment, Landscape protection, Landscape evaluation, Landscape threat analysis

1. Uvod

Otok Korčula pripada Dubrovačko-neretvanskoj županiji, ima površinu od 279,03 km² i 16.000 stanovnika. Na području otoka djeluje pet lokalnih teritorijalnih jedinica, Općine Vela Luka, Blato, Smokvica i Lumbarda te Grad Korčula. Gospodarstvo otoka temelji se na turizmu čijem razvoju pogoduje povoljan prometni položaj (blizina poluotoka Pelješca i trajektne linije), bogata kulturna baština te prirodne ljepote (brojne uvale i plaže).

Procesi razvoja turizma ugrožavaju kako prirodne tako i kulturne krajobraze. Krajobraz se trenutno u Hrvatskoj štiti kroz Zakon o zaštiti prirode, Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara te kroz dokumente prostornog planiranja. No unatoč postojanju navedenih oblika zaštite, postojeće metode zaštite i vrednovanja krajobraza koje se provode u prostornom planiranju na otoku Korčuli nisu zadovoljavajuće.

Trend intenzivnog razvoja turizma nastavit će se zbog velike privlačnosti i raznolikosti krajobraza otoka Korčule. Problem je što je razvoj turizma do sada uglavnom negativno utjecao na krajobraze obalnih područja i velika je vjerojatnost da će se dodatno degradirati obalno područje otoka Korčule ukoliko zaštita krajobraza izostane. U trenutku pisanja ovog rada prepoznaje se tendencija izgradnje objekata za turističke svrhe uz samu obalu. Takvi novi objekti nisu gabaritima u skladu s okolinom što posebno narušava sliku krajobraza ukoliko se smještaju u blizini postojećih naselja u kojim prevladava tradicionalna tipologija izgradnje.

Rješenje treba tražiti u uključivanju metoda zaštite i vrednovanja krajobraza u proces prostornog planiranja.

1.1. Cilj rada

Ciljeve rada možemo podijeliti na tri cjeline:

Dati pregled postojećih metoda zaštite krajobraza u prostornom planiranju i analizirati njihovu učinkovitost. Identificirati planirane turističke zone, analizirati pojavnost i sadržaj istih na županijskoj i lokalnoj razini kroz strateške razvojne dokumente i prostorno plansku dokumentaciju.

Izraditi klasifikaciju krajobraza priobalnih krajobraza otoka Korčule te provesti vrednovanje krajobraznih podtipova.

Utvrditi opterećenost pojedinih krajobraznih tipova identificiranim turističkim zonama. Obzirom na vrijednost krajobraza i planirane turističke zone odrediti ugroženost i dati primjer analize prihvatljivosti zahvata za krajobraz na jednom primjeru ugroženog krajobraznog podpodručja.

1.2. Materijali, metode i radni proces

Materijali korišteni za izradu rada su vektorski i rasterski GIS podaci (ortofoto, HOK, TK 25, prostorno planski podaci, II razina klasifikacije krajobraza preuzeta iz Krajobrazne studije DNŽ) te fotodokumentacija.

Kabinetskim istraživanjem iščitali su se strateški dokumenti: jedan strateški dokument županijske razine (Strategija razvoja turizma Dubrovačko-neretvanske županije) te tri strategije razvoja turizma lokalne razine (općine Vela Luka, Smokvica, Korčula) i jedna strategija razvoja općine (Blato). Kao potencijalno bitan dokument za ostvarivanje holističkog pristupa prostornom planiranju iščitao se dokument: Smjernice za integralno upravljanje obalni područjem DNŽ.

Osim strateških dokumenata, iščitala se prostorno planska dokumentacija, od čega jedan prostorni plan županijske razine (Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije), četiri Prostorna plana uređenja Općina (Vela Luka, Blato, Smokvica, Lumbarda) te jedan Prostorni plan uređenja Grada (Korčula).

Izrada krajobrazne podtipologije obuhvaća područje od 135 km² što uključuje priobalni krajobraz otoka Korčule te pripadajućeg otočja.

Obzirom da je reljef jedan od glavnih kriterija tipološke klasifikacije pristupilo se izradi digitalnog modela reljefa obale do 50 mnv na temelju slojnica sa karte TK 25. Rezultati su se provjerili terenskim istraživanjem i potkrijepili prikupljenom fotodokumentacijom.

Pristupilo se digitalnoj obradi podataka računalom uz pomoć GIS-a (Geographical Information System, tj. Geografski Informatički Sistem) što je uključivalo kartiranje, georeferenciranje važećih prostornih planova i podloga Krajobrazne studije DNŽ te interpretaciju podataka sa WMS (Web Map Service) servisa Bioportala.

Faze izrade rada i pripadajuća poglavlja:

- Prikupljanje informacija, podataka i prostornih podataka
- Kabinetska analiza prikupljenih podataka
- Terenska analiza, fotodokumentacija
- Tipološka klasifikacija krajobraza
- Valorizacija krajobraza
- Ocjena ugroženosti krajobraza
- Analiza prihvatljivosti zahvata na primjeru lokacije velike ugroženosti

2. Prirodni čimbenici otoka Korčule

2.1. Geološko-geomorfološke značajke

Otok Korčula dio je prostranog područja Vanjskih Dinarida. Izgrađen je od niza bora nagnutih prema jugu i jugozapadu. Tjeme glavne antiklinale ide od rta Ražnjić na istoku uz južnu oblu do Ripne, preko Čarskog i Smokviškog Polja, Gornjeg Lova i Divne glave (235 m) na Greben (333 m) i zaliv Potplat na krajnjem zapadu. Njeno sjeverno krilo nagnuto je 15-30°, dok južno, koje ide uz obalu, ima nagibe do 40-70 pa čak i 90°. Od ove antiklinale koja je jezgra otoka odvaja se kod Žrnova i Pupnata još po jedna antiklinala, ali dinarskog smjera.[1] Na zapadu pored glavne sreće se još tri paralelne antiklinale. Jedna polegla nalazi se sjeverno od Blatskog Polja, druga ide preko Kule (316m) i Potirne na zapad, a treća je potopljena između niza jugozapadnih otočića i kopna.

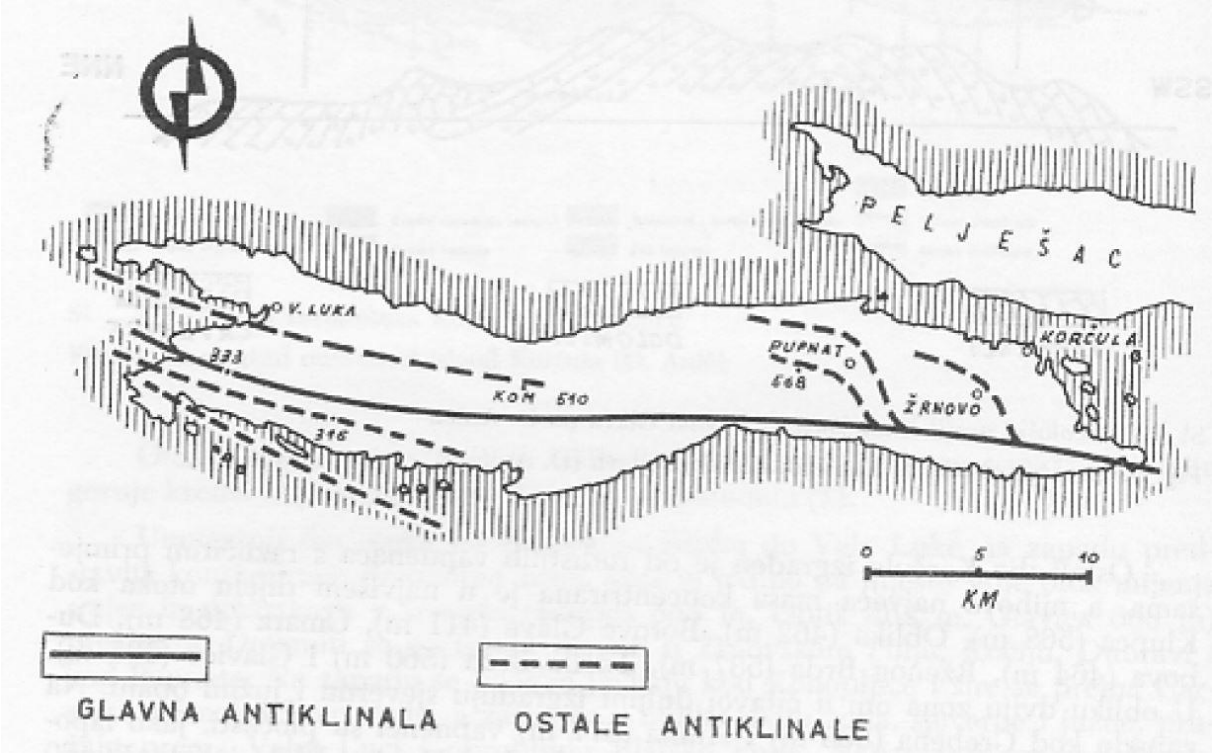

Slika 1. Glavni smjerovi nabornih pravaca na otoku Korčuli (Kalogjera, 1976)

Otok Korčula je primjer kraja u kojem je reljef nastao isključivo krškim i fluviokrškim procesima. Izgrađuju ga vapnenci i dolomiti taloženi u razdoblju od donje do gornje krede (razdoblje od prije 145 do prije 70 milijuna godina), koji su mjestimice prekriveni terra rossom i pijescima kvartarne starosti. [2]

[1] Istočni dio otoka pruža se dinarski NW-SE. Kod Oblika (462 m), Klupca (568 m) i Glavice (308 m) ovaj smjer prelazi u hvarski E-W. M. Kišpatić (1792,4) tvrdi da postoji izrazita tektonska linija Korčula-Hvar-Vis-Brusnik na kojoj je došlo do promjene smjera otoka.

[2] Obilježja tih naslaga (vapnenaca i dolomita) upućuju na njihovo taloženje u relativno plitkomorskoj, turbulentnoj sredini, s promjenjivim jačinama strujanja, koncentracijama soli, temperaturama i dubinama voda (Korolija, 1977)

Reljef kao element krajobraza najviše utječe na fizionomsku i funkconalnu diferencijaciju prostora. Otok Korčulu karakterizira centralni vapnenački brdoviti prostor koji kao barijera odvaja relativno pitomije krajeve istoka, a naročito zapada, gdje se razvio tipični dolomitni pejzaž, vrlo pitom i blag. Vapnenačka barijera uvjetuje formiranje dviju gospodarsko-funkcionalnih cjelina i to zapadnu s naglašenom agrarnom tradicijom, i istočnu u kojoj je značenjem upravnog centra dominirala Korčula. Nizovi krških udubljenja bili su prirodne veze koje je centralni prostor kidao, tako da je tek 1925. g. probijena cesta koja svladava uspon do 300 m.

Na Korčuli se susreću različiti površinski oblici od strmih kanjonskih padina do blagih poprečnih suhih dolina. Istovremeno djelovanje dvaju suprotnih morfogenetskih procesa, riječne erozije i krškog modeliranja omogućilo je velike i pejzažno uočljive razlike sastava, obilje stijena prijelaznih osobina kao što su laporasti pločasti vapnenci i dolomiti i prisustvo čistih kompaktnih vapnenaca. Pitomost korčulanskog pejzaža, stranog krškim krajevima, posljedica je specifičnog sastava, malene nadmorske visine i naglašenog utjecaja kserofitne vegetacije.

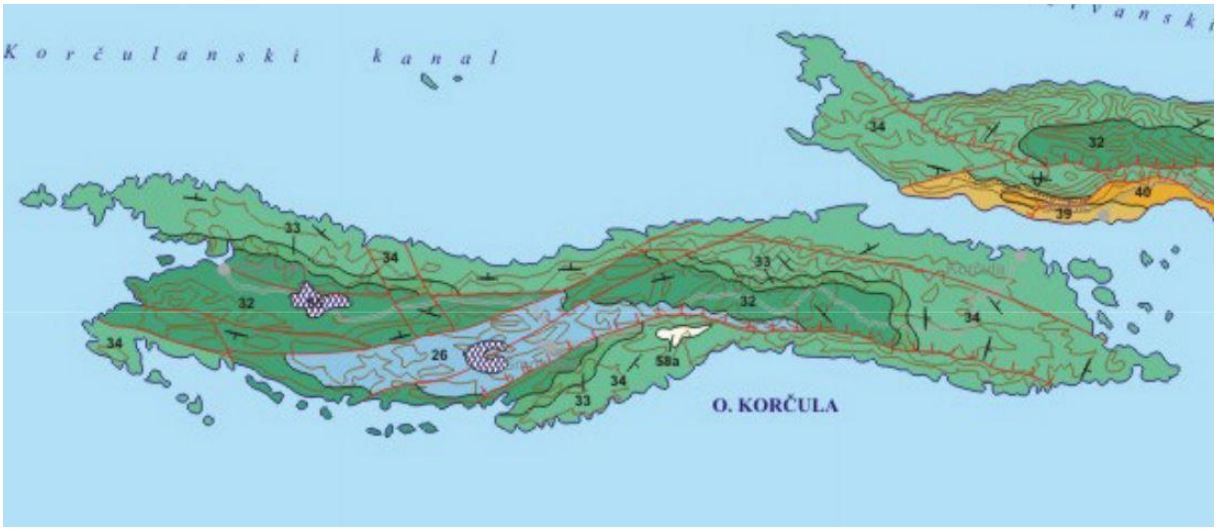

Slika 2. Geološka karta otoka Korčule, Izvor: https://www.hgi-cgs.hr/geoloska_karta_Hrvatske_1-300_000.htm

Reljefne osobine utječu i na mikroklimatske razlike. Kraj oko Pupnata osjetno je hladniji zimi i vrući ljeti, a više je i vlage. Zbog pružanja glavnih elemenata reljefa u smjeru istok-zapad, utjecaj bure slabo se osjeća na južnoj obali, a jugo će biti neznatno na sjevernoj. Prisojna ekspozicija južnih obalnih padina uvjetovala je, za razliku od osojnih, jako agrarno iskorištavanje s uzgojem vrlo kvalitetne loze.

Reljef otoka Korču katerteristična je po raščlanjenosti reljefa, specifičnoj razlici sjeverne, blaže nagnute obale od južne, strme obale. Primjer je pitomosti reljefa što je jedinstveno za krške krajeve. U vidu razvoja turizma najveći reljefni resurs su razvedenost obale i otočja brojnim uvalicama i uvalama sa žalima te karakteristični pijesci na Istočnom dijelu otoka.

2.2. Pedološke značajke

S pedogenetskog gledišta, na Korčuli se nalaze tri skupine matičnih supstrata: čisti i tvrdi vapnenci, dolomiti, te nevezani kvartarni sedimenti (Martinović, 1986).

Najzastupljenija tla otoka Korčule šumska su tla formirana na vapnencima, te na vapnencima u izmjeni s dolomitima. Uz samu obalu, posebno na zapadnom dijelu otoka, nalazi se crnica, ocrveničena u izmjeni sa kalkokambisolom. To je humusnoakumulativno tlo, razvijeno na tvrdim i čistim vapnencima i reljefu koji izrazito pogoduje eroziji. Unutrašnji dio otoka od Žrnova na istoku do Vele Luke na zapadu predstavlja kontinuiranu dolomitnu zonu. [3]

Ostali dio Korčule izgrađen je od rudistnih vapnenaca s različitim primjesama, a njihova najveća masa koncentrirana je u najvišem dijelu otoka**. U obliku dviju zona oni u čitavoj duljini izgrađuju sjevernu i južnu obalu.** Na zapadu kod Grebena (333 m) i Huma (377 m) vapnenci su pločasti, jako laporoviti i tamne do crne boje, dok su na istoku kod Donjeg Blata i Krmače (60m) manje laporoviti i debelo usoljeni. Na istočnom dijelu južne obale kod Pavija Luke i Orlanduše vapnenci prelaze postepeno u čiste mramore crvenkaste boje, ali su prostorno jako ograničeni i bez značenja. **Iznad dolomita i vapnenca nalaze se mlade pleistocene naslage**: terra rossa, konglomerati, breče, koštane breče i pijesak. Ovi sedimenti nataloženi su u krškim udubljenjima ili dnima poprečnih suhih dolina, dok pijesaka ima u Blatskom Polju, Prapratni, Brgulji i Višnji kod Čare, te Lumbardi gdje zauzima najveće površine. Ove naslage imaju ogromno značenje za ljudsku aktivnost, jer one **čine većinu obradivog zemljišta**. O njihovoj debljini ovisi bonitet tla i mogućnost zadržavanja vlage, koja je u mediteranskoj klimi presudna za kulture.

U krškim je poljima proces antropogenizacije najizraženiji. Smještaj naselja odražava utjecaj reljefnih osobina pa su se tako naselja u unutrašnjosti otoka smjestila uz rubove krških udubljenja na kontaktu obradive zone i šumskog pojasa. Antropogenim utjecajem na većem dijelu ovog prostora stvoren je poseban tip krajolika, u kojem se ističu rigolana terasirana tla. Drugo veliko područje čine krška polja i depresije, gdje prevladavaju duboka antropogena tla, nastala iz različitih koluvijalnih, a lokalno i eolskih nanosa. O dugotrajnom i intenzivnom antropogenom utjecaju na pedosferu otoka Korčule svjedoče brojna terasirana tla rasprostranjena po cijelom otoku. Plodna poljoprivredna tla mogu se grupirati u dvije skupine: rigolana tla polja i rigolana tla terasa. Zbog iznimno jakoga višegodišnjeg antropogenog utjecaja vrlo je malo tala s očuvanim prirodnim svojstvima izvornih tipova (Martinović, 1986).

Sjevernu i južnu obalu u čitavoj duljini izgrađuju rudistni vapnenaci s različitim primjesama. Plesitocenske naslage taložene su u krškim udubljenjima i čine većinu obradivog zemljišta, oto kojih su kroz povijest formirana naselja. Obzirom na višegodišnje antropogene utjecaje većina tala na otoku Korčuli nije zadržala svoje izvorne tipove.

[3] Dolomiti su na istoku izraziti u Žrnovskom Polju, Kočiju, Dubravi i kod Pupnata. Na zapadu se ponovo javljaju kod Konoplice i šire se prema Čarskom i Smokvičkom Polju, a zatim se u obliku dviju zona, sjeverne i južne, pružaju prema Veloj Luci i obrubljuju Blatsko Polje i kao manji ulošci u seriji vapnenaca kao kod Pupnatske Luke, Samograda, Bristve i Pupnja (102 m). (Kalodjera, 1976).

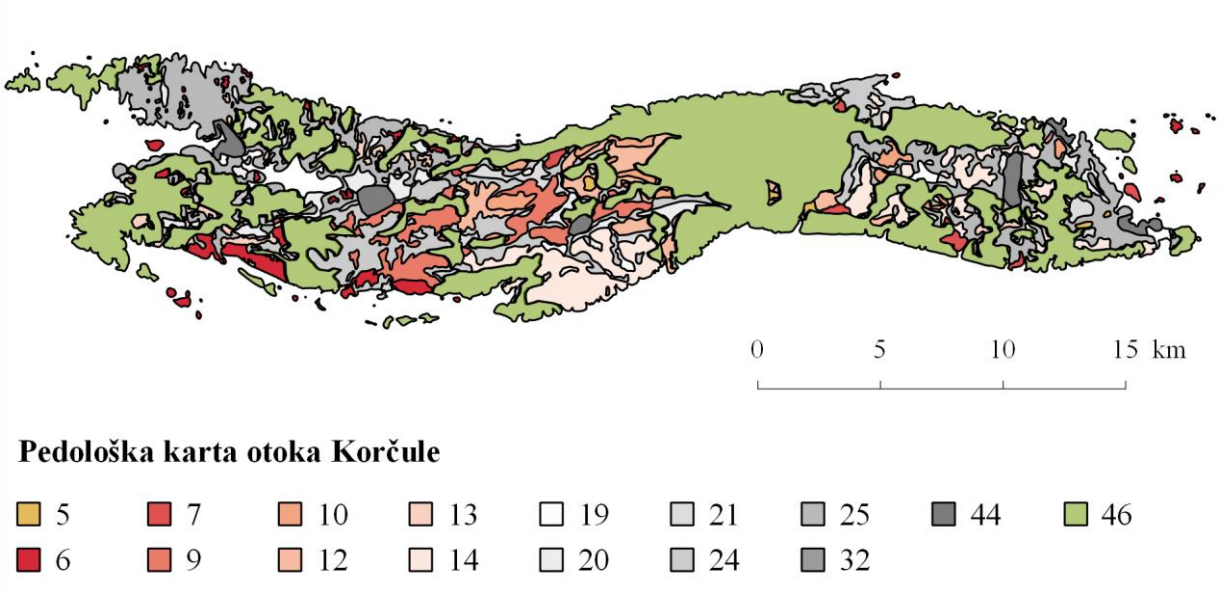

Slika 3. Pedološka karta otoka Korčule. Izvor: SHP pedoloska karta_HTRS

Legenda pedološke karte poljoprivrednog zemljišta

Broj	Sastav i struktura	Zastuplje-nost, %
5.	Vapnenačko dolomitna crnica organomineralna Vapnenačko dolomitna crnica posmeđena (ili ocrveničena) Rendzina na dolomitu Smeđe na vapnencu plitko	40 10 30 20
6.	Vapnenačko dolomitna crnica posmeđena (ili ocrveničena) Smeđe na vapnencu plitko Rendzina na dolomitu plitka	60 30 10
7.	Vapnenačko dolomitna crnica ocrveničena Vapnenačko dolomitna crnica organomineralna Smeđe na vapnencu plitko	50 10 40
9.	Rendzina na dolomitu plitka Rendzina na dolomitu srednje duboka Smeđe na vapnencu plitko Smeđe na vapnencu srednje duboko	50 10 30 10
10.	Smeđe na vapnencu plitko Smeđe na vapnencu srednje duboko Vapnenačko dolomitna crnica organomineralna Vapnenačko dolomitna crnica posmeđena Rendzina na dolomitu	40 20 20 10 10
12.	Smeđe na vapnencu plitko Vapnenačko dolomitna crnica ocrveničena (ili posmeđena) Crvenica srednje duboka	60 20 20
13	Smeđe na vapnencu i dolomitu plitko Smeđe na vapnencu i dolomitu srednje duboko Rendzina na dolomitu plitka Vapnenačko dolomitna crnica, organomineralna	40 10 30 20
14.	Smeđe na vapnencu plitko i srednje duboko Crvenica srednje duboka i duboka Vapnenačko dolomitna crnica ocrveničena i posmeđena	50 30 20
19	Antropogena tla polja iz lesoidnog ili pjeskovitog materijala	100
20	Antropogena tla polja iz crvenice ili smeđeg tla duboka	100
21	Antropogena skeletoidna tla polja i manjih terasa iz smeđeg tla ili crvenica	100
24	Antropogena tla terasa na dolomitu	100
25	Antropogena tla terasa iz crvenica i smeđeg tla	100

32	Močvarno glejno mineralno karbonatno Močvarno glejno humozno karbonatno	80 20
44	Veća naselja	
46	Šume	

Tablica 1. Legenda pedološke karte poljoprivrednog zemljišta

Osjenčani model reljefa otoka Korčule:

Slika 4. Osjenčani model reljefa otoka Korčule. Izvor: Osjenčani model reljefa, webgis.hgi-cgs.hr

2.3. Hidrološke značajke

2.3.1. Površinske vode

Na otoku nema aktivnih površinskih tokova. Najveći dio oborinskih voda ponire kroz porozno tlo te teče podzemno što dokazuju brojne vrulje, osobito duž južne obale otoka, te izvori bočate vode na obalama.[4] Za jakih kiša javljaju se mjestimične, snažne i kratkotrajne bujice. Na otoku se nalazi i dvadesetak manjih lokava (npr. Donje blato, Čarsko polje, Sitnica, Bradat i dr.), od kojih su neke stalne tijekom cijele godine, dok većina od njih presuši u ljetnom razdoblju. Česta plavljenja na otoku javljaju se samo na području Donjeg blata kod Lumbarde. To je tipično krško polje u kojem se najniži središnji dio nalazi na oko 1 m.n.m. Hidrološki interesantno polje u kršu je Blatsko Polje i njegov nastavak Velo Polje. To je najveće polje u kršu naših otoka, koje je bilo plavljeno do 1913. godine kada je prokopan tunel do zaliva Bristva u duljini od 2240 m profila 4,70 m2 (Kalodjera, 1976). Osim tunela, izvedeni su i odvodni kanali unutar Blatskog polja, čime se riješio problem poplava (Krklec, 2010).

2.3.2. Podzemne vode

Zalihe podzemnih voda na otoku Korčuli su ograničene i direktno ovise o klimatskim prilikama, odnosno o količini oborina (Vlahović, 2005). Kvaliteta podzemne vode koja se zahvaća u vršnom dijelu karbonatnog okršenog vodonosnika na području Blatskog polja pada zbog prekomjerne eksploatacije tijekom ljetnih mjeseci (Terzić, 2008) (Vlahović, 2005).

[4] Kalodjera navodi da je u povijesti bilo starih površinskih tokova na otoku čemu nam svjedoči viseća dolina- između Čmara i Gomilice i duboka erozivna jaruga južno od Potirne (Kalodjera, A. 1976).

Na cijelom otoku postoji samo jedan stalni izvor pitke vode malog kapaciteta kod Lumbarde, na predjelu Krmača (Ivičić, 1998). Osim ovog izvora, na otoku je i nekoliko manjih povremenih izvora slatke vode (npr. kod Pupnata, u Čari i dr.).

2.4. Vegetacijske značajke

Prema Trinaestiću, vegetacija na južnoj padini otoka, gotovo u potpunosti pripada stenomediteranskoj vegetacijskoj zoni divlje masline (*Oleo sylvestris-Ceratonion siliquae*) i danas je najvećim dijelom predstavljena šumama alepskog bora (*Pinus halepensis*). Vegetacija na sjevernoj padini pripada eumediteranskoj vegetacijskoj zoni česvine te dominiraju čiste šume i makije česvine (*as. Myrto-Quercetum ilicis*). Osim šuma i makija, na otoku su zastupljeni bušici. Manji dio su poljoprivredne površine koje se šire na račun šumskih staništa. Šume i šumsko zemljište na otoku Korčuli obuhvaćaju oko 16 700 ha, što je oko 60% površine otoka (PPU Grada Korčule, 2003). Najznačajnija šumska vrsta u biljnom pokrovu otoka je česvina (Quercus ilex). Obzirom na veliku bioraznolikost otoka, prilaže se popis biljnih asocijacija i vrsta koje su prepoznate kao značajne i karakteristične za obalnu zonu otoka Korčule i Korčulanskog arhipelaga:

Mediteranske borove šume

- Asocijacije Querco ilicis-Pinetum halepnsi, Junipero phoeniceae-Pinetum halepensis, Pistacio lentisci-Pinetum halepensis i Erico manipuliflorae-Pinetum halepensis
- Makija
  Fraxino orni-Quercetum ilicis, Myrto communis-Quercetum ilicis, Fraxino orni-Quercetum cocciferae i Pistacio lentisci-Juniperetum phoeniceae (Jeričević, 2014)
- Garig
  Erico-Cistetea
  Oleo sylvestris-Ceratonion siliquae, Euphorbio-Glaucietum petrosum, Plantagini-Staticetum cancellatae (Trinajstić I. , Novi prilog flori otoka Korčule, 1970)
- Hridi
  Brachypodio-Cymbopogonetum:*Heteropogon allionii*, *Anthyllis rubicunda* Wender., *Asphodelus microcarpus*, *Helichrysum italicum*, *Romulea bulbocodium* (L.), *Reichardia picroides* (L.), *Euphorbia spinosa* L., *Briza maxima* L., *Car ex glauca* Murr. var. *cuspidata* (Host)
  Salsola kali L.; Na slanim mjestima uz morsku obalu, elemenat vegetacije morskih žalova asocijacije *Euphorbio-Glaucietum petrosum* oko Korčule, Lumbarde, na otočiću Badiji (Trinajstić I. R.-B., 1967)
- Biljke pukotina stijena
  Phagnalo-Centaureetum ragusinae: *Convolvulus cneorum* L., *Allium ampeloprasum* L, *E. spinosa* L. f. *intercedens* Rohl.; U pukotinama obalnih grebena na otočiću Badiji (Trinajstić I. R.-B., 1967)
  S. sedoides Poir.; U pukotinama obalnih grebena, elemenat asocijacije ***Plantagini-Staticetum cancellatae***, oko Lumbarde (Trinajstić I. R.-B., 1967)
  Agropyron litorale (Host) Dum.; U pukotinama obalnih grebena oko Lumbarde, na otočiću Badiji (Trinajstić I. R.-B., 1967)
- Halofilne biljke obalnih grebena

Plantagini-Staticetum cancellatae: *Crithmum maritimum* L.; Na obalnim grebenima u opsegu asocijacije ***Plantagini-Staticetum cancellatae*** u Korčuli, Lumbardi, na otočiću Badiji (Trinajstić I. R.-B., 1967)

Statice cancellata Bern h.; Na obalnim grebenima u opsegu asocijacije ***Plantagini-Staticetum cancellatae*** oko Korčule, Lumbarde, na otočiću Badiji (Trinajstić I. R.-B., 1967)

Catapodium loliaceum (Huds.) Lk.; Uz rubove putova na morskoj obali, elemenat asocijacije ***Plantagini-Staticetum cancellatae*** oko Korčule (Trinajstić I. R.-B., 1967)

Vitex agnus castus L.; Na vlažnim i slanim mjestima u Lumbardi, na obalnim grebenima otočića Badije (Trinajstić I. R.-B., 1967)

Silene angusttfolia Guss. var. *reiseri* K. Maly, *Lotus allionii* Desv., *Euphorbia peplis* L.; U okviru vegetacije morskih žalova u Prižbi. (Hodak, 1963)

Arthrocnemum glaucum (Del.) Ung. Sternb.; Uz morsku obalu u Lumbardi (Trinajstić I. R.-B., 1967)

- Ostale pratilice

  Brachypodium ramosum (L.) R. et Sch., *Smilax aspcra* L., *Dactylis hispánica* Roth, *Pistacia lentiscus* L., *Prasium majus* L., *Asparagus acutifolius* L., *Daucus carota* L., *Muscari comosum* (L.) Mili.,*Juníperas phoenicea* L., *Orobanche* sp. (Hodak, 1963), *Carex extensa* Good.; Uz morsku obalu u Lumbardi (Trinajstić I. R.-B., 1967)
- Psamofitske vrste

  Avellinia michelii (Savi) Parl., Ornithopus compressus L., Plantago bellardii All., (Jeričević, 2014), *Calystegia soldanella* (L.), *Sporobolus arenarius* (Gou.); (Trinajstić I. , Novi prilog flori otoka Korčule, 1970), *Pancratium maritimum L.* (Trinajstić I. , Flora otočne skupine Korčule, 1984)

  Posebnu pozornost treba obratiti na pješčane obale (Pržina kod Lumbarde) gdje su rasprostranjene psamofitske vrste, mnoge označene kao kritično ugrožene ili ugrožene svojte. (Important Plant Areas (IPA) programme in South, 2009)
- Biljke subliteralne zone

  Posidonia oceanica (L.); u morskim plićacima kod Prižbe, na pjeskovitom dnu.

3. Zaštićena područja otoka Korčule

3.1. Područja Natura 2000

Europski okvir za zaštitu prirode su *Direktiva o pticama* (The European parliament and the Council of the European Union, 2009/147/EC) *i Direktiva o staništima (92/43/EEZ)* (The Council of the European Communities, 1992)

Ekološka mreža je sustav funkcionalno povezanih područja važnih za ugrožene vrste i staništa. Funkcionalnost ekološke mreže osigurana je zastupljenošću njezinih sastavnica. Područja ekološke mreže sukladno EU ekološkoj mreži NATURA 2000 podijeljena su na Područja očuvanja značajna za ptice – POP i Područja očuvanja značajna za divlje svojte osim ptica i stanišne tipove – POVS. Ekološka mreža proglašena je Uredbom Vlade Republike Hrvatske (Hrvatski sabor, 109/2007). Uredbom o ekološkoj mreži utvrđena je ekološka mreža Republike Hrvatske koja se ujedno smatra i područjima Natura 2000.

Sukladno mehanizmu EU Direktive o staništima, Zakon propisuje da se dijelovi ekološke mreže mogu štititi kao posebno zaštićena područja ili provedbom planova upravljanja, kao i kroz postupak ocjene prihvatljivosti za prirodu svakog ugrožavajućeg zahvata.

Svaki plan, program ili zahvat za koji postoji vjerojatnost da može imati značajan negativan utjecaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže mora proći kroz postupak ocjene koji se zove "ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu" (OPEM).[5] Odredbe direktiva prenesene su u Zakon o zaštiti prirode (Hrvatski sabor, 80/2013). Pravni temelj OPEM su članci *6(3) i 6(4) Direktive o staništima,* članci 24. – 51. *Zakona o zaštiti prirode (NN 80/13)* te *Pravilnik o ocjeni prihvatljivosti za ekološku mrežu* (Hrvatski sabor, 146/2014).Negativno ocijenjen zahvat se može odobriti samo u slučajevima prevladavajućeg javnog interesa i uz Zakonom utvrđene kompenzacijske uvjete. Važan mehanizam je i mogućnost sklapanja ugovora s vlasnicima i ovlaštenicima prava na područjima ekološke mreže, uz osiguranje poticaja za one djelatnosti koje doprinose očuvanju biološke raznolikosti.

Korčula sadrži ili je dijelom područja Ekološke mreže: Klupca (HR2000939), Badija i otoci oko Korčule (HR4000007), Poluotok Ražnjić (HR2000940), Lastovski i Mljetski kanal (HR3000426), akvatorij južno od uvale Pržina i sjeverno od uvale Bilin žal uz poluotok Ražnjić (HR3000431), Otok Proizd i Privala na Korčuli (HR3000152), otok Korčula - od uvale Poplat do Vrhovnjaka (HR3000153), Pupnatska luka (HR3000154), uvala Orlanduša (HR3000155), Pavja luka (HR3000156), uvala Rasohatica (HR3000157), otočić Kosor kod Korčule (HR2001055), otočić Veli Pržnjak kod Korčule (HR2001056), i otočić Trstenik kod Korčule (HR2001057).

[5] Pravilnik o ocjeni prihvatljivosti za ekološku mrežu, NN 146/2014 (Više ne vrijedi)
Članak 2.
Ako su planirani prostornim planom za kojeg je provedena ocjena prihvatljivosti, ocjenu prihvatljivosti nije potrebno provoditi za zahvate:
– u izgrađenom dijelu građevinskog područja naselja ili izdvojenom dijelu građevinskog područja naselja, izvan područja ekološke mreže,
– rekonstrukcije unutar postojećih građevnih čestica i obuhvata zahvata ili koridora i rekonstrukcije infrastrukturnih građevina unutar koridora rekonstrukcije, izvan područja ekološke mreže i
– održavanja građevina u izgrađenom dijelu građevinskog područja naselja ili izdvojenom dijelu građevinskog područja naselja, unutar područja ekološke mreže.

Brojni su i pojedinačni objekti u sastavu ekološke mreže: Kočje kod Žrnova na Korčuli (HR2000996), travnjaci (HR2000808), Pišurka špilja (HR2000101), Samograd špilja (HR2000116), Vela špilja (HR2000355), jama na Badiji (HR3000196), špilja na Korčuli (HR2000157), Tabaina špilja (HR2000171), Jakasova špilja (HR2000042), Pupnat (HR2000228), Šakanj rat (HR2000529), Zaklopatica (HR3000372), Ključ (HR3000373), Zvirnovik (HR3000374), Veliki Pržnjak (HR3000375) i Jama Stračinćica (HR3000376).

Slika 5. Područje pod zaštitom NATURA 2000 Izvor: http://www.bioportal.hr/gis/

3.2. Zaštićena područja prirode prema Zakonu o zaštiti prirode

1) Spomenik prirode Vela spilja kod Vele Luke. Podkategorija zaštite: Paleontološka[6]
2) Spomenik prirode Česvina/crnika (Quercus ilex L.) na predjelu zvanom "Klokolina" ili "Mali Kozjak" na području mjesta Žrnovo. Podkategorija zaštite: Rijetki primjerak drveća[7]
3) Spomenik parkovne arhitekture Čempres (Cupressus sempervirens var. pyramidalis f. patula) u selu Čara na otoku. Podkategorija zaštite: Pojedinačno stablo[8]

[6] Vela špilja kod Vele Luke na Korčuli predstavlja važno predhistorijsko nalazište. Iako su iskapanja izvršena samo djelomično, brojni nalazi, pretežno keramike, govore da se radi o vrijednom lokalitetu neolitskog perioda u našem obalnom području. Špilja je i geomorfološki zanimljiv objekt, dužine 45 m, širine 29 m i visine 17 m.

[7] Česvina (crnika) - Quercus ilex L. je važan sastavni element makije, karakteristične mediteranske vegetacije. Ona je najznačajnije drvo nekad visokih šuma koje su uslijed jakog iskorištavanja i sječe prošle u makiju koja je degradacijski stadij šume crnike (Quercetum ilicis Br. - Bl.). Kako je taj zimzeleni hrast raširen u Istri, Primorju, a pogotovo u Dalmaciji uglavnom kao grm ili manje drvo, navedeno stablo s obzirom na dimenzije ima vrijednost lokalnog značaja. Stablo raste u malom krškom docu. Visina mu iznosi oko 15 m do krajnjeg vrha krošnje, a prsni promjer iznosi preko 70 cm. Starost stabla se kreće između 100 do 150 godina.

4) Park šuma Otočić Ošjak kod Vele Luke. Površina: 21.11ha. [9]
5) Spomenik parkovne arhitekture Drvored čempresa. Podkategorija zaštite: Skupina stabala. Površina:1.64ha.[10]
6) Posebni rezervat Predjel "Kočje" u selu Žrnovo na Korčuli. Podkategorija zaštite: Šumska vegetacija. Površina:3.7ha.[11]
7) Spomenik parkovne arhitekture Park Foretić u Korčuli. Površina:0.61ha. Podkategorija zaštite: Park.[12]

---

[8] Čempres (Cupressus sempervirens var. pyramidalis f. patula) u selu Čara na otoku Korčuli nalazi se pred župnom crkvom sv. Petra. Zasađen je oko. 1600.g. i predstavljaj jedan od najstarijih primjeraka spomenute vrste ne samo na jadranskoj obali, nego i u čitavoj Evropi. Stablo je vrlo impozantnih dimenzija (opseg debla u prsnoj visini iznosi preko 4 m). Godine 1954. taj je čempres pogođen od groma pa je tada znatno smanjena njegova visina.

[9] Otočić Ošjak nalazi se u dugom i slikovitom zaljevu Vele Luke. Otočić je obrastao šumom alepskog bora (Pinus halepensis), koja je djelomično prirodna, a djelomično sađena. U šumi raste i mnogo makijskih elemenata: tršlja (Pistacia lentiscus), planika (Arbutus unedo), crnika (Quercus ilex), kao i elemenata gariga: bušin (Cistus sp.), crnjuša (Erica arborea), E. verticillata i dr. Otočić je estetski vrijedan, a kao šetalište i kupalište predstavlja i rekreaciono područje Vele Luke.

[10] Drvored čempresa (Cupressus sempervirens var. pyramidalis) na otoku Korčuli čine čempresi s istočne i zapadne strane 102 stepenice, koje vode do crkvice sv. Antona na istoimenom brežuljku ("Glavica sv. Antona") jugoistočno od grada Korčule. U tom slikovitom drvoredu koji izgleda kao zeleni zidovi, raste s istočne strane 25, a sa zapadne strane 26 čempresa. Opseg najtanjeg čempresa u prsnoj visini (ne računajući naknadno izrasle primjerke) iznosi 1,80 m, a najdebljeg 2,37 m. Drvored je zasađen 1708.g. Osim slikovitosti starog drvoreda sam vrh brežuljka je izvanredan vidikovac s kojeg se pruža krasan pogled na skupinu malih i raznolikih korčulanskih otočića ("škoji") i Lumbardu.

[11] Predjel "Kočje" (Kočina) na o. Korčuli udaljen je oko 4 km od sela Žrnovo, nalazi se nedaleko lokaliteta Brdo, a iznad uvale Vrbovica (oko 1 km zračne linije). Taj osebujan objekt predstavlja gromadu, sastavljenu od čitavog niza najrazličitijih geomorfoloških oblika. Tu se na vrlo ograničenom prostoru niže impozantan skup klisura, klanaca, ponora i polupećina. Masivne stijene obrasle su brojnim papratnjačama (crna slezenica - Asplenium Adiantum nigrum, zlatinjak - Ceterach officinarum, mirisavi vodjerak - Cheilanthes fragrans, vodjerak - Ch. Szovitsii, oslad Polypodium vulgare ssp. serratum), gustim mahovinama i sitnim lišajevima (ovi posljednji daju sivkastu boju površini stijena). S kamenih hridina vise razgranjeni grmovi golosjemenjače kositernice (Ephedra campylopada). Između raznolikih stijena raste oko 100 starih stabala crnike (Quercus ilex), čiji prsni promjer iznosi 20-40 cm, a visina 8-12 m. Prema tome najstariji primjerci u toj sastojini dostižu znatnu visinu i debljinu, te starost oko 100 godina, što je danas rijetkost s obzirom da su kod nas (osobito na Korčuli) visoke i stare česvine stradale zbog upotrebe njihovog drva u brodogradnji. Najviše stabala crnike ima na kat. čest. 8762. Podstojna vegetacija sastoji se od tipičnih predstavnika zimzelenih biljaka: planika (Arbutus unedo), mrča (Myrtus communis), veliki vrijes (Erica arborea) i dr. Naokolo ovih stijena i crnika, a unutar zaštićenog područja, nalaze se masline, starosti od preko 100 godina. Predjel "Kočje", koji je zadržao izgled netaknute prirode, ima geološku, botaničku i estetsku vrijednost. Ovaj objekt ima i značaj memorijalnog prirodnog spomenika, jer je za vrijeme I i II svjetskog rata predstavljao zaklonište stanovnika od Talijana.

[12] Park Foretić nalazi se u predgrađu Korčule "Borak". Oblikovan je u 18.st. na podnožju i padinama tzv. "Brda vrtova" kao ambijent dvorca Lovrićević - Pelava i objekt barokne vrtne umjetnosti u karakterističnim komponentama: široki prostori i otvorenost, terasasta struktura, šetnice, kamena stepeništa, potporni zidovi. Budući da je spomenuti park, s obzirom na svoju prostranost, uz svoju estetsku vrijednost, imao i gospodarsko značenje, u 2. pol. 19.st. i početkom 20.st. upotpunjen je funkcionalnim napravama (cisterne, odvodni kanali i sl.). Najdonji dio parka čini tzv. "dvor" u kojem se nalaze simbolične figure godišnjih doba i obilje dekorativnog zelenila i cvijeća. Od dvora prema jugu pruža se šetnica sa stupovima i odrinom, te skulpturama, a u smjeru zapada kameno stepenište (također sa stupovima i odrinom). Terase parka imaju smjer sjever - jug. Od biljnog inventara ističu se: arizonski čempres (Cupressus arizonica), piramidalni i horizontalni čempresi (C. Sempervirens var. pyramidalis i horizontalis), alepski bor (Pinus halepensis), palme (datula - Phoenix dactylifera i žumara - Chamaerops humilis), žižulja (Zizyphus Jujuba), agrumi (naranča - Citrus aurantium - limuni - C. Limonium). Osim spomenutih vrsta ima bambusa (Bambusa aurea), lovora (Laurus nobilis), šimšira (Buxus sempervirens), bugenvileje (Bongainvillea), cikasa (Cycas revoluta), voćaka i dr. Spomenuti park po svojoj

8) Značajni krajobraz Otok Badija. Površina:100.67ha. [13]
9) Park šuma Gradski park "Hober" u Korčuli. Površina:13.73ha. [14]

---

kompoziciji predstavlja vrlo vrijedan objekt vrtne umjetnosti 18.st. u Dalmaciji i jedinstveni primjer iste na Korčuli.

[13] Otočić Badija ("Otok") nalazi se oko 1,3 km istočno od grada Korčule, u istočnom dijelu Pelješkog kanala; Kanal Ježevica dijeli otočić od Korčule. Badija je najveći otočić od skupine Korčulanskih školjića. Otočić Badija izgrađen je od vapnenca, a vegetacija mu je izrazito mediteranska (makija). Vrlo su lijepe 2 šljunkovite plaže, okružene borovom šumom, od kojih se veća nalazi neposredno (južno) uz samostan, a druga na sjeverozapadnom dijelu otočića. Na Badiji se, u slikovitoj maloj uvali, nalazi vrlo značajan spomenik dalmatinske arhitekture, franjevački samostan s crkvom i klaustrom, koji potječu iz konca XV. stoljeća. Samostan je okružen čempresima, borovima i maslinama. Makija je na otočiću Badiji vrlo dobro sačuvana, te na južnom dijelu jadranskog područja - uz Lokrum - predstavlja njezin najljepši primjer. Sačuvanost makije na Badiji uvjetovana je specifičnom namjenom otoka u prošlosti, te s tim u vezi i povoljnim režimom biljnog pokrova. Glavni element makije je crnika (Quercus ilex), a uz nju hrast prnar (Q. coccifera), divlja maslina (Olea oleaster), zelenika (Phillyrea latifolia), smrdljika (Pistacia terebinthus), tršlja (P. lentiscus), mrča (Myrtus communis), planika (Arbutus unedo), lovor (Laurus mobilis), veliki vrijes (Erica arborea), lemprika (Viburnum tinus), žuka (Spartium junceum) i dr. Veliko je obilje povijuša: bljušt (Tamus communis), tetivika (Smilax aspera), grmolika šparoga (Asparagus acutifolius), primorska kozja krv (Lonicera implexa) i dr. Od niskog rašća zastupani su uskolisna veprina (Ruscus aculeatus), skrižalina (Cyclamen repandum), paprat dubna (Asplenium adiantum nigrum), bekica (Luzula Forsteri); na čistinama su obilni bušini (Cistus monspeliensis, C. villosus, C. salviaefolius). Otočić Badija je vrlo značajan u kulturno-povijesnom i estetskom pogledu, ali je vrlo zanimljiva i njegova vegetacija.

[14] Gradski park "Hober" prostire se neposredno (južno) uz grad Korčulu, a na brijegu iznad uvale Luka ("Kalac"). Čitav park obrastao je bujnom sredozemnom vegetacijom koja se osobito razvila nakon požara, koncem 19. stoljeća (1879.g.). U parku su provedene brojne staze, u ukupnoj duljini od preko 4 km. S prostranog plateau-a, koji se nalazi po prilici na pola puta do vrha brijega, pruža se vrlo lijep vidik na okolicu. U parku su najbrojniji alepski bor (Pinus halepensis) i pinj (P. pinea). Osim spomenutih vrsta zastupani su još: crnika (Quercus ilex), planika (Arbutus unedo), lemprika (Viburnum tinus), mrča (Myrtus communis), tršlja (Pistacia lentiscus), smrdljika (P. terebinthus), šipak (Punica granatum), zelenika (Phillyrea latifolia), veliki vrijes (Erica arborea) i vrijes pozemljuš (E. verticillata), rogač (Ceratonia siliqua), divlja maslina (Olea oleaster), šmrika (Juniperus oxycedrus) i planinska somina (J. sabina), lovor (Laurus nobilis), pucalina (Colutea arborescens) i dr. Povijuše su također brojne: obična pavitina (Clematis vitalba), primorska kozja krv (Lonicera implexa), grmolika šparoga (Asparagus acutifolius), tetivika (Smilax aspera) itd. Od prizemnog bilja zastupani su uskolisna veprina (Ruscus aculeatus), skrižalina (Cyclamen repandum), bušini (Cistus monspeliensis, C. villosus, C. salviaefolius), grašar (Coronilla emerus), kostika raščica (Brachypodium ramosum), orhideje, primorkso smilje (Helichrysum italicum), ružmarin (Rosmarinus officinalis), kadulja (Salvia officinalis), bjelušina (Inula candida) i dr. Osim autohtonskih vrsta u parku "Hober" ima i čempresa (Cupressus sempervirens var. pyramidalis i var. horizontalis), cedra (Cedrus deodara), kanarskog bora (P. canariensis), agave (Agave americana) i dr. Gradski park "Hober" ima za grad Korčulu veliku estetsku, prirodoznanstvenu, rekreativnu i turističku vrijednost.

Slika 6. Područja pod zaštitom prema Zakonu o zaštiti prirode. Izvor: http://www.bioportal.hr/gis/

3.3. Područja značajna za floru Hrvatske (IPA)

Otok Korčula je jedan od 94 područja Hrvatske značajna za floru (IPA[15]).

Republika Hrvatska je kao potpisnica Konvencije o zaštiti bioraznolikosti preuzela i obvezu njezine provedbe, uključujući i Globalnu strategiju očuvanja biljaka. Temelji IPA programa postavljeni su tijekom 6. skupa Konferencija stranaka Konvencije o zaštiti biološke raznolikosti održanom u Hague-u 1969., kada je usvojena Globalna strategija očuvanja biljaka. Jedan od ciljeva Globalne strategije je i zaštita 50% najznačajnijih područja raznolikosti flore do 2010. god. Kao idealan cilj IPA-a programa sve IPA površine[16] trebaju biti dijelom zaštićenog područja u višim kategorijama zaštite, dijelom Nacionalne ekološke mreže ili Natura 2000 mreže, a svakako trebaju uvažavanje nadležnih prilikom kreiranja prostornih planova i planova upravljanja.[17] Identifikacije IPA u Hrvatskoj započela je 2006. godine. Provedbu je koordinirao Prirodoslovno-matematički fakultet Sveučilišta u Zagrebu s partner ustanovom PlantLife International iz Velike Britanije, te financijsku potporu BBI-Matra Programa Nizozemske vlade. Područje obuhvata rada, otok Korčula sa pripadajućim otočjem obuhvaća zonu IPA 36. Zona IPA 36 obuhvaća nekoliko objekata u nižim kategorijama zaštite: otok Badija kao značajni krajobraz (100 ha, od 1969. god.), park Hober kao park šuma (25 ha od 1969. god.) i Ošjak kao park šuma (8.5 ha od 1954. god.).

[15] Eng. Important Plant Areas, IPA. Kratica IPA je međunarodno prihvaćena kratica za područja značajna za floru, bez obzira na domicilni jezik zemlje u kojemu se primjenjuje

[16] IPA je također podložna primjeni Uredbe o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora (NN 128/04) (obuhvaća sve otoke, pojas kopna u širini od 1000 m od obalne crte i pojas mora u širini od 300 m od obalne crte). (Područja Hrvatske značajna za floru / Radna verzija – Aug. 2009.)

[17] Područje značajno za floru (eng. Important Plant Area ili skraćeno IPA) je prema definiciji «... prirodni ili poluprirodni lokalitet koji pokazuje izuzetno botaničko bogatstvo i/ili sadrži izuzetan sastav rijetkih, ugroženih i/ili endemičnih svojti i/ili vegetacije visokog botaničkog značenja». Program «Područja značajna za floru» ima za glavne ciljeve: (1) identificirati i (2) zaštititi mrežu ovakvih lokaliteta, najprikladnijih za zaštitu raznolikosti flore Europe i drugih dijelova svijeta, upotrebom jedinstvenih kriterija. Ciljevi su u skladu s provedbom Globalna strategija očuvanja biljaka, Europske strategija očuvanja biljaka, te Konvencije o očuvanju bioraznolikosti.

3.4. Zaštićena kulturna dobra

Prema Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN,44/17), Izvod iz Registra kulturnih dobara (Izvor: http://www.min-kulture.hr/)

Zaštićena kulturna dobra unutar Općine Vela Luka:

Oznaka dobra	Mjesto	Naziv	Vrsta kulturnog dobra
Z-4674	Vela Luka	Arheološko nalazište Beneficij - Gudulija	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-4856	Vela Luka	Arheološko nalazište Gradina sa crkvom sv. Ivana Krstitelja	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-5528	Vela Luka	Arheološko nalazište Mirje u polju Bradat	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-4855	Vela Luka	Arheološko nalazište na otoku Gubeša	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-3817	Vela Luka	Arheološko nalazište Vela spila	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-6483	Vela Luka	Austrougarska utvrda Forteca-Hum i ostatci prapovijesne gradine	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-5587	Vela Luka	Crkva sv. Josipa	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-6588	Vela Luka	Crkva sv. Kuzme i Damjana s arheološkim nalazištem	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-5292	Vela Luka	Crkva sv. Vinćenta	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-6468	Vela Luka	Zgrada Osnovne škole Vela Luka	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno

Zaštićena kulturna dobra unutar Općine Blato:

Oznaka dobra	Mjesto	Naziv	Vrsta kulturnog dobra
Z-6585	Blato	Arheološka zona Kopila	Nepokretno kulturno dobro - kulturno – povijesna cjelina
Z-4675	Blato	Arheološko nalazište s ostacima ville rustice	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-4862	Blato	Crkva Gospe od Polja	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
P-5327	Blato	Crkva sv. Barbare	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
P-5496	Blato	Crkva sv. Ivana Evanđelista	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
RST-0584-1971.	Blato	Crkva sv. Jerolima	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
RST-0583-1971.	Blato	Crkva sv. Križa	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-5586	Blato	Crkva sv. Lucije (sv. Trojstva)	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-7083	Blato	Crkva sv. Mihovila	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
RST-0075-1963.	Blato	Crkva Svih svetih	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
RST-0074-1963.	Blato	Kaštel Arneri	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
RST-0898-1976.	Blato	Kaštel Petković	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
RST-0801-1974.	Blato	Kaštel Verzotti, 85. ulica 41	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
RST-0806-1974.	Blato	Kuća Mirošević	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
RST-0859-1975.	Blato	Kuća Vlatko - Rulo	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-5569	Blato	Loža	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-5656	Blato	Ostaci novovjekovnog brodoloma kod otočića Otočac	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
RST-1425-1996.	Blato	Svjetionik Pločice	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-5111	Potirna	Arheološko nalazište Mirje	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-1422	Potirna	Crkva sv. Jurja	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno

Zaštićena kulturna dobra unutar Općine Smokvica:

Oznaka dobra	Mjesto	Naziv	Vrsta kulturnog dobra
Z-6822	Smokvica	Arheološka zona Sutulija-Mirje u polju Prapatna	Nepokretno kulturno dobro - kulturno – povijesna cjelina
Z-6695	Smokvica	Arheološko nalazište Smokviška gradina	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
P-5348	Smokvica	Arheološko nalazište Sutulija-Mirje u polju Prapatna	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-6804	Smokvica	Arheološko nalazište Sutvara	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-6677	Smokvica	Crkva Očišćenja Marijina sa zvonikom, ložom i arheološkim ostatcima stare župne crkve	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-6689	Smokvica	Crkva sv. Andrije u Dračevici	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-6465	Smokvica	Crkva sv. Ane	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-1421	Smokvica	Crkva sv. Ivana Krstitelja	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-5325	Smokvica	Crkva sv. Mihovila	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-1420	Smokvica	Crkva sv. Petra	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-5565	Smokvica	Crkva sv. Vida	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-6799	Smokvica	Zgrada Osnovne škole Smokvica	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno

Zaštićena kulturna dobra unutar Grada Korčule:

Oznaka dobra	Mjesto	Naziv	Vrsta kulturnog dobra
Z-6805	Čara	Arheološko nalazište Velo stražišće	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-5169	Čara	Crkva Gospe od Polja	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-4923	Čara	Crkva sv. Petra	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-2318	Čara	Kaštel Španić	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-6676	Čara	Ostatci crkve sv. Stjepana	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-3235	Korčula	"Moreška" bojni mačevni ples	Nematerijalno kulturno dobro
Z-5568	Korčula	Arheološki ostaci crkve sv. Luke (otok Lučnjak)	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-5662	Korčula	Arheološko nalazište na otoku Gubavac	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-4967	Korčula	Arheološko nalazište na otoku Majsan	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
P-5254	Korčula	Arsenal	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-4861	Korčula	Crkva Gospojine	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-4859	Korčula	Crkva i bratovština Svih svetih	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-4919	Korčula	Crkva Navještenja	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-4854	Korčula	Crkva sv. Antuna	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-4866	Korčula	Crkva sv. Mihovila s kućom bratovštine	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-4860	Korčula	Crkva sv. Petra	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-4600	Korčula	Gradski muzej Korčula - muzejska građa	Pokretno kulturno dobro - muzejska građa
Z-4920	Korčula	Katedrala sv. Marka	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
RST-0852-1975.	Korčula	Kuća Palčok	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
RST-0249-1964.	Korčula	Ljetnikovac Španić - Cviličević	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-6627	Korčula	Opatski dvor	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-4585	Korčula	Palača Ismaeli - Gabrielis	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-6216	Korčula	Povijesna cjelina grada Korčule i njezina neposredna okolina	Nepokretno kulturno dobro - kulturno – povijesna cjelina
Z-5517	Korčula	Ruševine crkve sv. Barbare na otoku Sutvara	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
RST-0049-1962.	Korčula	Samostan i crkva Gospe od Milosrđa na Badiji	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-4918	Korčula	Samostan s crkvom sv. Nikole	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-6467	Korčula	Spomenik palim vojnicima u I. svjetskom ratu	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
RST-1429-1996.	Korčula	Svjetionik Sestrice	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-6621	Korčula	Utvrda i arheološko nalazište Forteca-Sv. Vlaho	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-4588	Korčula	Velika i Mala kneževa kula	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-4924	Pupnat	Crkva sv. Jurja	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-6484	Račišće	Arheološko nalazište špilja Žukovica	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-6807	Račišće	Crkva Pomoćnice kršćana	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-5170	Račišće	Crkva sv. Nikole	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-6614	Žrnovo	Arheološko nalazište Jakasova špilja	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-4921	Žrnovo	Crkva sv. Filipa i Jakova	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-6771	Žrnovo	Crkva sv. Martina sa zvonikom	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-4922	Žrnovo	Crkva sv. Mihovila	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-4865	Žrnovo	Crkva sv. Vida	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-6770	Žrnovo	Kulturno-povijesna cjelina Mratin	Nepokretno kulturno dobro - kulturno – povijesna cjelina
P-5213	Žrnovo	Ostaci rimske cisterne	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno

Zaštićena kulturna dobra unutar Općine Lumbarda:

Oznaka dobra	Mjesto	Naziv	Vrsta kulturnog dobra
Z-4615	Lumbarda	Arheološko nalazište Knežina	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-4864	Lumbarda	Crkva sv. Bartula	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-4852	Lumbarda	Crkva sv. Križa	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-4759	Lumbarda	Crkva sv. Petra i Pavla	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-4857	Lumbarda	Crkva sv. Roka	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-4850	Lumbarda	Kaštel Kršinić	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-4760	Lumbarda	Kaštel Nobilo Donji	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-4761	Lumbarda	Kaštel Nobilo Gornji	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-4853	Lumbarda	Kuća Glasner	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-4851	Lumbarda	Kula "Knežina"	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-4863	Lumbarda	Ljetnikovac na Bilin žalu	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-6964	Lumbarda	Zadružni i kulturni dom	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno

4. Antropogeni čimbenici otoka Korčule

4.1. Razvoj naselja

Od značajnih povijesnih građevina na otoku Korčuli značajnih za promatrano područje rada ističe se Rimska maritimna vila u Lumbardi kao jedini primjer upotrebe tehnike opus reticulatum na istočnoj obali Jadrana. (Schrunk, 2003)

Slika 7.. Karta arheoloških nalazišta na otoku Korčuli (Solarić, 2009)

Prostorni plan Grada Korčule opisuje razvoj naselja u obuhvatu Općine (izuzimajući stari dio Korčule) kroz individualnu matricu građenja, svojstvenu kraju, koja nije unaprijed bila zadana nekim planskim geometrijama, nego se povodila za potrebama malih seoskih tradicijskih gospodarstava. Smještaj naselja rezultat je djelovanja reljefa, položenih putova i zaštite oskudnog poljodjelskog zemljišta te zahtjeva nekadašnje tradicijske poljodjelske proizvodnje. Naselja su uglavnom smještena uz rubove polja (npr. Blato, Smokvica, Čara, Žrnovo, Pupnat) ili u zaštićenim uvalama (npr. Vela Luka, Lumbarda) (Krklec, 2010).

U novije vrijeme stanovnici pod djelovanjem urbanih utjecaja mijenjaju način života i time svoje prioritete podređuju urbanim vrijednostima. Izgradnja izdvojenih zaselaka s poljodjelskom funkcijom zamjenjuje izgradnja na obali sa rekreativnom i turističkom funkcijom. Tako smo svjedoci da su se naselja, prvotno razvijena uz plodne površine kraških polja Žrnovskog, Pupnatskog i Čarskog, počela seliti na obalu razvijajući jednu osobitu vrst dvojnosti. U unutrašnjosti to su poljodjelske funkcije u tradicijskim naseljima, na obali turističke funkcije u neskladno oblikovanim naseljima. Naselje Čara ima svoj izdvojeni dio u Zavalatici, mnogo manje izraženo naselje Pupnat u Pupnatskoj luci i Kneži, a Žrnovo u Rasohatici. U PP Grada Korčule navodi se kako je trend izgradnje skoro u potpunosti upropastio nekvalitetnom izgradnjom sjevernu obalu prema Pelješkom kanalu (potez od Korčule do Račišća).

Karta izgrađenosti prostora na otoku Korčuli (Šulc, 2014)[18]

Slika 8. Statistička naselja i izdvojeni dijelovi naselja na otoku Korčuli

4.2. Razvoj poljoprivrede

Kao i susjedni otoci srednje i južne Dalmacije, i Korčula je karakteristična po relativno očuvanoj poljoprivredi niskog intenziteta s obilježjima 'tradicijskih' načina korištenja zemljišta. Korčula baštini svojstvenu organizaciju ruralnog prostora što je uvjetovano karakterom prirodnog okoliša, kulturno povijesnim okolnostima, ali i izoliranošću koja je utjecala relativno autonomnu genezu prostora. Ruralni krajobraz Korčule je prepoznatljiv po malim i srednje velikim krškim poljima raspršenim po unutrašnjosti otoka koja su od davnina predstavljala gravitacijske točke razvoja naselja i poljoprivrede; ona imaju dugu povijest kultiviranja i korištenja, a danas se manifestiraju u usitnjenom polu-omeđenom uzorku polja, a važan su dio otočkog gospodarstva i mjesto geneze autohtonih sorti vinove loze i masline. S druge strane, rubovi spomenutih polja ali prvenstveno izmješteni, nepristupačni te škrti krševiti predjeli, karakteristični su po poljodjelskim suhozidnim međama i terasama. [19] Radi

[18] Izgrađenost obale na razini županije: U izvješću o stanju u prostoru (MZOPUG, 2003.) navedeno je, prema tada važećem prostornom planu Županije, 116 kilometara obale već je bilo potrošeno (od ukupno 1.025 km), a ukupno je planirano 212 km. Usporedbe radi, do 1960. godine, duž cijele hrvatske obale bilo je izgrađeno 150 km obale. (Dubrovačko-neretvanska županija, 2016)

[19] Nizovi krških udubljenja pružanja I-Z od središnjeg dijela otoka uzastopno se spuštaju sa sjevera i juga te su obrubljena blagim vapnenačkim bilima. Istočno od vrha Klupica pruža se niz polja Mocila – Zdrilo – Dubrava– Glogova – Zlo polje – Žrnovsko polje – Gornje blato – Donje blato, te Lumbarajsko polje na krajnjem istoku između naselja Lumbarda i poluotoka Ražnjića. Zapadno od vrha Klupica smješteni su nizovi polja: Smokvičko polje– Čarsko polje – Dračevica – Sitnica, te niz Kapja mala – Kapja Velika – Blatsko polje – Donje blato, te Potirna.

se fenomenu nešto drugačijih povijesnih okolnosti nego neposredni prostor naselja, čiji klimaks zauzima recentnije periode, a koji je snažno zacrtao identitet današnjeg otočkog prostora. Danas svjedočimo tek dijelu kultiviranog prostora koji je za vrhunca otočkog gospodarstva koristio, međutim recentna istraživanja ukazuju na to kako površinska zastupljenost poljoprivredno aktivnih suhozidnih terasastih krajobraza stavlja otok Korčulu među najreprezentativnije otoke Jadrana. Tu se ističu sjeverozapadni dio Korčule, tzv. Dedrinte od Vela Luke do Prigradice, te jugoistočni dio tzv. Defore, od Lubmarde do Pupnata, ali i mnogi očuvani i ambijentalni mikro lokaliteti skriveni u dolcima. Tome treba pridružiti i veliki broj očuvanih pastirskih suhozidnih jednoprostornih pravokutnih kućica (štala van i unutar naselja te pomoćnih objekata u vinogradima i maslinicima) od kojih su mnoge zadržale autentični krov od pločastog vapnenca), te manji broj lažno svođenih suhozidnih kućica (toreta i vrtujaka).

Opisane karakteristike i elementi čine jednu od ključnih karika prostornog i kulturnog identiteta otoka, ali i o resursu velikog gospodarskog , turističkog i ekološkog potencijala. Istovremeno radi se o činjenici koja nije adekvatno istražena i vrednovana niti je predmetom sustavne vizije upravljanja i korištenja. Problem je to koji je prisutan i u ostatku jadranske Hrvatske i koji iako je aktualiziran unazad 10ak godina, do sada nije doživio sustavni pristup odozgo.

Slika 9. Čarsko polje, mapa iz 1851 (mapire.eu) i recentna ortofoto snimka (Open street map)

Kraj oko Čare i Smokvice, do Konopljice na istoku do Divine Glave i Morkana na zapadu, karakteriziraju brojna široka udubljenja vrlo blagih padina i znatno manjih visina. Tu se nalazi Konopljica (110 m), Čarsko Polje (100 m), Brgulja (50 m), Prapratna (50 m), Kruševo (60 m), Višnja (130 m), Smokviško Polje (80 m), Sitnica (180 m) i Lov (160 m)
Krška udubljenja istočnog i zapadnog niza, te udubljenja oko Smokvice i Čare, razvila su se u dolomitima. Padine su im blage, vlažne, pošumljene i prekrivene slojem glinovite crvenice nastale trošenjem dolomita. Ako su padine razvijene u vapnencima strme su i pokrivene neznatnim slojem crvenice pomiješane s vapnenačkim kršem.

4.2.1. Novi trendovi razvoja poljoprivrede

Kao posljedica uspostave novih poljoprivrednih područja prepoznaje se promjena strukture tradicionalnih poljoprivrednih uzoraka terasiranih padina suhozidnih struktura i posljedične promjene doživljaja vizualnih značajki. Poljoprivredne površine sve češće nastaju na površinama koje su raskrčene korištenjem teške mehanizacije za drobljenje kamena. Na tim se područjima sade intenzivni nasadi loze i maslina. Zahvati sadnje novih nasada tradicionalnih kultura često su financijski potpomognuti sredstvima Europske Unije, te Obiteljska poljoprivredna gospodarstva koriste priliku da se na najbrži način podignu poljoprivredne kulture. Obzirom na degradaciju krajobraza koja nastaje apelira se na lokalne vlasti i nadležne državne institucije (Ministarstvo poljoprivrede, Agencije) da se izdaju smjernice za uređenje poljoprivrednih površina kojima bi se spriječilo daljnje drobljenje kamena na područjima priobalnih padina te time ugrozile vizualne kvalitete krajobraza i dosljednost kulturnog krajobraza suhozidnih terasa na padinama. (Slika 7 i Slika 10.).[20] Primjer dobre prakse koji kombinira tehniku drobljenja kamena sa tradicionalnim uzorkom suhozida je posjed vinarije "Bire" u Lumbardi (Slika 12 i Slika 13).

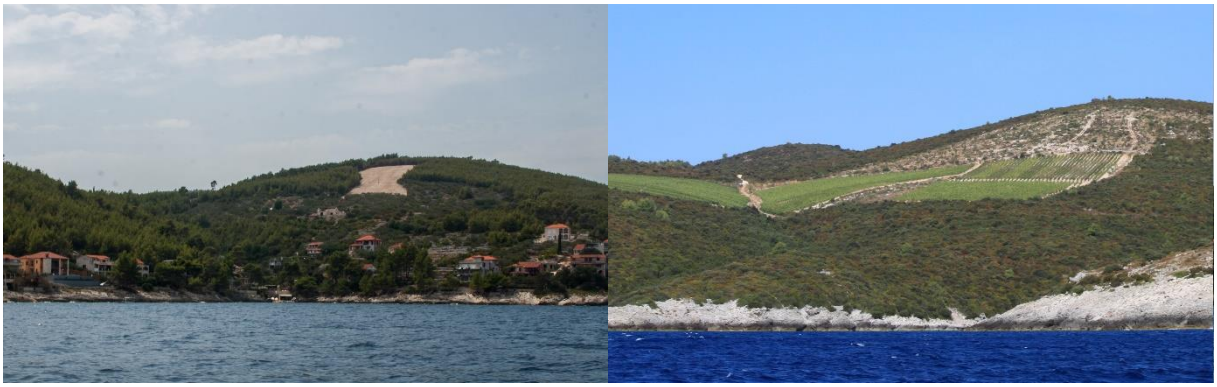

Slika 10. Parcela povrh Uvale Kurija (Klisura, 2017) [21]

Slika 11. Novopodignuti vinogradi na području južne padine u Lumbardi, (Klisura, 2017)

Slika 12. Posjed vinarije Bire u Lumbardi na Južnim padinama izveden u kombinaciji tehnike drobljenja kamena i suhozidnih terasa (Izvor: http://bire.hr/, 2018)

Slika 13. Primjer uspješnog kombiniranja moderne poljoprivredne tehnike obrade krša i tradicionalnih uzoraka (Izvor: https://zeljko-vinskeprice.blogspot.hr/, 2018)

[20] Novoformirane površine intenzivne poljoprivrede često svojom površinom dominiraju nad tradicijonalnim sitnim uzorkom. Također, potrebno je naglasiti da (zbog okršenosti terena i infiltracije vode u podzemlje) poljoprivredna proizvodnja, odnosno prekomjerna uporaba umjetnih gnojiva može utjecati na kvalitetu vode u vodonosniku.

[21] Prema uvidu u ortofoto snimku iz 1968. i 2011. god teren podvrgnut zahvatu drobljenja kamena bio je terasiran suhozidima, priložena snimka je snimljena u kolovozu 2017.

3.3. Šumarstvo

Šume na otoku Korčuli imaju minimalni gospodarski karakter, godišnje se na cijelom otoku posiječe do 1500 m3 drva za ogrjev. Šume su većim dijelom u privatnom vlasništvu, samo manjim dijelom u državnom. Ukupni prihodi od proizvodnje drva ne pokrivaju niti dio osnovnih troškova održavanja i zaštite (D. Vuletić, 2006).

Važnost zaštite šuma kroz vid razvoja turizma naglašena je u radu Rezultati ispitivanja sklonosti turista za boravak u šumi i odnos prema ekološkim i socijalnim uslugama šume (D. Vuletić, 2006). Ispitivanje je provedeno kroz dvije ljetne sezone na otoku Korčuli te zaključci idu u prilog promatranju šume kao zelene infrastrukture uz održivo korištenje u svrhu turizma: *Krenuti u promjene odmah te pravovremeno i na odgovarajući način odgovoriti na sve veće zahtjeve za rekreacijom i boravkom u šumi. Postaviti se aktivnije u ulozi najboljeg poznavatelja šume i ponuđača raznovrsnih usluga i sadržaja koje je moguće smjestiti u šumu.*

Vidljiva opožarena priobalna područja uz južni rub otoka Korčule su djelomično sanirana, pošumljena ili prenamijenjena za uzgoj kultura. Pošumljavanje alepskim borom popraćeno je u radu *Prilog poznavanju prirodne obnove nakon požara i problematika njege opožarenih površina u sastojinama alepskoga bora (Pinus halepensis Mill.)* (Barčić, 2012) te se na temelju izmjera predlažu najučinkovitije metode upravljanja opožarenim područjima. [22]

4.4. Snažne prostorne deformacije

Kamenolomi: Danas se na otoku nalaze četiri eksploatacijska polja iz kojih se dobiva tehnički građevni kamen (Blato – Kapja) i arhitektonski građevni kamen (Korčula – Vrnik, Pupnat, Lumbarda – Humac). Prema prostornom planu Općine Lumbarda, kamenolom Humac (predio Krmača), bitan je za očuvanje klesarstva kao nematerijalne baštine no predstavlja vizualnu degradaciju u krajobrazu te (negativne vizure sa morske strane između otoka Vrnik i Korčule). S aspekta turizma, on je i potencijal za širenje turističke ponude kroz promicanje tradicionalne obrade kamena. Mikroambijenti nastali napuštanjem eksploatacijskih polja mogu biti atraktivni za razvoj turizma.

[22] Kao rezultat istraživanja Barčić zaključuje da je potrebno šest godina od požara da mlade biljke alepskog bora svojom brojnošću i visinom od preko 2,5 m, prerastu izgarani materijal te u potpunosti prekriju izgaranu površinu.

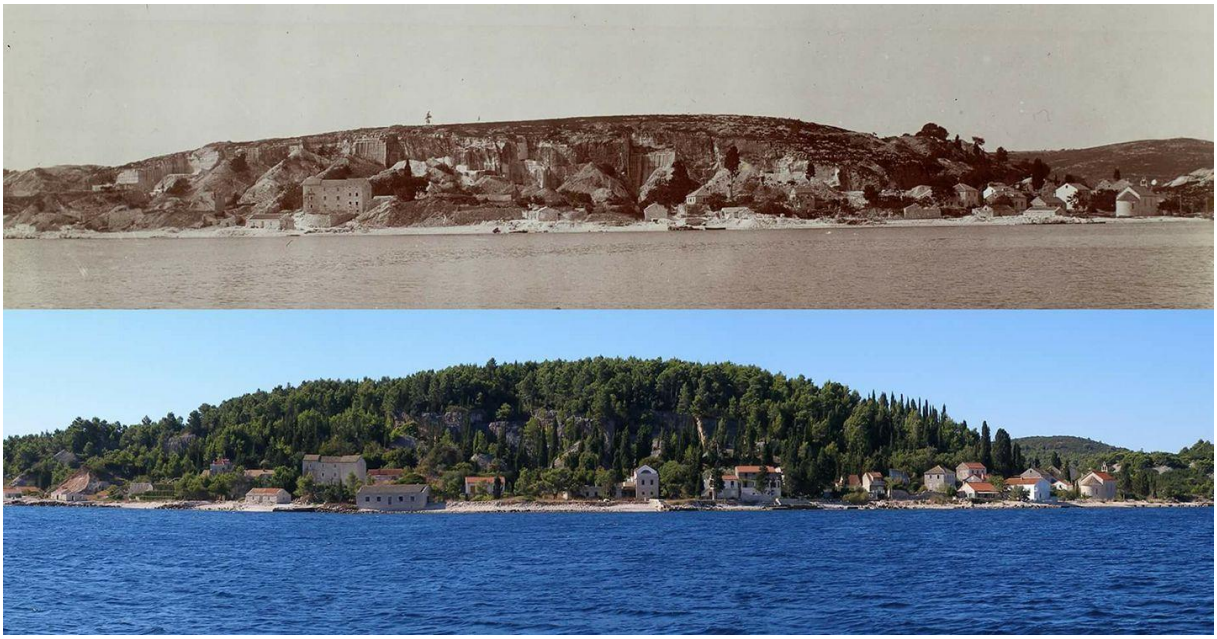

Slika 14. Otok Vrnik, tradicija eksploatacije kamena datira još iz antičkih doba. Na slici Vrnik nekada i danas

Deponije na području otoka, a posebno priobalnih padina, imaju snažan negativan vizualni i olfaktivni utjecaj. Aktivna deponija *Kokojevica* na području priobalne padine unutar Općine Lumbarda vidljiva je sa morske strane, vidljivo širenje zagađenja u vidu plastičnog otpada vjetrom se odnosi po čitavoj padini, u toku ljetnih mjeseci povremeno izbijaju manji požari i osjeća se neugodan miris na čitavom području Općine Lumbarda. Deponija Kokojevica sanirala se u par navrata no bez trajnog rješenja. U prostornim planovima Općine rješenje se vidi u primjeni sustavnog razvrstavanja i prikupljanja otpada no za uspješno zbrinjavanje potrebno je na razini županije provesti plan gospodarenja otpadom i organizirati prijevoz otpadnih materijala sa otoka u reciklažna dvorišta.

Deponija Sitnica nije smještena na priobalnoj padini ali obzirom da se nalazi uz frekventnu prometnicu ima snažan negativan vizualni utjecaj na krajobraz. Sanaciji se pristupilo u studenom 2017. godine uz predviđanje završetka radova do kraja 2018.

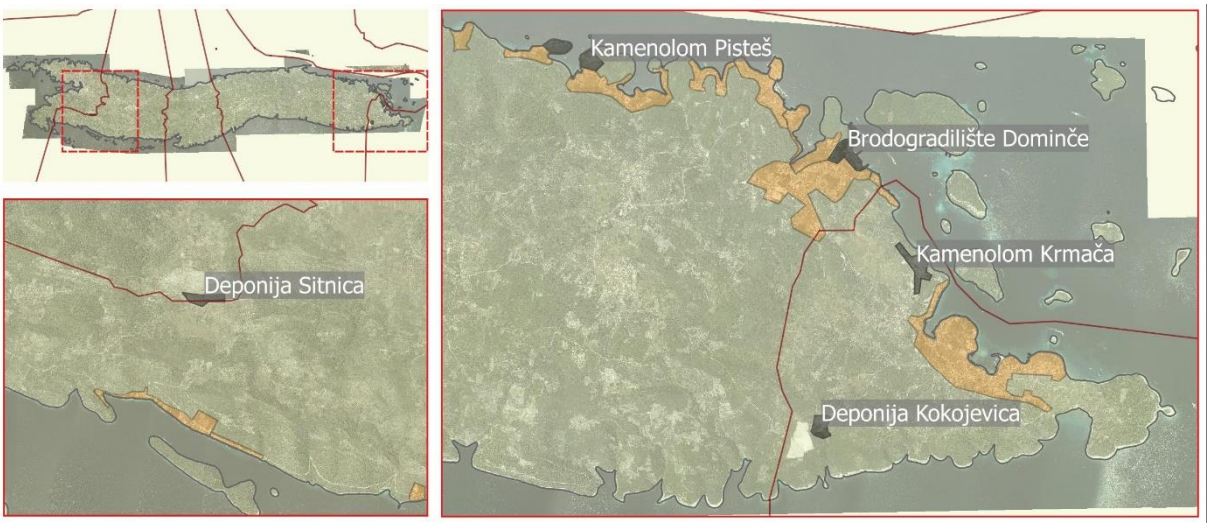

Slika 15. Prostorne deformacije u vidu kamenloma, deponija i industrije na otoku Korčuli

5. Razvoj turizma na otoku Korčuli

Recentne promjene u tipologiji izgradnje uvjetovane razvojem turizma na otoku Korčuli opisao je Šulc (Šulc, 2014), u radu *Turistički razvoj i stagnacija otoka Korčule u modelu razvojnog ciklusa turističkih područja* na Butlerovom modelu razvoja turističke destinacije. Njegova analiza turističkog razvoja otoka Korčule pruža nam uvid u odnose turističkih trendova i degradacije krajobraza izgradnjom te daje zaključke o mogućim smjerovima razvoja turizma a samim time i prostornih zahtijeva razvoja istih.

5.1. Općeniti model razvoja turističke destinacije prema Butleru

Prema Butlerovu modelu razvojnog ciklusa (Slika 16) turističko područje prolazi kroz šest faza od početka razvoja turizma: otkrivanje (1), uključivanje (2), razvoj (3), konsolidacija (4), stagnacija (5) koju može slijediti jedan od pet scenarija (6), od revitalizacije do opadanja (varijante A-E).

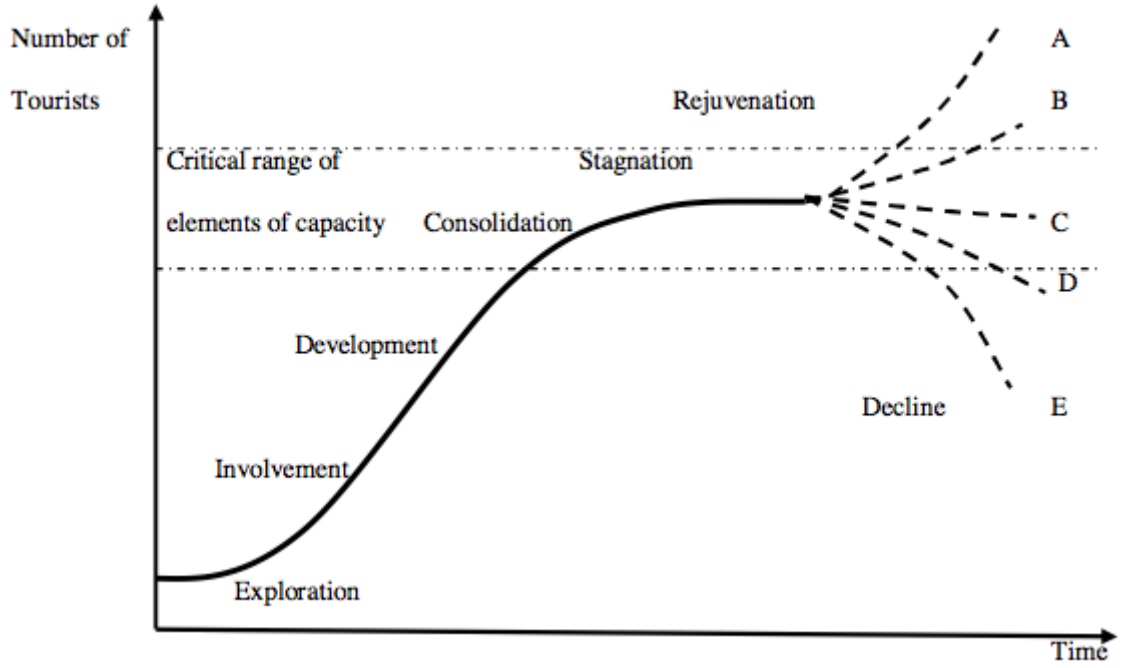

Slika 16. Butler Tourism destination life cycle model. Source: R.W. Butler (1980)

Snažnije fizionomske promjene postaju primjetne u fazi razvoja. Ubrzani rast masovnog turizma prati intenzivna izgradnja smještajnih kapaciteta niže kvalitete u obalu, što dovodi do intenzivnih fizionomskih promjena, transformacije ruralnih područja u urbanizirani prostor i povećanja razvojnih disparitета između obale i unutrašnjosti.

U fazi konsolidacije turizam postaje glavna djelatnost u lokalnoj ekonomiji no turistička destinacija gubi privlačnost.

U fazi stagnacije pritisak je turizma najviši, a prostorne implikacije turizma najsnažnije su izražene. U toj fazi je dosegnut i nadmašen kapacitet nosivosti prostora, i ima za posljedicu gubitak kvaliteta zbog kojih je prostor postao turistički atraktivan. Turistički krajolik postaje dominantan, malo je prostora dostupno za daljnju izgradnju, pa se novi smještajni kapaciteti

grade u unutrašnjosti podalje od obale. **Turističko mjesto postaje urbanizirano, vidljivi su veliko oštećenje okoliša i gubitak socijalne ravnoteže.**

Ako se trend nastavi dolazi do faze opadanja turističkog područja. Alternativa opadanju ili faza koja može slijediti opadanje jest obnova ili revitalizacija, no ona se ne može dogoditi bez korjenitih promjena u ponudi turističkih atrakcija.

5.2. Analiza razvoja turizma otoka Korčule prema Butlerovu modelu

Prva pojava turizma na Korčuli zabilježena je u prvoj polovini 19. st. no pravo uključivanje u turistička kretanja događalo se na prelazu iz 19. u 20. st. s razvojem zdravstvenog turizma u hladnijem djelu godine (Letica u Šulc, 2014.). Razdoblje između Prvog i Drugog svjetskog rata karakterizira brži razvoj turizma, zdravstvenog i kupališnog no Drugi svjetski rat potpuno prekida turistička kretanja na nekoliko godina.

Šulc razvoj turizma otoka Korčule dijeli na dva razvojna ciklusa: (1) od Drugoga svjetskog rata do Domovinskog rata (1940-e – 1992.) i (2) nakon Domovinskog rata (1993.– 2012.).

Prvi razvojni ciklus temelji se na klasičnome turističkom proizvodu sunce i more, pri čemu se turizam širi na cijeli otok, a završava opadanjem potražnje uslijed slabljenja atraktivnosti i konkurentnosti klasičnoga turističkog proizvoda krajem osamdesetih, a zatim i zbog Domovinskog rata. Aktualni, drugi razvojni ciklus počinje poslijeratnom obnovom turizma, ponovno na temelju kupališnog turizma, no već sredinom prvoga desetljeća 21. stoljeća otok ponovno ulazi u fazu stagnacije. Zbog toga se sve veći napori ulažu u razvoj složene turističke ponude i oblika turizma s naglaskom na baštinu i aktivan odmor. (Šulc, 2014)

5.2.1. Prvi razvojni ciklus

Uključivanje (od sredine 1940-ih do početka 1960-ih)

Obnova turizma temelji se dijelom na postojećoj infrastrukturi i ponudi pa novi razvojni ciklus ne počinje fazom otkrivanja nego uključivanja. Pozitivni društveno-politički i gospodarski međunarodni odnosi privlače velik broj turista na temelju turističkog proizvoda *sunce i more.*

Razvoj (od početka 1960-ih do 1979.)

Početkom šezdesetih težišta razvoja su u Korčuli i Veloj Luci. Uz turizam kao glavnu gospodarsku granu, razvijeni su pomorstvo i brodogradnja. Na otoku Badiji tada je bilo aktivno dječje odmaralište u nekadašnjem franjevačkom samostanu. Vela Luka je sredinom šezdesetih u fazi razvoja, no, za razliku od Korčule, turizam je tek dopuna industriji. Ostala naselja su orijentirana pretežito na poljoprivredu dok je eksploatacija kamena važna gospodarska

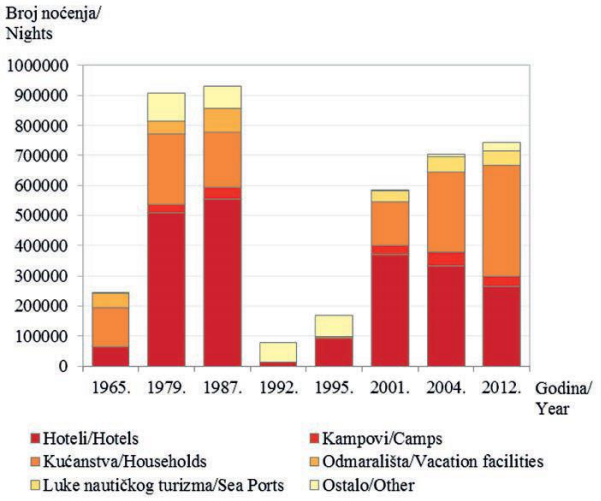

Slika 17. Struktura turističkih dolazaka otoka Korčule prema vrstama smještajnih kapaciteta na kraju svake faze (Šulc, 2011.)

djelatnost u Lumbardi i Blatu. Lumbarda, Žrnovo, Čara i Smokvica sredinom šezdesetih tek ulaze u fazu otkrivanja. Faza razvoja traje do 1979. kada je ostvareno maksimalan broj dolazaka i noćenja u tom ciklusu. U prvoj polovini sedamdesetih turistički promet i dalje se povećava, no sporijim tempom nego prije. Rast turističkih dolazaka generiran je otvaranjem više hotela u Korčuli, Brni i Lumbardi te lječilišno-rehabilitacijskog centra Kalos u Veloj Luci. Ubrzani turistički rast vezan je uz rastuću potražnju za jednostavnim turističkim proizvodom sunce i more, na što upućuje relativno visoki prosječni boravak (1964. g. 10,1 dana; 1979. g. 10,0 dana) uza slabu razvijenost dodatne turističke ponude i visoki stupanj sezonalnosti. U usporedbi s drugim većim hrvatskim otocima i, posebno, turistički razvijenim sredozemnim otocima intenzitet razvoja turizma na Korčuli znatno je slabiji. **Krajem sedamdesetih** receptivna ponuda i turistički promet usporavaju rast te grad **Korčula i Vela Luka ulaze u fazu konsolidacije i stagnacije**. Istovremeno **turistički jača Lumbarda**, koja je u punom zamahu faze razvoja, pri čemu turizam postupno postaje sve važnija gospodarska djelatnost. **Turizam se iz Korčule širi i uz sjevernu obalu prema predjelima Medvinjak, Žrnovska Banja i Tri Žala** unutar statističkog naselja Žrnovo. Turistički rast Smokvice usporava nakon izgradnje hotela te je 1979. na prijelazu iz razvoja u konsolidaciju, dok je Blato tek na početku faze razvoja. Općenito fazu razvoja karakterizira porast broja stranog turističkog tržišta na istočnom dijelu otoka s kompleksnijom turističkom ponudom i složenijom strukturom smještajnih kapaciteta (posebno Korčula i Lumbarda), a u zapadnom dijelu, gdje je turizam tek dopuna poljoprivredi, ribarstvu i industriji, prevladavaju domaći turisti u sklopu ljetnoga odmorišnog i zdravstvenog turizma.

Konsolidacija i stagnacija (1980. – 1987.)

Faza razvoja nakon ostvarenog sekundarnog maksimuma **1979. izravno prelazi u fazu stagnacije** uslijed globalne recesije. No s obzirom na prisutnost određenih obilježja konsolidacije razdoblje 1980. – 1987. razmatra se kao zajednička faza konsolidacije i stagnacije. **Smanjuje se prosječan broj noćenja** sa 10,0 dana (1979.) na 7,6 dana (1987.). Raste turistički značaj Lumbarde, Blata i Smokvice a **većina je mjesta 1987. na vrhuncu razvoja, uz naznake skorog opadanja**. U ovom je razdoblju i dalje vrlo snažno izražena internacionalizacija turizma te strani turisti 1987. ostvaruju tri četvrtine turističkog prometa, a domaći tek četvrtinu. **Broj smještajnih kapaciteta raste**, grade se novi hoteli u Korčuli, apartmansko naselje u Lumbardi i Prižbi **no** ne dolazi do porasta broja noćenja što upućuje na činjenicu da **Korčula gubi imidž na turističkom tržištu**.

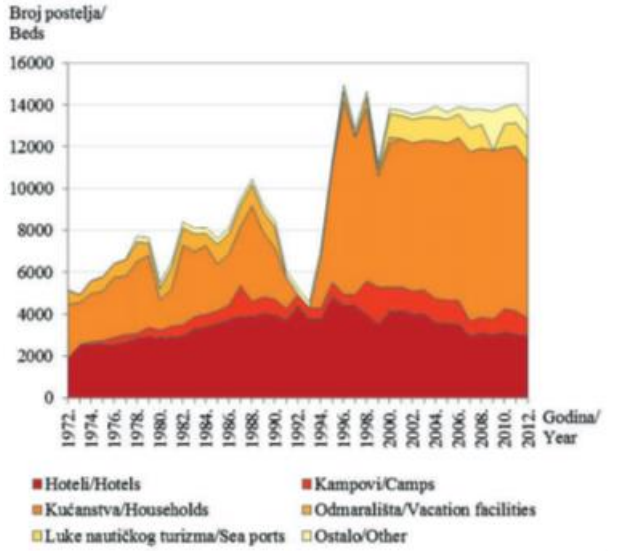

Slika 1. Broj turističkih postelja po vrstama smještajnih kapaciteta na Korčuli 1972. – 2012.(Šulc, 2011.)

Opadanje (1988. – 1992.)

Prevladavajući jednostavni turistički proizvod sunce i more krajem osamdesetih doživljava zamor, a istovremeno se ne dopunjuje novim sadržajima ni drugim oblicima turizma koji bi mogli kompenzirati smanjenje atraktivnosti. Korčula nije izravno zahvaćena ratnim događanjima, no nesigurnost izazvana njihovom blizinom nepovoljno utječe na turistička kretanja već 1990. godine. Najniži turistički promet registriran je 1992., kada Korčulu posjećuju 6942 turista (6 % prijeratnog maksimuma) i ostvaruje 77.874 noćenja (8 % prijeratnog maksimuma). Mnogi hoteli prihvaćaju stradalnike rata, prognanike i izbjeglice i ne sudjeluju u komercijalnom turizmu.

5.2.2. Drugi razvojni ciklus (nakon Domovinskog rata)

Uključivanje (1993. – 1995.) Na nacionalnom planu sva razmišljanja i sredstva usmjerena su u obranu, zbrinjavanje stanovništva i sanaciju ratnih šteta, pa pravi povratak turizmu počinje nakon 1996. S obzirom na postojanje turističke infrastrukture i informacije o destinaciji otprije, obnova turističkih kretanja počinje fazom uključivanja.

Razvoj (1996. – 2001.) Nakon rata turistička kretanja na Korčuli ubrzano se obnavljaju. Prosječna godišnja stopa rasta dolazaka iznosi impresivnih 31 %, a noćenja 23 %, turizam ubrzano raste zahvaljujući povećanju broja turista iz bivšeg Istočnog bloka i velikim naporima koji se ulažu u unapređenje kvalitete okoliša i turističkih mjesta (Vukonić, 1995; Pirjavec i Kesar, 2002. u Šulc, 2014.). Uz kupališni razvijaju se nautički i kulturni turizam. Luke nautičkog turizma postoje u Korčuli (ACI marina) i u Lumbardi, a u Brni se nalazi malo privezište. Kulturni turizam vezan je pretežno uz grad Korčulu, koji je uključen u organizirane turističke ture. Nekadašnja dječja i radnička odmarališta privatiziraju se i pretvaraju u hotele (ili prenoćišta), a odmaralište na Badiji vraća se Crkvi. Lječilište Kalos pretvara se u specijalnu bolnicu i potpuno gubi turističku funkciju.

Za razliku od većine sredozemnih destinacija ekspanzija smještajnih kapaciteta u fazi razvoja na Korčuli se ne odnosi na gradnju hotela, nego na rast smještaja u kućanstvima, što je dijelom vezano uz izostanak strategije izgradnje osnovnih smještajnih kapaciteta u drugoj polovini devedesetih. Dio stanovništva ulaže u izgradnju novih i dogradnju postojećih objekata za iznajmljivanje. Nažalost, **zbog nedovoljno definirane prostornoplanske regulative i nedostatka kontrole to nerijetko dovodi do gradnje objekata** koji se gabaritima, izgledom i/ili položajem ne uklapaju u prostor, a time i do fizionomske transformacije i betonizacije dijelova obale (Mirošević u Šulc, 2014). Širenje izgrađenih područja obalnih naselja dovodi do njihova međusobnog srastanja i formiranja kontinuirano urbaniziranih područja (mikroaglomeracija**) uz prometnice uz obalu u obliku vrpce** (ribbon development), često samo u jednome ili dva reda (Dominče – Korčula – Medvinjak – Žrnovska Banja, Kneže – Račišće, Prižba – Istruga – Brna i Prigradica – Babina).

Grad Korčula je 2001. na prijelazu iz konsolidacije u stagnaciju, značenje Vele Luke slabi i duboko je u fazi stagnaciji. Istovremeno Lumbarda, Blato, Žrnovo i Račišće doživljavaju snažan rast turizma koji postaje glavna gospodarska grana.

Konsolidacija (2002. – 2004.) Rast turističkog prometa usporava i smjanjuje se prosječni boravak na 4,4 dana. Sva mjesta na otoku prelaze u iduće faze a jedino Korčula ulaže značajnije napore u razvoj složene turističke ponude.

Stagnacija (2005. – 2012.) Od 2006. do 2012. turistički promet stagnira (smanjenje za 1 %), uza snažno izražene godišnje oscilacije. Stagnacija je, uz unutarnje faktore, vezana i uz globalnu recesiju, zbog čega dio turista odabire jeftinije destinacije. U istom se razdoblju bilježi smanjenje broja postelja (2012. 5 % manje nego 2004.), uz smanjenje osnovnih smještajnih kapaciteta (dio hotela kategoriziran je kao prenoćišta i ulazi u kategoriju Ostalo) i blago povećanje smještaja u kućanstvima. Lumbarda dopunjuje turističku ponudu ruralnim i gastroenološkim turističkim proizvodom a Vela Luka se okreće turizmu potaknuta slabljenjem industrije. Sva turistička mjesta nalaze se u fazi stagnacije s velikim izgledima da se ona nastavi, osim Blata, koje je u fazi razvoja. Direktori turističkih zajednica ulažu napore u unaprjeđenje turističkog proizvoda sportskim aktivnostima, gastro ponudom, prirodnom i kulturnom baštinom i suvremenim manifestacijama. Ruralni oblik turizma ne pruža masovnost, no on mogao bi pridonijeti zadržavanju stanovništva u unutrašnjim naseljima te očuvanju mreže naselja i kulturnoga krajolika.

5.3. Sažetak i zaključak analize razvoja turizma na Korčuli

U prvoj fazi, između Drugog svjetskog rata i Domovinskog rada, snažniji turistički razvoj otoka Korčule temelji se na rastućoj potražnji za jednostavnim klasičnim turističkim proizvodom a zbog nedovoljnog razvoja komplementarne turističke ponude već nakon dva desetljeća dolazi do opadanja.

Početak druge faze obilježava Domovinski rat koji prekida turistički razvoj i odgađa diversifikaciju turističkog proizvoda na dulje razdoblje, no, za razliku od Butlerova modela, turistički dolasci na Korčuli vrlo brzo rastu no prijeratni maksimum noćenja do 2014. godine nije postignut. Poslijeratna obnova turizma odvija se uglavnom stihijski na temelju istoga turističkog proizvoda kao i prije rata te se malo pozornosti pridaje razvoju turističkog proizvoda i drugih oblika turizma. Zbog toga Korčula nakon samo dvanaest godina od početka novog ciklusa ulazi u fazu stagnacije. Suočeni s mogućim ponovnim opadanjem, tek se tada počinju ulagati značajniji napori u diversifikaciju turističkog proizvoda i razvoj različitih oblika turizma, s ciljem zadržavanja postojeće razine posjećenosti. Unapređenje turističke ponude ne provodi se potpunom reorganizacijom turističkog proizvoda, nego uključivanjem u ponudu dotad nedovoljno upotrijebljenih turističkih resursa (Butler, 1980), a diversifikacijom se nastoje privući turisti viših platežnih sposobnosti.

Šulc prepoznaje snažnu ekspanzija turizma i smještajnih kapaciteta u fazi razvoja, no uz različita kvalitativna obilježja. Ekspanzija turističkih kapaciteta **u prvome razvojnom ciklusu (od sredine 1940-ih do 1992.)** odvija se pod kontrolom države i ti **se objekti uglavnom smještaju na rubovima naselja ili izvan njih**, čime se izbjegava masovna i nekontrolirana gradnja privatnih hotela u nizu uz obalu svojstvena drugim sredozemnim turističkim područjima. Na Korčuli turizam u tom razdoblju ne istiskuje druge gospodarske grane, nego se razvija usporedo s poljoprivredom, ribarstvom, industrijom i pomorstvom. **Snažna fizionomska transformacija obalnog pojasa odvija se u fazi razvoja u drugome**

razvojnom ciklusu (1996.-2001.) pod utjecajem nekontroliranog rasta smještajnih kapaciteta (pretežno u kućanstvima), a dijelom je potaknuta i krizom drugih gospodarskih grana.

Šulc zaključuje kako će daljnji razvoj turizma na Korčuli ovisit o stupnju unapređenja prometne i turističke infrastrukture te o razvoju složene turističke ponude i oblikâ turizma. Tvrdi da se bez značajnijih poboljšanja teško može očekivati intenzivniji turistički rast, a s obzirom na stagnaciju drugih gospodarskih djelatnosti sve veći dio stanovništva orijentirat će se na turizam. *Uz unapređenje postojeće ponude daljnji razvoj turizma trebao bi se fokusirati na vrednovanje nedovoljno iskorištene prirodne i kulturne baštine, produljenje turističke sezone i povezivanje s drugim gospodarskim granama (prije svega poljoprivredom), što bi većem dijelu stanovništva omogućilo uključivanje u turizam.*

Strategija razvoja turizma Dubrovačko-neretvanske županije 2012. – 2022. (Dubrovačko-neretvanska županija, 2013) kao strateški cilj ima obnovu postojećih i novih hotela uz smanjenje udjela postelja u kućanstvima pretvaranjem u manje hotele ili izlaskom iz turizma. Šulc uspoređuje ciljeve Strategije sa viđenjima predstavnika turističkih zajednica na otoku Korčuli koji smatraju kako su postojeći trendovi rasta različiti od onih predviđenih Strategijom te osnovnom prijetnjom smatraju povećanje masovnosti turizma (u ljetnoj sezoni), povezano s nekontroliranom, a često i neplanskom i neestetskom gradnjom privatnih objekata za iznajmljivanje turistima, što dovodi do pada kvalitete turističkog iskustva.

U diplomskom radu naslova Upravljanje kulturno povijesnim resursima otočne destinacije za globalno pozicioniranje Sirišćević (2016) predlaže nove turističke proizvode kulturne baštine otoka, između ostaloga tematske staze koje bi trebalo svakako uvrstiti u planiranje razvoja otoka: tematska staza Račišće – Vaja preko uvale Samograd, tematska staza Napoleonov put, staza duž trase Napoleonovog puta kroz vinograde do Žrnova uz obilazak lokalnih konoba i agroturizama, tematska staza kroz Čarsko polje.

6. Zaštita krajobraza u legislativi te strateškim i razvojnim prostorno planskim dokumentima

Zaštita krajobraza u Hrvatskoj formalno je prihvaćena potpisivanjem Europske konvencije o krajobrazu (Council of Europe, 2000) i donošenjem Zakona o prihvaćanju Konvencije (Hrvatski sabor, 2002), no još nisu propisani instrumenti provedbe krajobraznih politika. Pristupa joj se sektorski, sa stajališta prirodnih ili kulturni vrijednosti a pojedini zakoni različito tumače, što se odražava i na različite metode zaštite. Osim Zakona o potvrđivanju Europske konvencije o krajobrazu ne postoji jedinstven zakon koji bi regulirao pitanja zaštite, planiranja i upravljanja krajobraza, već se uređuju s četiri glavna zakona te strateškim dokumentima iz područja: zaštite prirode i kulturnog naslijeđa, zaštite okoliša te prostornog uređenja. To su: Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, Zakon o prostornom uređenju, Zakon o zaštiti prirode i Zakon o zaštiti okoliša. U nekoliko ostalih zakona, čijim se djelovanjem i provođenjem znatno utječe na stanje i izgled krajolika, kao što su: Zakon o šumama, Zakon o vodama, Zakon o regionalnom razvoju RH, Zakon o poljoprivredi, Zakon o energiji i Zakon o cestama, nije vidljiv odnos prema krajoliku, niti ga se u njima posebno prepoznaje.

Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske (Republika Hrvatska, 1997) i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske (Republika Hrvatska, 1999) predvidjeli su izradu Krajobrazne osnove Hrvatske, kao prostorno-planske podloge za integralnu zaštitu prirodnih i kulturno-povijesnih vrijednosti prostora, odnosno identiteta krajobraza. Ona do danas nije izrađena, a tema krajobraza i njegove zaštite, planiranja i upravljanja u Hrvatskoj još uvijek nije shvaćena sveobuhvatno sukladno zahtjevima Europske konvencije o krajobrazu.

Programom prostornog uređenja RH (1999) u okviru poglavlja Zaštita posebnih vrijednosti prostora i okoliša obuhvaćen je osim okoliša, prirodne i graditeljske baštine i krajobraz. Planirano je da Krajobraznu osnovu Hrvatske treba uspostaviti kao prostorno-plansku podlogu integralne zaštite raznolikosti i identiteta krajobraza, a trebale su je izraditi nadležne službe za prostorno uređenje, zaštitu prirode i okoliša te za zaštitu kulturne baštine.

Na području otoka Korčule krajobraz se štiti kroz Prostorni plan županije (Dubrovačko-neretvanska županija, 2016), Grada Korčule (Grad Korčula, 2015), Općina Lumbarda (Općina Lumbarda, 2015), Smokvica (Općina Smokvica, 2007), Blato (Općina Blato, 2013), i Vela Luka (Općina Vela Luka, 2011).

Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije (PPDNŽ) izdvaja dvije kategorije zaštite krajobraza: prirodni (61 osobito vrijedno područje) i kulturni krajobraz (17 osobito vrijednih predjela).

Prema PPDNŽ osnovni cilj zaštite krajobraznih vrijednosti županije jest osigurati vitalni kvalitetni krajobraz sa što većom uravnoteženošću i skladnošću s gospodarskog, socijalnog, prostornog, ekološkog i kulturnog gledišta, uz istodobno čuvanje i naglašavanje identiteta pojedinih područja.

Republika Hrvatska potpisala je najvažnije međunarodne konvencije i prateće protokole koje se uz ostalo tiču i razvitka njezinih otoka. To su:

- *Plan razvijen u sklopu UN-a, s ciljem izrade plana rješavanja problema razvoja i okoliša, AGENDA 21 (Program za 21. stoljeće) kojom je u točki 17. obuhvaćena Zaštita i upravljanje morima, a u točki 18. Zaštita i upravljanje vodama i obalni područjem* (United Nations Division for Sustainable Development, 1992),
- *Konvenciju o zaštiti morskog okoliša i obalnog područja Sredozemlja od 1995. godine (Barcelonska konvencija) i njezinih 7 protokola od kojih su najvažniji Protokol o zaštiti mora od zagađivanja s kopna i Protokol o integralnom upravljanju obalnim područjem.*
- *Mediteranski akcijski plan kao sastavni dio UNEP-a (Programa zaštite okoliša Ujedinjenih naroda) donesen 1975. u Barceloni,* (UNEP/BUR/32, 1995)
- *MARPOL konvencija o zaštiti mora od zagađivanja s brodova i zrakoplova iz 1973/1978* (International Maritime Organization, 1973/1978),
- *Londonska konvencija o odbacivanju otpadaka u more, iz 1972.* (Convention on the Prevention of Marine Pollution by Dumping of Wastes and Other Matter 1972, 1972),
- *Konvencija Ujedinjenih naroda o pravu mora (UNCLOS)* (International Seabed Authority, 1995),
- *Konvencija o očuvanju biodiverziteta, iz 1992. (Republika Hrvatska ratificirala, travnja 1996.)* (United Nations, 1992),
- *Konvencija o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica (Espoo konvencija) iz 1991. ratificirana Zakonom o potvrđivanju Konvencije, travnja 1996.* (United Nations, 1991),
- *Konvencija o kontroli prekograničnog otpada i njegova odlaganja (Baselska konvencija), ratificirana ožujka 1994.* (Governing Council of the United Nations, 1994)
- *Konvencija za zaštitu svjetske kulturne i prirodne baštine, 1972* (Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage) (UNESCO)
- *Okvirna konvencija Vijeća Europe o vrijednosti kulturne baštine za društvo (Faro konvencija), (Convention on the Value of Cultural Heritage for Society, 2005)*

Ove konvencije i protokoli svojim pristupom i načelima ali i konkretnim, mjerljivim kratkoročnim ciljevima i zadacima obvezuju Republiku Hrvatsku da svoj okoliš čuva i unapređuje u skladu sa suvremenim shvaćanjima i na suvremeni način. Otoci se i ovdje ističu kao predmet posebne brige. Među ovim obvezama ističu se:

- *Protokol o integralnom upravljanju obalnim područjem Sredozemlja* (Protocol on Integrated Coastal Zone Management in the Mediterranean, 2009)
- *Zakon o potvrđivanju Protokola o integralnom upravljanju obalnim područjem Sredozemlja* (Hrvatski sabor, 2012) (The Council of the European Union, 2008)

Osim navedenih, važeće su strategije, planovi i programi za zaštitu prirode:

- *Strategija i akcijski plan zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. godine (NN 72/2017)*
- *Strategija i akcijski plan zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti Republike Hrvatske (NN 143/2008)*
- *Strateški plan Konvencije o biološkoj raznolikosti za razdoblje 2011. - 2020. (pdf)*
- *Strategija Europske unije o bioraznolikosti do 2020.*

Te programi koji direktno mogu služiti kao alat zaštite prirode:

- *Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. (*Ministarstvo poljoprivrede, Uprava za upravljanje EU fondom za ruralni razvoj, EU i međunarodnu suradnju)
  Podmjera 4.4. Potpora neproizvodnim ulaganjima vezanim uz postizanje agro-okolišnih i klimatskih ciljeva i mjera 10. Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene

6.1. Zakon o otocima

Nacionalni program razvitka otoka temelj je politike razvoja otoka, Zakon o otocima (Hrvatski sabor, 33/2006) institucionalni je okvir razvitka otoka ne temelju kojega se poduzimaju mjere i provode programi koji doprinose održivom razvoju otoka. Donesen je kao lex specialis što znači da ga treba primijeniti i ako je u suprotnosti s nekim drugim zakonima koji bi uređivali razvojno upravljanje na otocima.

Prema Zakonu o otocima otoci se razvrstavaju glede demografskog stanja i gospodarske razvijenosti razvrstavaju **u dvije skupine, u prvoj skupini** su nastanjeni ili povremeno nastanjeni otoci od kojih na području rada **spada Vrnik**. **Drugu skupinu čine svi nastanjeni otoci koji nisu razvrstani u prvu skupinu i poluotok Pelješac.** [23]

Zakon o otocima svrstava Korčulu, Badiju i Vrnik [24]u otočnu skupinu jedinstvene prostorno-gospodarske cjeline za koje se donosi program održivog razvitka. Programi održivog razvitka obvezni je razvojni dokument, njime se popisuju i vrednuju ukupna prirodna i izgrađena bogatstva, određuje način njihovog čuvanja, odnosno potpuno i održivog korištenja u skladu s načelima i odrednicama Nacionalnog programa, Državnih programa razvitka otoka i Programa Vlade Republike Hrvatske. Programi se posebno uvažavaju prilikom izrade dokumenata prostornog uređenja.

Nacrt programa održivog razvitka otoka izrađuje Ministarstvo u suradnji s nadležnim tijelima obalno-otočnih županija te otočnih i obalno-otočnih gradova i općina a sredstva za izradu

[23] Čl.3 Zakona o otocima: (1)Za otoke i otočne skupine koji čine jedinstvene prostorno-gospodarske cjeline prema ovome Zakonu donose se programi održivog razvitka otoka, odnosno otočnih skupina. (3) Programima održivog razvitka otoka popisuju se i vrednuju ukupna prirodna i izgrađena bogatstva otoka, odnosno otočnih skupina, a osobito nekorišteno poljoprivredno zemljište i zgrade i određuje način njihovog čuvanja, odnosno potpunog i održivog korištenja u skladu s načelima i odrednicama Nacionalnog programa. (4) Programi održivog razvitka otoka i državni programi iz članka 27. ovoga Zakona, posebno se uvažavaju prilikom izrade prostornih planova koji se donose za područja obalno-otočnih županija, odnosno otočnih i obalno-otočnih gradova i općina.(5) Program održivog razvitka obvezni je razvojni dokument obalno-otočnih županija i otočnih i obalno-otočnih gradova i općina.

[24] Čl.5 Zakona o otocima: (1)(…)17. Korčula, Badija, Vrnik i okolni otoci

osiguravaju se u državnom proračunu. Vlada Republike Hrvatske donosi programe održivog razvitka otoka. Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske ulaže u otoke kroz Program razvoja otoka poticanjem jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na svrhovito ulaganje u razvoj otočne infrastrukture i gospodarstva, a provodi se u skladu s Javnim pozivom za dostavu prijedloga projekata razvoja otoka koji se objavljuje na službenim Internet stranicama Ministarstva www.razvoj.gov.hr

Provedbom Programa nastoji se pružiti podrška infrastrukturnim projektima na području otoka, tj. malim kapitalnim projektima. Infrastrukturni mali kapitalni projekti odnose se na izgradnju, rekonstrukciju, obnovu i adaptaciju komunalne, društvene, javne, poduzetničke i/ili turističke infrastrukture te na područja zaštite okoliša, energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije. (Program razvoja otoka u 2018. godini, Ministarstvo regionalno razvoja i fondova Europske unije, www.razvoj.gov.hr)

Nacionalni program razvitka otoka ni Zakon o otocima izrijekom ne navode IUOP ali se donesenim načelima upravljanja otočkim razvojem gotovo izjednačuju s dokumentima koji promiču IUOP. [25]

Za otok Korčulu do danas (2018) nije izrađen Program održivog razvitka otoka već se na lokalnoj razini donose odluke o upravljanju obalom. Pregledom važećih prostornih planova zaključuje se da se u pravilu prostor obale štiti od nove izgradnje no iznimke postoje i one su dokaz potrebe izrade krovnog obvezujućeg program. Primjer negativne iznimke je odluka lokalne vlasti Općine Lumbarda o izgradnji šetnice duž obale na netaknutom prirodnom pojasu rt-a Ražnjić, koji je zaštićen kao dio Nacionalne ekološke mreže i područje Značajnog krajobraza.

[25] Zakon o otocima, koji se odnosi na regionalnu politiku određuje načela održivog razvoja i otoke određuje kao razvojne cjeline kojima se cjelovito upravlja. U tom smislu Zakon je odredio da se za otoke i otočne skupine koji čine jedinstvene prostorno - gospodarske cjeline, donose Programi održivog razvitka otoka (PORO). Ovim rješenjima Zakon doprinosi primjeni načela IOUP (Hrvatski zavod za prostorni razvoj, 2014).

6.2. Strateški razvojni dokumenti

6.2.1. Strategija razvoja turizma Dubrovačko neretvanske županije

(Dubrovačko-neretvanska županija, 2013)

Unutar strategije DNŽ prostor se dijeli na šest klastera te se za svaki od njih provodi analiza i daju smjernice za razvoj.

Kao ključni atribut klastera Korčule prepoznaje se veličanstvena scenografija (prirodna i urbana) i opisuje: *Otok Korčula ima jedinstven spoj raznolike geografije i spoja autentičnih prirodnih i kulturnih atributa. Očuvanoj obali s mnoštvom skrovitih prirodnih plaža, vinogorjima, poljima i pitoresknim otočkim mjestima pridodaje se povijesna jezgra otoka Korčula te jedinstveni elementi lokalne tradicije (mačevalački plesovi) koji već sada cine dostatan temelj za komercijalizaciju proizvoda kulture i događaja.*

Modeli rasta za klaster Korčula temelje se na nautičkom turizmu, dizanju standarda hotelijerstva i generalno značajnim porastom platežne moći posjetitelja. Smještajni kapaciteti se temelje na tipovima: Mali obiteljski hoteli, Hoteli, Marine, Ruralni objekti, dok se za privatni smještaj predviđa smanjenje za 25% i to kroz prelazak u Male obiteljske hotele ili prodaju nekretnina. Značajno podizanje kapaciteta nautičkog smještaja kroz novu infrastrukturu (2-3 marine s ukupno 300 do 400 vezova)

Podizanje udjela hotelskog smještaja kroz nove projekte planira se na brownfield osnovi na pozicijama hotela (T1) PP grada Korčule. Ostali turistički projekti valorizirani kao ključni investicijski projekti:

1. HOTEL MARKO POLO RESIDENCE 5* - Na lokaciji sadašnjih hotela Marko Polo, Liburna i Park
2. MOREŠKA RESORT 4* - Na lokaciji sadašnjih hotela Bon Repos i kampa Kalac
3. NOVI HOTEL KORCULA 5* - Postojeći hotel proširen s kućom Golubovic

Ključni investicijski projekt nautičke marine:

1. Prostor za luke nautičkog turizma prema PP do 250 vezova na području grada Korčule.
   Luka Pisteš

„Greenfield projekti“:

1. GOLF TEREN s 18 rupa - U blizini otoka Korčule, na lokaciji Žrnovo – Dubovo površine od 100ha.
2. NOVI TURISTICKI RESORT kategorije 3* i 4* - Na području Lumbarde predviđenom za turističku izgradnju; 500 jedinica u objektima 4* i 3*.
3. NOVI TURISTICKI RESORT kategorije 3* i 4* - Na zapadnom dijelu otoka; 700 jedinica u objektima 3 i 4*.

4. KAMP KORCULA - 1,000 kamp mjesta suvremenog standarda za mobilne kućice s naglašenim rekreativnim i zabavnim sadržajima na lokaciji koja je do 1km udaljena od mora.

6.2.2. Strategija razvoja turizma Općine Vela Luka

(Općina Vela Luka, 2016)

Strategija je orijentirana na razvoj turizma ne uzimajući u obzir zaštitu krajobraza, osobito onih prirodnih, što je vidljivo u nastojanjima da se turističke zone smještaju na atraktivnim prirodnim područjima Privale, Šaknja rat-a, Huma i Potirne. U Strategiji se navodi kako se zona Privale vidljivo diferencira i razvija u smjeru razvoja nekretnina. Trenutno je ta zona u vlasništvu MORH-a i kroz izmjene Prostornog plana planira se prenamjena 50ha područja u turističke svrhe. Novim se Prostornim planom etažna visina građevina za turizam povećava na 3 nadzemne etaže za razliku od prethodne 2. Obzirom na važeće pravilnike, uvođenje turističkih zona na području Privale moguće je samo ako su postojeće zone Općine Vela Luka izgrađene 80%.

Strategijom razvoja turizma se daju alternativna rješenja za prenamjenu lokacije Privala ukoliko ne postoji mogućnost izgradnje nove turističke zone. Kako bi zaobišli važeće pravilnike, strategijom se predlaže da se u Privali napravi građevinska zona ili zona mješovite namjene kroz koju će se moći ostvariti plan za razvoj turističkih nekretnina. Ovaj primjer oslikava zaobilaženje zakonskih regulativa u svrhu pogodovanja razvoju turizma i posljedično devastacije krajobraza.

Područje Otok Proizd i Privala spada pod zaštitu unutar područja ekološke mreže - Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove. Područje je i pod zaštitom Prostornim planom kao kategorija *Kulturnog krajobraza - kontinuirani slijed suhozidnih terasa i polja na sjevernom dijelu Općine Vela Luka od otoka Proizd preko poluotoka Privale do sjevernog ruba Blatskog polja*. Na priloženoj mapi preklopljeno je područje pod zaštitom sa planiranom turističkom zonom iz Strategije razvoja turizma. U važećem PPUO Vele Luke se ne nalazi turistička zona na lokaciji Privala.

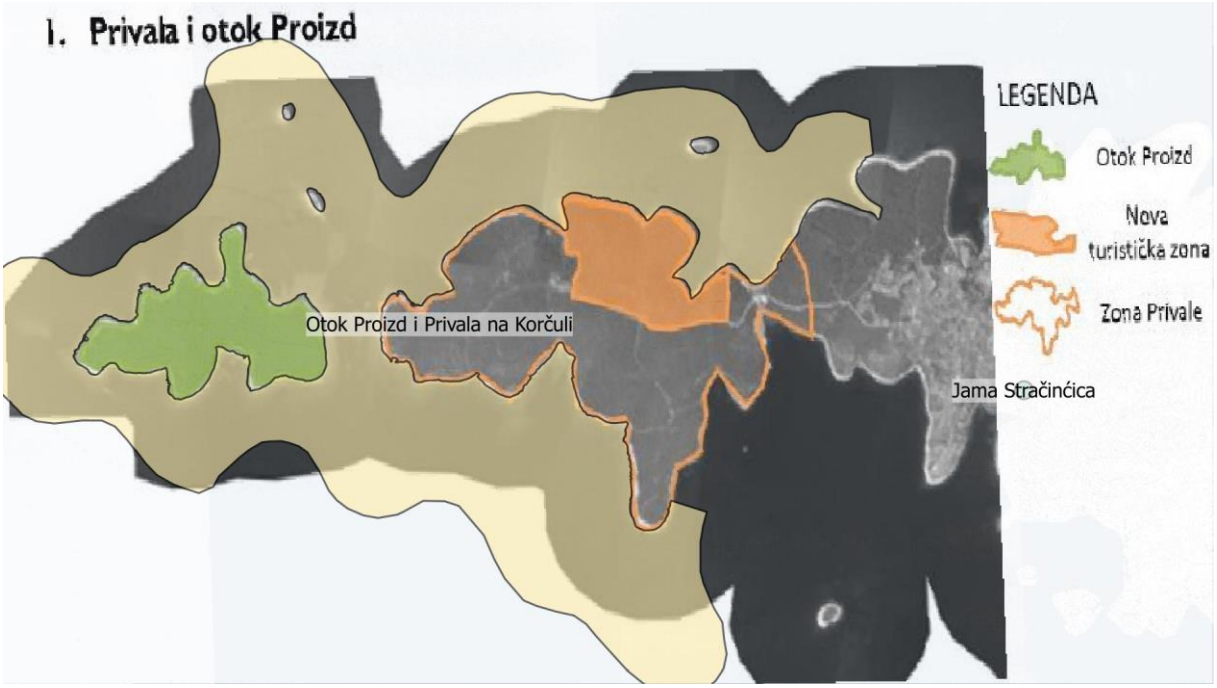

Slika 18. Strategija razvoja turizma Općine Vela Luka, Horvath HTL

U uvali Gradine planirano je privezište s 10 plutače za brodove i jahte duljine 15-25m, dok je u uvali Triporte planirano privezište s 10 plutača za brodove do 15 m.

Osvrt na Prostorni plan Vele Luke potvrđuje trend povećanja površina turističke namjene i broja maksimalno mogućih nadzemnih etaža za svaki turistički objekt, zaključak je to koji uzima u obzir PP Vele Luke 2013 i njegove kasnije Izmjene i dopune.

Nautički turizam se planira u zaljevu Vele Luke. Potencijal za razvoj sportskog i avanturističkog turizma prepoznat je u razvoju rekreacijskih staza i sportova na vodi. Otok Proizd i Ošjak prepoznati su kao izletišne destinacije.

U skladu sa Strategijom razvoja turizma DNŽ, i Vela Luka potiče udruživanje privatnih iznajmljivača u zajednički nastup na tržištu u vidu difuznih hotela, podizanja kvalitete smještajnih kapaciteta i prijelaz s obiteljske u hotelsku kategoriju.

Novi kapaciteti na lokalitetu Plitvine se Strategijom predlažu kao obiteljski resort sa 300 ključeva kategorije 4*.

Za lokaciju Privala se predlažu dva alternativna pristupa razvoja:

1. Plažni hotel sa 60 smještajnih jedinica kategorije 3* i dodatna izgradnja bungalova/apartmana sa 300 smještajnih jedinica. Prateća infrastruktura, *lungomare*, centra za vodene sportove, *beach styling* restorani i barovi.
2. Hotel sa 40 smještajnih jedinica kategorije 4* sa ugostiteljskim i servisnim centrom te dodatno 150 vila.

Osim lokacija za smještajne kapacitete, predlažu se i prateći infrastrukturni projekti: vidikovac Plitvine, uređenje plaža, šetnica, staza, osnivanje muzeja na otvorenom, centra kulture i edukacije, dječjeg parka/centra u prirodi.

Planira se *urediti* plaže Adria, Posejdon (Resort/hotelska plaža) i Proizd sukladno predloženoj tematizaciji dokumentom Regionalni program uređenja i upravljanja morskim plažama na području DNŽ (Dubrovačko-neretvanska županija, 2015). Plaža Proizd je unutar Regionalnog programa uređenja i upravljanja morskim plažama DNŽ kategorizirana kao *Plaža sa zabavnim sadržajima za mlade* a klasifikacijski pripada *uređenim urbanim plažama.* [26]

Otok Proizd jedinstveno je krajobrazno područje izrazito prirodnog karaktera, uvođenjem infrastrukture u mjeri koja je prikladna urbanom okruženju devaloriziraju se upravo najatraktivniji elementi lokacije.

[26] Uređene urbane plaže su smještene u urbanom području koje opslužuje brojnu populaciju dobro organiziranim uslužnim djelatnostima.

6.2.3. Strategija razvoja Općine Blato 2015-2020

(Općina Blato, 2017)

Općina Blato svoje gospodarstvo temelji na industriji, poljoprivredi i turizmu. Pregledom Strategije razvoja ne iščitava se naglašena tendencija razvoju turističkih kapaciteta.

Unutar Akcijskog plana određeni su projekti vezani uz obuhvat rada:

1. Uređenje plaže na Prižbi – Ravno sa sportsko – rekreacijskim sadržajima. Predviđeno unutar PP Općine Blato
2. Rekonstrukcija luke Bristva za mogućnost prihvata manjih teretnih brodova i izgradnja suhog doka za izgradnju plovila. Lokacija Bristva je predviđena unutar PP kao industrijska luka
3. Rekonstrukcija rive u Prigradici s Lukobranom. Temeljem PP planirana je obnova rive.
   Lučica projekt – luka nautičkog turizma (Izgradnja lučice nautičkog turizma). Predviđeno unutar UPU Lučica

Strategija razvoja Općine Blato u skladu je sa važećim prostornim planovima, veliki se naglasak stavlja na razvoj infrastrukture koja bi poboljšala životne uvjete, socijalnih i kulturnih aspekata dok se turizam tretira kao jedna od grana za razvoj što izdvaja Općinu Blato od ostalih otočnih općina.

6.2.4. Strategija razvoja turizma Općine Smokvica

(Intelligent Energy Europe (IEE), 2014)

Strategija je vrlo šturo opisana i uvrštena kao dio dokumenta *Akcijski plan učinkovitog gospodarenja energijom Općine Smokvica*. Cilj strategije je da se privatni smještaj koji trenutno dominira u ponudi smještajnih kapaciteta polagano razvije u male obiteljske hotele te u ruralne objekte s autohtonom ponudom. Konkretno se navodi plan izgradnje Luke nautičkog turizma do 200 vezova (planirano Prostornim planom kao LN Brna).

6.2.5. Strategija razvoja turizma grada Korčule

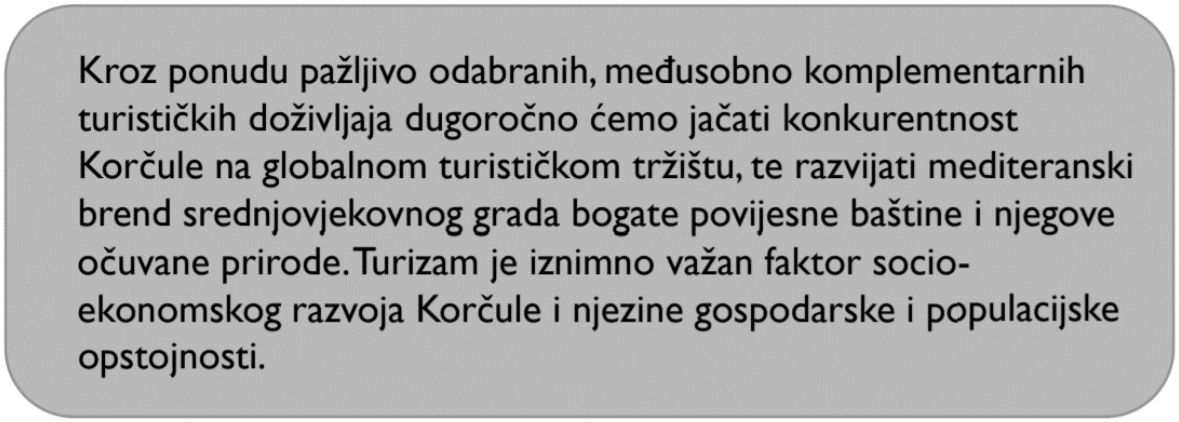

Slika 19. Strategija razvoja turizma Općine Korčula, Razvojna Misija

(Strategija razvoja turizma Grada Korčule, 2017)

Unutar strategije razvoja turizma grada Korčule navedeni su programi konkurentnosti i akcijski plan projekata, relevantni za obalno područje:

1. Izgradnja novih hotela i turističkih naselja (Čara - uvala Žitna, Žrnovska Banja, uvala Koromačna – Pupnat i Dominče)
2. Izgradnja nove marine sa servisnim centrom
3. Akcijski plan za upravljanje plažama
4. Kreiranje vidikovaca
5. Izgradnja luke za velike brodove na lokaciji Polačišće
6. Poboljšati pristup prirodnim, neuređenim plažama i infrastrukturu na njima
7. Karta plaža

Uvjeti za izgradnju za izdvojena građevinska područja izvan naselja, kao i površine ugostiteljsko-turističke namjene unutar naselja propisuju najmanje 40% površine uređeno kao *parkovni nasad* ili prirodno zelenilo, u turističkim razvojnim zonama naselja smještajne građevine se mogu graditi isključivo na udaljenosti većoj od 100 m od obalne crte mora a nova ovakva područja se mogu planirati samo ako su postojeća područja izgrađena s 80% i više svoje površine. **Uvjetima se ne propisuje obveza izrade projekta krajobraznog uređenja**.

Unutar Strategije riječ *krajobraz* se koristi samo kontekstu pravne zaštite. Elementi krajobraza koji se valoriziraju unutar Strategije podijeljeni su na *prirodne (geološke značajke prostora, vode, biljni svijet, životinjski svijet, zaštićena prirodna baština)* i *stvorene atrakcije.*

6.3. Smjernice za integralno upravljanje obalnim područjem Dubrovačko-neretvanske županije

Integralno upravljanje obalnim područjima (IUOP) je *dinamički proces održivog upravljanja i korištenja obalnih područja, uzimajući istodobno u obzir krhkost obalnih ekosustava i krajobraza, raznolikost aktivnosti i korištenja, njihovo međusobno djelovanje, pomorsku usmjerenost pojedinih aktivnosti i korištenja i njihov utjecaj na morske i kopnene dijelove*. (EEA UNEP/MAP Joint Work Plan 2006–2008, 2006)

Smjernice za integralno upravljanje obalnim područjem Dubrovačko-neretvanske županije izrađene su u sklopu projekta COASTANCE 2011. godine. (Dubrovačko-neretvanska županija, 2011)

U projektu je izneseno: *do sada nije izrađena Strategija integralnog upravljanja obalnim područjem ili druga odgovarajuća obalna strategija koja integrira sektorske planove i programe.* Izrađen je prijedlog Uredbe o Strategiji upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem (nacionalna obalna strategija iz članka 18. Protokola o integralnom upravljanju obalnim područjem Sredozemlja), kojom su uređuju polazne osnove i mjerila za izradu, razvoj, provedbu i praćenje provedbe Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem.

Unutar projekta COASTSNCE naglasak se stavlja na prihvatnom kapacitetu kao glavnom pokazatelju mogućnosti razvoja obalnog područja. Iz sektorskih zakona za upravljanje obalnim područjem proizlaze brojne odredbe no nedostaje povezanost i harmonizacija navedenih propisa koji bi, na potpuniji način, osigurali integralno upravljanje obalnim područjem te s tim u vezi prostorno uređenje na obalnim području koje će biti integralno sa ostalim sektorima.

U Stručnoj podlozi za integralno upravljanje obalnim područjem naglašena je nužnost razvoja Nacionalne Infrastrukture Prostornih Podataka (NIPP) i u okviru iste potrebno je izdvojiti posebnu bazu za obalno područje. Baza prostornih podataka prikupljena i izrađena ovim radom može biti vrijedan doprinos za izradu NIPP-a za obalno područje.

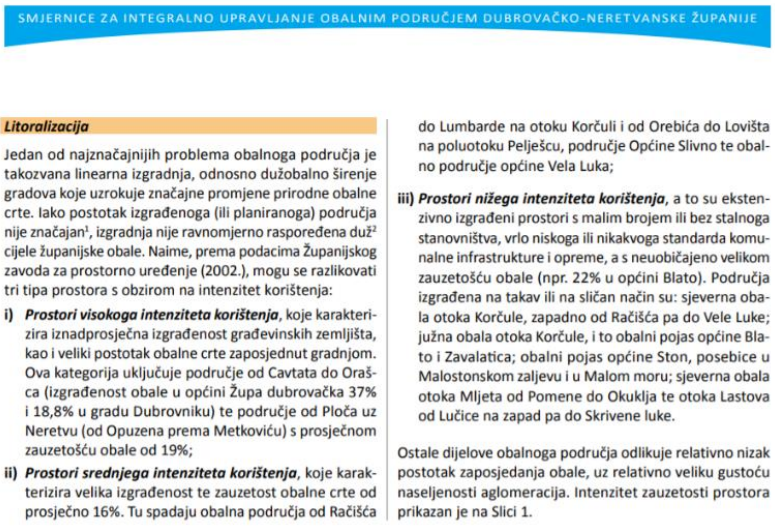

SMJERNICE ZA INTEGRALNO UPRAVLJANJE OBALNIM PODRUČJEM DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE

Litoralizacija

Jedan od najznačajnijih problema obalnoga područja je takozvana linearna izgradnja, odnosno dužobalno širenje gradova koje uzrokuje značajne promjene prirodne obalne crte. Iako postotak izgrađenoga (ili planiranoga) područja nije značajan[1], izgradnja nije ravnomjerno raspoređena duž[2] cijele županijske obale. Naime, prema podacima Županijskog zavoda za prostorno uređenje (2002.), mogu se razlikovati tri tipa prostora s obzirom na intenzitet korištenja:

i) ***Prostori visokoga intenziteta korištenja***, koje karakterizira iznadprosječna izgrađenost građevinskih zemljišta, kao i veliki postotak obalne crte zaposjednut gradnjom. Ova kategorija uključuje područje od Cavtata do Oraščа (izgrađenost obale u općini Župa dubrovačka 37% i 18,8% u gradu Dubrovniku) te područje od Ploča uz Neretvu (od Opuzena prema Metkoviću) s prosječnom zauzetošću obale od 19%;

ii) ***Prostori srednjega intenziteta korištenja***, koje karakterizira velika izgrađenost te zauzetost obalne crte od prosječno 16%. Tu spadaju obalna područja od Račišća do Lumbarde na otoku Korčuli i od Orebića do Lovišta na poluotoku Pelješcu, područje Općine Slivno te obalno područje općine Vela Luka;

iii) ***Prostori nižega intenziteta korištenja***, a to su ekstenzivno izgrađeni prostori s malim brojem ili bez stalnoga stanovništva, vrlo niskoga ili nikakvoga standarda komunalne infrastrukture i opreme, a s neuobičajeno velikom zauzetošću obale (npr. 22% u općini Blato). Područja izgrađena na takav ili na sličan način su: sjeverna obala otoka Korčule, zapadno od Račišća pa do Vele Luke; južna obala otoka Korčule, i to obalni pojas općine Blato i Zavalatica; obalni pojas općine Ston, posebice u Malostonskom zaljevu i u Malom moru; sjeverna obala otoka Mljeta od Pomene do Okuklja te otoka Lastova od Lučice na zapad pa do Skrivene luke.

Ostale dijelove obalnoga područja odlikuje relativno nizak postotak zaposjedanja obale, uz relativno veliku gustoću naseljenosti aglomeracija. Intenzitet zauzetosti prostora prikazan je na Slici 1.

Slika 20. Problematika litoralizacije, Smjernice za Integralno upravljanje obalnim područjem Dubrovačko-neretvanske županije

6.4. Prostorno planska dokumentacija

6.4.1. Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije

(Dubrovačko-neretvanska županija, 2016)

Prilaže se pregled korištenja pojma *krajobraz* unutar PPDNŽ, usporedba lokacija planiranih za ugostiteljsko-turističku namjenu izvan naselja u PPDNŽ i važećim PP Općina i grada Korčule te lokacija planiranih za luke nautičkog turizma.

Termin *Kulturni krajobraz* tretira krajolik u smislu Članka 7. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara[27] dok se *Prirodni krajobrazi* tretiraju u smislu ekološki vrijednih područja s aspekta prirodnih značajki.

Primjer neadekvatno korištena termina *krajobraz je* : *"*(…) *Prilikom biološko - krajobraznog uređenja prostora";* pri čemu je pojam *biološko* suvišan jer krajobrazno uređenje uključuje tehničke, biotehničke i biološke aspekte uređenja prostora.

Ograničavajuća stavka za razvoj turističkih zona unutar PPDNŽ koja učinkovito štiti krajobraz: *Čl. 72. "Nova izdvojena građevinska područja izvan naselja ugostiteljsko-turističke namjene mogu se planirati samo ako su postojeća područja te namjene izgrađena 80% i više svoje površine".* Međutim, na primjeru lokacije Poplat moguće je vidjeti kako se prethodno navedeni članak poštuje ali izbjegava, putem Strategije za razvoj turizma Općine[28] predlaže se prenamjena lokacije u mješovitu-pretežito stambenu namjenu (M))

Strategija turizma DNŽ orijentirana je na nautički turizam što se može iščitati i iz PPDNŽ. Unutar ZOP-a PPDNŽ definira se mogućnost planiranja i izdavanja lokacijske dozvole ili rješenja o uvjetima građenja za građevine namijenjene za: luke nautičkog turizma u građevinskom području, sidrenje (ako je smještaj sidrišta objavljen u službenim pomorskim publikacijama).

Postojeća lokacija luka nautičkog turizma od državnog značaja na otoku je ACI marina Korčula. Planirane luke županijskog značaja do 200 vezova su: Korčula (Dominče), Otočac, Brna, Vela Luka. Planirane luke županijskog značaja do 100 vezova su Korčula (Badija), Račišće, a postojeća luka u kategoriji do 100 vezova je Lumbarda.

Mjere očuvanja krajobraznih vrijednosti PPDNŽ temelje se na članku 305. *"Do uspostave Krajobrazne osnove vrednovanje krajolika na županijskoj razini treba provoditi na temelju smjernica za očuvanje krajobrazne raznolikosti područja, seoskih krajolika i prostornog identiteta gradova utvrđenih Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske, kao i smjernica u PPDNŽ za polazišta u izradi prostornih planova užih područja".*

Za Planom određene lokacije zaštite krajobraza potrebno je unutar PP niže razine provesti mjere zaštite. Uz opće smjernice naglašava se: *sačuvati od prenamjene*, *ograničiti linearnu*

[27] Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (Hrvatski sabor, 44/2017): *Čl. 7. Nepokretno kulturno dobro (...)krajolik ili njegov dio koji sadrži povijesno karakteristične strukture, koje svjedoče o čovjekovoj nazočnosti u prostoru*.

[28] Više o prenamjeni zemljišta na lokaciji Poplat pod naslovom: Strategija razvoja turizma Općine Vela Luka.

izgradnju i zauzimanje neposredne obale, predjele (...) postepeno dovesti i do zakonske zaštite od nepoželjnih intervencija i to različitim stupnjevima (od značajnog krajobraza do pojedinačnih spomenika). U studiji Kulturni krajolici (Zavod za prostorno uređenje Dubrovačko neretvanske županije, 2016) date su detaljne mjere zaštitite kulturnih krajolika te se one svakako moraju dati kao obvezujuće smjernice za propisivanje mjera zaštite na lokalnoj razini. U studiji, Bilušić navodi potrebu za dodatnom zaštitom krajobraza regionalnog i lokalnog značaja kroz Konzervatorsko krajobraznu studiju čiji voditelj izrade treba biti arhitekt-urbanist.[29]

Unutar PPDNŽ krajobraz je zaštićen kao područje posebnih uvjeta korištenja kategorije prirodni i kulturni krajobraz, te su zone kartografski definirane. Unutar PPDNŽ nalaže se detaljnije razgraničavanje zona na razini općina i gradova s ciljem eliminiranja prostornih područja preklapanja te dvije kategorije zaštite i detaljnijeg definiranja granica.

6.4.2. PPU općina Vela Luka

(Općina Vela Luka, 2011)

Urbanizacija litoralnog područja tijekom druge polovice 20. stoljeća bitno je izmijenila način života i rada u povijesno ruralnoj, pa poluurbanoj cjelini naselja Vela Luka. [30] Prostornim planom Općine orijentacija razvoja bazirana je na maslinarstvu i to u gospodarskom i krajobraznom smislu sa tendencijom rasta površina pod maslinicima.

Prema Prostornom planu se u ZOP-u građevinskog područja Gradine, Vele Luke, Tankaraca, u pojasu do 70m od obalne crte može planirati samo izgradnja hotela, građevina javne namjene i uređenje javnih

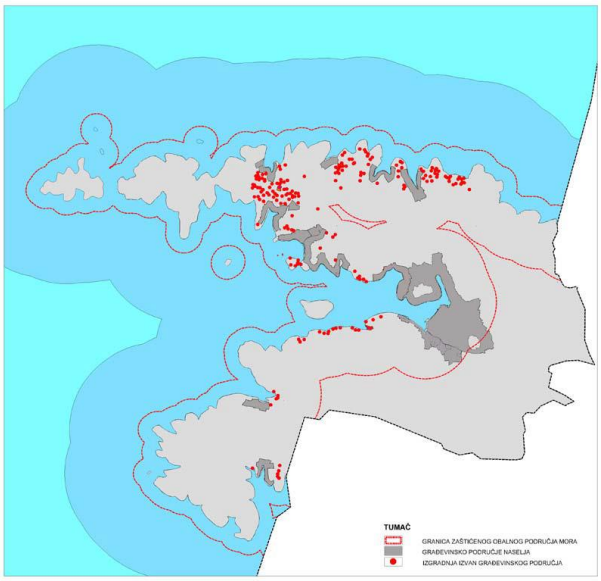

Slika 21. Izgradnja izvan granica utvrđenih građevinskih područja naselja (PP(b)O Korčula)

[29] Iz studije Kulturni krajolici, Smjernice za očuvanje i razvoj kulturnih krajolika: *Za sve krajolike koji su predloženi za upis u Registar potrebno je izraditi Konzervatorsko-krajobraznu studiju, odnosno Konzervatorski plan i Plan upravljanja.*
Za sve kulturne krajolike koji su ocijenjeni kategorijom regionalnog/lokalnog značaja prilikom izrade prostorno planske dokumentacije niže razine (Prostorni plan uređenja Grada/Općine, Urbanisitčki plan uređenja, uključujući i izmjene i dopune), treba kao podlogu izraditi Konzervatorsko krajobraznu studiju. Također, prilikom planiranja većih zahvata (infrastrukture, razvojnih projekata) treba izraditi Studiju utjecaja na baštinu (Heritage Impact Assessment).
Konzervatorsko – krajobraznu studiju može izrađivati interdisciplinarni stručni tim sastavljen od relevantnih stručnjaka ovisno o tipu/vrsti krajolika (arhitekt, urbanist, povjesničar umjetnosti, etnolog, arheolog, agronom, šumar, krajobrazni arhitekt ..), a voditelj izrade treba biti arhitekt – urbanist.

[30] Iz PPUO Vela Luka: *Tijekom Šezdesetih i sedamdesetih godina dolazi do ekspanzije izgradnje van matičnog naselja, pri čemu se generiraju potpuno nova urbana naselja bez kompletne društvene infrastrukture dok proces funkcionalne degradacije centralnog naselja napreduje. Povijesno središte naselja sve više propada, mijenjaju se vlasnički odnosi, napuštaju se kuće u centru naselja, a grade se nove po obodu naselja ili u uvalama.*

površina, infrastrukturnih građevina i drugih građevina koje po svojoj prirodi zahtijevaju smještaj na obali (brodogradilišta, luke i sl.).

Prirodna i kulturna dobra planira se uključiti u osnove turističke ponude ali u okviru načela održivog razvitka. Prostornim planom navodi se 'neophodnost' primjene načela integralne aktivne zaštite graditeljske baštine (što uključuje i krajobraz). Podjela razina zaštite izvedena je u četiri zone:

- Zonu potpune zaštite strukture (stroga zaštita), sačuvati od bilo kakve izgradnje.
- Kontaktnu zonu (preostalo područje naselja s specifičnim ambijentalnim i ostalim kulturno-povijesnim elementima) izgrađivati na način koji neće svojim oblikovanjem, namjenom i funkcijom obezvrijediti izvorne vrijednosti (ograničiti mogućnost nove izgradnje).
- Zonu zaštite krajobraza (uređeni ili prirodni okoliš zaštićenih vrijednosti pojedinih prostora u naselju ili naselja u otvorenom krajobrazu - ambijentalna vrijednost) sačuvati kao prostorni okvir slike pojedinog naselja.
- Zona istraživanja, odnosno arheološke zone koje obuhvaćaju utvrđeno ili potencijalno područje arheoloških nalaza znanstvene ili stručne vrijednosti sačuvati od bilo kakve izgradnje.

Kao osnovni cilj zaštite krajobraznih i prirodnih vrijednosti navodi se prilagodba buduće izgradnje vrijednostima krajobrazne osnove, detaljna inventarizacija, vrednovanje i dokumentiranje krajobraznih elemenata, sprječavanje prenamjene krajobraza. Za utvrđivanje granica građevinskih područja daju se smjernice za ograničavanje svakog širenja građevinskih područja na obalnoj crti.

Kroz PP županije određen je osobito vrijedan predjel – kulturni krajobraz: Kultivirani ruralni/agrarni krajolik Korčule - područje sjevernih i južnih obala Korčule - na prostoru Vela Luke[31] a Prostornim planom se dodatno razlučuje isti na dvije zone:

- Kontinuirani slijed suhozidnih terasa i polja na sjevernom dijelu Općine Vela Luka od otoka Proizd preko poluotoka Privale do sjevernog ruba Blatskog polja
- Južni dio prostora općine Vela Luka obrađen suhozidnim terasama te dio prirodnog krajolika strmih uzvisina koji obuhvaća Šakanj rat sve do južnog ruba Blatskog polja

Najvrjedniji dio Općine Vela Luka u pogledu potrebe zaštite i osebujne prirodne flore je otočić Ošjak koji je registriran zaštićeni dio prirodne baštine i to u rangu park šume, te lokalitet Vela Spilja – geomorfološki spomenik prirode.

Definicije za termine *krajolik* i *ruralni krajolik* priložene su u PP: U užem smislu krajolik obuhvaća geografsko stanovište: panoramski pogled estetske naravi, no u širem smislu ruralni krajolik se opisuje kao ukupnost odnosa fizičkih, bioloških, antropijskih i neposrednih ekonomskih čimbenika. Naglašava se vrijednost suhozidnih elemenata u prostoru, meja i kućerica.

[31] PPDNŽ kultivirani ruralni/agrarni krajolk otoka Korčule - PPŽ DN, Sl.gl. DNŽ 6/03, 3/05, 3/06

Prostornim planom površine za plaže određuju se kao uređene i prirodne. Nadzor i pristup plažama obje kategorije je osiguran, a na području uređenih plaža planira se i pristup za osobe s poteškoćama u kretanju te infrastrukturno i sadržajno uređenje.

- Lokacije prirodnih morskih plaža: uvale Zaklopatica, Malo Dance, Veliko Dance, mala i velika Trstena, Veli Pržnjak, Pičena, Fuža, Stračinćica, Perna, Bili Bok, Batala, Martina bok, Vela Stiniva, Zaklopatica, Zanavlje, Strmena, Badnjena, Sprtiška.
- Lokacije uređenih morskih plaža: Poplat, Gabrica, Vela Luka - Posejdon, uvale Plitvine, Mikulina luka, Tudorovica, Gradina, Tankaraca, Žukova, Prihodnja,Triporte.

PP[32] se predlaže dužobalna šetnica za povezivanje građevinskih područja Stračinćica-Vela Luka, utvrđivanje načina uređenja obalnih naselja, posebnu pažnju posvetiti uređenju javnih površina. Područje morskog akvatorija u svrhu obavljanja marikulture predviđeno je od uvale Tankaraca do uvale M. Česminova.

Površine ugostiteljsko-turističke namjene *Unutar izdvojenih građevinskih područja (izvan naselja) ugostiteljsko-turističke namjene – „turističkih zona“ (TZ):*

1. UPU turistička zona (TZ) Martina-bok-Požar (Slika 22, oznaka 1) Planiran Auto kamp (T3), kapacitet 1000, površine 11,5ha
2. UPU turistička zona (TZ) Gradina (Slika 22, oznaka 2) Planirano Turističko naselje (T2) i luka nautičkog turizma (LNT) do 200 vezova u izdvojenom građevinskom području, 5ha. UPU-om se obuhvaća i akvatorij.
3. UPU turistička zona (TZ) Gabrica (Slika 22, oznaka 4) Planirano Turističko naselje (T2), kapacitet 1560, 13ha
4. UPU turistička zona (TZ) Poplat (Slika 22, oznaka 5) Planiran Auto kamp (T3), 1ha.

Unutar građevinskog područja naselja, kao razgraničene površine isključive ugostiteljsko-turističke namjene – „turističke lokacije“ (TL):

1. UPU Plitvine (Slika 22, oznaka 3) Postojeća hotelska namjena (T1), 21,7ha.

[32] U točci Plana 2.3.3. Unaprjeđenje uređenja naselja i komunalne infrastrukture

Razvojne zone turističke namjene u priobalnom pojasu PP Vela Luka

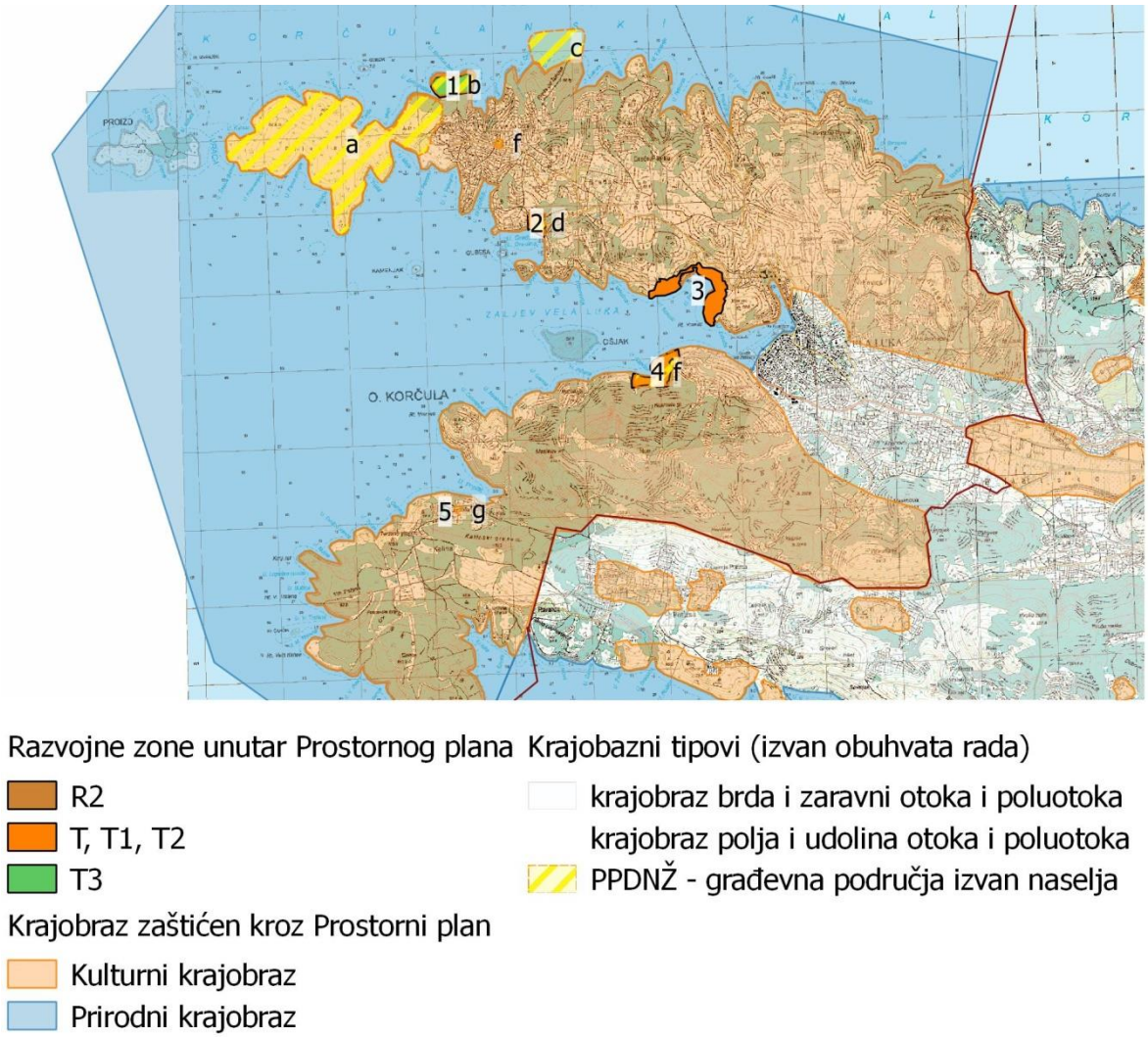

Slika 22. Lokacije razvojnih turističkih zona na priobalnim padinama unutar Prostornog plana Vela Luka

1. UPU Martina-bok-Požar
2. UPU Gradina
3. UPU Plitvine
4. UPU Gabrica
5. UPU Poplat

a. Planirano područje razvoja turizma unutar Strategije razvoja turizma Općine Vela Luka)

b.-g. Građevna zona van naselja unutar Prostornog plana županije Dubrovačko-neretvanske

1. UPU Martina-bok-Požar

Planiran Auto kamp (T3), kapacitet 1000, površine 11,5ha, Planirano

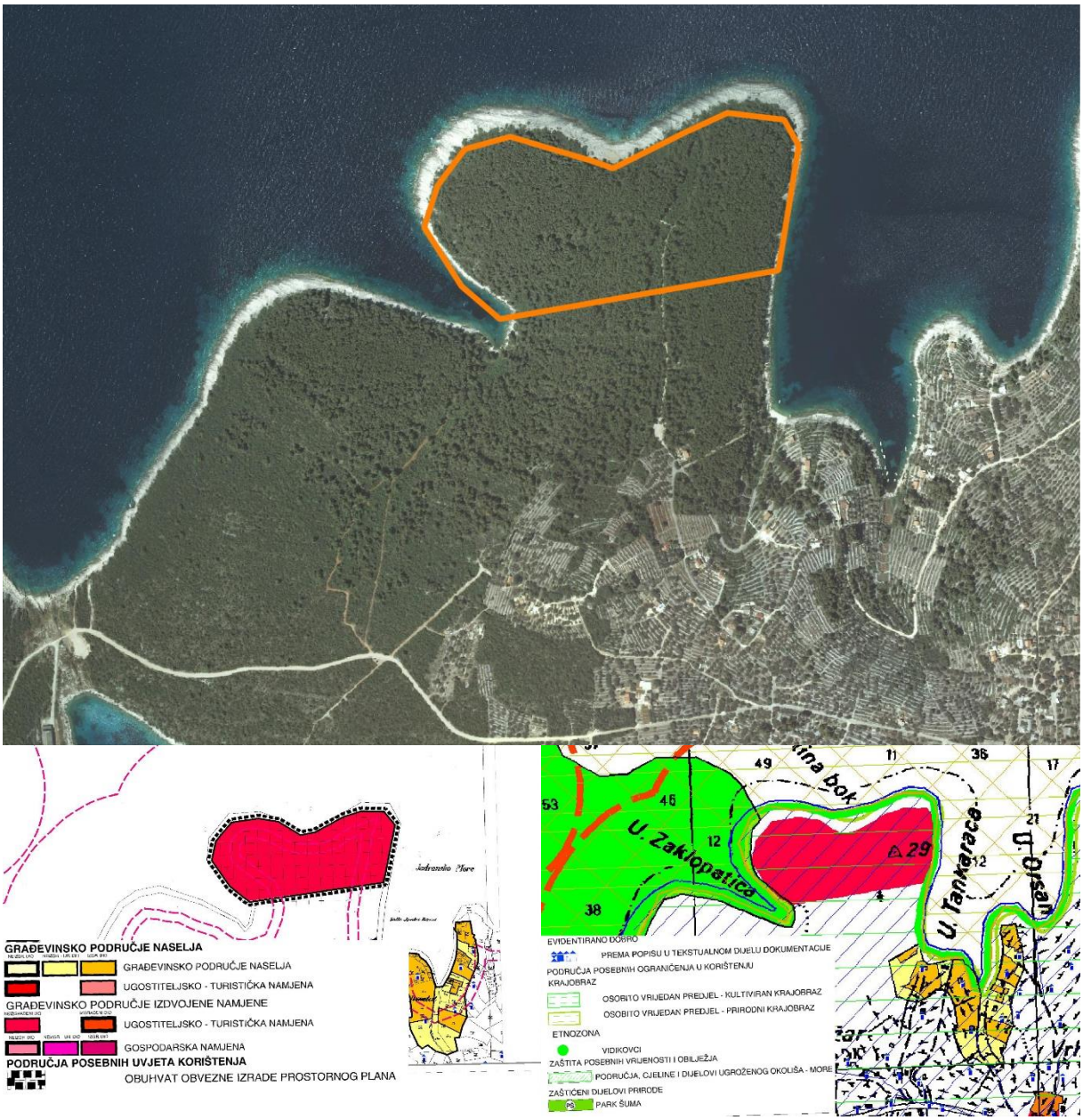

Slika 23. Obuhvat UPU-a Martina-bok preklopljen sa ortofoto kartom lokacije
Slika 24. PPUO Vela Luka, Građevinska područja
Slika 25. PPUO Vela Luka, Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora –Područja posebnih uvjeta korištenja, arheološka i prirodna baština

2. UPU Gradina

Planirano Turističko naselje (T2) i luka nautičkog turizma (LNT) do 200 vezova u izdvojenom građevinskom području, površine 5ha. UPU-om se obuhvaća i akvatorij.

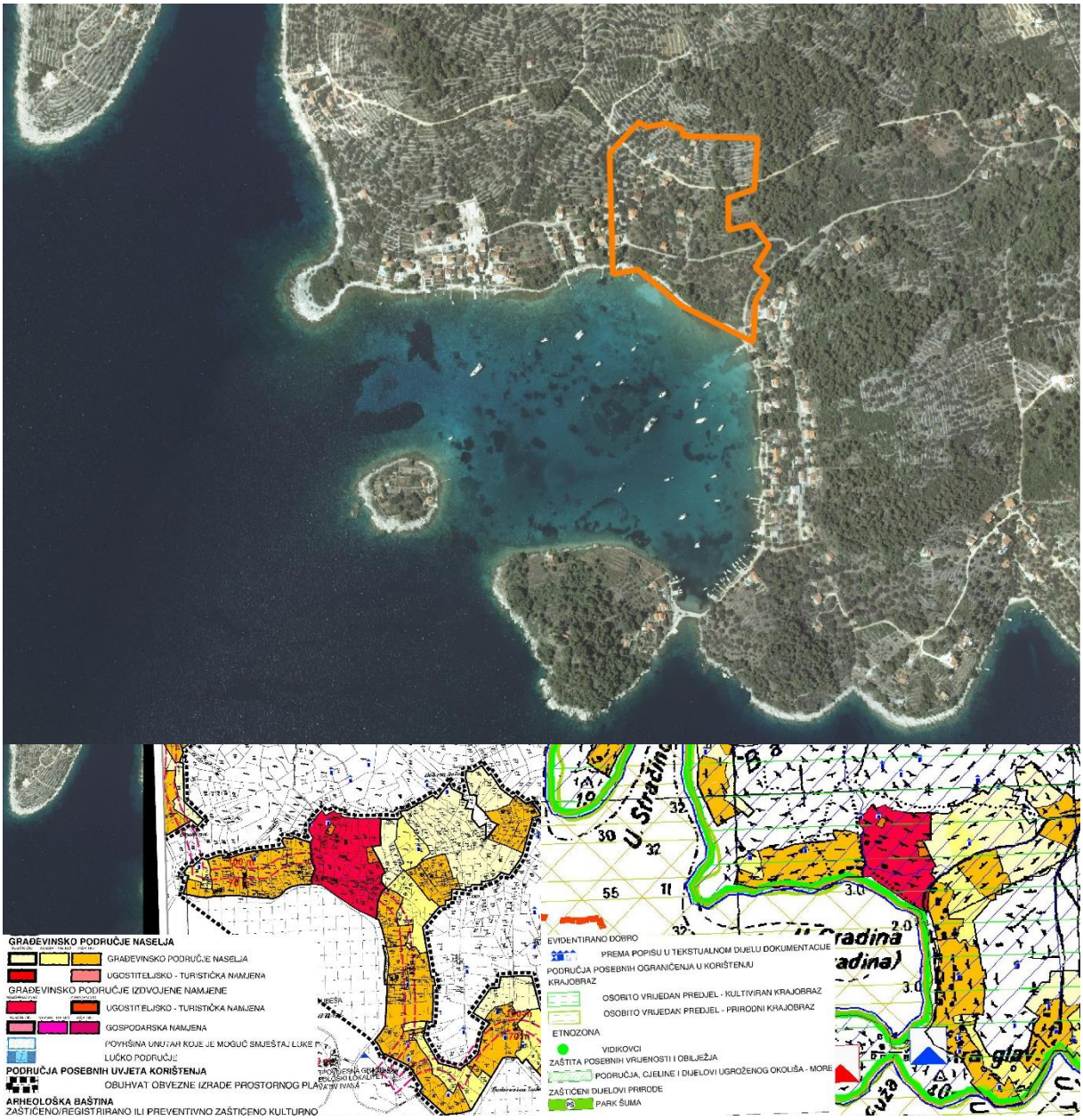

Slika 26. Obuhvat UPU-a Gradina preklopljen sa ortofoto kartom lokacije
Slika 27. PPUO Vela Luka, Građevinska područja
Slika 28. PPUO Vela Luka, Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora –Područja posebnih uvjeta korištenja, arheološka i prirodna baština

3. UPU Plitvine

Postojeća hotelska namjena (T1), 21,7ha, postojeće. Zona hotela smještenih u uvali Plitvine smatra se kao vrijedna zona s rezervama za izgradnju hotelskih kapaciteta te Prostornim planom ugrađuje u građevinsko područje centralnog dijela naselja Vela Luka kao zona ugostiteljsko - turističke namjene u naselju. Područje se nalazi unutar građevinskog područja naselja uz već postojeći hotel te ostale prateće sadržaje i smještajne kapacitete.

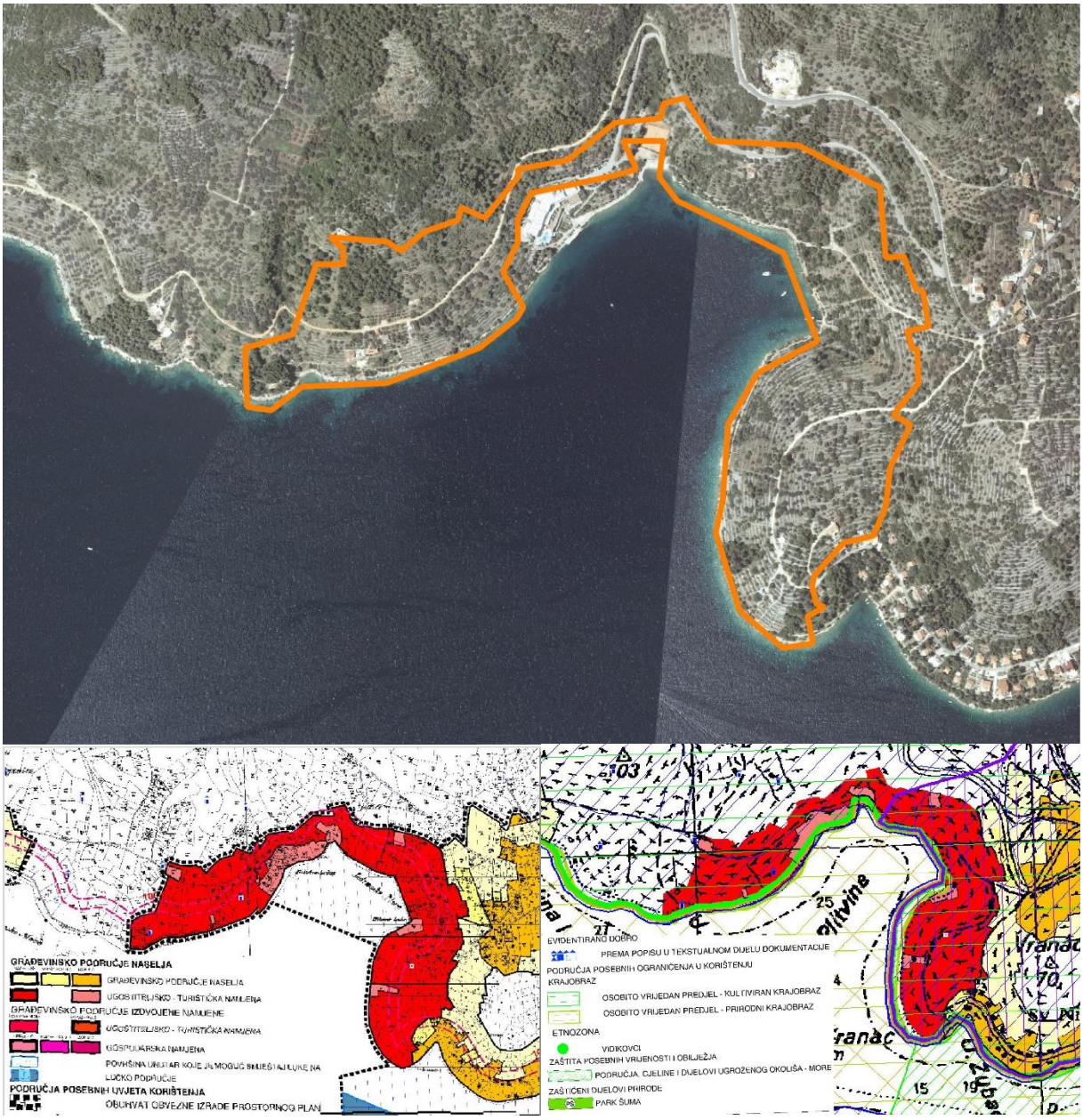

Slika 29. Obuhvat UPU-a Plitvine preklopljen sa ortofoto kartom lokacije
Slika 30. PPUO Vela Luka, Građevinska područja
Slika 31. PPUO Vela Luka, Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora –Područja posebnih uvjeta korištenja, arheološka i prirodna baština

4.UPU Gabrica

Planirano turističko naselje (T2), kapacitet 1560, 13ha, Planirano

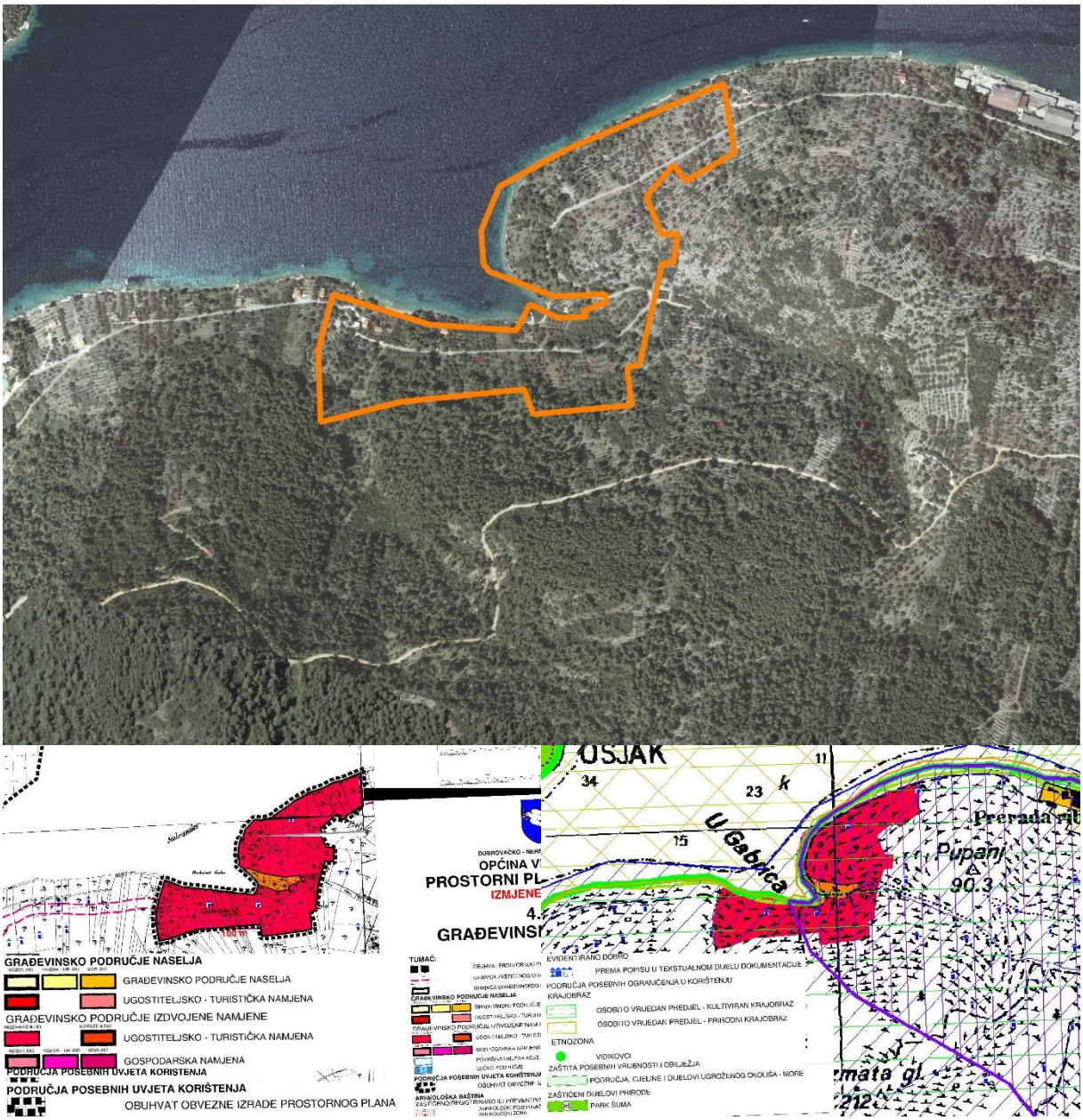

Slika 32. Obuhvat UPU-a Gabrica prekloplјen sa ortofoto kartom lokacije
Slika 33. PPUO Vela Luka, Građevinska područja
Slika 34. PPUO Vela Luka, Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora –Područja posebnih uvjeta korištenja, arheološka i prirodna baština

5.UPU Poplat

Planirano područje auto kamp (T3) Poplat, površine je 1ha.

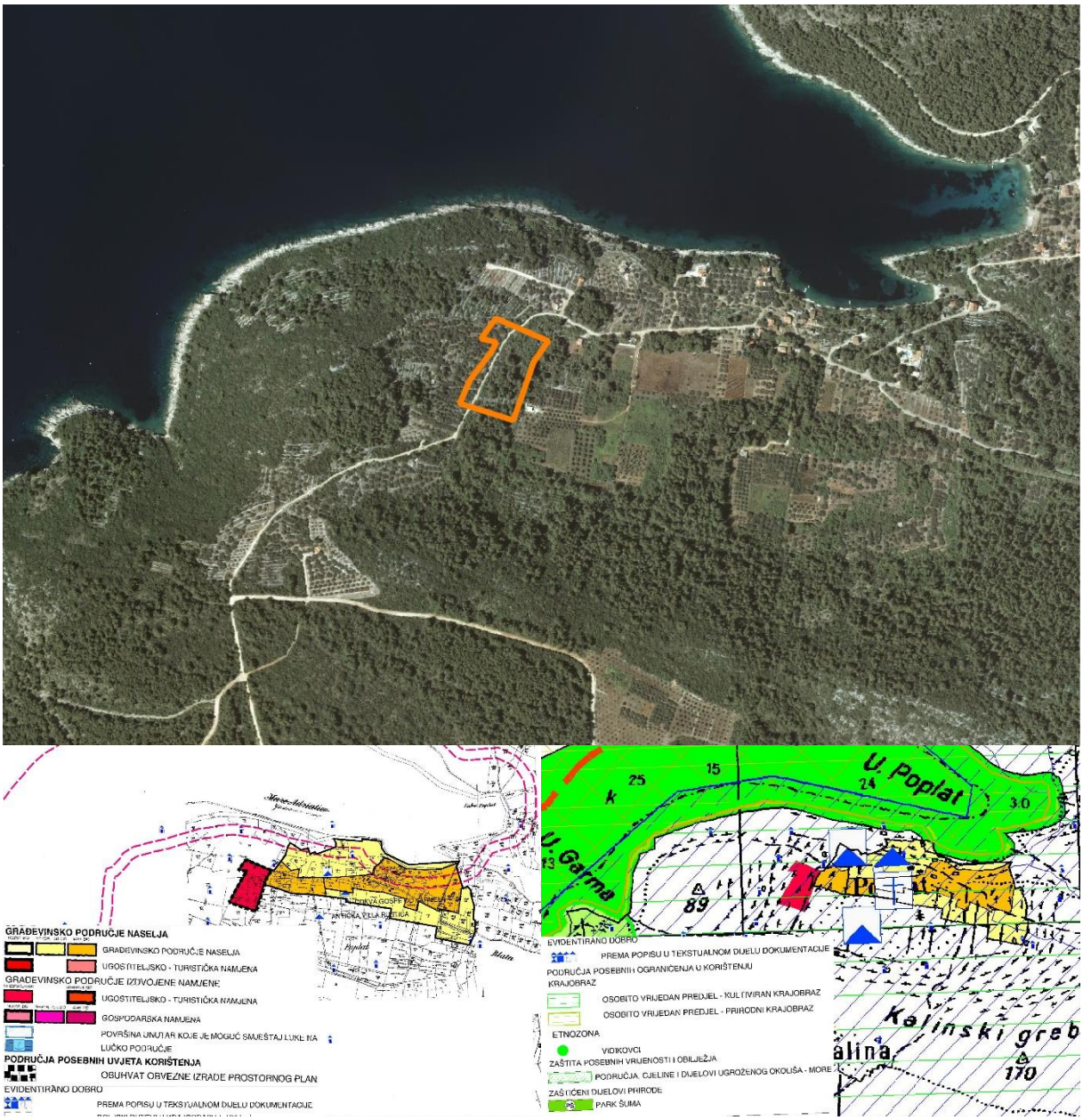

Slika 35. Obuhvat UPU-a Poplat preklopljen sa ortofoto kartom lokacije
Slika 36. PPUO Vela Luka, Građevinska područja
Slika 37. PPUO Vela Luka, Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora –Područja posebnih uvjeta korištenja, arheološka i prirodna baština

6.4.3. PPU Općina Blato

(Općina Blato, 2013)

Prostorni plan Općine Blato[33] pristupa krajobrazu kao kompleksnoj cjelini i raščlanjuje probleme po logičnim prostornim obuhvatima. Smjernice, mjere i prijedlozi za zaštitom i upravljanjem krajobrazom dijelom su sanacijskog tipa. Na prostoru Općine Blato je obzirom na degradaciju obale gradnjom izražena potreba za sanacijskim promišljanjem. Obalna područja podijeljena su na ona vezana uz izgrađene i prirodne zone te se u primjeru prirodne obale zabranjuje gradnja. Područja kartirana kao prirodni i kultivirano krajobraz nisu štićena na deklarativnoj razini kao ni provedba smjernica za sanaciju oštećenog krajobraza.

U Prostornom planu Općine Blato prepoznati su problemi nekontrolirane izgradnje obale s malim brojem ili bez stalnog stanovništva. Osim visoke zauzetosti obalne crte od oko 22%, kao problem se navodi nedostatna infrastruktura, javni sadržaji i nepostojanje dužobalne pješačke komunikacije. U području izgrađene obale prepoznato je otežano korištenje obale kao javnog dobra. Unutar turističkih potencijala prepoznate su lokacije u Prižbi, Prigradici i Grščici. Velika važnost stavlja se na vrijednost područja u blizini otočkog arhipelaga ispred Prižbe i Karbuna.

U PP Blato kao vodilja prostornog planiranja navode se odrednice za obalno Jadransko područje, jedna od odrednica je: *Planirane turističke zone koje su djelomično izgrađene treba kvalitativno prestrukturirati i dograđivati, usmjeravati izgradnju sadržaja u cilju podizanja postojeće ponude. Neizgrađene turističke zone ne izgrađivati do izrade nove generacije planova, kod nove izgradnje dati prednost gradnji na područjima gdje je potrebna sanacija terena svake vrste, a izbjegavati atraktivne lokacije.* Vizija razvoja turizma temelji se na korištenju kapaciteta u postojećim strukturama naselja (uvala Bristva i Žukova) uz izgradnju pratećih sadržaja i u razvitku manjih obiteljskih pansiona sa specifičnom ponudom i posebnim oblicima turizme kao što su nautički i sportski. Na sjevernoj obali Općine zabranjuje se daljnje proširenje građevinskih područja. Gradnja lučica usmjerava se na postojeće antropogenizirane prostore i obalna područja manje kvalitete no nije definirano kako se kvalificiraju obalna područja.

Unutar PPDNŽ naznačeni su lokaliteti pogodni za razvitak pojedinih djelatnosti u Općini Blato:

1. od uvale Žukova do Prigradice i akvatorij oko otočića Trstenik – otočića Pržanjak za uzgoj marikulture (H)
2. sjeverna strana otoka za razvoj turizma
3. industrijska luka (IL) – Bristva (predviđeno PPO Blato unutar UPU Bristva-Prigradica-Žukova (Slika 38, oznaka 6)
4. luka nautičkog turizma (LNT) - područje Lučica - Planirano unutar UPU Lučica (Slika 38, oznaka 5)
5. Prigradica (postojeća).

[33] Takav, holistički i racionalan pristup je izuzetak od ostalih prostornih planova općina važećih na teritoriju otoka Korčule. Naznaka promišljanja holistički prepoznaje se u PPO Lumbarda.

Bitno je za naglasiti kako se navodi potreba za usmjeravanje daljnjeg razvoja nautičkog turizma ovog područja u već izgrađene strukture naselja, ne predviđa se zauzimanje neizgrađenih uvala i područja i ne vrše se veće promjene konfiguracije obale nasipavanjem ili otkopavanjem.

Prostornim planom obvezuje se izrada Urbanističkih planova uređenja kojim se detaljno određuju program i uvjeti građenja za novu izgradnju i rekonstrukciju postojećih turističkih sadržaja i uređenje terena u turističkim zonama i zahvaća dio obale u zahvatu turističkih zona.

Područje Prigradica, prepoznato je kao oblikovno vrijedno područje i navedena su konkretna ograničenja korištenja i zahtjevi za konkretnom dokumentacijom što predstavlja pozitivan primjer realnog utjecaja Prostornog plana.

Morska obala prepoznaje se kao prostorni obuhvat osjetljiv na promjene, podijeljena je na *morsku obalu uz građevinska područja* za koju planom nisu propisane dovoljno detaljne mjere za upravljanjem te *morsku obalu izvan građevinskih područja* gdje se propisuje zabrana izgradnje i bilo kakvog zahvata kojim se može narušiti obilježja krajolika, osim onih zahvata koji su posebno naznačeni u odredbama Plana. Za zaštićeni obalni pojas vrijede smjernice koje su u skladu sa nastojanjima zaštite krajobraza.

Za područja *Oštećenog prirodnog ili kultiviranog krajobraza* te *Urbanistički degradiranih cjelina* navode se mjere sanacije.[34] Predložene mjere su dobar korak no nije definirano na koji način se one mogu implementirati, npr. obavezom izrade projekta krajobraznog uređenja.

Površine ugostiteljsko-turističke namjene *Unutar izdvojenih građevinskih područja (izvan naselja) ugostiteljsko-turističke namjene – „turističkih zona“ (TZ):*

1. UPU turistička zona (TZ) Izmeta (Slika 38, oznaka 1)
2. UPU Gršćica (Slika 38, oznaka 2)
3. UPU turistička zona (TZ) Prišćapac (Slika 38, oznaka 4) (T2) Proširenje turističke lokacije uz postojeći turistički lokalitet hotel «Alfir» (T1)
4. UPU turistička zona (TZ) Žukova (Slika 38, oznaka 6) hotelski kompleks (T1)

Unutar građevinskog područja naselja, kao razgraničene površine isključive ugostiteljsko-turističke namjene – „turističke lokacije“ (TL):

1. UPU turistički lokalitet (TL) Prižba - Ravno (Slika 38, oznaka 3) hotelski kompleks (T1)
3. UPU turistički lokalitet (TL) Lučica (Slika 38, oznaka 5) hotelski kompleks (T1)

Površine namijenjene športu i rekreaciji:

1. športsko rekreacijska zona “Prižba” (vodeni sportovi, R5), površine 2,7 ha predviđena je za izgradnju građevina i uređenje terena za športsko-rekreacijske sadržaje otvorenog i zatvorenog tipa, koji su dijelom u funkciji kontaktne turističke zone.

[34] Kategorije mjera su Oplemenjivanje prostora (temeljeno na krajobraznom uređenju) i Preoblikovanje (podrazumijevaju obavezu usklađivanja postojećih objekata s ambijentom naselja i unaprjeđivanje slike naselja u prihvatljiv krajolik).

Površine uzgajališta:

1. Naplovac (H) uzgajališta-marikultura, zona sjever (planirana)
2. Stupa –Vrhovnjak (H) uzgajališta-marikultura, zona jug (planirana)
3. V. Pržnjak (H) uzgajališta-marikultura, zona jug (u istraživanju)

Razvojne zone turističke namjene u priobalnom pojasu PP Blato

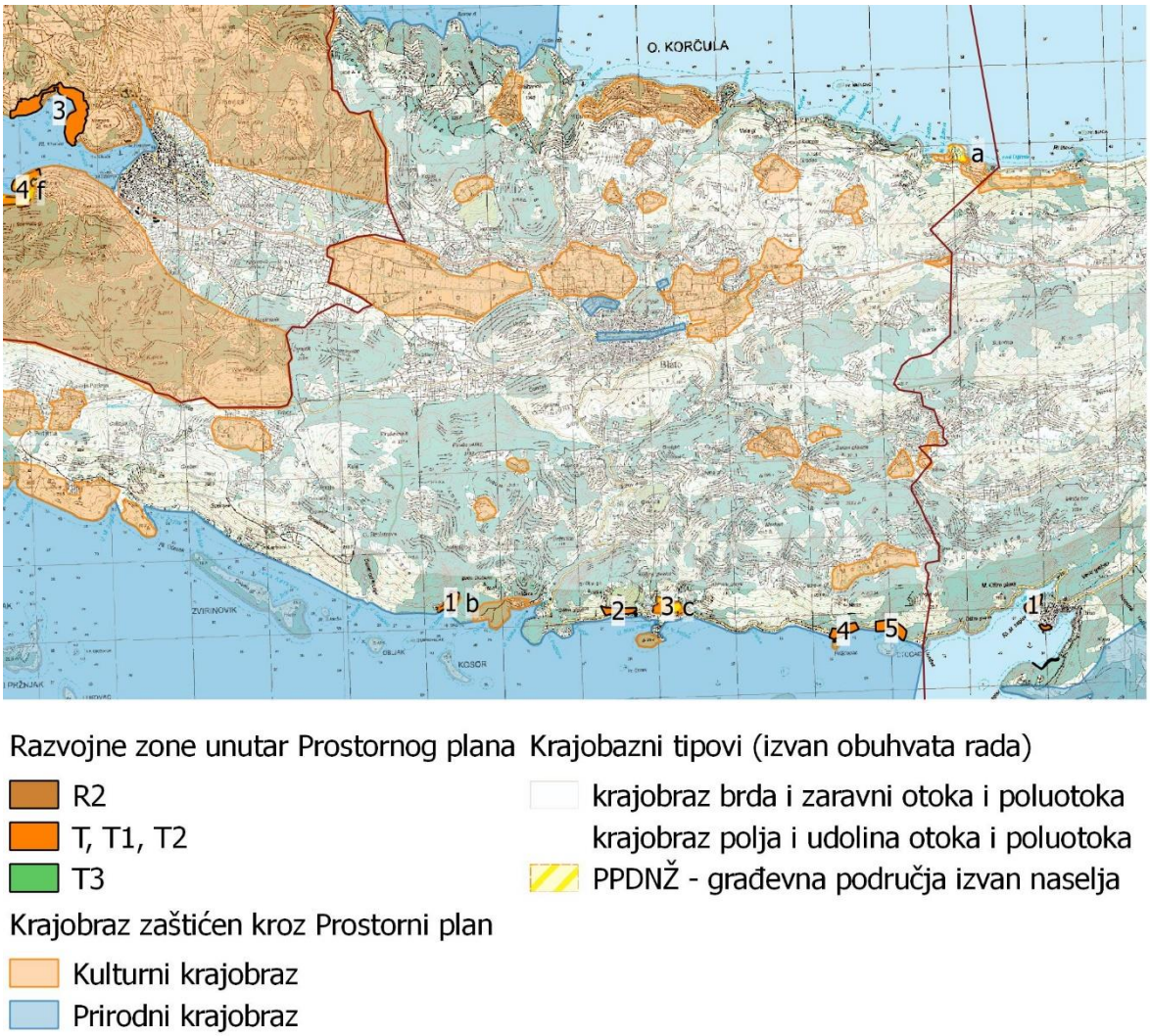

Slika 38. Lokacije razvojnih turističkih zona na priobalnim padinama unutar Prostornog plana Općine Blato

1. UPU Ugostiteljska zona Izmeta
2. i 3. UPU Gršica-Prižba
4. UPU Prišćapac
5. UPU Lučica
    a. UPU Bristva – Prigradica - Žukova

a., b. Građevna zona van naselja unutar Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije

1.UPU Izmeta

Prostornim planom je područje naznačeno kao UPU Izmeta no detaljnije podatke i opis planirane gradnje nema. Trenutna oznaka za korištenje i namjenu površine je Š3 – Šume posebne namjene. Informacije vezane uz područje Izmeta koje su prikupljene iz Prostornog plana: na području UPU-a Izmeta planirano je privezište, te je naglašen utjecaj bujičnjaka koji se kod velikih kiša pojavljuju kao površinski tokovi.

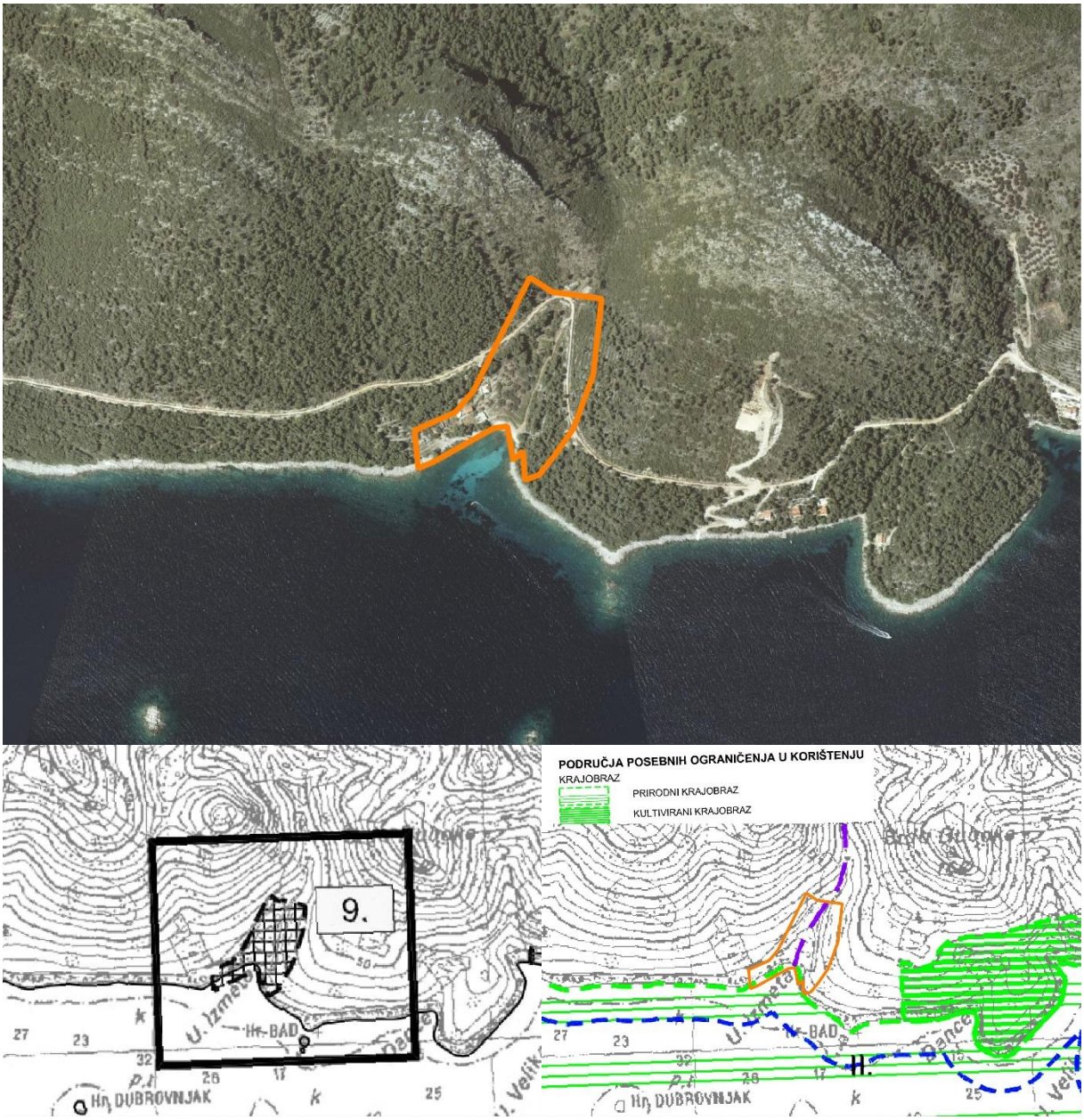

Slika 39. Obuhvat UPU-a Izmeta preklopljen sa ortofoto kartom lokacije
Slika 40. IIDPPU Općine Blato, Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora- područja primjene planskih mjera zaštite, UPU Ugostiteljsko turističke zone Izmeta
Slika 41.IIDPPU Općine Blato, Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora-Područja posebnih ograničenja u korištenju

2.i3.UPU Gršćica-Prižba

Hotelski kompleks, turistički lokalitet «Prižba (Ravno)» u središnjem dijelu Prižbe **(T1)**, obuhvaća površinu **5,6** ha, a namijenjen je za izgradnju hotela i pansiona do ukupno najviše **380** ležaja, te izgradnju pratećih građevina i uređenje površina za ugostiteljstvo, zabavu, šport, rekreaciju i sl. Proširenje turističke lokacije u istočnom dijelu Prižbe uz postojeći turistički lokalitet hotel «Alfir» **(T1)**, ukupno obuhvaća površinu **3,29** ha. U zoni je na 0,9 ha izgrađen kompleks hotela «Alfir» sa 205 ležaja. Zona je namijenjena dogradnji osnovnih kapaciteta hotela i pansiona do ukupno najviše **330** ležaja, te izgradnji dodatnih pratećih građevina i uređenja prostora za ugostiteljstvo, zabavu, šport, rekreaciju površinu i sl.) radi poboljšanja kvalitete turističke ponude.

Slika 42. Obuhvat UPU-a Gršćica-Prižba prekloplјen sa ortofoto kartom lokacije
Slika 43. IIDPPU Općine Blato, Korištenje i namjena površina
Slika 44. IIDPPU Općine Blato, Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora- područja primjene planskih mjera zaštite, UPU Grščica - Prižba

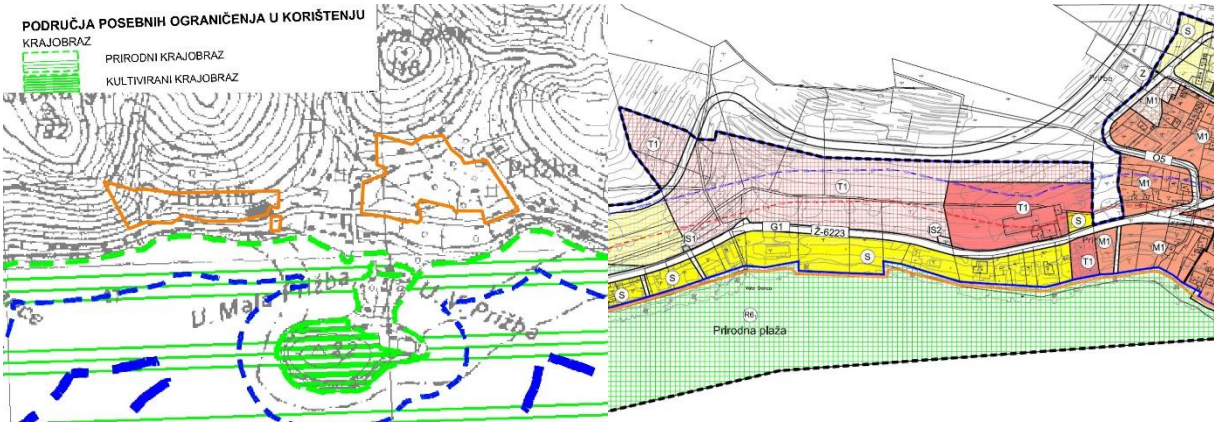

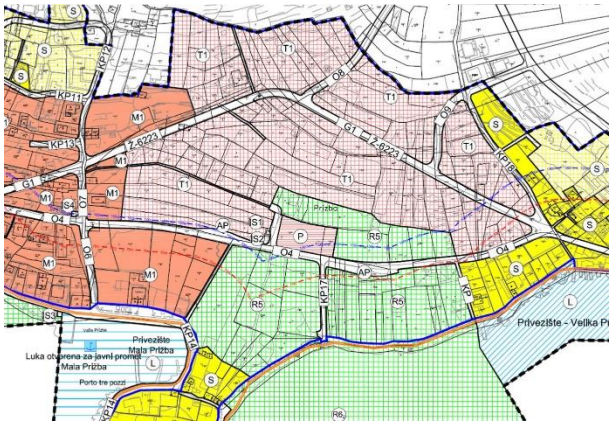

Slika 45. IIDPPU Općine Blato, Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora-Područja posebnih ograničenja u korištenju
Slika 46. IIDPPU Blato, Izmeta-Grscica-Prizba
Slika 47.IIDPPU Blato, Izmeta-Grscica-Prizba

4.i5.UPU UPU Priščapac i Lučica

Proširenje turističke zone Prišćapac **(T2)**, ukupnog obuhvaća površinu 3,6 ha, od čega je na 0,9 ha izgrađeno turističko naselje «Prišćapac» sa 200 ležaja, zona je namijenjena **uređenju** postojećih depandansa i izgradnji novih - najviše ukupno do **280** ležaja, te gradnji dodatnih građevina i uređenja površina za ugostiteljstvo, zabavu, šport, rekreaciju i sl. Turistički lokalitet Lučica **(T1)**, planiran je kao hotelski kompleks, obuhvaća površinu **5,09 ha**, namijenjena izgradnji hotela, (najviše do 600 ležaja), sa ugostiteljskim, zabavnim, športsko - rekreacijskim i sl. sadržajima.

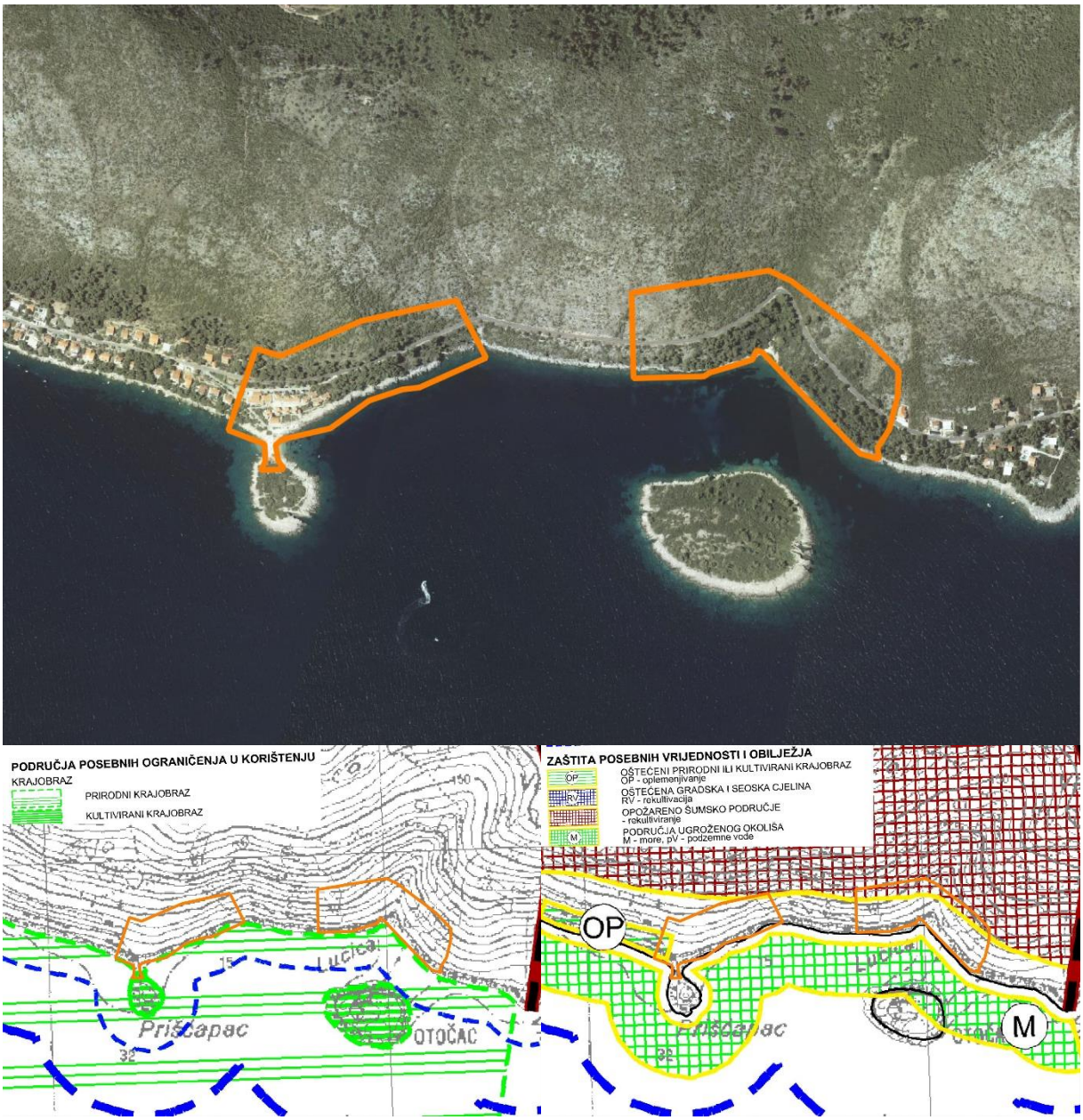

Slika 48. Obuhvat UPU-a Lučica i UPU-a Priščapac prekloplјen sa ortofoto kartom lokacije
Slika 49. IIDPPU Općine Blato, Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora-Područja posebnih ograničenja u korištenju
Slika 50. Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora-Područja primjene posebnih mjera uređenja i zaštite

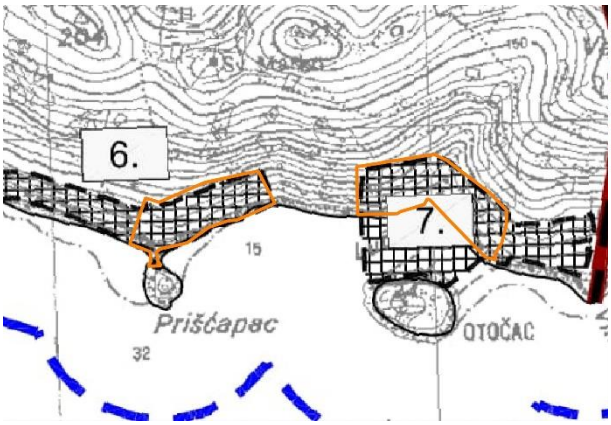

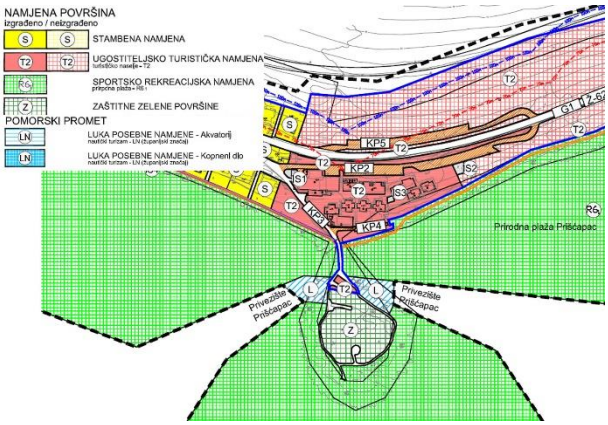

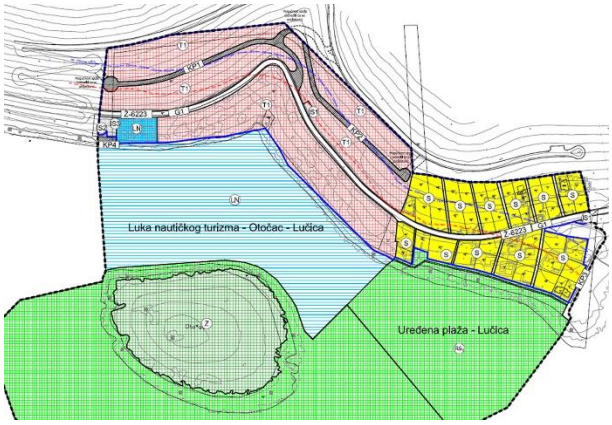

Slika 51. IIDPPU Općine Blato, Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora- područja primjene planskih mjera zaštite, UPU Lučica i UPU Prišćapac
Slika 52. UPU Prišćapac
Slika 53. Upu Lučica

6.UPU Bristva Prigradica Zukova

Turistička zona «Žukova» **(T1)**, hotelski kompleks, obuhvaća površinu **3,72** ha, najviše ukupno do **200** ležaja te s ugostiteljskim, zabavnim, športsko - rekreacijskim i sl. sadržajima.[35]

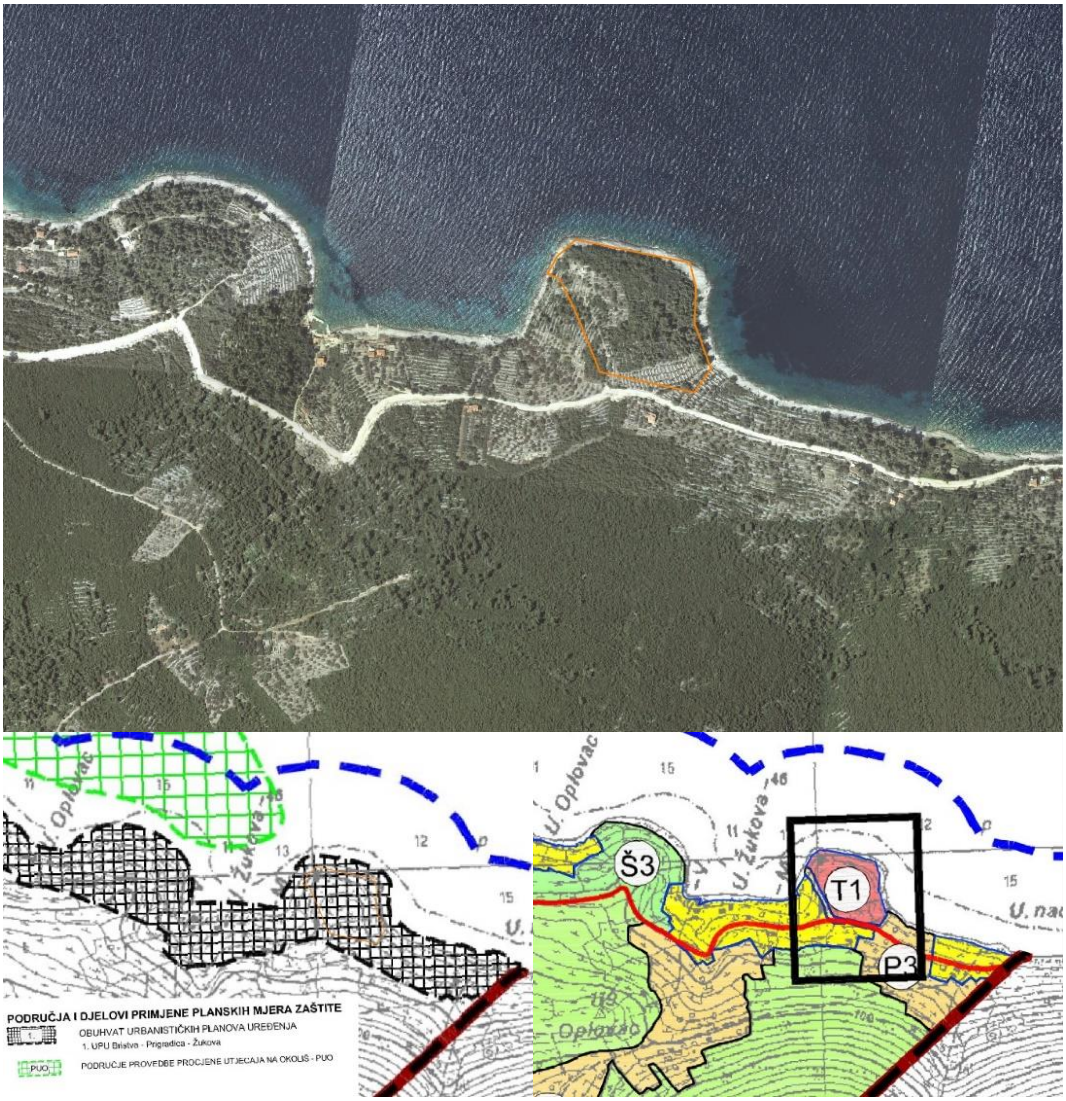

Slika 54. Obuhvat UPU-a unutar PPO Žukova, preklopljen sa ortofoto kartom lokacije
Slika 55. IIDPPU Općine Blato, Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora- područja primjene planskih mjera zaštite, UPU Bristva-Prigradica-Žukova
Slika 56.IIDPPU Općine Blato, Korištenje i namjena površina

[35] Iz obrazloženja UPU-a: Planirana je površina turističko ugostiteljske namjene – hotel – T1 unutar naselja (područje Žukova) te se za nju planira izrada Detaljnog plana uređenja. Maksimalni planirani kapacitet zone je 200 ležajeva. Najmanje 70% smještajnih kapaciteta potrebno je osigurati u hotelu a maksimalno 30% smještajnih kapaciteta moguće je ostvariti u vilama. U sklopu zone planira se uređenje kupališta i priveza do maksimalno 13 vezova. Za površinu turističko ugostiteljske namjene – hotel (T1) unutar naselja na predjelu Žukova propisani su uvjeti i način gradnje. Smještajne građevine dozvoljava se graditi izvan pojasa od 70m od obalne linije. Najmanje 40% površine svake građevinske čestice ugostiteljsko-turističke namjene mora se urediti kao park i prirodno zelenilo. Visina izgradnje dozvoljava se na ravnom terenu do tri nadzemne jedinice a na kosom dvije.

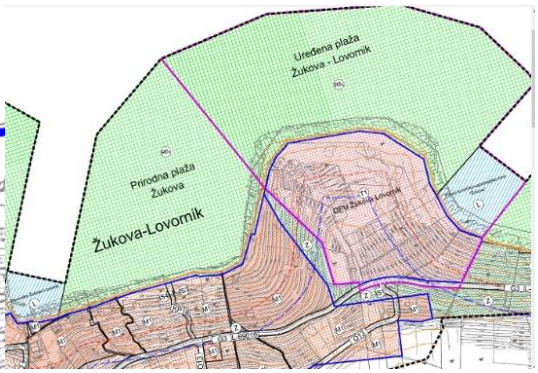

Slika 57. IIDPPU Općine Blato, Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora-Područja posebnih ograničenja u korištenju
Slika 58. UPU Bristva-Prigradica-Žukova

6.4.4. PPU Općina Smokvica

(Općina Smokvica, 2007)

Unutar PPUO Smokvica navode se temeljna načela za određivanje namjena površina urbanističko-graditeljsko i prostorno-krajobrazno uređenje te za zaštitu prostora Općine. Iz ciljeva se iščitava potreba za omogućavanjem demografskog razvitka, zaštita i sanacija vrijednih područja (između ostalog i vrijednih krajobraza). Gospodarski razvoj se temelji na turizmu, poljodjelstvu te poslovnim i upravnim funkcijama. Unutar građevinskih područja na površinama izvan naselja nema navedenih područja za turističku namjenu.

Na području Općine Prostornim planom su određeni osobito vrijedni predjeli, prirodni i kulturni krajobrazi za koje se predlaže pokretanje postupka stavljanja pod zaštitu. Na obalnom području to je obala na potezu uvala Brna, granica s Gradom Korčula te dužobalni suhozidi zapadno od rta Blaca. Štite se i vizure, za područje obuhvata ovog rada bitna je vizura na obalu Brna s kote 74 rta Zaglav.

Pozitivne mjere zaštite krajobraza predložene su no nisu dati konkretni alati za njihovu provedbu:

- potreba za potpunom inventarizacijom i valorizacijom stanja krajobraza prije bilo kakvih zahvata[36]
- potreba o uključivanju istih u budući razvitak Općine na stručno prihvatljiv i vrstan način[37]
- prilikom izrade projektne dokumentacije za uređenje prometnica potrebno je uzeti u obzir utjecaj na krajobraz (minimizirati utjecaj na reljef, unositi vegetaciju) [38]

Uvjetima uređenja obalnog poteza svih površina ugostiteljsko-turističke namjene (turističkih lokacija u naselju), UPU-om je moguće planirati *jednu ili više prirodnih i uređenih morskih plaža.* [39]

Za lokacije prirodnih morskih plaža organizira se nadzor a uređenje se planira isključivo uređenjem prirodnim i lokalnim materijalima. Planirana prirodna morska plaža je uvala Stračinšćica.[40]

---

[36] U sklopu mjera zaštite krajobraznih i prirodnih vrijednosti

[37] U sklopu mjera zaštite krajobraznih i prirodnih vrijednosti i kulturno-povijesnih cjelina

[38] Čl. 90. *(...) prilikom izrade projektne dokumentacije, ali i izvedbe pojedinih planiranih prometnica, treba posvetiti osobitu skrb za očuvanje krajobraza. Ceste treba prilagoditi terenu kako bi građevinskih radova bilo što manje (vijadukata, usjeka, zasjeka i nasipa). Za zaštitu pokosa i iskopanih dijelova terena obvezno treba koristiti samorodno (autohtono) drveće i grmlje. Gdje je god moguće potrebno je u pojasu ulice (između kolnika i nogostupa) posaditi drvored prikladne veličine i oblika. Stabla valja saditi na razmaku koji će omogućiti okomito ili podulje parkiranje osobnih vozila u drvoredu.*

[39] *Uređene plaže (Uredba o ZOP-u: ...većim dijelom uređenog i izmijenjenog prirodnog obilježja...) mogu se uređivati pažljivim adaptiranjem grota za kupanje. Iznimno, značajnije intervencije se mogu vezati uz postojeća i/ili planirana privezišta u okviru turističkih lokacija uz koja se mogu planirati manje operativne obale za privremeni privez (pristan) izletničkih i sportsko-rekreacijskih plovila te navozi za sandoline i slična plovila.*

[40] *Prirodna morska plaža infrastrukturno je neopremljena i potpuno očuvanog zatečenog prirodnog obilježja. Na dijelu kopna koji pripada prirodnoj morskoj plaži, organizira se nadzor plaže, a moguća su isključivo uređenja suhozida, partera (šljunčane staze, staze od kamenih ploča ili dr. nevezanih elemenata) i hortikulture, te postava improvizirane urbane opreme od kamena ili drveta. Nije dozvoljeno građenje temeljenih građevina.*

Općim uvjetima izgradnje i uređenja površina unutar građevinskih područja naselja[41], daju se smjernice:

- treba očuvati tradicijske kompaktne graditeljske strukture
- naglašava se potreba za promišljanjem javnih prostora kao mrežom javnih površina naselja, što je pozitivan primjer integralnog pristupa planiranju
- oblikovanje zgrada potrebno je provesti u skladu s lokalnim tradicijskim oblicima, bojama i materijalima, a detaljno se zadaju tehničke smjernice

Pozitivan primjer odnosa prema razvoju iščitava se u odnosu prema suvremenom razvoju arhitektonskog oblikovanja[42]: *Slijedeći suvremeni razvoj arhitekture i urbanizma, uz odgovarajući kritički pristup, moguća su i arhitektonska rješenja u kojima se, polazeći od izvornih vrijednosti graditeljske baštine sredine, a ne preuzimajući izravno tradicionalne oblike i estetiku, ostvaruju nove vrijednosti koje predstavljaju logičan kontinuitet u povijesnom razvoju arhitekture.*

Unutar Prostornog plana daju se smjernice[43] kojima građenje izvan građevinskog područja mora biti uklopljeno u krajobraz tako da se:

- očuva obličje terena, kakvoća i cjelovitost poljodjelskoga zemljišta i šuma,
- očuva prirodni prostor pogodan za rekreaciju, a gospodarska namjena usmjeri na predjele koji nisu pogodni za rekreaciju,
- očuvaju kvalitetni i vrijedni vidici,
- osigura što veća površina parcela, a što manja površina građevinskih cjelina,
- osigura infrastruktura, a osobito zadovoljavajuće riješi odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda, zbrinjavanje otpada s prikupljanjem na parceli i odvozom na organizirani i siguran način.

Površina za iskorištavanje mineralnih sirovina je kamenolom tehničkog kamena Kapja. Na području Općine nalaze se građevine od važnosti za Državu, od kojih je bitno naglasak staviti na planiranu Zrakoplovnu građevinu-zračnu luku Korčula 2.

Unutar građevinskog područja naselja, kao razgraničene površine isključive ugostiteljsko-turističke namjene – ***„turističke lokacije“ (TL)****:*

1. **„Feral“** hotelske namjene (T1) razgraničena u okviru građevinskog područja naselja; detaljnije u UPU Naselje Smokvica-Brna
2. UPU „Punta Zaglav“ hotelske namjene (T1) razgraničena u okviru građevinskog područja naselja; detaljnije u UPU Naselje Smokvica-Brna

Luke nautičkog turizma (LNT) unutar Općine Smokvica:

1. „Brna“ “ (LNT) kopneni dio površine razgraničen u okviru građevinskog područja naselja; detaljnije u UPU Naselje Smokvica-Brna

[41] Čl. 25. *Uređenje naselja*
[42] Čl. 31.
[43] Čl. 59.

Površine namijenjene športu i rekreaciji:

4. Uređena plaža «Istruga» čini cjelinu sa ŠRC «Brna-Istruga» te ulazi u obuhvat UPU-a kojim će se rješavati i ŠRC «Brna-Istruga».

Razvojne zone turističke namjene u priobalnom pojasu PPUO Smokvica

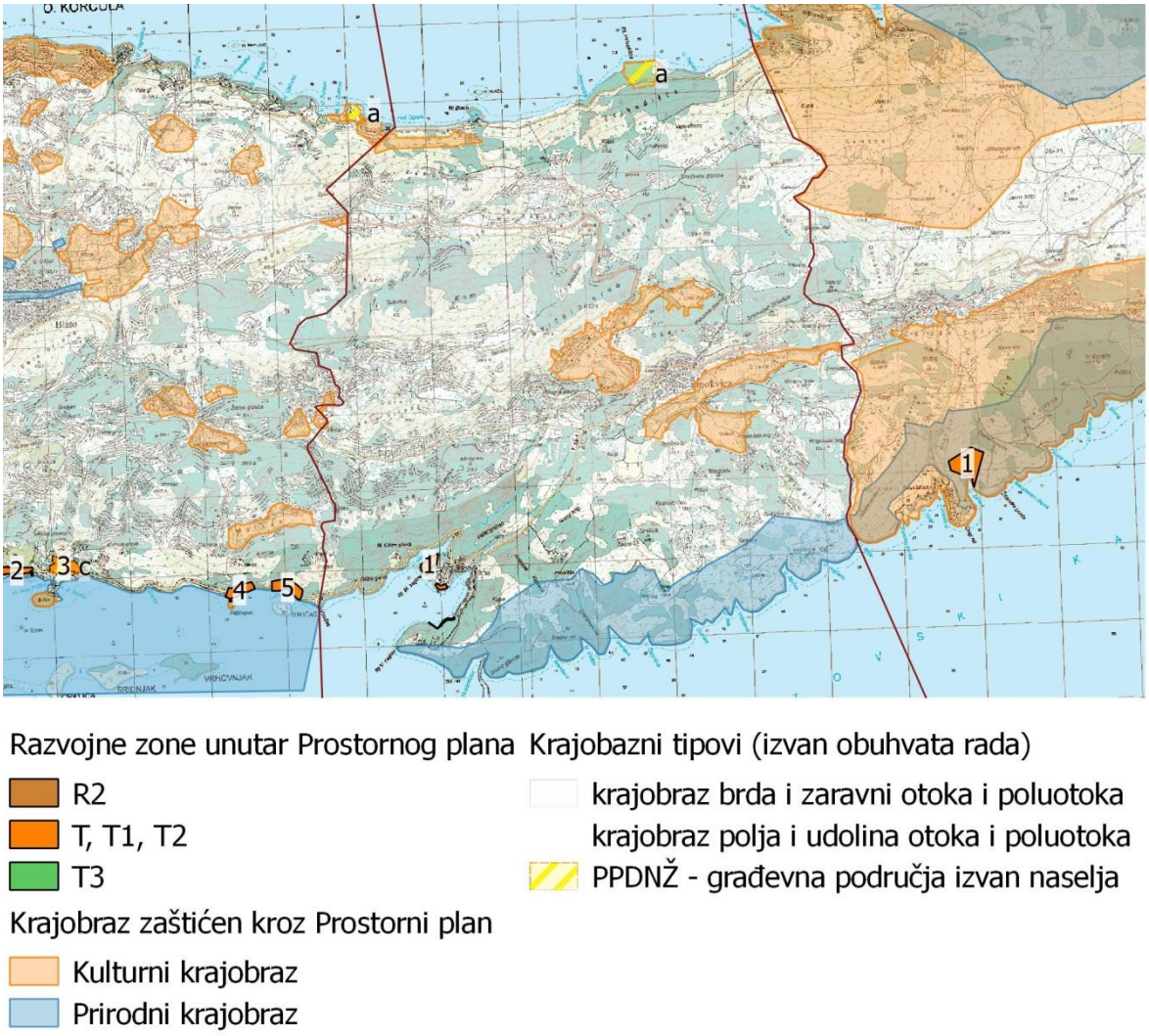

Slika 59. Lokacije razvojnih turističkih zona na priobalnim padinama unutar Prostornog plana uređenja Općine Smokvica

- UPU Naselje Smokvica – Brna; UPU ŠRC Brna-Istruga

a. Građevna zona van naselja unutar Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije. Prihodišća, hotelska namjena (T1) 10,0ha, kapaciteta 500

1.UPU Naselje Smokvica-Brna; UPU ŠRC «Brna-Istruga»

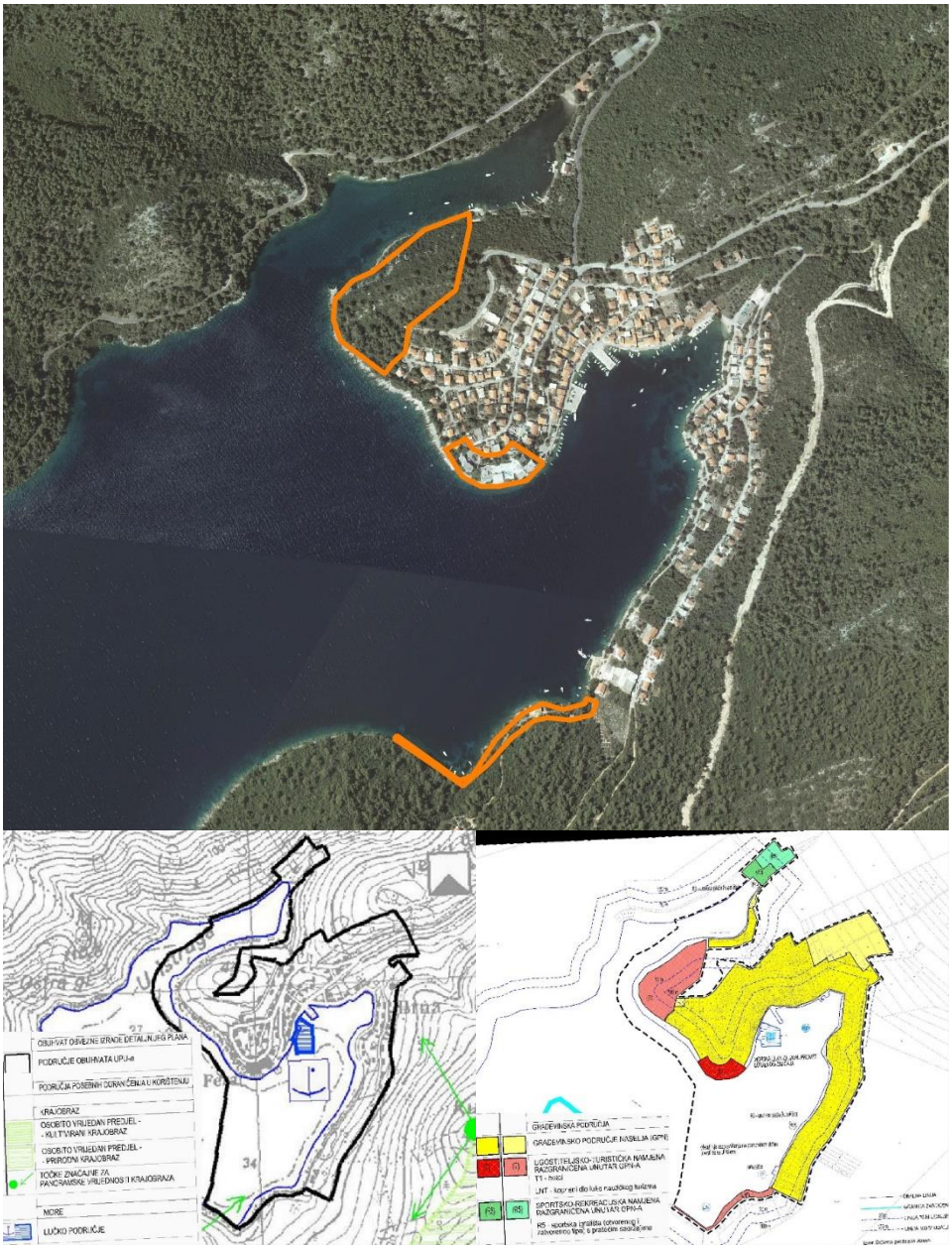

Slika 60. Obuhvat UPU-a unutar PPO Smokvica, preklopljen sa ortofoto kartom lokacije
Slika 61. Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora- uvjeti, ograničenja i posebne mjere, UPU Brna
Slika 62. Građevinska područja i područja posebnih uvjeta za korištenje: Smokvica, Brna i Vinašac (Izdvojeni djelovi GP naselja Smokvica)

6.4.5. PPU Grada Korčule

(Grad Korčula, 2015)

Unutar Prostornog plana prepoznata je tendencija degradacije kvalitete prostora Grada Korčule te se uveo pragmatičniji pristup planiranju i uređivanju prostora sa polazištem ravnopravnog vrednovanja ciljeva zaštite prostora i okoliša sa ciljevima razvitka već u prvoj fazi planskog procesa. Prepoznata su područja pod velikim pritiskom u zonama u kojima na južnu obalu izbijaju Čara (uvala Zavalatica), Pupnat (Pupnatska luka, Račišće-Kneža) i Žrnovo (uvala Rasohatica), u prigradskim i priobalnim dijelovima naselja Korčula i osobito na potezu naselje Korčula - naselje Račišće. Kao izrazito loš primjer izgradnje navodi se uvala Strečica.[44]

Prostorni plan prepoznaje izgradnju na neprihvatljivim pozicijama i prepoznaje nedostatnost same zabrane kao alata zaštite. Navodi se potreba za predlaganjem mikrolokacija te neprekidnim i sustavnim provođenjima mjere za poboljšanje i unapređivanje prirodnoga, kultiviranoga i kulturnog krajolika i mjere za sprječavanje nepovoljnog utjecaja na okoliš.[45]

Unutar Mogućnosti i ograničenja u odnosu na kulturno-povijesne cjeline i građevine daje se smjernica zaokruživanje većine naselja u jednu oblikovnu cjelinu, kako bi se spriječila tendencija longitudinalnog širenja naselja, bilo uz morsku obalu, bilo duž prometnica, što je neracionalno i vrlo štetno s aspekta zaštite krajobraza.

Unutar stavke Zaštita krajobraznih prirodnih vrijednosti[46] i posebnosti i kulturno-povijesnih cjelina naglasak se stavlja i na očuvanje cestovnih i morskih vizura na povijesno naselje i groblja, teži se očuvanju čistih kontaktnih zona volumena izgrađenog prostora i prirodnih cjelina te korištenju lokalnih materijala završne obrade. Planom se ocjenjuje neprihvatljivim gradnja volumena koji bi onemogućili vizure na crkve i kapele te stvorili prostorni i oblikovni konflikt (materijalom, koloritom, položajem ili funkcijom).

Integralno upravljanje se u PP Korčula uvrštava kroz Sveobuhvatno planiranje i upravljanje prostorom i okolišem, gdje se referira na već spomenute mjere za poboljšanje i unapređivanje prirodnoga, kultiviranoga i kulturnog krajolika i mjere za sprječavanje nepovoljnog utjecaja

---

[44] *Prirodna komponenta prostora, elementi prirodnog i uglavnom (još) sačuvanog tradicijskog kultiviranog i kulturnog krajolika te osobito šumovit predjeli gradski su najvrjedniji prirodni izvori, vrijedni čuvanja i podobni da budu temelj za prezentaciju prostora Grada u turističkom gospodarstvu.(PP Korčula, 1.1.2. Prostorno-razvojne i resursne značajke) Stanovište je da će u budućnosti prirodna komponenta prostora, njegova netaknutost, njegove ljepote, uz svojstven identitet kraja i krajolika, uz izrazite kontraste što se mogu sresti u okviru razmjerno uskih geografskih prostora tu u Europi, biti od presudnog utjecaja na formiranje snažne komparativne prednosti u okviru turističke ponude. .(PP Korčula, 2.2.4. Zaštita krajobraznih prirodnih vrijednosti i posebnosti i kulturno-povijesnih cjelina)*

[45] Prirodni prostori i krajobraz južne pučinske i dijela sjeverne obale opisan je*: Strma razvedena obala s izraženim stijenama i uvalama s gustim pojasom makije u zaobalju pruža sliku nepristupačnosti i divljine. Usprkos činjenice da je Korčula kao otok botanički i šumarski dosta istraživana, još uvijek nije detaljno floristički obrađena niti fitocenološki snimljena. Naročito se to odnosi na florne zanimljivosti grebenjača, ostalog litorala, stijena i pjeskovitih plaža.*

[46] Unutar Prostornog plana daje se tekstualno opisna ocjena stanja prirodnih vrijednosti i krajobraznih svojstvenosti kraja, podijeljena na prirodne i kultivirane prostorne krajobraze, područja pod zaštitom Zakona o zaštiti prirode i Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije.

na okoliš. Predložene mjere unutar PP općenite su i podložne raznim interpretacijama.[47] Nema konkretnih alata uređenja zelenih površina. Unutar mjera za unapređenje okoliša navodi se potreba da se u svaki urbanistički i arhitektonski projekt ili studiju, bilo koje vrste, ugraditi elemente zaštite okoliša i krajobraznoga oblikovanja.

Zone i granice zaštite prirodnog i kulturnog nasljeđa definirane su na planu građevnih područja na katastarskim kartama mjerila 1:5000. Prilikom izdavanja dozvola za zgrade i građevine u ovim zonama potrebno je ishoditi suglasnost nadležnih državnih institucija za zaštitu kulturne i prirodne baštine.

Kao faktor za definiranje građevinskih zona su uzeta u obzir ograničenja područja prepoznatljivih krajolika te vrijednoga prirodnoga i kulturno-povijesnoga naslijeđa.[48] Dodatna ograničenja odnose se na: sprječavanje kontinuirane nove izgradnje duž obale i prometnica, izbjegavanje velike površine građevinskih područja, nastojanje da odnos izgrađeno-neizgrađeno ne prijeđe odnos 60% : 40% u korist neizgrađenog, čuvanje šuma, kulturnog i prirodnog nasljeđa. U sklopu građevinskih područja naselja planira se pretežito stambena izgradnja sa svim primjerenim pratećim sadržajima. Unutar građevinskih područja naselja određene su i površine isključive namjene – infrastrukturne, ugostiteljsko-turističke, sportsko-rekreacijske i poslovne.

Krajobrazno uređenje javnih površina unutar građevinskog područja se unutar PP planira no nisu navedeni konkretni alati kojima bi se isto provelo.

Lokacije pod zaštitom temeljem Zakona o zaštiti prirode i Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije:

- u kategoriji poseban rezervat šumske vegetacije: Kočje kod naselja Žrnovo;
- u kategoriji park-šuma: park-šuma Hober u naselju Korčula;
- u kategoriji značajni krajobraz: otok Badija;
- u kategoriji spomenik prirode: stablo crnike u naselju Žrnovo – Klokolina;
- u kategoriji spomenik parkovne arhitekture: park Foretić u naselju Korčula, drvored čempresa sv. Antun u naselju Korčula, stablo čempresa u naselju Čara;

Vrijedni prirodni krajobrazi Grada koje se štite Prostornim planom:

- Prirodni prostori i krajobraz južne pučinske i dijela sjeverne obale[49]
- Prirodni prostori i krajobraz arhipelaga korčulanskih otoka, otočića i grebena
- Kultivirani krajobraz pokriva velike površine a obuhvaća poljodjelske površine od kojih se ističu kraška polja, terasasti vinogradi i maslinici i šumske površine, kao gospodarskih šuma tako i privatnih.

[47] Primjer mjere za poboljšanje i unapređivanje prirodnoga, kultiviranoga i kulturnog krajolika unutar PP Korčula: *Na djelotvorni način štititi kulturne, prirodne i krajobrazne vrijednosti.*

[48] PPU Grada Korčule ″Ograničenja uslijed vrijednosti i posebnosti krajobraza, te prirodnih i kulturnopovijesnih cjelina. U predjelima prepoznatljivih krajolika te vrijednoga prirodnoga i kulturno-povijesnoga naslijeđa izgradnja je onemogućena ili je svedena na mjeru koja je primjerena stupnju zaštite.″

[49] Iz PP: *Strma razvedena obala s izraženim stijenama i uvalama s gustim pojasom makije u zaobalju pruža sliku nepristupačnosti i divljine. Usprkos činjenice da je Korčula kao otok botanički i šumarski dosta istraživana, još uvijek nije detaljno floristički obrađena niti fitocenološki snimljena. Naročito se to odnosi na florne zanimljivosti grebenjača, ostalog litorala, stijena i pjeskovitih plaža.*

- Kulturni prostori i krajobrazi obuhvaćaju zone naselja i znatnih antropogenih promjena u prostoru. Kao vrlo vrijedni kultivirani krajobrazi ističu se u unutrašnjosti Čara i Pupnat, a pri morskoj obali naravno Korčula.

Prikaz lokacija predviđenih za razvoj prostornim planom grada Korčule obuhvaćenih strategijom razvoja: Površine ugostiteljsko-turističke namjene *Unutar izdvojenih građevinskih područja (izvan naselja) ugostiteljsko-turističke namjene – „turističkih zona" (TZ):*

1. UPU turistička zona (TZ) Koromačna (Slika 63, oznaka 2): turističko naselje (T2), površine 6,1 ha i kapaciteta 600 kreveta

Unutar građevinskog područja naselja, kao razgraničene površine isključive ugostiteljsko-turističke namjene – „turističke lokacije" (TL):

1. UPU turistički lokalitet (TL) Uvala Žitna (Slika 63, oznaka 1), unutar naselja Čara, izdvojeni dio Zavalatica: turističko naselje (T2), površine 11,1 ha i kapaciteta 1621 krevet;
2. UPU turistički lokalitet (TL) Žrnovska Banja (Slika 63, oznaka 3), unutar naselja Žrnovo: turističko naselje (T2), površine 2,1 ha i kapaciteta 300 kreveta;
3. turistički lokalitet (TL) Liburna (Slika 63, oznaka na karti -T1), unutar naselja Korčula (s hotelima Liburna, Park i Marko Polo): hoteli (T1), površine 3,3 ha i kapaciteta 720 kreveta;
4. UPU turistički lokalitet (TL) Bon Repos (Slika 63, oznaka UPU-a 3), unutar naselja Korčula: opća turistička namjena (T), površine 9,1 ha i kapaciteta 1760 kreveta;
5. UPU turistički lokalitet (TL) Dominče: hoteli (T1) i turističko naselje (T2) (Slika 63, oznaka UPU-a 2) (T2) površine 1,4 ha i kapaciteta 200 kreveta, s lukom nautičkog turizma (LNT) „Dominče" kapaciteta do 200 vezova.

Luke nautičkog turizma (LN) unutar Grada Korčule:

1. luka nautičkog turizma „ACI marina Korčula", unutar naselja Korčula, kapaciteta do 400 vezova;
2. luka nautičkog turizma „Badija", unutar naselja Korčula, izdvojeni dio Badija, kapaciteta do 100 vezova;
3. luka nautičkog turizma „Račišće", unutar naselja Račišće, kapaciteta do 100 vezova;
4. luka nautičkog turizma „Dominče", unutar TZ Dominče, kapaciteta do 200 vezova.

Lokacije za koje je zaustavljeno daljnje planiranje sukladno mišljenju Zavoda za prostorno uređenje Dubrovačko-neretvanske županije su TZ Devet Hliba i TZ Kneže. Unatoč tome Grad je zatražio ponovno uvrštenje predmetnih zona u Izmjene i dopune Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije.

Razvojne zone u priobalnom pojasu PPUG Korčula

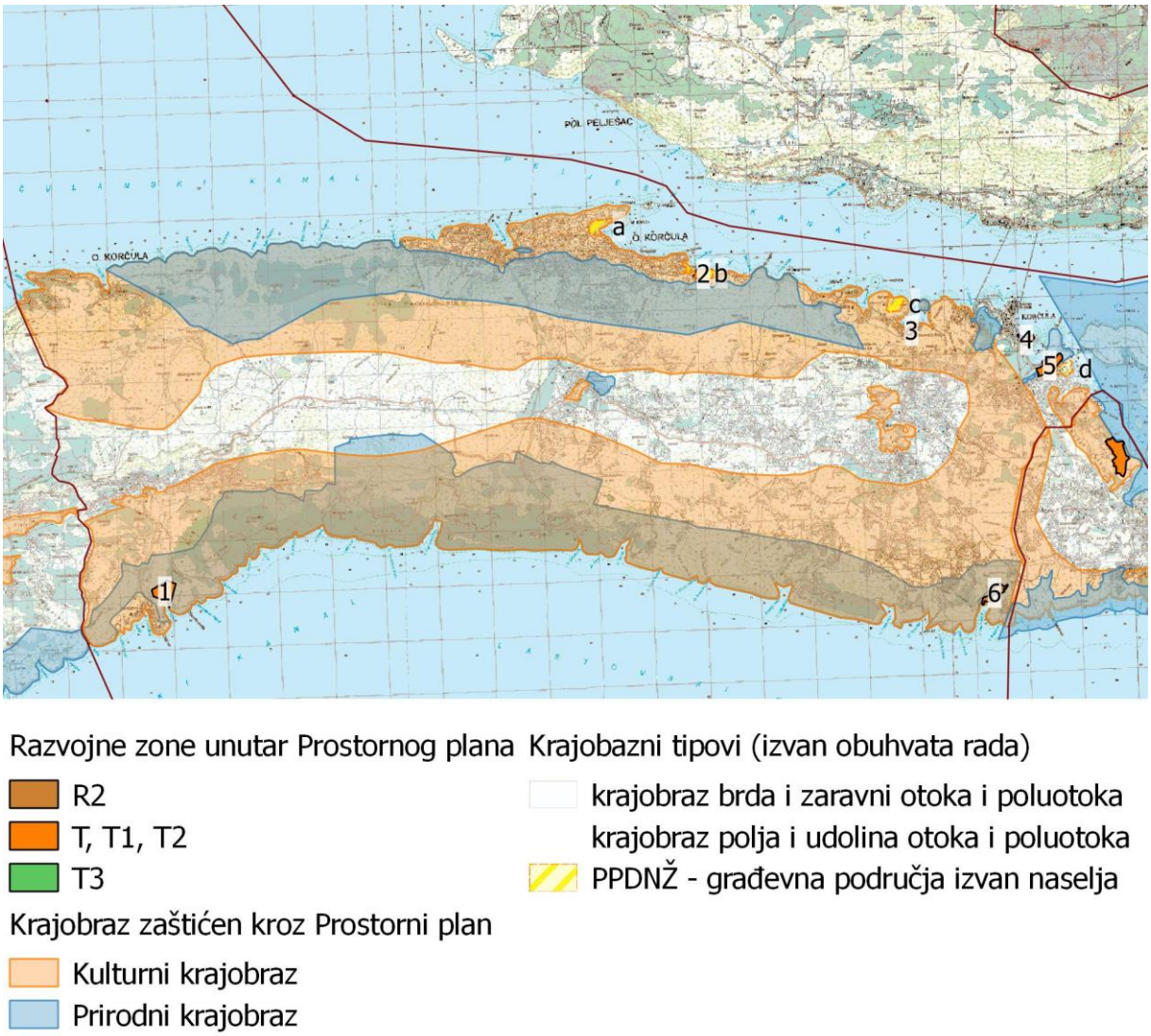

Slika 63. Lokacije razvojnih turističkih zona na priobalnim padinama unutar Prostornog plana Grada Korčule

1. UPU turistički lokalitet (TL) Uvala Žitna
2. UPU turistička zona (TZ) Koromačna
3. UPU turistički lokalitet (TL) Žrnovska Banja
4. i 5. UPU turistički lokalitet (TL) Liburna i Bon Repos
6. UPU Rasohatica

a.-d. Građevna zona van naselja unutar Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije.

b. UPU Koromačna

1.UPU (TL) Uvala Žitna

Uvala Žitna, unutar naselja Čara, izdvojeni dio Zavalatica: turističko naselje (T2), površine 11,1 ha i kapaciteta 1621 krevet;

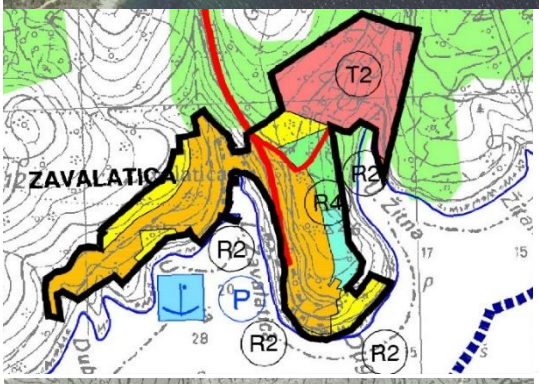

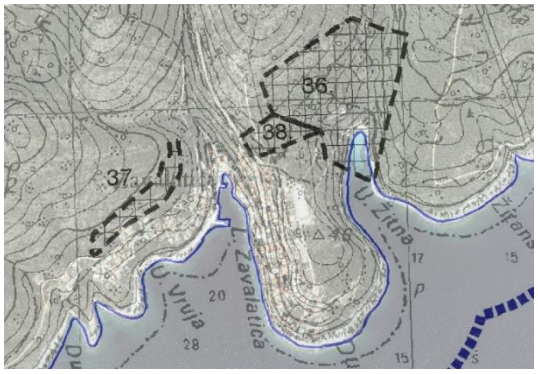

Slika 64. Obuhvat UPU TL Uvala Žitna prekloplјen sa ortofoto kartom lokacije

Slika 65.IIDPPU Grada Korčule, Korištenje i namjena površina

Slika 66. IIDPPU Grada Korčule, Građevinska područja i područja posebnih uvjeta korištenja

Slika 67. IIDPPU Grada Korčule, Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora-pregled prostornih planova UPU TL Uvala Žitna (36), UPU Zavalatica 1 (37), UPU Zavalatica 2 (38)

2.UPU (TZ) Koromačna

UPU turistička zona (TZ) Koromačna (27) turističko naselje (T2), površine 6,1 ha i kapaciteta 600 kreveta

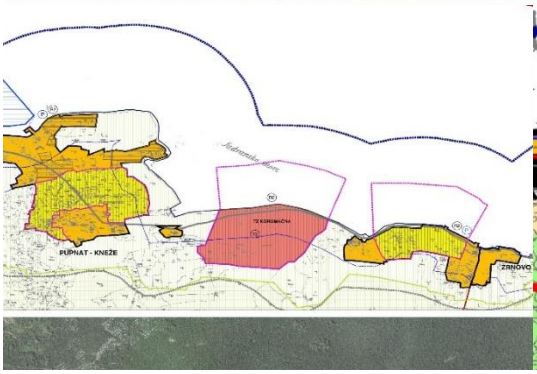

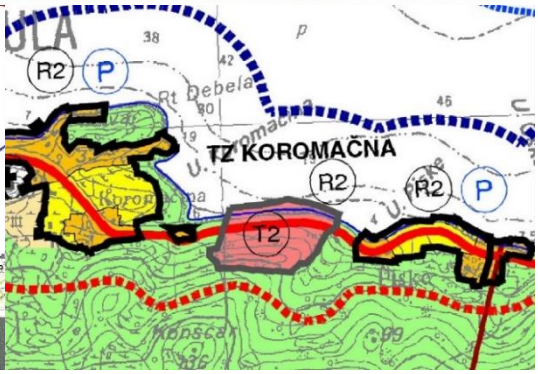

Slika 68. Obuhvat TZ Koromačna prekloplјen sa ortofoto kartom lokacije
Slika 69. IIDPPU Grada Korčule, Korištenje i namjena površina
Slika 70. IIDPPU Grada Korčule, Građevinska područja i područja posebnih uvjeta korištenja
Slika 71. IIDPPU Grada Korčule, Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora-pregled prostornih planova, 26.UPU Piske, 27. UPU TZ Koromačna, 29. UPU Kneže 2

3.UPU (TL) Žrnovska Banja

Unutar naselja Žrnovo: turističko naselje (T2), površine 2,1 ha i kapaciteta 300 kreveta;

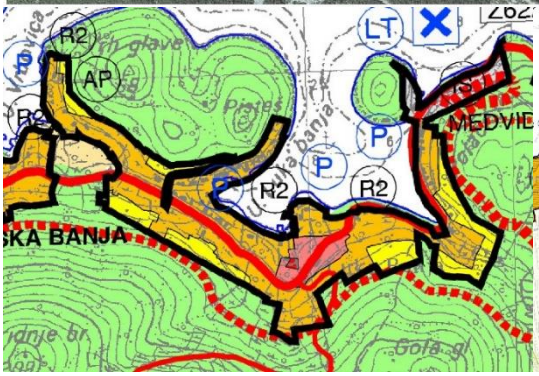

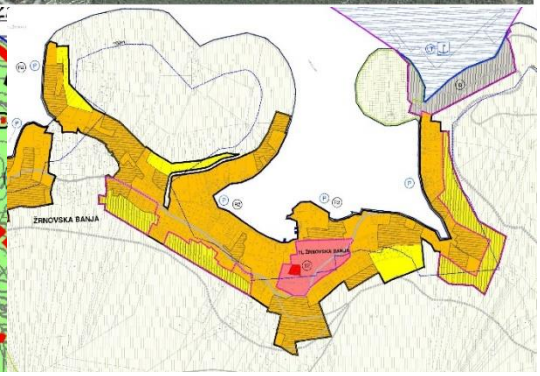

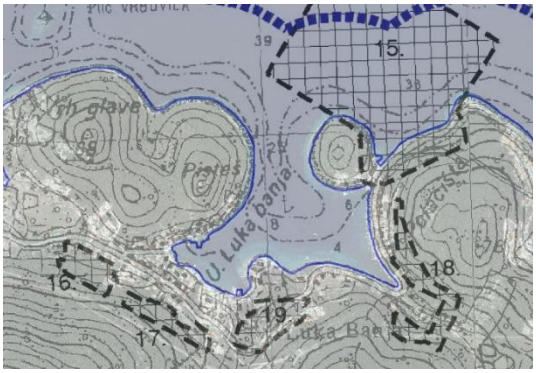

Slika 72. Obuhvat UPU TL Žrnovksa Banja preklopljen sa ortofoto kartom lokacije

Slika 73. IIDPPU Grada Korčule, Korištenje i namjena površina

Slika 74. IIDPPU Grada Korčule, Građevinska područja i područja posebnih uvjeta korištenja

Slika 75. IIDPPU Grada Korčule, Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora-pregled prostornih planova UPU Polačišta (15), UPU Žrnovska Banja 1 (16), UPU Žrnovska Banja 2 (17), UPU Žrnovaska Banja 3 (18), UPU TL Žrnovska Banja (19)

4.i5.UPU (TL) Liburna i Bon Repos

Unutar naselja Korčula: opća turistička namjena (T), površine 9,1 ha i kapaciteta 1760 kreveta; *UPU Dominče (1)*: hoteli (T1) i turističko naselje (T2), površine 1,4 ha i kapaciteta 200 kreveta, s lukom nautičkog turizma „Dominče“ kapaciteta do 200 vezova

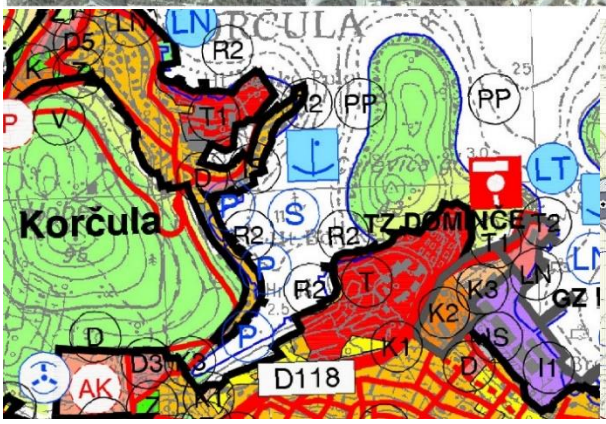

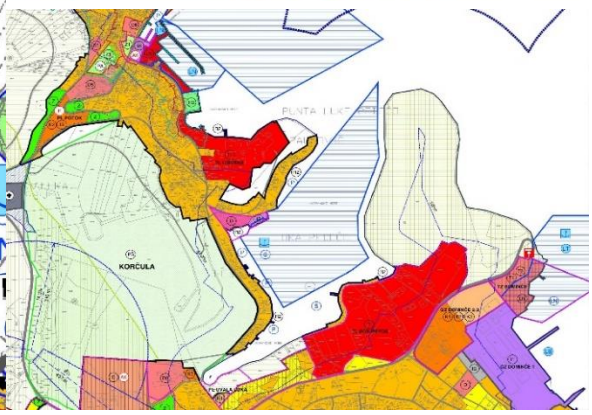

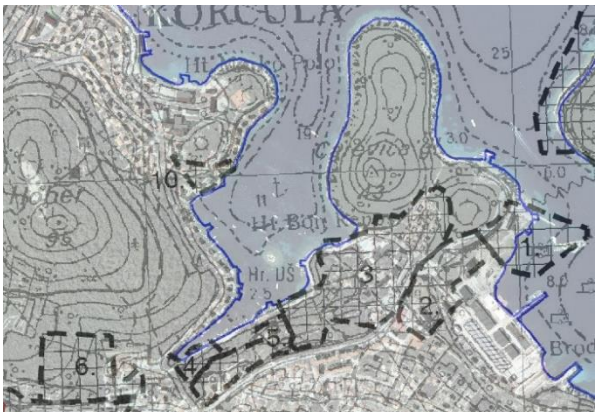

Slika 76. Obuhvat UPU T Korčula preklopljen sa ortofoto kartom lokacije

Slika 77. IIDPPU Grada Korčule, Korištenje i namjena površina

Slika 78. IIDPPU Grada Korčule, Građevinska područja i područja posebnih uvjeta korištenja

Slika 79. IIDPPU Grada Korčule, Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora-pregled prostornih planova, UPU Dominče (1), UPU GZ Dominče (2), UPU TL Bon Repos (3), UPU Poslovna lokacija Uvala Luka (4) UPU Zagradac (5), UPU Kalac (6), UPU Uvala Školjki (10)

6.UPU Rasohatica

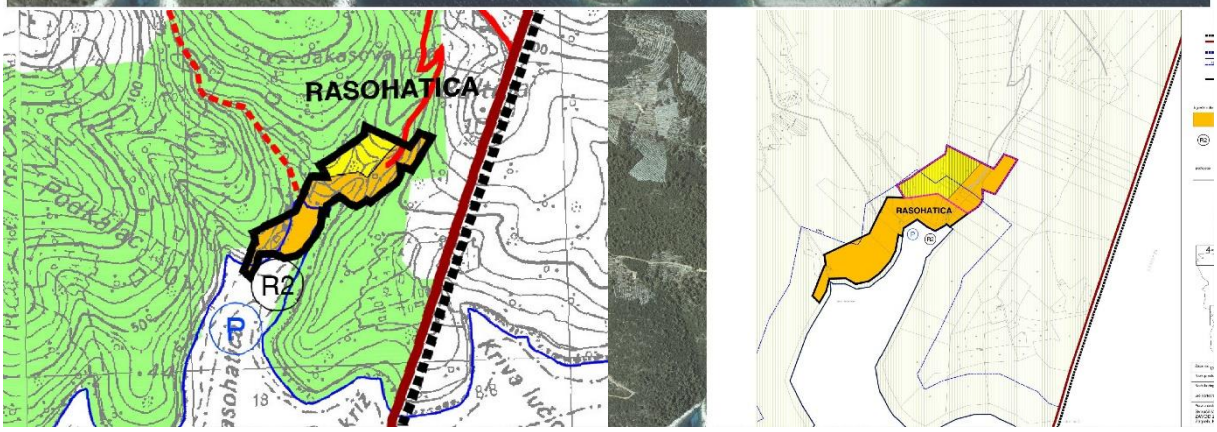

Slika 80. Obuhvat UPU Rasohatica preklopljen sa ortofoto kartom lokacije

Slika 81. IIDPPU Grada Korčule, Korištenje i namjena površina

Slika 82. IIDPPU Grada Korčule, Građevinska područja i područja posebnih uvjeta korištenja

Slika 83. IIDPPU Grada Korčule, Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora-pregled prostornih planova, UPU Rasohatica

6.4.6. PPU Općina Lumbarda

(Općina Lumbarda, 2015)

Unutar Prostornog plana, krajobraz se tretira cjelovito unutar mjera zaštite na način da se naglašava potreba sagledavanja krajobraznih elemenata u sklopu razvojnih, infrastrukturnih projekata. Takva uputa za holistički pristup prostornom planiranju je pozitivan izuzetak u prostorno-planskoj dokumentaciji te je potrebno predložiti konkretne alate kojima bi se takav pristup mogao provesti.

Kroz Prostorni plan Općine zaštita krajobraza se određuje za područja:

- U kategoriji prirodnih krajobraza: akvatorij južno od uvale Pržina i uzduž prema granici s Gradom Korčulom i akvatorij sjeverno od uvale Bili žal uz poluotok Ražnjić te do granice s Gradom Korčulom.
- U kategoriji kultivirani krajobraz: Lumbarajsko polje, Donje blato i područje uzduž južne obale općine od granice s gradom Korčulom do Lumbarajskog polja.
- U kategoriji točke i potezi značajni za panoramske vrijednosti krajobraza štiti se potez cijela južna obala općine do uključujući poluotok Ražnjić.

Kod planiranja obuhvata područja posebnih uvjeta korištenja uzete su u obzir već planirane razvojne zone što je vidljivo na području UPU TZ Krmača (Slika 84, oznaka 1) i TZ Berkovica (Slika 84, oznaka a). U Izmjenama i dopunama Prostornog plana je lokacija TZ Berkovica (T2) izbrisana no granica područja posebnih uvjeta korištenja ostala je ista.

Mjerama zaštite krajobraznih i prirodnih vrijednosti i kulturno-povijesnih cjelina daju se smjernice temeljene na obnovi i očuvanju: tradicijske poljoprivrede, graditeljstva, vizura, toponima, dodirnih predjela uz zaštićene cjeline (obale, prirodne šume, kultivirani krajolik). Unutar članka 86. Plana, naglašava se očuvanje obala što je u koliziji sa planom projekta „lungo mare“ oko rt-a Ražnjić.

Poljoprivredno zemljište se štiti ograničenjima zahvata te stavljanja istog pod plansku zaštitu (kategorija osobito vrijedan predjel – kultivirani krajobraz). Šumsko zemljište planom se dijeli na Gospodarske i zaštitne šume te Šume posebne namjene (unutar zaštićenih dijelova prirode). Ciljevi vođenja šumskih područja oslanjaju se na izradu šumsko-gospodarske osnove na temelju koje bi se vršilo pošumljavanje i uređenje.

Globalne tendencije očuvanja prirodnih krajobraza te Europske politike upravljanjem mediteranskim krajobrazima naglašavaju vrijednost i nužnost očuvanja prirodnih područja. Unutar Prostornog plana Općine Lumbarda donesene su lokacije i smjernice za izvedbu pješačkih šetnica 'lungo mare'. [50]Dio planirane šetnice neizveden do datuma pisanja ovog rada obuhvaća između ostaloga, zonu poluotoka Ražnjić. Kako bi se očuvala iznimna vrijednost poluotoka koji je i formalno zaštićen kroz kategoriju Značajni krajobraz.

[50] Iz PPUO Lumbarda: *Omogućuje se kroz područje značajnog krajobraza Poluotok Ražnjić nastavak uzmorske pješačke šetnice i/ili pješačko-biciklističke staze do plaže Pržina. Osim navedenih lokacija u ovom stavku, omogućuje se jedinici lokalne samouprave, sukladno odgovarajućoj odluci, uređivanje i dodatnih uzmorskih pješačkih šetnica i/ili pješačko-biciklističkih staza.*

Ukoliko bi se projekt šetnice odobrio obavezno je napraviti detaljnu valorizaciju krajobraza i obavezno projekt krajobraznog uređenja. Odluka da se izgradi šetnica na tako vrijednom obalnom pojasu dokaz je da politike lokalnih razina nisu usklađene sa politikama više razine i ignoriraju stručno mišljenje.

Pregledom prostornih planova važećih na području obuhvata rada, zaključak je da se u većini slučajeva šetnice planiraju na područjima devastiranih ili urbaniziranih područja, tendencija je očuvanja obalne linije u potpunosti i izgradnja infrastrukture na područjima manje vizualne izloženosti. PPO Lumbarda na žalost ne slijedi tu dobru praksu.

Luke nautičkog turizma (LN) županijskog značaja unutar građevinskog područja naselja Lumbarda kapaciteta su do 100 vezova. [51]

Deponij Kokojevica na području Općine Lumbarda je u vrlo lošem stanju i pod velikim je opterećenjem obzirom da se na njega dovozi smeće iz naselja Korčule, Lumbarde, Račišća i Žrnova. Deponij ugrožava širi ekosustav, razvoj gospodarskih djelatnosti u svom okruženju (nastojanje poljoprivrednika za uzgojem ekoloških proizvoda je upitno), lokalno stanovništvo indirektno neugodnim mirisima. Deponij Kokojevica predstavlja negativnu vizuru sa južne morske strane otoka i ograničenje pri korištenju prostora u blizini deponije.

Ostale površine vezane uz turizam:

Površine sportsko-rekreacijske namjene unutar izdvojenih građevinskih područja su Bili žal (R2) – uređena plaža, površine 0,20 ha i Pržina: tip R2 – uređena plaža, površine 0,42 ha gdje se dopušta izgradnja prizemnih objekata i krajobrazno uređenje uz napomenu potrebe za maksimalnim zadržavanjem prirodnih obilježja. Planirana namjena na lokaciji Bili žal smještena je na već betonizacijom devastiranom obalnom rubu dok se lokacija Pržina smješta na samu prirodnu pješčanu obalu visoke krajobrazne vrijednosti.

Kupališta unutar građevinskog područja naselja te izvan građevinskih područja uređuje isključivo jedinica lokalne samouprave pri čemu se omogućuje neposredna provedba Prostornog plana. Uvjeti gradnje, opremanja i uređenja kupališta unutar izdvojenog građevinskog područja izvan naselja ugostiteljsko-turističke namjene utvrđuju se UPU-om za pripadajuće izdvojeno građevinsko područje. [52]

Prostornim se planom omogućuje gradnja i uređenje vidikovaca na istaknutoj reljefnoj poziciji. [53] Važno je naglasiti kako su upravo takvi prostori istaknutih reljefnih pozicija najranjiviji s aspekta vizualne izloženosti. Nužno je propisati obavezu izrade krajobraznih studija vizualne izloženosti kako bi se dobile optimalne lokacije za smještaj vidikovaca, one koje bi zadovoljile atraktivnost vizura a same vršile što manju degradaciju krajobrazne cjelovitosti. Po odabiru lokacija detaljnim inventarizacijama vegetacije i mikro lokacije u

[51] Detaljnije razgraničenje zona za LN izvršiti će se UPU-om odnosno građevinskim dozvolama i/ili aktima za provedbu prostornog plana ukoliko urbanistički planovi uređenja nisu obvezni.

[52] U Prostornom planu vidljivo je slabljenje kontrole izrade svih UPU-a, izmjenom riječi *propisuje se izrada* sa *predviđa se izrada(…).*

[53] U sklopu zone vidikovaca dopušta se gradnja nadstrešnice površine do 15m² te paviljona sa sanitarnim čvorom, za one vidikovce u neposrednoj blizini prometnice dopušta se i uređenje parkirališta za do 5 vozila.

smislu razgibanosti reljefa i materijala treba projektirati idejno rješenje i izraditi 3D prikaz sa vizualnim prikazom sa lokacije vidikovca te sa minimalno dvije lokacije s mora, prilaznih prometnica i zona zadržavanja ljudi (plaže, šetnice i sl).

Planom se detaljno definiraju smjernice za upravljanje područjima rasprostranjenosti naselja posidonije. Navedena je potreba inventarizacije očuvane prirodne plaže, uklanjanje invazivne vrste Carpobrotus edulis, zaštita staništa ptica koje se gnijezde na liticama stijena, šišmiša i dupina.

Razvojne zone turističke namjene u priobalnom pojasu PP Lumbarda

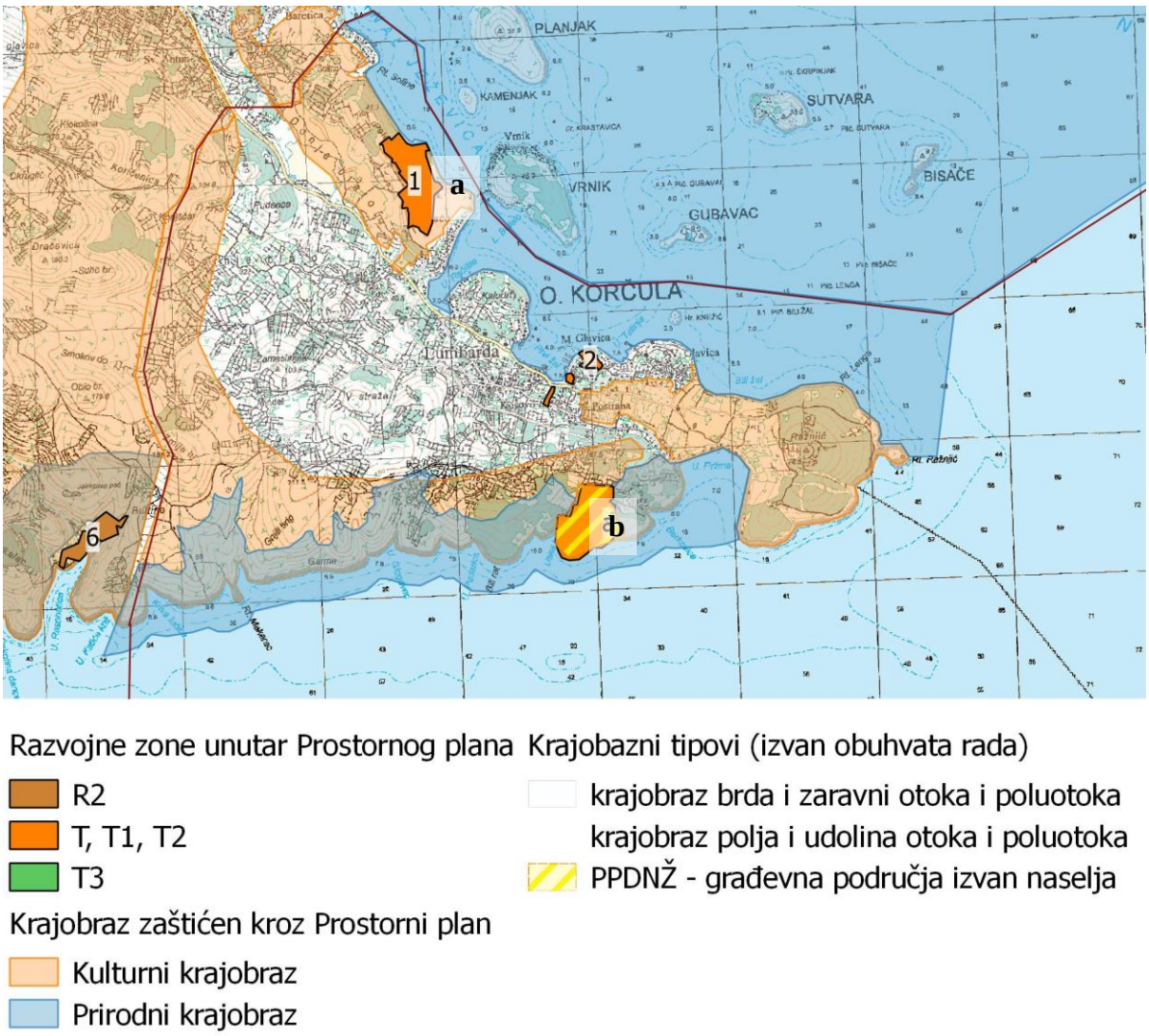

Slika 84. Lokacije razvojnih turističkih zona na priobalnim padinama unutar Prostornog plana Općine Lumbarda

1. UPU turistička zona (TZ) Krmača
2. Turistički lokalitet (TL) Lumbarda (Lumbarda, Lovor-Borik, Mala Glavica)
3. a.-b. Građevna zona van naselja unutar Prostornog plana županije Dubrovačko-neretvanske

b. UPU turistička zona (TZ) Berkovica

1.,a.UPU Krmača

Turističko naselje (T2), površine 15,0 ha, kapaciteta 1200 ležajeva [54]

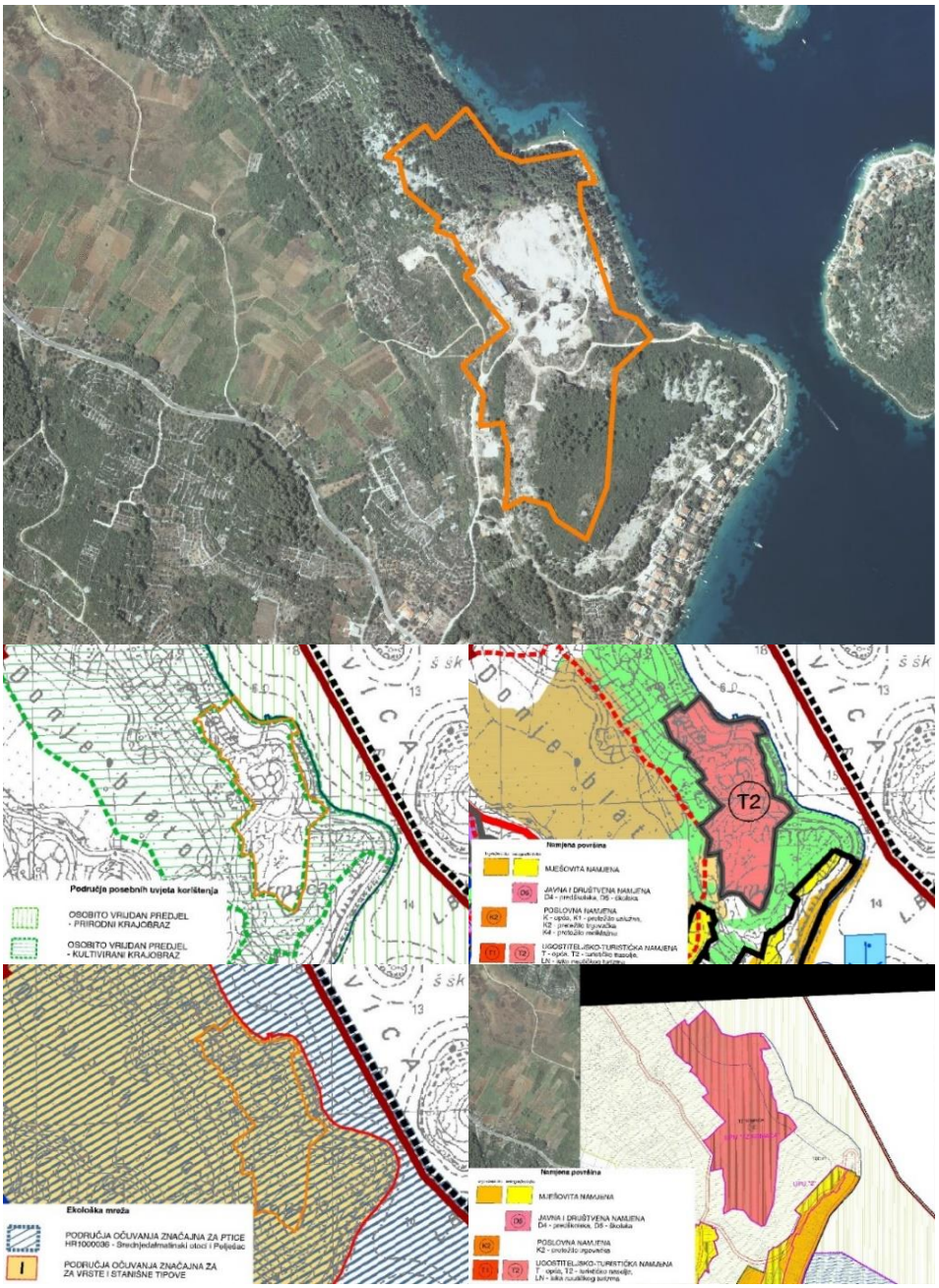

Slika 85. Obuhvat UPU Krmača preklopljen sa ortofoto kartom lokacije
Slika 86. IIDPPUO Lumbarda, Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora- prirodno nasljeđe – lokacija UPU Krmača
Slika 87. IIDPPUO Lumbarda, Korištenje i namjena površina
Slika 88. IIDPPUO Lumbarda, Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora- Ekološka mreža - lokacija UPU Krmača
Slika 89. IIDPPUO Lumbarda, Građevinska područja i područja posebnih uvjeta korištenja -lokacija UPU Krmača

[54] U pojasu od 100 m od obalne crte ne može se planirati niti se može izgrađivati osim komunalne infrastrukture, pratećih sadržaja namjene te građevina koje po svojoj prirodi zahtijevaju smještaj na obali. Na obalnom potezu UPU-om se omogućuje gradnja privezišta za plovila s operativnim obalama i uređenih kupališta.

2.Centar Lumbarda

Lumbarda: opća turistička namjena (T), površine 0,33 ha, kapaciteta 90 ležajeva;
Lovor-Borik: opća turistička namjena (T), površine 0,44 ha, kapaciteta 160 ležajeva;
Mala Glavica: opća turistička namjena (T), površine 1,67 ha, kapaciteta 380 ležajeva;

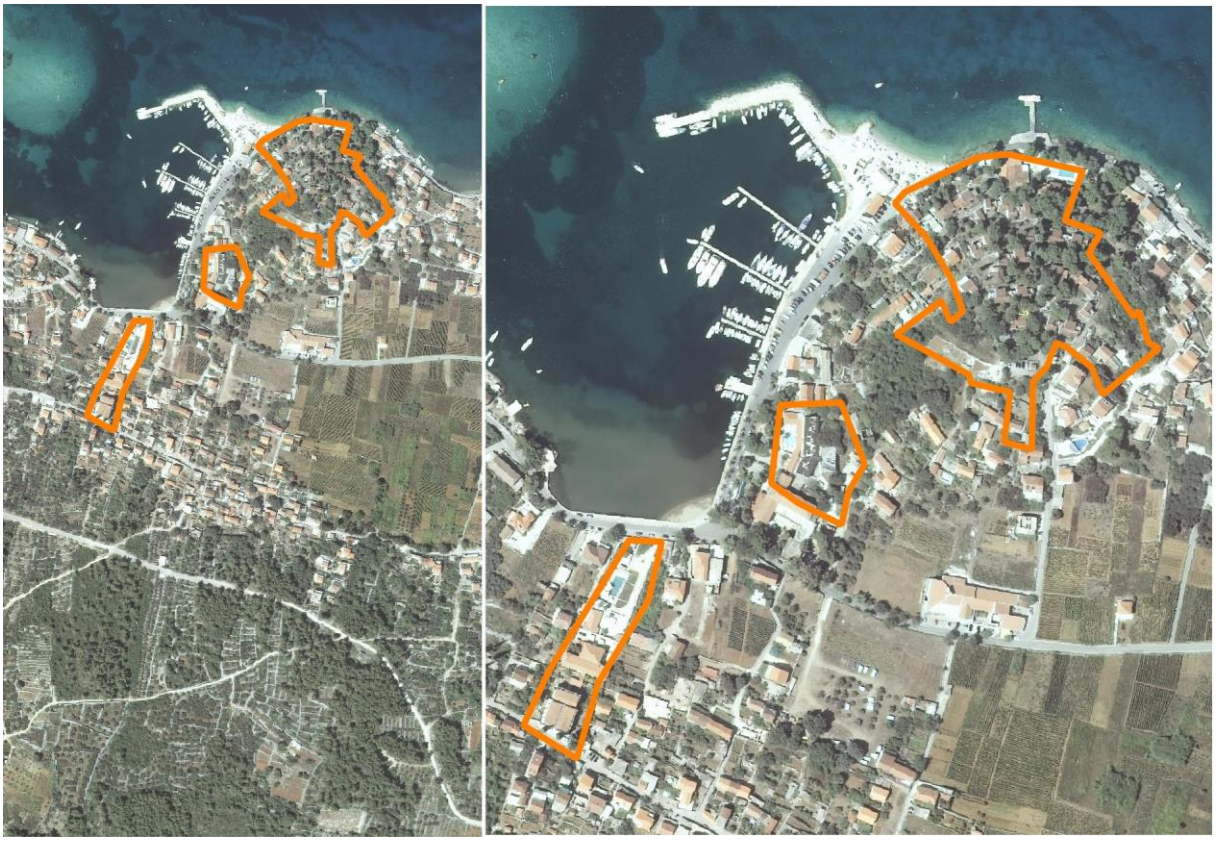

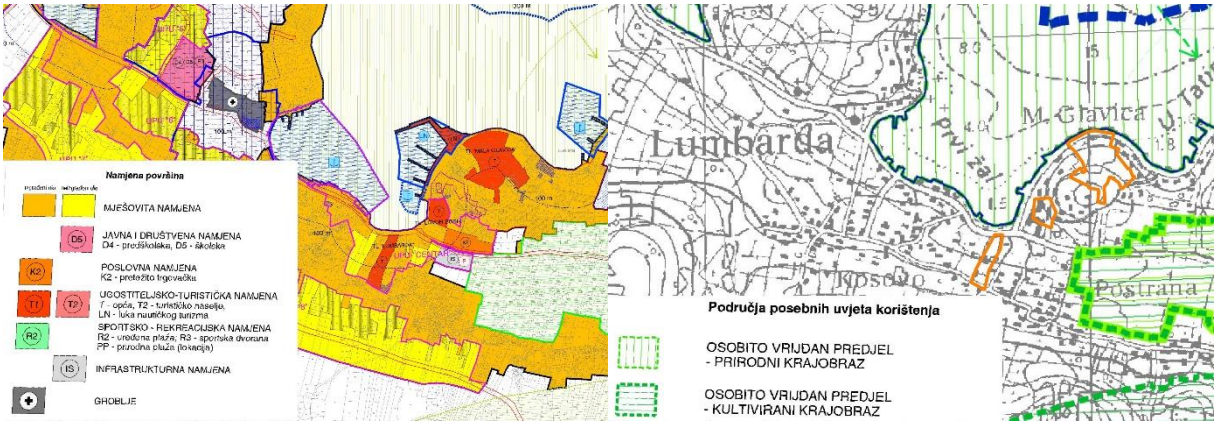

Slika 90. Obuhvat UPU Lumbarda preklopljen sa ortofoto kartom lokacije
Slika 91. IIDPPUO Lumbarda, Korištenje i namjena površina
Slika 92. IIDPPUO Lumbarda, Lokacije T preklopljene sa Uvjetima korištenja, uređenja i zaštite prostora- prirodno nasljeđe

b.UPU Berkovica

Turističko naselje (T2) 15,00ha, kapaciteta 1200

Zona UPU turistička zona (TZ) Berkovica se briše prema Prijedlogu III Izmjena i dopuna PP Općine Lumbarda, 2017.

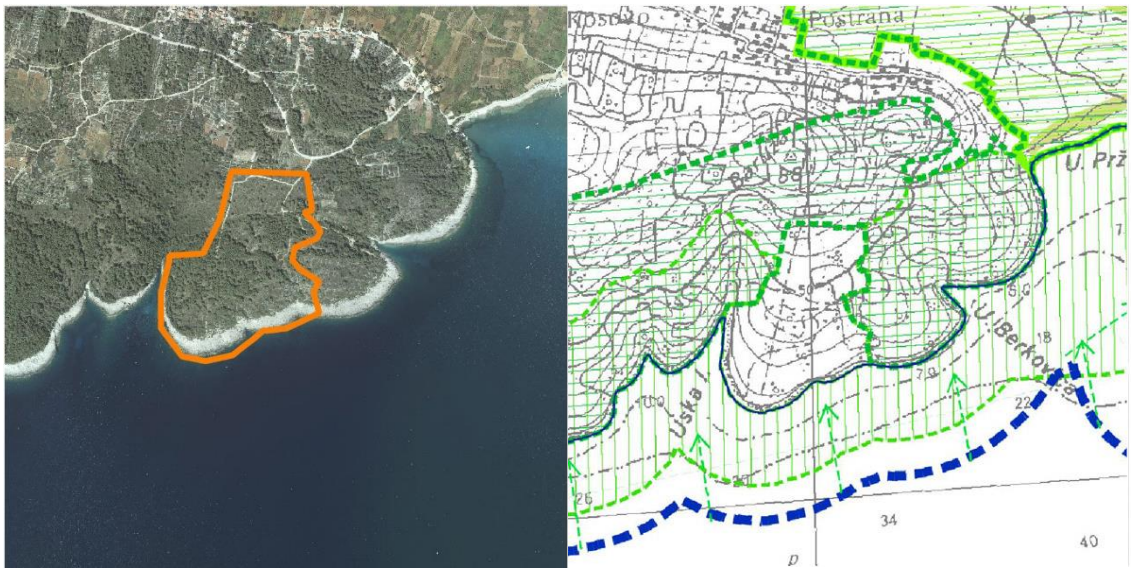

Slika 93. Obuhvat UPU Berkovica preklopljen sa ortofoto kartom lokacije
Slika 94. IIDPPUO Lumbarda, Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora- prirodno nasljeđe, UPU Berkovica- Izuzeta iz najnovijih Izmjena i dopuna PP Općine Lumbarda

6.5. Analiza planiranih razvojnih područja na temelju strateških i planskih dokumenata

Prilog 1. Karta razvojnih područja priobalja otoka Korčule

Na području obuhvata su se unutar Prostornih planova identificirale zone turističke namjene (Hotel - T1, turističko naselje T2, kamp - T3), te površine uzgajališta – H i luke nautičkog turizma (LNT).

Iščitali su se strateški dokumenti: jedan strateški dokument županijske razine (Strategija razvoja turizma Dubrovačko-neretvanske županije) te tri strategije razvoja turizma lokalne razine (općine Vela Luka, Smokvica, Korčula) i jedna strategija razvoja općine (Blato).

Iščitao se dokument županijske razine; Smjernice za integralno upravljanje obalni područjem DNŽ, kao potencijalno bitan dokument za ostvarivanje holističkog pristupa prostornom planiranju.

Iščitala se prostorno planska dokumentacija, od čega jedan županijske razine (Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije), četiri Prostorna plana uređenja općina (Vela Luka, Blato, Smokvica, Lumbarda) te jedan Prostorni plan uređenja grada (Korčula).

Zaključilo se kako razine prostornih planova nisu u potpunosti usklađene, te se u nastavku navode konkretne lokacije i identificiraju neusklađenosti razvojnih lokacija.

- Plava boja teksta odgovara lokacijama za koje se utvrdila usklađenost u različitim razinama prostornih planova zone (svi parametri se poklapaju)
- Crna boja teksta odgovara lokacijama za koje su utvrđene neusklađenosti u smislu kvantitativnih parametara (npr. broj keveta)
- Crvena boja teksta odgovara lokacijama za koje se utvrdila potpuna neusklađenih podataka (npr. lokacija je ucrtana na prostorom planu županijske razine ali ne i na prostornom planu lokalne razine)

Zone su kartirane na način da razvojnim zonama županijske i strateške razine odgovaraju oznake (a-f) a razvojne zone Prostornih planova uređenja općina i grada su naznačene kao bijeli poligoni.

6.5.1. Općina Vela Luka (sve lokacije su planirane osim postojeće (e)Tankaraca-Tečar):

a. Privala (N) u PPDNŽ označena kao zona Posebne namjene (N), zona u istraživanju jednako kao i u PPUO Vela Luka. Međutim, unutar Strategije razvoja turizma Općine Vela Luka ta se zona predlaže za turističku prenamjenu (više o lokaciji u 6.2.2. Strategija razvoja turizma Općine Vela Luka)
b. Martina Bok-Požar (kamp T3) u PPDNŽ površine je 11,5ha, kapaciteta 1000. U PPO Vela Luka 2007 površina lokacije iznosila je 12,5ha dok se u PP iz 2013 usklađuju parametri površine sa onima iz PPDNŽ a kapacitet ostaje nepromijenjen.
c. Akvatorij Žukova (površina uzgajališta, akvakultura H2) u PPDNŽ predviđen je kao zona uzgajališta za kavezni uzgoj riba, površine 40,96ha te su u PPO isti parametri.
d. Gradina (turističko naselje T2) u PPDNŽ površina iznosi 5,0ha, kapaciteta 400, u PPO Vela Luka su isti parametri.
e. Tankaraca – Tečar (kamp T3) u PPDNŽ površine je 1,0ha, kapaciteta 100, u PPO Vela Luka su isti parametri.
f. Gabrica (turističko naselje T2) u PPDNŽ površina iznosi 13,0ha, kapaciteta 1560, u PPO Vela Luka 2007 površina lokacije iznosila je 15ha a kapacitet 1800 dok se u PPO iz 2013 usklađuju parametri sa onima navedenim u PPDNŽ.
g. Poplat (kamp T3) u PPDNŽ površine je 1,0ha, kapaciteta 100, u PP Vela Luka su isti parametri.
h. Zona u istraživanju unutar PPDNŽ, označena je kao građevinsko područje izvan naselja turističke namjene dok se u PPUO Vela Luka ista ne planira.

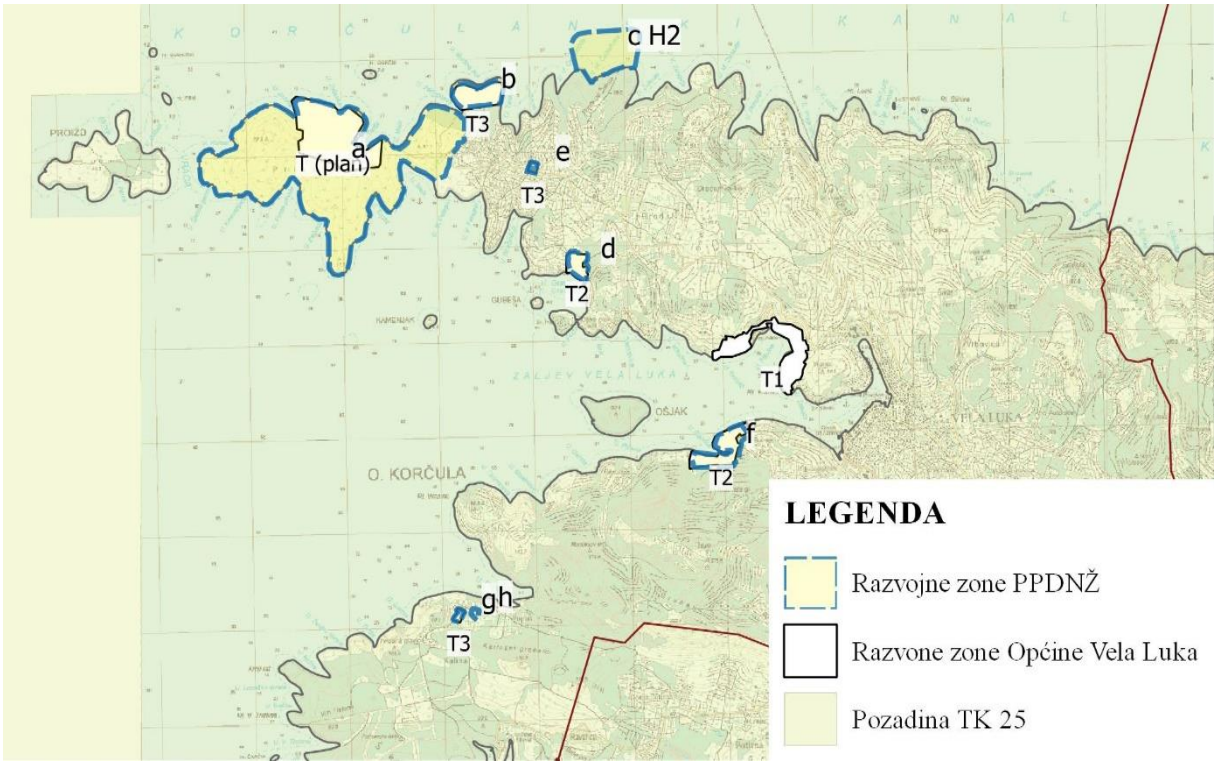

Slika 95. Prikaz lokacija razvojnih zona unutar Općine Vela luka smještenih uz obalu

6.5.2. Općina Blato (sve lokacije su planirane):

a. UPU Bristva (hotel T1) u PPO Blato površine je 3,72ha, kapaciteta 200. **U PPDNŽ iz 2013 se lokacije ne spominje.**
b. Izmeta (hotel T1) u PPDNŽ površina iznosi 3,8ha, kapaciteta 220. U PPO Blato površina lokacije se unutar Izmjena i dopuna PP Blato 2013 povećala i iznosi 3,97ha
c. Prižba ravno (hotel T1) u PPU Blato površine je 5,6 ha, kapaciteta 380 ležaja.
   U PPDNŽ iz 2013 i 2016 područje se ne spominje kao područje T namjene već kao neizgrađeni dio unutar područja naselja, no unutar podataka preuzetih od PPDNŽ u vektorskom podatku za područje je označeno: izgrađeno građevinsko područje unutar naselja, turističke namjene.
d. Prišćapac (turističko naselje T2) u PPDNŽ površine je 2ha, kapaciteta 200 kod je u PPO Blato površina znatno povećana i iznosi 3,66ha

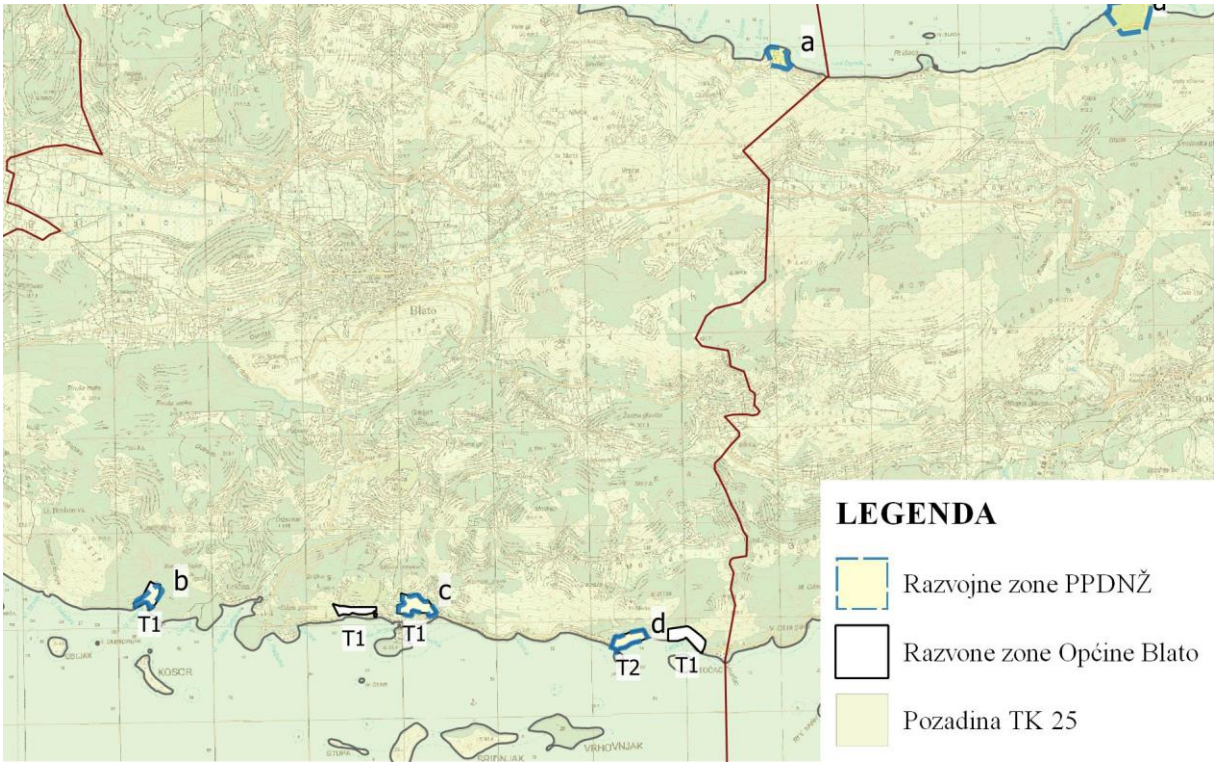

Slika 96. Prikaz lokacija razvojnih zona unutar Općine Blato smještenih uz obalu

6.5.3. Općina Smokvica (planirano):

a. Prihodišća (hotel T1) u PPDNŽ površina iznosi 10,0ha, kapaciteta 500. **U PPO Smokvica navedeno se područje ne spominje.**

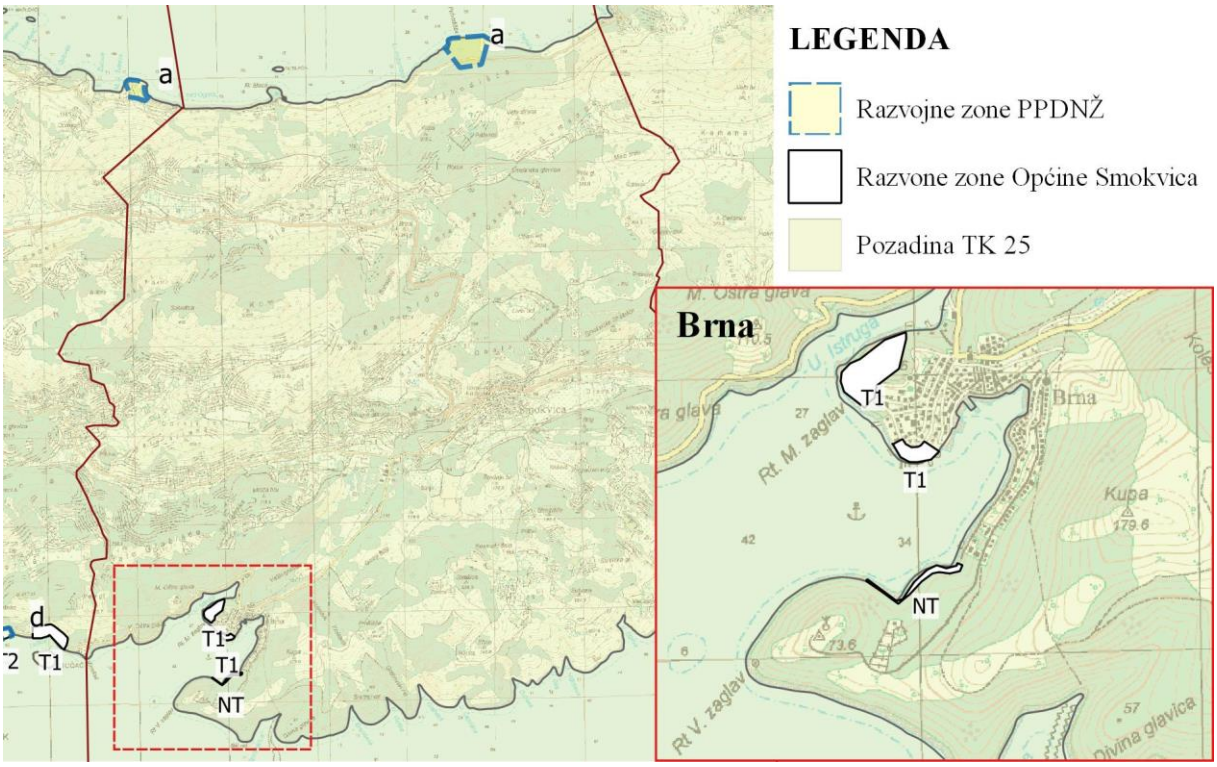

Slika 97. Prikaz lokacija razvojnih zona unutar Općine Smokvica smještenih uz obalu

6.5.4. Općina Korčula (planirano):

a. Račišće Kneža (turističko naselje T2) u PPDNŽ površina iznosi 7,7ha, kapaciteta 750 – ti podaci preuzeti su iz tekstualnog dijela Izmjena i dopuna PPDNŽ 2010, u PPDNŽ 2016 navedena lokacija se ne spominje. **U PPO Korčule navedeno se područje ne spominje.**

b. Pupnat- Koromačna (turističko naselje T2) u PPDNŽ površina iznosi 6,1ha, kapaciteta 600. U PPO Korčule navedeni su isti parametri.

c. TZ Devet Hilba (turističko naselje T2) U PPU Grada Korčule navedeno je kao potencijalna lokacija za koju se treba ishoditi dokumentacija. [55] **U PPDNŽ se ne spominje.**

d. Korčula Dominče (hotel T1 i turističko naselje T2) u PPDNŽ površine su ukupno 6,0ha, kapaciteta 500. U PPG Korčule navode se sljedeći podaci: *UPU Dominče (1)*: tip T1 – i T2, površine 1,4 ha i kapaciteta 200 kreveta, s lukom nautičkog turizma „Dominče" kapaciteta do 200 vezova.

e. Luka Polačišta (trajektna luka LT), Luka za putnički promet županijskog značaja, 4,2ha[56] Pokrenut je postupak izrade urbanističkog plana uređenja ″Polačišta″ te je ocijenjeno kako nije potrebna izrada strateške procjene utjecaja na okoliš. [57]

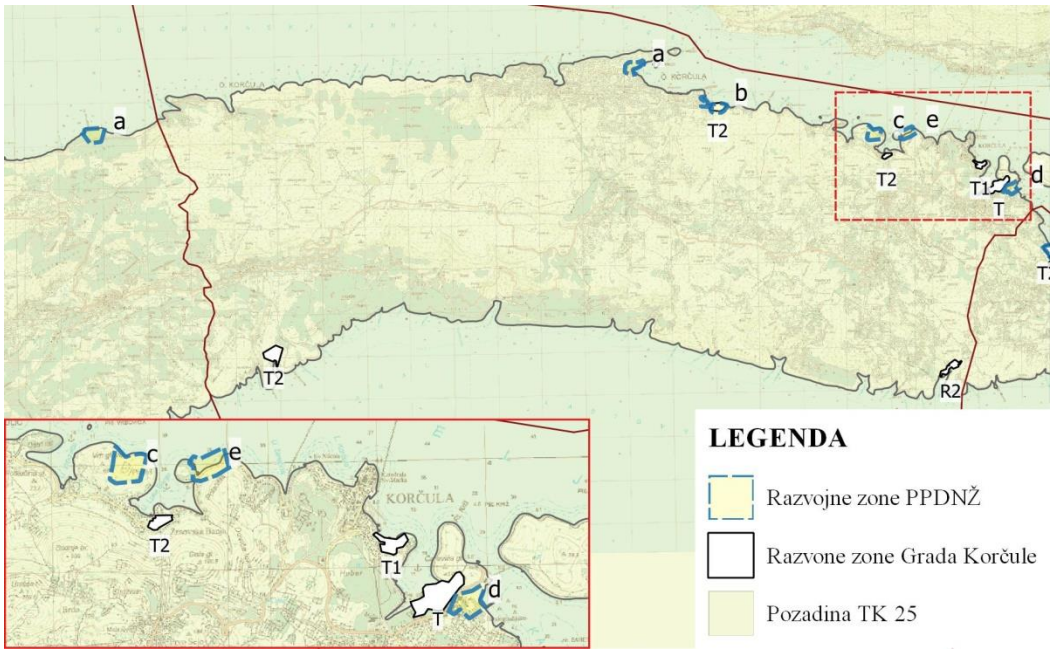

Slika 98. Prikaz lokacija razvojnih zona unutar Grada Korčule smještenih uz obalu

[55] TZ Devet Hliba i TZ Kneže se ne planiraju sukladno mišljenju Zavoda za prostorno uređenje Dubrovačko-neretvanske županije (klasa: 350-02/15-02/02, urbroj: 2117/1- 21/1-16-04 od 20. rujna 2016.), a u svezi s Presudom Visokog upravnog suda Republike Hrvatske (Broj: USOZ-96/2012-8 od 28. studenog 2014., NN 10/15). Grad je zatražio ponovno uvrštenje predmetnih zona u Izmjene i dopune Prostornog plana Dubrovačkoneretvanske županije pokrenute Odlukom o izradi Izmjena i dopuna Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije (Službeni glasnik DNŽ 4/14, 6/15.).

[56] ″Luka Polačišta bit će otvorena za domaći i međunarodni javni promet te za linijski putničko-trajektni i turistički promet, a također će biti namijenjena i pristajanju trajekata koji prometuju na relaciji Pelješac-Korčula: Sv. Krševan, Dominče duljine od 50 - 80 m. Uz operativnu obalu s gatovima na kopnu je planiran objekt sa svom pratećom infrastrukturom i prostorima druge namjene. Na istočnom gatu luke je predviđen prostor za carinski prijelaz. Trake za ukrcaj predviđale su smještaj 200 automobila, 6 - 8 autobusa, 6 - 8 taksija, 63 parkirališna mjesta za građane ili ispraćaj i 32 parkirališna mjesta uz opskrbni centar.″ (Županijska lučka uprava Korčula, Korčula, 2017)

[57] ″U postupku Ocjene o potrebi strateške procjene utjecaja Plana na okoliš utvrđeno je da predmetna izrada Plana neće imati značajan utjecaj na okoliš na osnovu čega se utvrđuje da nije potrebno provesti stratešku procjenu utjecaja na okoliš.″ (Grad Korčula, 2018)

6.5.5. Općina Lumbarda (planirano):

a. Krmača (turističko naselje T2) u PPDNŽ površine je 15,0ha, kapaciteta 1200. Unutar PPO Lumbarda su isti parametri.

b. UPU Berkovica (turistička zona TZ) se briše prema III Izmjenama i dopunama PPU Općine Lumbarda, 2017. **U PPDNŽ se ne spominje.**

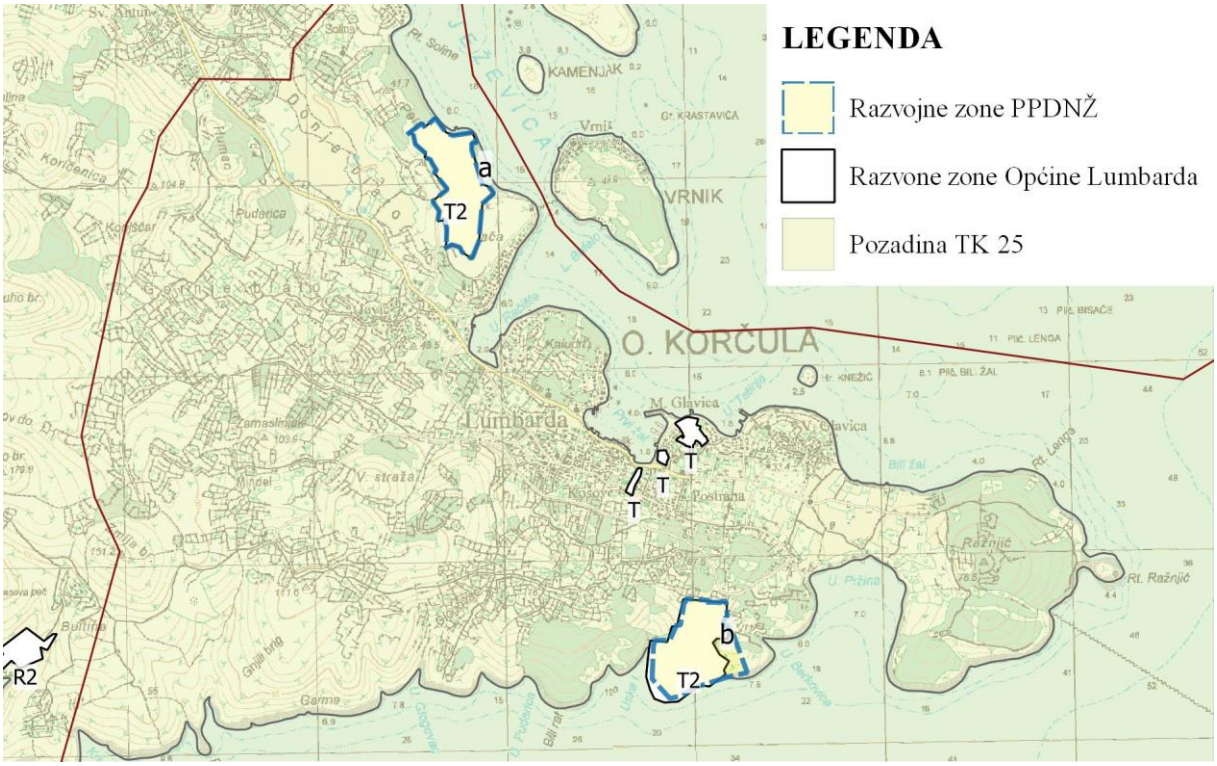

Slika 99. . Prikaz lokacija razvojnih zona unutar Općine Lumbarda smještenih uz obalu

6.6. Krajobraz u prostornim planovima općina na otoku Korčuli

PPDNŽ štiti krajobraz kroz kategoriju područja posebnih uvjeta korištenja i to kroz kategoriju prirodnih i kulturnih krajobraza. Za navedena područja previđena za zaštitu temeljem Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije propisuje se obveza izrade stručnih obrazloženja ili stručne podloge radi pokretanja postupka zaštite. *"U velikom broju slučajeva dolazi do preklapanja osobito vrijednih predjela - prirodnih krajobraza u smislu ekološki vrijednih područja s aspekta prirodnih značajki, te kulturnih krajobraza koji općenitije tretira krajolik u smislu članka 7. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. Nalaže se da se u okviru prostornih planova užeg područja i pobliže odrede te razgraniče zone prirodnih krajobraza od zona kulturnih krajobraza odnosno krajolika ili njihovih dijelova sukladno članku 7. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturne baštine."* (Dubrovačko-neretvanska županija, 2016)

Prijedlog lokacija za zaštitu prirodnih krajobraza temeljem PPDNŽ:

- Akvatorij Blata i Vele Luke
- Drvored lipa Blato
- Jama Kom na lokalitetu Kom
- Šume: "Bori", "Fortezza", "Carevića glava" kod hotela Bon Repos na Korčuli, "Banja" na istočnom rubu uvale Banja na Korčuli
- Šumoviti gaj alepskog bora s nešto čempresa uz crkvu Sv Nikole u Račišću
- Korčulansko-pelješki arhipelag, Cijela južna obala od uvale Orlanduša do uvale Pržina
- Speleološki objekti: Paganettijeva pećina, Špilja Pišurka, Špilja Zaglav
- Krajolik u Pupnatu
- Akvatorij južno od uvale Pržina i akvatorij sjeverno od uvale Bili žal uz poluotok Ražnjić u Lumbardi

Prijedlog lokacija za zaštitu kulturnih krajobraza temeljem PPDNŽ:

Kultivirani agrarni krajolik Korčule:

- područje sjevernih i južnih obala Korčule
- područje od Korčule do Lumbarde uz obalu

Pregledom važećih PP na području obuhvata rada zaključeno je kako je dio općina pobliže odredio te razgraničio zone prirodnih krajobraza od zona kulturnih krajobraza odnosno krajolika ili njihovih dijelova međutim rezultat tog procesa je bitno smanjen obuhvat predložene zaštite što se vidi na usporednom prikazu predložene zaštite krajobraza od strane PPDNŽ i karte zaštite krajobraza na lokalnim razinama:

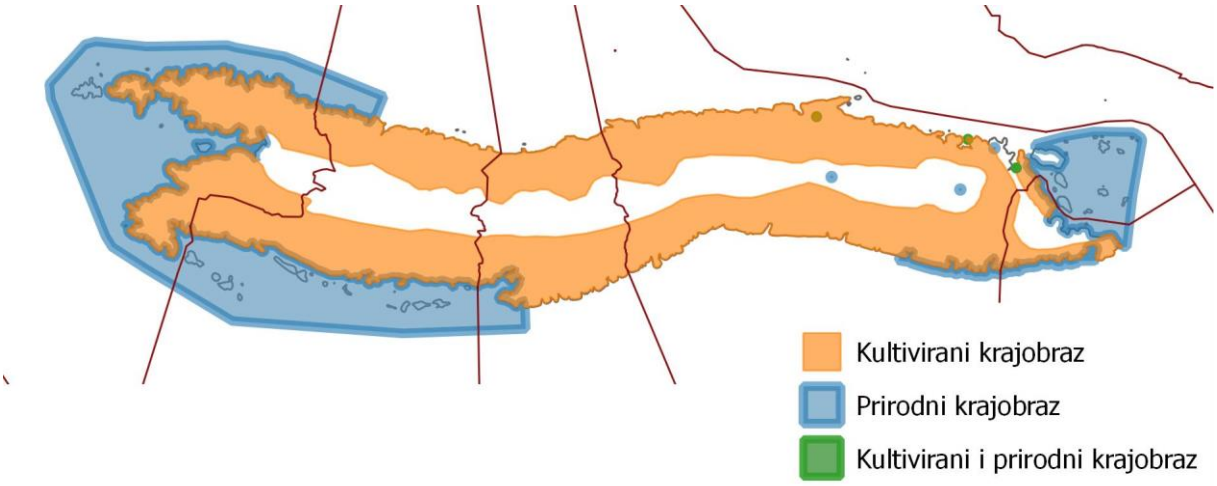

Slika 100. PPDNŽ Područja posebnih ograničenja u korištenju; kategorije prirodni i kultiviran krajobraz (Izvor podataka: PPDNŽ)

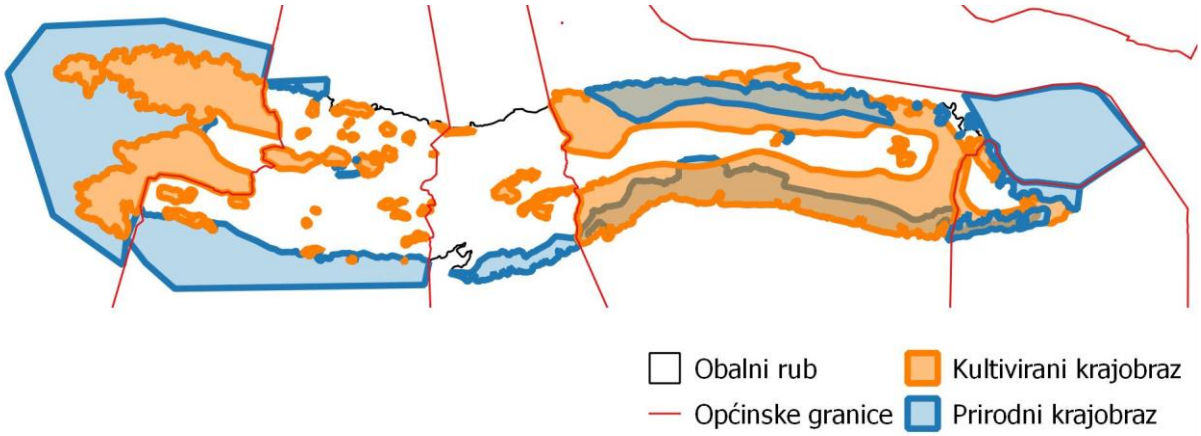

Slika 101. Područja Prirodnog i Kultiviranog krajobraza predloženog za zaštitu prema Prostornim planovima korištenim u ovom radu, s lijeva na desno: općina Vela Luka, Blato, Smokvica, Korčula, Lumbarda

Prostorni plan Općine Vela Luka stavlja gotovo čitav teritorij Općine pod tip zaštite Kultivirani krajobraz, granice predložene PP DNŽ preuzete su i podijeljene u dvije zone [58]. U PP Vele luke, navedene su mjere zaštite sa naglaskom na zaštitu prirodnosti. Za park-šumu navedena je potreba izrade *pejzažne studije*. Međutim, upitna je težina zaštite krajobraza predložena PP obzirom na Strategiju razvoja turizma Općine Vela Luka, gdje se područje Privale, koje je pod zaštitom kroz PP, naglašava kao posebno značajno za razvoj turističkog

[58] ″Ovim Planom na prostoru Općine detaljnije se razlučuje kulturni krajobraz na: kontinuirani slijed suhozidnih terasa i polja na sjevernom dijelu Općine Vela Luka od otoka Proizd preko poluotoka Privale do sjevernog ruba Blatskog polja i južni dio prostora općine Vela Luka obrađen suhozidnim terasama te dio prirodnog krajolika strmih uzvisina koji obuhvaća Šakanj rat sve do južnog ruba Blatskog polja″ (Općina Vela Luka, 2011)

smještaja i predlažu metode za izmjenu Prostornog plana u svrhu dozvoljavanja gradnje. Obzirom na izrazito konfliktni odnos razvojnih i zaštitnih potreba, predlaže se obveza izrade detaljne krajobrazne studije od ovlaštene stručne osobe, krajobraznog arhitekta.

Prostornim planom Općine Blato krajobraz je definiran kao: *Cjelovita prostorna, biofizička i antropogena struktura koja se kreće od potpuno prirodne do pretežne ili potpuno antropogene sredine.* Krajobraz je uvršten u Prostorni plan kao zasebna komponenta unutar *Uvjeta korištenja i zaštite prostora* te se prirodnom krajobrazu pristupilo podjelom na obalno područje i unutrašnjost otoka. Opisano je stanje i predloženi dijelovi za koje se može reći da su osobito vrijedna područja prirodnog krajobraza, koje je potrebno štititi. Kultivirani krajobraz definiran je kao područja koja pokazuju značajke prirodnog krajobraza, ali je modificiran antropogenim utjecajem s karakterističnim načinom korištenja.

Prostorni plan Općine Smokvica štiti uglavnom točkasta područja dok se zanemaruje potreba definiranja zelenih koridora i logičan slijed zaštite obzirom na susjedne općine. Unutar Odredba za provođenje PP navedeno je: *u svaki urbanistički plan i arhitektonski projekt ili studiju, bilo koje vrste, ugraditi elemente zaštite okoliša i krajobraznoga oblikovanja.*

U Prostornom planu Korčula *krajobraz* kao samostalan termin nije definiran te se koristi u različitim kontekstima; *prirodne i krajobrazne vrijednosti, prostori i krajobrazi, Uništavanje prostora (krajobraza)(...).* Kulturni krajobraz je definiran kao: *"Dijelove prostora gdje se tradicijske ruralne arhitektonsko-urbanističke strukture, kako pojedinačnih građevina tako u naseobinskih sklopova prožimaju s kultiviranim poljodjelskim prostorom, možemo svesti pod pojam kulturni krajobraz. ukoliko prevladavaju umjetne, antropogene strukture."*
U točci Očuvanje ekološke stabilnosti i vrijednosti dijelova okoliša *krajobraz* se zamjenjuje s terminom *krajolik.*[59] Krajobraz se u PP Korčula tretira kao vrijedan gospodarski (turistički) potencijal, naglašava se nužnost njegove zaštite što je jasno predočeno na karti prikaza površina pod zaštitom kroz Prostorne planove na otoku Korčuli (vidi Slika 101). Prostornim planom *"Propisana je obveza izrade stručnih obrazloženja ili stručne podloge radi pokretanja postupka zaštite; nakon razmatranja mogućnosti kroz stručne studije nadležne službe zaštite prirode predlaže ih se zaštititi u odgovarajućim kategorijama po zakonu."* (Grad Korčula, 2015)

Općina Lumbarda uključila je u PPO zaštitu akvatorija, definirajući zone i uvjete sidrenja, što nije prepoznato u ostalim PP na području rada i svakako je primjer dobre prakse. Prema Izmjenama i dopunama PPO Lumbarda štiti se dio južne obale Općine od izgradnje što potvrđuje brisanje lokacije T2 Berkovica iz Prostornog plana. Kao suprotnost nastojanju zaštite dozvoljava se izgradnja šetnice na području rt-a Ražnjić. Projekti krajobraznog uređenja nisu deklarativno propisani već se predlažu.

[59] *"Krajolik i njegove komponente izraz i odraz su identiteta nas, naše kulture i prošlosti. On je odraz svih naših dobrih i loših postupaka u prostoru i time je veća planerska obaveza njegove zaštite. Međutim, kako je krajolik rezultanta svekolikih prostornih aktivnosti, njegova zaštita se ne sastoji samo u identifikaciji i zaštiti određenih prostora kroz kategoriju zaštićeni krajolik, već i u korektnoj izradi planova, a iznad svega kontroli njihove provedbe."* (Grad Korčula, 2015)

Zaštita krajobraza se u prostornim planovima općina i grada Korčule ne štiti na provedbenoj već na deklarativnoj razini.

Zaključuje se kako je **pojmovno određenje** "krajobraza" u prostornim planovima različito ili često potpuno izostavljeno. Unutar Prostornih planova uviđa se korištenje raznih termina kao sličnih; krajobraz/krajolik/pejsaž što upućuje na drugačije **sadržajno određenje** pa tako i posljedice u upravljanju krajobrazom.

Svaki prostorni plan pristupio je razlučivanju i redefiniranju predloženih prirodnih i kulturnih krajobraza individualno. Rezultati tog procesa su vidljivo nesrazmjerni što upućuje na to da su korišteni različiti kriteriji.

Na temelju analize mjera zaštite krajobraza unutar prostorno planskih dokumenata uočava se uglavnom deklarativna razina zaštite koja nije obvezujuća, dakle prepuštena je procjeni što upućuje na potrebu predlaganja obveze izrade detaljnih krajobraznih studija čime bi se osigurala provedbena razina zaštite. Potrebe i mogućnosti za alatima:

- Detaljne krajobrazne studije kao podloga za razvoj turističkih zona
- Detaljne krajobrazne studije kao podloga za zaštitu krajobraza

6.6.1. Odnos prostornih planova prema plažama

U PPDNŽ unutar *Klasterski projekti konkurentnosti* predlaže se projekt: Program opremanja i tematizacije plaža. Smjernice za takav projekt temelje se na potrebi za korištenjem prirodnih materijala dok se sve planirane strukture obvezuju biti montažne. Diversifikacija plaža predložena strategijom: plaže za obitelji s djecom, skrivene plaže, avanturističke plaže, plaže za aktivnost, plaže za šetnje uz more, glavne kupališne (mjesne) plaže, party plaže, tajne plaže, itd.

PPO Vela Luka površine za plaže dijeli na uređene i prirodne. Nadzor i pristup plažama obje kategorije je osiguran, a na području uređenih plaža planira se i pristup za osobe s poteškoćama u kretanju te infrastrukturno i sadržajno uređenje (popis plaža priložen u pregledu PPUO Vela Luka).

PPO Blato površine za plaže dijeli na uređene i prirodne. Uvjeti za korištenje su kao i za PPO Vela Luka no uz vrlo konkretnu dopunu smjernicama za uređenje prirodnih plaža: *"Na dijelu kopna koji pripada prirodnoj morskoj plaži, organizira se nadzor plaže, a moguća su isključivo uređenja suhozida, partera (šljunčane staze, staze od kamenih ploča ili dr.) i hortikulture, te postava urbane opreme preporučljivo od kamena ili drva."* (Općina Blato, 2013)

PPO Smokvica planira jednu prirodnu morsku plažu u uvali *Stračinšćica*, za koju se navode mjere kao i u PPO Blato.

PP Grada Korčule tretira plaže kao prirodne i uređene no uvjeti korištenja idu u korist razvoju. *Uređene plaže* kao termin poistovjećuje se sa terminom *kupalište*. Strategija razvoja turizma grada Korčule planira davanje koncesijskih odobrenja za sve plaže, uvale i otočiće na

području Grada. [60] U Planu upravljanja pomorskim dobrom (Korčula, Plan upravljanja pomorskim dobrom na području Grada Korčule za 2018. godinu, 2018) na području Grada Korčule za 2018. djelatnosti su ujednačene za gotovo sve lokacije – preuzete su iz Jedinstvenog popisa djelatnosti na pomorskom dobru. Plan upravljanja plažama Grada Korčule suprotan je nastojanju integralnog pristupa upravljanja obalnim područjem DNŽ (Dubrovačko-neretvanska županija, 2011) koji navodi kako se prostori predviđeni za koncesionare razlikuju međusobno ovisno o načinu dosadašnjeg korištenja i stupnju potrebe za očuvanjem prirodnosti. Planira se odobriti: montažne objekte, komercijalno-rekreacijski sadržaj i najam sredstava što može znatno narušiti identitet i dugoročno izmijeniti karakter i raznolikost plaža. Ovim radom naglašava se potreba definiranja zona prirodnih plaža i zabrane unošenja djelatnosti osim uređenja pristupa i nadzora istih (PP Vela Luka štiti prirodne plaže na taj način).

Općina Lumbarda kroz Prostorni plan dijeli površine za plaže na uređene i prirodne. Nadzor i pristup plažama obje kategorije je osiguran, a na području uređenih plaža planira se i pristup za osobe s poteškoćama u kretanju te infrastrukturno i sadržajno uređenje. Lokacije prirodnih plaža utvrđene su Prostornim planom, na njima se dozvoljava smještaj sanitarnih, ugostiteljskih objekata i sl. Unatoč navedenoj potrebi za elaboriranjem rješenja arhitektonskim, krajobraznim i drugim potrebnim rješenjima i projektima, upitna je razina zaštite prirodnih plaža.

Pristup zaštiti plaža i obale se razlikuje unutar općina i to od potpune zaštite i identifikacije prirodnih plaža na primjeru općine Blato do poticanja koncesioniranja obale uz vrlo slobodne uvjete korištenja obale Grada Korčule i kontradiktornosti PPUO Lumbarda kojima se planiraju šetnice duž netaknute obale.[61]

U slučaju planiranja korištenja obalnih područja otoka Korčule u vidu plaža predlaže se izrada krajobrazne studije kojom bi se analizirao i vrednovao obalni rub u svrhu davanja koncesije.

[60] Zahtjevi za davanje koncesije su određeni prema planu upravljanja pomorskim dobrom uz napomenu: mikro lokacija se dodatno određuje.

[61] Unutar obuhvata PPU Općine Lumbarda određen je položaj prirodnih plaža na kartografskom prikazu 1. PPUO: Korištenje i namjena površina i kartografskim prikazima serije 4. Iste se koriste uz minimalno zadiranje u prirodni ambijent i bez trajnih zahvata u prostoru, uz izuzetke sukladno člancima 60. i 79.

7. Analiza i definiranje pojavnih oblika krša obale otoka Korčule

Kako bi valorizacija obale otoka Korčule bila sustavno provedena potrebno je bilo klasificirati obalna područja i oblike. Najbogatiji izvor relevantnih podataka pružali su radovi Ive Rubića koji je sustavno pristupio detaljnom prepoznavanju i opisivanju obalnih oblika. [62] Osnovnu podjelu obale, Rubić definira kao *obalni pas* i *obalni kraj*. [63]

Obalni rub (obalni pas) je dio obale koji počinje subliteralnom zonom a završava tamo gdje počinju rasti razni predstavnici kopnene flore, pretežno makije. Obalni pas se prema Rubiću, sastoji od sublitoralne, litoralne i supralitoralne zone.[64] PP Općine Blato definira morsku obalu od glavne obalne linije. Za potrebe ovog rada *Obalni pas* naziva se *obalni rub,* vektorski je iscrtan poligonom prosječne širine 10 m od obalne crte.[65] Više o definiranju obalnog ruba u poglavlju Krajobrazna podtipologija otoka Korčule.

Obalni kraj (obalna padina) je kopneni dio koji se proteže od linije gdje počinju rasti predstavnici kopnene flore i penje se do vrhova otoka. On je obrastao florom a gravitira k moru. Ova se gravitacija može shvatiti morfološki, hidrografski, gospodarski i antropogeografski. Biogeografija i klima obalnog kraja je pod utjecajem mora. Za potrebe ovog rada, obalni kraj naziva se *obalnom padinom* te je rub prema unutrašnjosti otoka prethodno definiran Krajobraznom studijom DNŽ (Koščak Miočić-Stošić, Oblijan, & Mlakar, 2016).

Kako bi identificirali pojavne oblike krša otoka Korčule slijedimo Rubićevu podjelu i definicije horizontalnih i vertikalnih krških oblika obale.

---

[62] (Rubić, Mali oblici na obalnom relijefu istočnog Jadrana, 1936-1937) (Rubić, Obala Šolte: morfološki prikaz, 1927)

[63] Za detaljan pregled klasifikacije pogledati poglavlje Tipološka klasifikacija krajobraza

[64] Sublitoralna zona je onaj dio obalnog pasa, koji se diže sa stanovite dubine od 15 do 20 m abrazione terase do crte najniže oseke, te je uvijek pod morem.
Litoralna zona je dio kopna od crte najniže oseke do crte najviše plime. U ovoj zoni morska razina je stalno u vertikalnom pomicanju. Dok je supralitoralna zona uvijek bijela ili svijetlo-siva, jer je oplakuje kiša i more, litoralna zona je tamna uslijed organizama, koji imaju na njoj najbolje uvjete za život.
Supralitoralna zona je dio kopna od crte najviše plime do pravca, do koga dopire slap valova. Gdje prestaje udaranje slapa, počinju obično predstraže kopnene flore. Na njoj uslijed udara slapa mora i kiše, uslijed mlatanja valova nastaju rake i lokanjci, pruge, škripovi i kanalići, škrape, hribi i grižine, potkapine i garme. Ako su slojevi vapnenca dosta debeli te konkordantno upadaju sa obalom u more tako da supralitoralna, litoralna i sublitoralna zona silazi pod istim blagim kutem u more, onda ih narod zove ploče ili zaploče. Ako supralitoralna zona silazi κ litoralnoj i sublitoralnoj vrlo blago te pravi ravnu ili položitu obalu, onda je tu najobičnije žalo, koje se nalazi u dnu uvala, ili je izloženo pučini mora.

[65] U PP Općine Blato morskom obalom je definiran u morfološkom smislu, pojas kopna koji ide od *glavne obalne crte* iznad *crnog obalnog pojasa (litoralne zone)* do ruba od kojeg počinje rasti vegetacija i čini *bijeli obalni rub* koji je različite širine - u pravnom smislu kako je utvrđeno posebnim propisima (članak 50. Pomorskog zakonika, NN 17/94.) i kao prosječna širina obale uzima se pojas od 10m. U PP Općine Korčula krajobrazne zone su podijeljene u krajobraz priobalja i krajobraz pozadine priobalja.

7.1. Horizontalni krški obalni oblici

Otok je dio zemlje uvijek okružen morem, a na njemu raste grmlje i drveće koje omogućuje život fauni. Ima otoka naseljenih i nenaseljenih.

Školj (školj, hrid) je otok na kojem se radi utjecaja vjetra i mora ne mogu razviti predstavnici više flore (P. Kammerera i A. Ginzbergera u Rubić, 1937).

Punta je obično rt rata (punta od rata).

Bočići su male horizontalne forme obale, uvale duž obalne crte.[66]

Prisliga je konkavan oblik tla koji se može protezati iz bočića prema kopnu kao početna faza erozije doline tj. formiranja dolca.

Bok je veća izdubina u kopno, a redovito ima ili prisligu ili jedan dolac. Bočić i bok su više erozione nego abrazione forme.[67]

Niz uvala čine bokovi i bočići koji čine kontinuirane usjeke u dijelu obalne linije.

Valice su srednje horizontalne forme obale. Od bokova ih razlikuje veća ljevkasta forma na obali. Valice, bokove i bočiće pravi samo erozija.

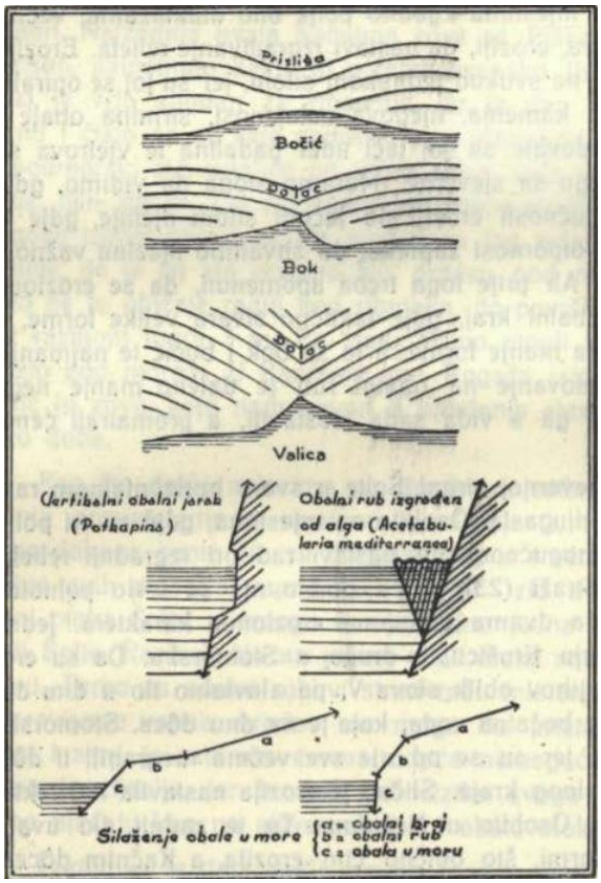

Slika 102. . Skica razvoja uvala. Obala Šolte, Obalni oblici. Ivo Rubić

Uvala (vala, draga, zaklopica) je veća horizontalna forma obale sa više dolaca, nastala erozijom ili erozijom i tektonskim radom. Horizontalni oblik uvale ima formu velikog slova U, komu je vrh okrenut prema kopnu. Katkad se na vrhu dolaca nalazi bočata voda. Naša je riječ *vala*, vjerojatno skraćen oblik riječi *uvala* i adekvatan je pojmu *draga*.[68] Zaklopica je naziv za dobro zaklonjenu valu (sj. Dalmacija). U dnu uvala i uvalica, rjeđe u dnu bokova, a najrjeđe u dnu bočića nalazi se obično aluvijalno žalo.

[66] Grmlje zadržava padaline da direktno udaraju na obalni kraj i tako priječi pritočićima, koji bi imali sastavivši se u jedno, da ruše bočiće i bokove te prave uvalice i uvale.

[67] Slične forme boku i bočiću, koje je napravila erozija, našao je G. Zahn (u Rubić, 1937) u Bretanji. Tamo ih zovu anse, od latinske riječi ansa = uho, dakle uvaljene forme poput uha).

[68] U talijanskom jeziku vala predstavlja „najniži teren između dvije gore ili između dva gorska niza“. Taj pojam nije isti kao naš pojam uvala.

Luka je uvala koja ima sve maritimne uvjete i zaleđe koje njima gravitira te je ljudi iskorištavaju za pristanište većih ili manjih brodova.[69] Lučica je mala luka. Ima luka koje nisu vale, ali je formiran izgrađen umjetni zaklon od udara mora (na primjer sušačka luka). Ima mnogo vala koje imaju sva odlična maritimna svojstva za pristanište, ali nemaju potrebnog zaleđa, koje k njima gravitira. Obično svaka vala i luka imaju malo ili veće *žalo*.

Zaljev tvori više uvala koje čine kompleksnu horizontalnu formu obale s maritimnim uvjetima. Na otoku Korčuli prepoznaju se Veloluški zaljev i zaljev Tri luke. Obzirom na detaljnu klasifikaciju obalnog ruba, *Zaljev* je preširoka kategorija te se raščlanjuje u *uvale, niz uvala i obalnu liniju.*

7.2. Vertikalni krški obalni oblici

Na svakom kamenitom sloju obale, nalaze se brojne pukotine, diaklaze i diastrome [70], učestalo se intenzivnije pojavljuju na strmijim obalama.

Pruge nastaju širenjem[71] diaklaza i diastroma

Škripovi su raširene i produbljene pruge na kamenom sloju[72]

Pruge i škripovi su preduvjet za stvaranje mrežastih vertikalnih, klinastih, češljastih te škrapnih forma.[73]

Škrape su skup većih i manjih, te nepravilno položenih škripova, između kojih se nalaze oštri i zaobljeni blokovi kamenja. [74]

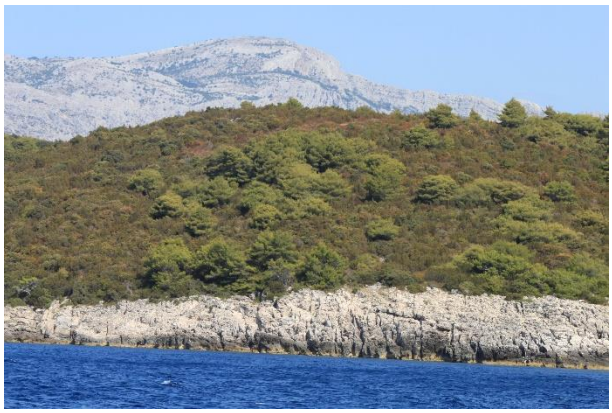

Slika 103. Hridi na Južnoj obali otoka Korčule, u blizini uvale Glogovac.(Klisura, 2017)

Škrapari ili ljuti krš su teško prohodna područja golog krša, s brojnim škrapama.

Pokriveni krš je područje gdje je sačuvan pokrov tla.

Grižе (grižine) su područja pod škripovima tupih bridova i izgrizenog kamenja.[75]

---

[69] Prema Zakonu o pomorskom dobru, *luka* označava morsku luku, tj. morski i s morem neposredno povezani kopneni prostor s izgrađenim i neizgrađenim obalama, lukobranima, uređajima, postrojenjima i drugim objektima namijenjenim za pristajanje, sidrenje i zaštitu brodova, jahti i brodica, ukrcaj i iskrcaj putnika i robe, uskladištenje i drugo manipuliranje robom, proizvodnju, oplemenjivanje i doradu robe te ostale gospodarske djelatnosti koje su s tim djelatnostima u međusobnoj ekonomskoj, prometnoj ili tehnološkoj svezi. (Članak 2 . stavak 1. Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama (NN, 123/11).

[70] Procjepi u stijenama najčešće krških prostora. Dijastrome su pukotine među slojevima nastale prilikom taloženja vapnenca a kasnijim nabiranjem naslage su jako ispucale pa su nastale brojne okomite pukotine (dijaklaze), proširene korozivnim djelovanjem.

[71] Širenje se odvija uslijed erozivnog i abrazivnog mehaničkog i kemijskog djelovanja vode, temperature i vjetra te nastaju najprije vrlo uske, a onda sve šire pruge.

[72] Razlike u temperaturi i mlat mora utječe na pucanje kamena i širenje pruga čime one postaju škripovi.

[73] Uslijed djelovanja valova škrip se lagano širi, na pr. 2—3 m širine, i dobije oblik malene uvalice, koju narod zove kanalić ili kanal. Već je G. Götzinger (u Rubić, 1936) utvrdio ovakve forme i nazvao ih morskim ulicama.

[74] Prema Pojmovniku krša (Vrbanac, 2013), *škrapa* je*:* Utori ili brazde nastale otapanjem na površinama masivnog, čistog vapnenca. Dubina im varira od nekoliko milimetara do preko jednog metra, a međusobno su odvojene grebenima. Izraz opisuje ukupni kompleks površinskih oblika otapanja nađen na kompaktnom čistom vapnencu.

Hribi (hripi) su područja obale gdje škripovi uslijed jakog udara morskog slapa postaju vrlo oštri. Često se javljaju na ratovima ili područjima izloženima jakim udarima vjetra.

Mrežasti oblici nastaju trošenjem tanko uslojenih slojeva kamena.[76]

Vertikalne klinaste forme nastaju proširivanjem pukotina koje se pružaju sa supralitoralne na litoralnu zonu pod utjecajem vode.[77]

Češljaste forme nastaju kao rezultat nizanja vertikalno klinastih forma.

Potkapine su horizontalni jarci na litoralnoj kamenitoj zoni. Obično su visoke koliko je visoko vertikalno uzdizanje morske razine za plime i oseke. Na našoj obali su uobičajene dimenzije od 70-100cm.[78]

Garme (garbine, grme, spilje) su pećine nastale od potkapina i ripavica. Njihov najveći otvor je uvijek okrenut prema pučini mora. Litoralna i supralitoralna zona nije uvijek građena od kompaktnog kamenja, već ima pukotina, koje su ispunjene konglomeratom. U takvom slučaju najlakše nastaje garma kojoj dno ima žalo.

Slika 104. Garme na Sjevernoj obali otoka Korčule, podno podine Pravi dovci. (Klisura,2017)

Žalo (igalo u Istri) je dio obalnog ruba gdje nema kamenite supralitoralne zone, a sastavljeno je od rastresitog aluvijalnog i eluvijalnog materijala, od pijeska, valutica, oblutaka i pločica, doneseno egzogenim procesima sa obalne padine. Žala su veliki turistički resurs te ona donose indirektno velike gospodarske koristi. Osim za turizam žala su od koristi ribarima, jer su ona lokacije *pošti* na kojima izvlače mrežama ribu, na kopno povlače lađe za nevremena, a kad ne ribare krpe na njima mreže za idući ribolov.

---

[75] Tipove grižina su morfološki, prema veličini podijelili Ford i Williams (1994.) (u Rubić, 1936) na *mikrogrižine* dimenzija manjih od 1 cm (najmanji oblici uočljivi su tek pod elektronskim mikroskopom), *grižine* dimenzija od 1 cm do 10 m, i *velike grižine,* koje su veće od 10 m.

[76] Mrežasti oblici nastaju ako su slojevi kamenja tanko uslojeni te njihova debljina iznosi najviše do 10 cm i ako su glave tih slojeva okrenute prema vani tako da na njih jako djeluje erozija, abrazija i korozija. Njihove međuslojne longitudinalne i transverzalne pukotine pod utjecajem vode sačine mrežastu strukturu.

[77] Vertikalne klinaste forme nastaju na boku vertikalnih i do 50° kosih slojeva. Vertikalne pukotine koje se pružaju sa supralitoralne na litoralnu zonu proširuje otjecanje vode morskog slapa odozgo. Plima i oseka odozdo uzdiže i spušta morsku razinu te abradira dio vapnenca između dvaju susjednih pukotina i to ih više proširuje prema dolje nego prema gore te pravi tako forme klinova.

[78] Nastanak potkapina je vezan uz proces brze biokorozije sinergijskim djelovanje endolitskih algi koje žive u litoralu (zona između visoke i niske vode) i puževa koji se njima hrane. Također i biogeni imprinti tj. bušenja litoralnih organizama (prstaci).

Greben je glavica slojne strukture uvijek nad morem, polijevana je valovima te na njoj ne uspijevaju kopnene biljke i životinje. Rijetko kada se pronađe na grebenu motar (*Chritmum maritimum*) i njemu slične halofitne biljke.

Kamik (Kamićak, kamičić ili kamenjak) je znatno kraći od grebena i obično samo jedan. On je nastao od grebena, ali je more abradiralo sve ostale dijelove grebena, a ostavilo je jedan oveći i još uvijek rezistentni komad slojne strukture.

Kameni zub nastaju abradiranjem kamika oko kojeg ostaje široka abraziona terasa.

Sika je kameni zub ili ploča, koja može biti pod morskom razinom ili se vrlo malo izdiže iznad nje. Na njoj nema organizama kopna.

Ploče čine debelo uslojeni okomiti i strmi slojevi vapnenca na supralitoralnoj i litoralnoj zoni koji skladno upadaju sa obalom. Uslijed abrazionog djelovanja mora te zone izgledaju kao velike ploče često toponima prema toj karakteristici (Vela ploča, Ploče, Zaploče).

Rat (rt) je dio kopna sa tri strane okružen morem.

Pojmovi *klif* i *strmac* često se u literaturi koriste kao istoznačnica međutim oni to nisu. Obalni strmac se (Juračić, 2008) formira u slučaju strmih obala i kamenih litica ispred kojih nema abrazijske ni taložne terase (npr. južna obala Dugog otoka) to je "tektonski oblikovani strmac" ili "strukturni strmac". Strme forme nastale abrazijom valova ispred kojih se nalaze abrazijske i/ili taložne marinske terase su obalni klifovi.[79]

[79] Primjeri iz relevantne literature o korištenju termina strmac:
Kalodjera koristi termin *klif* kako bi opisao strme obalne oblike. (Kalodjera, 1976);
Šundov opisuje obalu kroz nisku, visoku i strmu. Niske obale u klastičnim sedimentima vezane su prvenstveno za uvale i zatone koji u stvari predstavljaju morem potopljene završetke okršenih dolina, derazijskih dolina i jaruga predstavljenih bujičnim plavinama. Mlatom valova, bujične (proluvijalne) plavine preoblikovane su u niska žala. Visoke obale mogu se podijeliti na dva podtipa i to: klifaste obale nagiba 32-55° i strme obale (tzv. ″klifovi″nagiba iznad 55°. Strme obale u pravilu predstavljaju strukturne i rasjedne strmce (Šundov, Strukturnogeomorfološke značajke reljefa Dubrovačkog primorja, 2005-2009).

Strmci (tektonski oblikovani strmci, strukturni strmci) su strme obale i kamene litice ispred kojih nema abrazijske ni taložne terase.

Za potrebe detaljnije klasifikacije obale otoka Korčule izrađen je digitalni model reljefa na temelju TK25 sa ekvidistancom od 10m. U ovome radu za definiranje vrijednosti nagiba koristi se geomorfološka klasifikacija nagiba padina prihvaćena od IGU (International Geographical Union) (Demek, 1972), temeljena na dominantnim morfološkim procesima koji se aktiviraju ovisno o veličini nagiba kao i odgovarajućim reljefnim oblicima:

1. 0-2° ravnice
2. 2-5° blago nagnuti teren
3. 5-15° nagnuti teren
4. 15-35° jako nagnuti teren
5. 35-55° vrlo strm teren
6. >55° strmci

Vapnenačka bila (vrsi) su blage uzvisine koje obrubljuju krška udubljenja.

Polja su krška udubljenja često kontinuirane zone blagih padina odvojene manjim pregradama 10-50m visine a obrubljena vrsima.

8. Tipološka klasifikacija krajobraza

8.1. Priobalni krajobraz otoka Korčule

Prilog 2. Karta nagiba obalnog ruba otoka Korčula i Karta tipa obale

Duljina obalne crte otoka Korčule iznosi 190,73 km (Leder Duplančić, 2004). Obale otoka Korčule vrlo su raznolike, društveno različito valorizirane, dobro razvedene i relativno duge. **Južne su obale strme i nepristupačne**, s tektonskim strmcima čija visina mjestimice doseže do 20 metara (od Ripne do plaže Pržina u Općini Lumbarda). **Zapadni je dio južne obale blaži**, i zaštićen od otvorenog mora nizom otočića. **Sjeverna obala otoka slabije je razvedena** (osim na potezu između rta Ražnjića i Korčule) (Krklec, 2010).

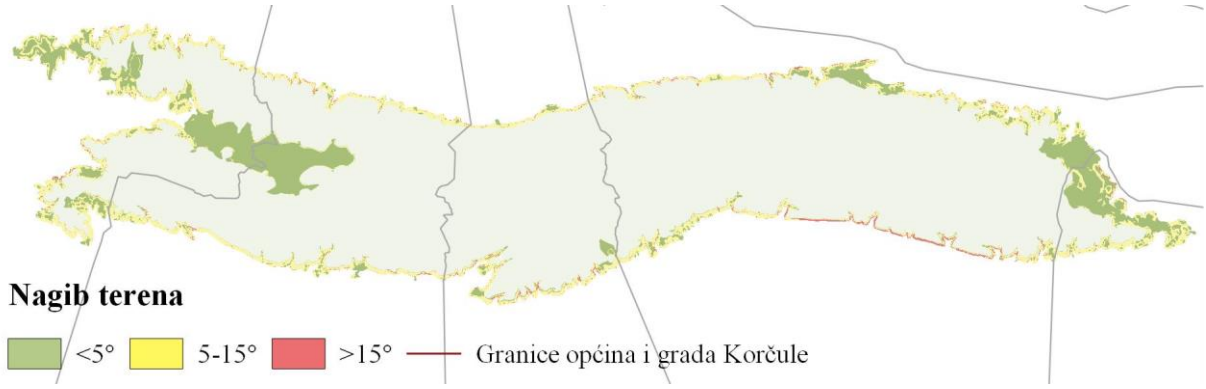

Slika 105. Pojednostavljen prikaz nagiba obalnog ruba u visini do 50mnv

Južna obala od rta Trsteno na zapadu do rta Ražnjić na istoku, dobro je razvedena na zapadnom dijelu, a slabo pristupačna prema istoku, gdje od Ražnjića do zaliva Brne (17 km) nema povoljnih zaklona ni mogućnosti sidrenja. Morske struje su jake, dubine velike, a obala je izložena snažnim južnim i jugoistočnim vjetrovima. Zbog izloženosti otvorenom moru i tektonske predispozicije ova je obala strma i nagnuta sa strmcima mjestimice i 20 m visokim, a najveći su kod Ripne i Pupnatske Luke brojna su i podlokala.[80]

Zapadni dio južne obale manje je nagnut i nema velikih strmaca, a mnoštvo otočića štiti je od južnih vjetrova. [81]Dubine se tek uz njihove vanjske rubove spuštaju 65-100 m, te su zbog toga mnogi zalivi pogodni za sidrenje. [82]U Pupnatskoj Luci, Bačvi i Smokovoj pronalaze se dobro očuvane breče 12-18 m debljine nastale od trošnog materijala pod vapnenačkim odsjecima donesene bujicama u pleistocenu.

Od rta Trsteno do rta Proizd proteže se prostrani Velolučki zaljev, koji se zavukao 4,95 km duboko u kopno. To je nastavak zapadnog niza krških udubljenja razgranat u mekšim dolomitima i laporastim vapnencima. Otočići Kamenjak (15 m), Gubeša (6 m), Sv. Ivan (32

[80] Podlokala ili Potkapine (kako ih naziva Rubić) visine su 0,4-1,8 m, a mjestimice zbog razlike sastava čak i 2,5 m, dok dubina u prosjeku iznosi 0,6-0,7 m. Ispod podlokala nastavlja se obalni strmac dubok oko 4 m. Na blagom slazu do dubine 5-6 m brojni su *podmorski mlinovi,* (Rubic1927) a zatim se dubine naglo spuštaju do 50 m čak i uz samu obalu i prelaze u podmorsku zaravan duboku do 65 m.

[81] Geološki gledano, Istureni otoci Trstenik (20 m), Veliki i Mali Prženjak (26 i 25 m), Gredica (6 m) i Lukovac (17 m) tvore južni niz, a obalni pojas (Tri Luke-Grdača), te otoci Zvirinovik (125 m), Obljak (46 m), Kosor (22 m), Crklica (45 m), Srednjak (63 m) i Vrhovnjak (44 m) sjeverni.

[82] Dobro je zaštićena i pogodna luka Karbuni s dubinom 20-25 m, dok su manje povoljni zalivi Tri Luke, Gršćica, Prižba, Istruga i Brna

m) i Ošijak (65 m), te uvalice Kali, Bobovište, Plitvine, Gradina i Poplat čine zaliv raznolikim i povoljnim za lučku i turističku valorizaciju.

Sjeverna obala od rta Proizd na zapadu do Korčule na istoku je disecirana brojnim kratkim, ali dubokim uvalama (završeci poprečnih dolina koje ih vezuju s unutrašnjošću otoka) kao Dol, Vaja, Samograd, Teklina i Babinski Dol. [83]Za razliku od ostalog dijela otoka ovdje su najizrazitiji krški fenomeni tj. ogoljeli vapnenački pejzaž s brojnim škrapama i dubokim ponikvama među kojima se ističe Sločajna, Hrastovica, Dubovo i ponikve Rženog Brda oko kojih se izdižu vapnenačka bila (Kalodjera, 1976). Najkraća ali i najrazvedenija je sjeveroistočna obala između Korčule i rta Ražnji koju štiti 20 otočića Korčulanskog arhipelaga, građenih od vapnenaca vrlo visoke kvalitete s aspekta iskorištavanja u građevini. [84]

Na krajnjem istočnom dijelu obale kod Lumbarde sačuvane su 10-12 m visoke naslage pijeska vjerojatno nataloženog radom vjetra tokom kopnene faze otoka ispuhivanjem nanosa u nizinama između Korčule i Lastova ili flišnih naslaga susjednog Pelješca.

Reljef je uvjetovao smještaj naselja na obali gdje je najvažniji bio lučki i obrambeni položaj. Dobri zaljevi (Račišće), istureni i izolirani poluotočići (Korčula) ili brežuljci uz samu obalu (Lumbarda) bili su odlučni za njihov smještaj.

[83] Luke i sidrišta sjeverne obale izložena su buri, te zimi nisu sigurna. Iznimka je zaklonjeni zaljev Račišća, te na istoku Banja.

[84] Bliže obali ističe se Badija (74 m), Planjak (51 m) i Vrnik (50 m), dok su udaljeni Majsan (31 m), Gojak (14 m), Sutvara (36 m), Bisače (12 m) i Gubavac (13 m). Plovidba je otežana zbog opasnih plićaka, a ponegdje i malih dubina. Čitava obala izložena je udarima bure, tako da jedino uvala Ježevica pruža siguran zaklon.

8.2. Metoda tipološke klasifikacije - podtipovi

Metoda tipologije krajobraza korištena u ovom radu formirana je na temelju Metodologije procjene krajobraza, Vodiča za Englesku i Škotsku (The Countryside Agency, Scottish Natural Heritage, 2002) te recentnih radova na temu klasifikacije krajobraza obalnih područja Dubrovačko-neretvanske županije: Inventarizacija, vrednovanje i planiranje obalnih krajobaza Dalmacije, Područje Stona i Janjine s Malostonskim zaljevom (Butula, i dr., 2009) i Identifikacija i vrednovanje krajobraza Dubrovačko-neretvanske županije (Koščak Miočić-Stošić, Oblijan, & Mlakar, 2016).

Pozitivan primjer implementacije krajobrazne tipologije u politike istaknut je u Engleskoj gdje se u legislativi važnost tipologije krajobraza prepoznaje i provodi na temelju seta politika unutar *Akcijskog plana* (*eng. Action plan*) *Government's Rural White Paper* za upravljanje ruralnim prostorima. U Škotskoj se tipologija krajobraza u legislativi prepoznaje kroz vodiča *National Planning Policy Guideline*. Unutar vodiča za metodologiju procjene krajobraza *(The Countryside Agency, Scottish Natural Heritage, 2002)* definirani su krajobrazni tipovi i područja te opisana važnost krajobrazne tipologije:

"Ljudi cijene krajobraz zbog mnogo različitih razloga od kojih nisu svi povezani sa tradicionalnim konceptima estetike i ljepote. Krajobraz pruža stanište za divlje svojte i zapis je kulture ljudi koji su na zemlji živjeli i koristili njene resurse. Krajobraz može imati društvenu vrijednost, kao bitan dio svakodnevnice ljudi. Može pridodati osjećaju identiteta, generalnog boljitka, zabave i inspiracije. Ima ekonomsku vrijednost, pruža kontekst za ekonomske aktivnosti i često je centralni faktor u privlačenju investicija i turizma. ***Procjena krajobraznih tipova je proizišla kao prigodan način da se sagleda krajobraz jer pruža strukturni pristup prepoznavanju i razlikovanju tipova kao i njihovih vrijednosti.*** *"*

Krajobrazni tipovi: prepoznatljivi tipovi krajobraza koji su relativno homogeni. Mogu se prepoznati kao uzorak na različitim dijelovima zemlje no povezuju ih slične kombinacije geologije, topografije, hidrologije, vegetacije i povijesnog korištenja zemlje i tipa naselja.

Krajobrazna područja: jedinstvena geografska područja određenog krajobraznog tipa.

U sklopu COAST projekta, Inventarizacija, vrednovanje i planiranje obalnih krajobraza Dalmacije (Butula, i dr., 2009), tipološka klasifikacija krajobraza bazirana je na podijeli krajobraza u podtipove sa izraženim zajedničkim karakteristikama. Kriteriji korišteni pri na razini obrade (1:25000) su u prvom redu reljef te površinski pokrov. Krajobrazni uzorci prepoznaju se na manjim prostornim jedinicama, analizom prostora u mjerilu 1:5000 identificirani su preko površinskog pokrova i mikroreljefa te su klasificirani kao prirodni (npr. šuma, makija, more, obala) i kulturni (npr. naselja, poljodjelski uzorci). Provjera dobivenih uzoraka izvršena je terenskom analizom, ispunjavanjem terenskih obrazaca i stručnim opažanjima o stanju krajobraza te su kao rezultat generirane karte krajobraznih tipova i područja u mjerilu 1:25000.

Otok Korčula se u Krajobraznoj regionalizaciji Hrvatske (Bralić, 1995) svrstava u krajobraznu regiju obalno područja Srednje i Južne Dalmacije: otoci i poluotoci Južne Dalmacije što se u radu Krajobrazna studija Dubrovačko-neretvanske županije (Koščak

Miočić-Stošić, Oblijan, & Mlakar, 2016) uzima kao osnova i dalje raščlanjuje. Za potrebe ovog rada korišteni su rezultati krajobrazne studije DNŽ i detaljna klasifikacija se provela samo za priobalne krajobraze. U ovom radu pristupilo se detaljnijoj analizi općih krajobraznih tipova: *3.3. krajobraz padina otoka i poluotoka, 3.4. krajobraz manjeg otočja te 3.2.5. kulturni krajobraz niza manjih polja* što obuhvaća u potpunosti područje *3.2.5.Lumbarda-Dominče.*

Na obuhvatu rada, prema kategorizaciji krajobraza DNŽ prisutno je sedam krajobraznih tipova:

- 3.2.5. kulturni krajobraz niza manjih polja
- 3.3.1. prirodni krajobraz padina poluotoka
- 3.3.3. kulturni krajobraz terasa na padini
- 3.3.5. mješoviti krajobraz padina
- 3.3.7. urbani krajobraz
- 3.3.8. povijesni urbani krajobraz
- 3.4. krajobraz manjeg otočja

Zaključak Tipološke klasifikacije krajobraza DNŽ, navodi da trenutno korištena metoda zaštite krajobraza putem prostornih planova (kao osobito vrijedni prirodni i kulturni krajobrazi) ne sagledava kompleksnost krajobraza kroz problematiku zaštite i očuvanja krajobraza kao antropogenog entiteta nego se temelji na prirodnim vrijednostima i biološkoj raznolikosti.

Kako bi se potvrdio taj zaključak, u ovom radu se pristupilo detaljnoj analizi važećih prostorno-planskih dokumenata.

U sklopu Tipološke klasifikacije krajobraza DNŽ izvršena je inventarizacija i tipološka klasifikacija I (opći krajobrazni tip OKT) i II (krajobrazni tip KT) razine a ovaj rad logičan je nastavak na III (krajobrazni podtip KPT), detaljniju razinu klasifikacije koja za cilj ima prepoznati konkretne lokacije pojačanog razvojnog pritiska na obali.

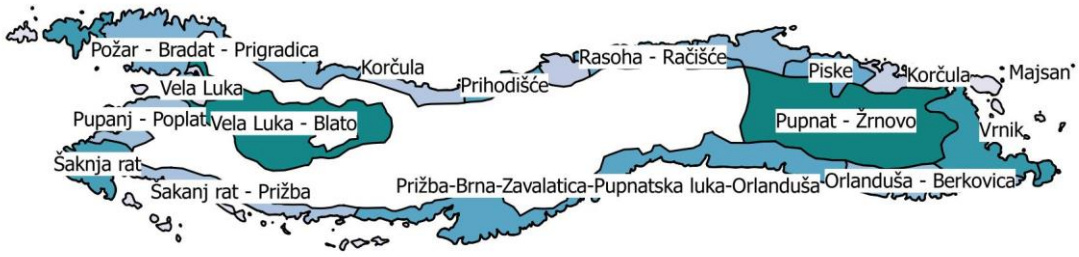

Slika 106.Krajobrazna područja uz obalu Otoka Korčule prema Tipološkoj klasifikaciji krajobraza DNŽ (Miočić-Stošić, Oblijan, & Mlakar, 2017)

8.3. Tipologija otoka, otočića i hridi

Za kategorizaciju otoka i hridi (škoja) u ovom radu korištena je definicija termina predložena prema Trinaestiću. Obzirom na kompleksnost i neusklađenost stručne literature o parametrima razvrstavanja otoka/otočića/hridi, prilaže se popis predložen unutar rada Hrvatski jadranski otoci, otočići i hridi (Drenovec, 2012). Drenovec je dao iscrpan pregled postojeće literature te svoje zaključke potvrdio terenskim istraživanjima uz brojne napomene i zapažanja. Niže dajemo predložen pregled (Sl. 102). Usporedbom kategorizacije provedene u ovom radu (prema Trianestiću) sa onom predloženom od Drenovec, zaključuje se kako se gotovo u potpunosti slažu; male razlike su u kategorizaciji malih hridi na kojima se razvila viša vegetacija (primjer je Gubeš koji je kategoriziran u radu kao otok dok ga Drenovec kategorizira kao hrid).

U našim tablicama svrstavanje je iskazano načinom zapisivanja: **OTOK** (>1.000.000 m2), OTOČIĆ (>10.000 m2). Sve druge sam ipak još pokušao podijeliti na »manje otočiće« i prave »hridi« (koje su zapisane sa * ili sa ** za sasvim male); razumije se da je to razlikovanje neprecizno. Hridi u priobalnoj graničnoj zoni zapisane su *kurzivom*. Hridi s prefiksom ☼ samostalno su stojeći »veći svjetionici«.

U tablicama su za sve unose koji su preuzeti iz *[2007]* navedene *površine u m2* iz tog izvora, ili *u zagradama* za naseljene otoke i još neke, kojih nema u *[2007]*, ali su u *[2004]*.[9] Za druge unose je u toj koloni iskazano ako su preuzeti iz *[1955]*.

U sljedećoj koloni prikazane su *visine u m*, iz različitih dostupnih izvora. Tamo gdje sam ih morao procijeniti sam, pred brojkom stavljam znak ~ za »približno« (uvažavajući da su katkad nepouzdane i »službene« brojke). Procijenjene visine svjetionika i drugih umjetnih otočića zapisane su *0/X*, gdje je druga brojka visina platforme ili ploče (na kojoj mogu biti postavljeni još objekti, npr. svjetionik).[10]

Druge oznake: ↕ most; ↔ ≈ prevlaka ili nasip, uski ili plitki prolaz, zbog čega nešto *nije otok;* ☼ otočić s velikim austrougarskim svjetionikom.

Redoslijedi u tablicama teku uglavnom po jednostavnom geografskem načelu od NW prema SE, te od obale prema pučini, ali mogu i drukčije. Idealnog »sistema« za hrvatsko more nema. Administrativna pripadnost nije uvažavana, osim u osnovnoj raspodjeli u 6 skupina određenih teritorijem *županija*, koje se uglavnom podudaraju s tradicionalnom geografskom podjelom Jadrana.

1.	(271.466.109)	569	**KORČULA**
2.	140	-1	Uš * (Luka)
3.	970.827	75	BADIJA
4.	14.444	12	ROGAČIĆ
5.	11.548	10	LUČNJAK
6.	2.259	~1	Baretica
7.	232.221	52	PLANJAK
8.	21.187	14	KAMENJAK
9.	(281.558)	46	VRNIK
10.	8.010	~4	Knežić
11.	40.856	8	GUBAVAC
12.	97.674	38	SUTVARA
13.	910	~4	Škrpinjak *
14.	46.042	9	BISAČE
15.	40.103	14	GOJAK
16.	152.773	35	MAJSAN
17.	3.566	~3	Majsanić
18.	16.411	11	STUPA VELA
19.	6.038	4	Stupa mala *
20.	11.183	6	SESTRICA VELA ☼
21.	6.618	~3	Sestrica mala
22.	1.452	~3	Mulić * (Vrbovica)
23.	37.235	18	KNEŽA
24.	14.404	~5	MALA KNEŽA
25.	212.933	62	OŠJAK (Vela Luka)
26.	11.536	~10	GUBEŠA
27.	13.340	15	KAMENJAK
28.	632.042	23	PROIZD
29.	7.401	~5	Prvi
30.	5.703	~4	Izvanjski
31.	9.810	7	Gorčik
32.	1.322	~4	Stiniva 1 *
33.	1.408	~2	Stiniva 2 *
34.	4.525	~4	Naplovac veli * (Prigradica)
35.	3.028	~3	Naplovac mali *
36.	4.587	~3	Blaca *
37.	70.031	12	PLOČICA ☼
38.	2.808	~2	Čančir
39.	278.423	21	TRSTENIK (Tri luke)
40.	96.610	21	MALI PRŽNJAK
41.	204.325	25	VELI PRŽNJAK
42.	4.525	2	Gredica *
43.	37.578	13	LUKOVAC
44.	404.778	57	ZVIRINOVIK (Karbuni)
45.	9.595	~8	Gubeša
46.	31.307	43	OBLJAK
47.	726	~3	Dubrovnjak *
48.	50.773	13	KOSOR
49.	974	~2	Hrid *
50.	1.808	~1	Čerin * (Prižba)
51.	18.206	~8	STUPA
52.	99.249	21	CRKLICA
53.	159.658	60	SRIDNJAK
54.	136.946	23	VRHOVNJAK
55.	37.053	24	OTOČAC

Dopune [2007]: Korčula, Vrnik.

[DRUGO: greben Krastavica (Korčula) i plićina Vrbovica su povremeno pod vodom; 5 većih hridi W od Male Stupe i 3 E, te 1 ≈ uz Velu Sestricu (Korčula); lijepi stupić u stijeni na rtu Vranine pod Poplatom, Vela Luka; široka hrid Bad ≈, W od Grščice.]

Slika 107. Hrvatski jadranski otoci, otočići i hridi. (Drenovec, 2012)

9. Krajobazna podtipologija otoka Korčule

Prilog 3. Tipološka podklasifikacija obalnih padina, obalnog ruba i otočja :125 000

Prilog 5. Tipološka podklasifikacija obalnih padina, obalnog ruba i otočja 1:50000

U prilogu 3. dan je pregled podtipova dok su se na prilogu 5. detaljno prikazali podtipovi i nazivi odgovarajućih podpodručja.

Prostorni obuhvat rada čine vanjske granice upravno-teritorijalnih jedinica na otoku Korčuli: Općine Vela Luka, Blato, Smokvica, Grad Korčula i Općina Lumbarda. Izuzet je središnji dio otoka Korčule (krajobraz brda i zaravni otoka te polja i udolina unutrašnjosti). Unutar rada pregled podataka vodi od Sjevera prema Jugu otoka (od Vele Luke prema Lumbardi).

Na temelju pojavnih oblika padina i pripadajućih oblika obalnog ruba izrađena je detaljnije tipološka klasifikacija na razini krajobraznih podtipova.
S ciljem izrade relevantne klasifikacije obalnih padina identificirana su dva osnovna strukturna elementa obalne padine (obalna padina i obalni rub) i određeni njihovi oblici. Parametri za definiranje rubova podtipova definirani su na temelju preliminarnih kabinetskih inventarizacija i terenskog obilaska.

I. Obalna padina

Tip obalne padine Krajobrazni podtip (KPT)	**Korištenje**	**Tip poljoprivrede**	**Stanje**
a) Prirodni krajobraz	Šuma Makija Maslinici Vinograd Mješovite kulture Naselje Turističko naselje	Tradicionalni	Održavano
b) Kulturni krajobraz polja			
c) Kulturni krajobraz suhozidnih terasa		Intenzivni	U zarastanju
d) Mješoviti kulturni krajobraz suhozidnih terasa			
e) Ruralna cjelina			
f) Urbanizirana cjelina; *Urbanizirana ruralna cjelina* *Urbanizirano naselje* *Longitudinalna izgradnja;* *Turističko naselje*			
g) Povijesna urbana cjelina			
h) Devastiran krajobraz: *Deponija;* *Kamenolom;* *Brodogradilište*			

Tablica 2. Atributi za krajobraznu podkategorizaciju obalne padine

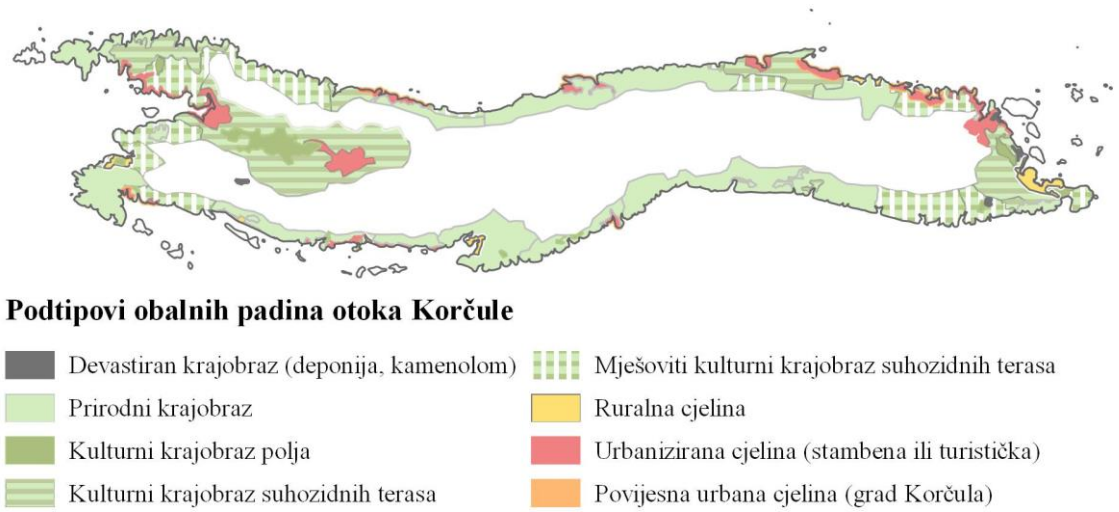

Slika 108. Krajobrazna podtipologija obalnih padina otoka Korčule

Identificirano je osam (8) podtipova obalne padine: prirodni krajobraz obalnih padina (I a.), kulturni krajobraz polja (I b.), kulturni krajobraz suhozidnih terasa (I c.), mješoviti kulturni krjaobraz suhozidnih terasa (I d.), ruralna cjelina (I e.), urbanizirana cjelina (I f.), povjesna urbana cjelina (I g.), te područja devastiranog krajobraza (I h.).

Od ukupne obrađene površine od 135 km² čak 49,8km² spada pod prirodni krajobraz (I a.). Površinom slijedi kulturni krajobraz suhozidnih terasa (I c.) koji zauzima površinu od 34,5km² te mješoviti kulturni krajobraz suhozidnih terasa (I d.) koji zauzima površinu od 27,7km². Kulturni krajobraz polja (I b.) zauzima površinu od 4,9km². Ostalih 18,1km² zauzimaju izgrađena i ostala antropogenizirana područja.

I a. Prirodni krajobraz obalnih padina

Slika 109. Prihodišća. (Klisura, 2017)
Slika 110. Pogled s mora na Šaknja rat. (Klisura, 2017)

I b. Kulturni krajobraz polja

Slika 111. Polja u ruralnoj cjelini Prižba. (Izvor: http://www.boriskacan.com/)
Slika 112. Polja u Lumbardi. (Izvor: http://filmingincroatia.hr/en/katalog_lokacija/regije/otoci/korcula/lumbarda)

I c. Kulturni krajobraz suhozidnih terasa

Slika 113. Kulturni krajobraz suhozidnih terasa u zarastanju na Rtu Kneža. (Klisura, 2017)
Slika 114. Mikroambijent - Ruralni sklop gradnje u kamenu sa suhozidnim strukturama u blizini uvale Babina. Vidljiva su karakteristična spremištia za barke. (Klisura, 2017)

Slika 115. Kulturni krajobraz suhozidnih terasa na predjelu Požar. (Klisura, 2017)
Slika 116. Kulturni krajobraz suhozidnih terasa na predjelu Glogovac. (Klisura, 2017)

I d. Mješoviti kulturni krajobraz suhozidnih terasa

Slika 117. Mješoviti kulturni krajobraz suhozidnih terasa na predjelu Straževica. (Klisura, 2017)
Slika 118. Mješoviti kulturni krajobraz suhozidnih terasa na predjelu Bile glavice povrh uvale Gostinja na SI obali otoka Korčule. (Klisura, 2017)

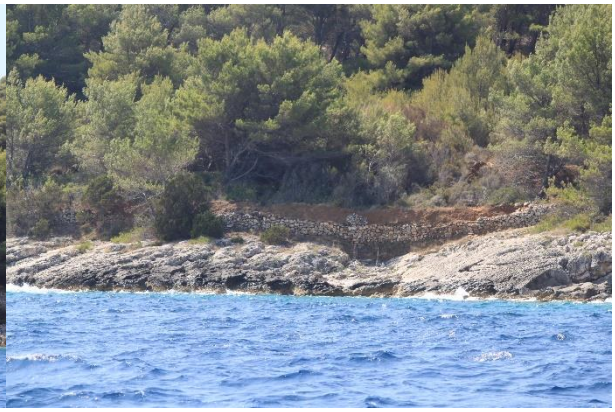

Slika 119. Mješoviti kulturni krajobraz suhozidnih terasa na predjelu Ražnjić u Lumbardi. (Klisura, 2017)
Slika 120. Suhozidne terase uz more na predjelu Ražnjić u Lumbardi. (Klisura, 2017)

I e. Ruralna cjelina

Slika 121. Ruralna cjelina Brna. (Klisura, 2017)
Slika 122. Detalj unutar ruralne cjeline Brna: Nedovršen hotel na rubnom, istočnom dijelu naselja. (Klisura, 2017)

Slika 123. Ruralna cjelina Lumbarda, predio Vela Glavica. (Klisura, 2017)
Slika 124. Ruralna cjelina Piske. (Klisura, 2017)

I f. Urbanizirana ruralna cjelina i longitudinalna izgradnja

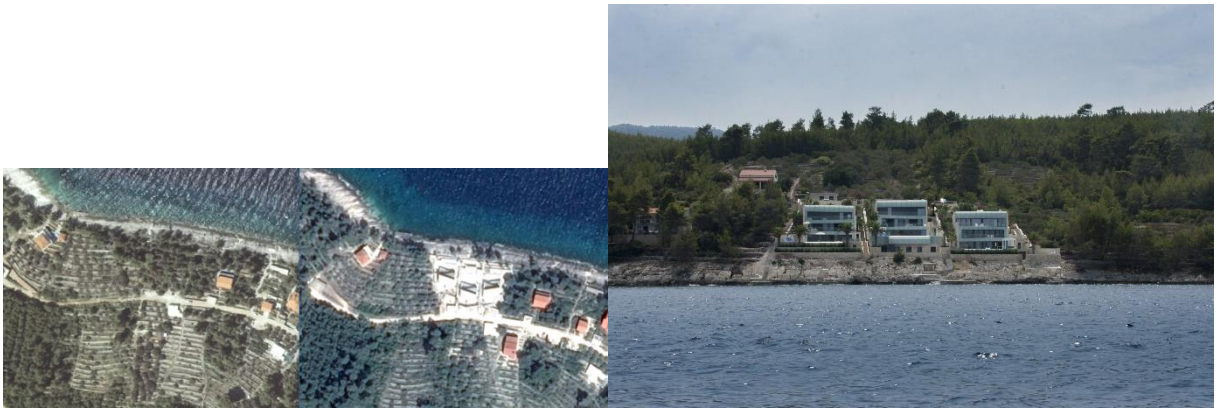

Slika 125. Ortofoto snimka područja Oplovac, prije i nakon izgradnje turističkih objekata
Slika 126. Objekti turističke namjene na području padine Oplovac okruženi karakterističnim suhozidnim strukturama. (Klisura, 2017)

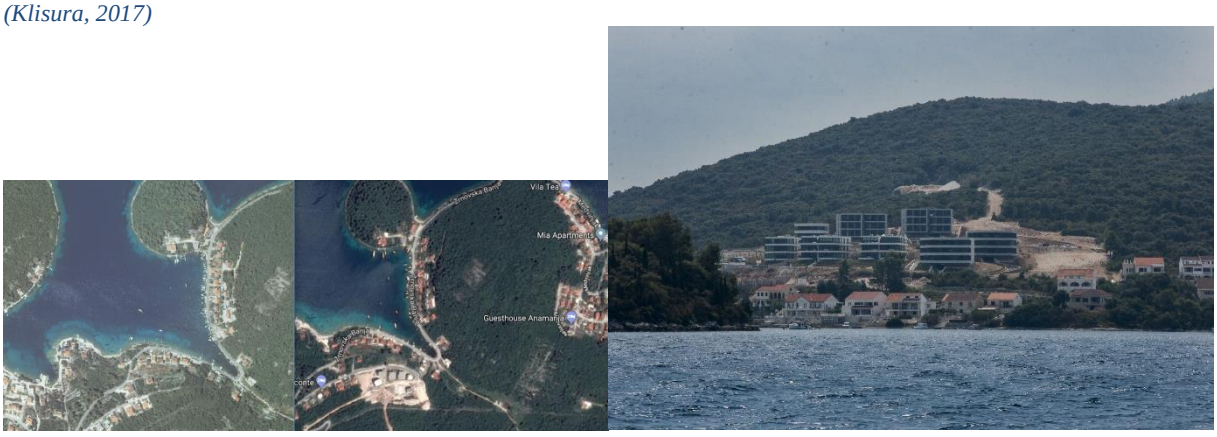

Slika 127. Ortofoto snimka naselja Žrnovska Banja, prije i nakon izgradnje turističkih objekata "Korčula Hill"
Slika 128. Pogled na turističke objekte "Korčula Hill" sa morske strane

Longitudinalna izgradnja

Slika 129. Pogled na naselje Karbuni na SZ obali otoka Korčule. Primjer devastirane obale gradnjom. (Korčula, 2017)
Slika 130. Longitudinalna izgradnja – turističko naselje uz obalu u naselju Prižba. (Klisura, 2017)

Turističko naselje

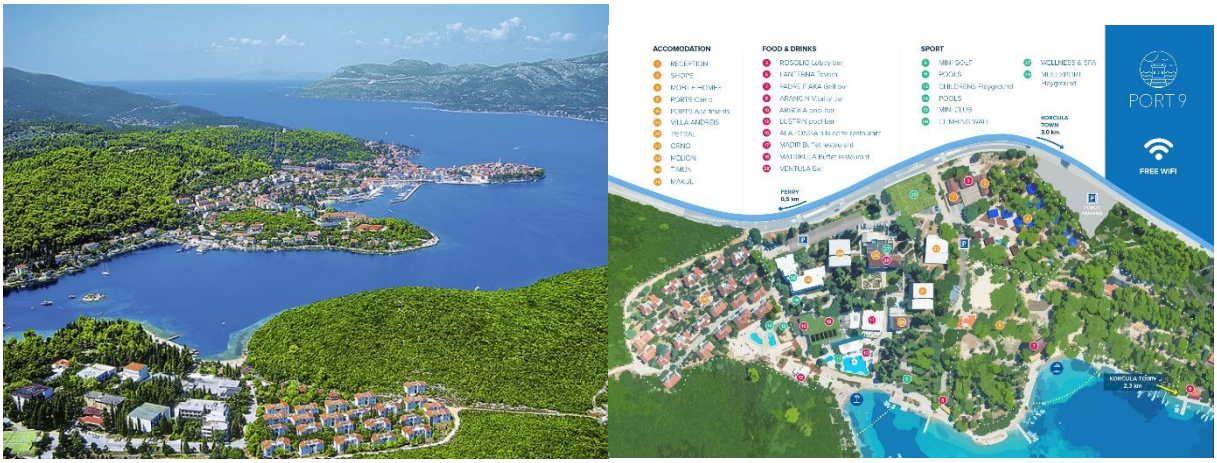

Slika 131. Pogled iz zraka na turističko naselje Port 9 u luci Uš u Korčuli (Izvor: https://www.alltours.at)
Slika 132. Plan turističkog naselja Port 9. (Izvor:http://www.korcula-hotels.com)

I g. Povijesna urbana cjelina

Slika 133. Grad Korčula, fotografija.iz zraka (Izvor: http://www.kompas.hr)
Slika 134. Crtež grada Korčule iz 16.st. (Izvor: www.korculainfo.com)

Slika 135. Obalni rub uz zidine grada Korčule s pogledom na Pelješac (Izvor: www.beachrex.com)

I h. Devastiran krajobraz

Slika 136. Deponija Sitnica, Izvor: https://dubrovacki.slobodnadalmacija.hr
Slika 137. Deponija Kokojevica, Izvor: lumbardanet.com

II. Obalni rub

Od obalnog pojasa do 10m u kopno, uz iznimke rt-a i područja izraženog supraliteralnog pojasa koji su detaljnije iscrtani. Širi supraliteralni pojas može se dodatno valorizirati u svrhu rekreativnog turizma. Karta nagiba obalnog ruba izrađena je na temelju službene državne karte: Topografske karte 1:25000 do visine 50mnv.

Obalni rub čini vrlo vizualno izložen i kompleksan krajobrazni element, pregled pridruženih atributa prema tablici (Tablica 3):

Tablica 3. Atributi za krajobraznu podkategorizaciju Obalnog ruba Korčule

Tip obalnog ruba (horizontalni obalni oblici) **10 m** **Ako je sublitoralna zona preko 20 m onda se iscrtala granica**	**Tip obale (vertikalni obalni oblici)**	**Namjena/stanje**	**Nagib**
a) Luka b) Uvala c) Niz uvala d) Linijski obalni rub e) Rt f) Devastirana obala	Betonizirana obala Garme Pločasta obala Griže Škrape Žalo Pjesci Muljevita obala	Prirodno Devastirano Antropogenizirano • Svjetionik • Lučica • Cesta • Luka • Plaža • Šetnica • Zidine • Spremišta	0-2° ravnice 2-5° blago nagnuti teren 5-15° nagnuti teren 15-35° jako nagnuti teren 35-55° vrlo strm teren >55° strmci

***II a. Luka* je uvala koja ima sve maritimne uvjete i zaleđe koje njima gravitira** te je ljudi iskorištavaju za pristanište brodova. Obično svaka vala i luka imaju malo ili veće *žalo*. Na otoku Korčuli inventarizirano je 17 luka: Gradina*, Vela Luka (trajektni prisan), Tri Luke**, Bristva (brodogradilište, industija), Prigradica (katamaranski pristan),Velika Grščica*, Mala Prižba, Brna, Zavalatica, Račišće, Žrnovska Banja, Grad Korčula – Sv. Nikola (zapadna riva, katamaranski pristan), ACI marina Korčula, Luka Uš, Dominče (trajektni prisatan, brodogradilište), Lumbarajsko Račišće*, Lumbarda.
Navedene luke mogu se razlučiti u tri kategorije obzirom na stupanj prirodnosti/antropogenosti:

- *Prirodna uvala sa lučkim uvjetima, nema većih antropogenih struktura poput lukobrana
- ** Prirodna luka sa lučkim uvjetima, zadržan visok stupanj prirodnosti
- Ostale su uvale visoke razine antropogeniziranosti

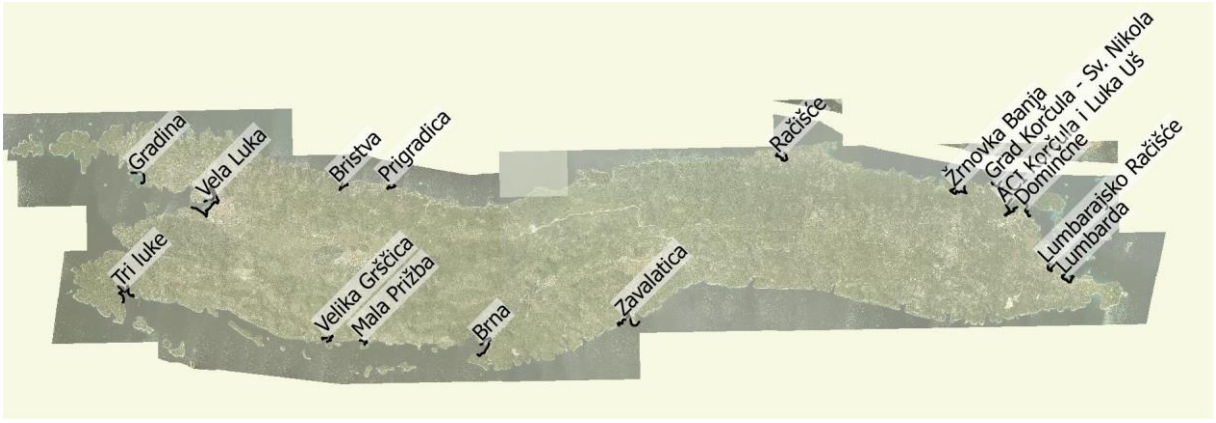

Slika 138. Luke na otoku Korčuli

Slika 139. Pogled na Luku Račišće s mora. Izvor: Klisura, 2017
Slika 140. Luka Račišće, zračni snimak. Izvor: https://www.visitkorcula.eu/racisce-hr.htm

Slika 141. Pogled s mora na luku Bristva i novogradnju turističke namjenjena samoj obali podno Straževice. Izvor: Klisura,2017
Slika 142. Brodogradilište Radež u luci Bristva. Izvor: https://www.otoci.eu/

Slika 143. Pogled na Luku Lumbarda s mora. Izvor: Klisura, 2017
Slika 144. Luka Lumbarda, pogled iz zraka. Izvor: https://marinas.com/

Popis luka na otoku Korčuli:

	Naziv luke	Tip obale	Stanje
1	ACI Korčula	Betonizirana obala	Devastirano
2	Bristva	Griže	Devastirano - Industrija
3	Brna	Betonizirana obala	Antropogenizirana - Cesta - Luka
4	Dominčne	Betonizirana obala	Devastirano - Brodogradilište
5	Grad Korčula - Sv. Nikola	Betonizirana obala	Antropogenizirana - Cesta - Luka - Plaža
6	Gradina	Griže	Antropogenizirana - Cesta - Lučica
7	Luka Uš	Pjesci i Griže	Antropogenizirana - Lučica
8	Lumbarajsko Račišće	Pjesci	Antropogenizirana - Cesta - Lučica
9	Lumbarda	Pjesci	Antropogenizirana - Cesta - Luka - Plaža
10	Mala Prižba	Betonizirana obala	Antropogenizirana - Cesta - Luka - Plaža
11	Prigradica	Žalo	Antropogenizirana - Cesta - Luka - Plaža
12	Račišće	Betonizirana obala	Antropogenizirana - Cesta - Luka
13	Tri luke	Griže	Antropogenizirana - Cesta - Lučica
14	Vela Luka	Betonizirana obala	Antropogenizirana - Cesta - Luka
15	Velika Grščica	Griže	Antropogenizirana - Cesta - Luka
16	Zavalatica	Griže	Antropogenizirana - Cesta - Luka - Plaža
17	Žrnovka Banja	Žalo	Antropogenizirana - Cesta - Lučica

***II b. Uvala* je veća horizontalna forma obale sa više dolaca**, nastala erozijom ili erozijom i tektonskim radom. U dnu uvala i uvalica, rjeđe u dnu bokova, a najrjeđe u dnu bočića obično se nalazi aluvijalno žalo. Prema toj definiciji preuzetoj od Rubića, na otoku Korčuli je identificirano 43 uvala od kojih je 14 potpuno prirodno a 29 antropogeniziranih (20 u funkciji privremenih lučica dok su ostale u funkciji šetnica, uređenih plaža ili su izgrađene).
Podjela uvala na veće, srednje i male izvršena je na temelju kriterija razvedenosti i horizontalne dubine mora u kopno. Veće uvale su one horizontalno razvedenije i/ili dublje od 350m u kopno. Srednje uvale su one koje su horizontalno razvedene ili dublje od 300m u kopno. Uvalice su plitke i horizontalno nerazvedene.

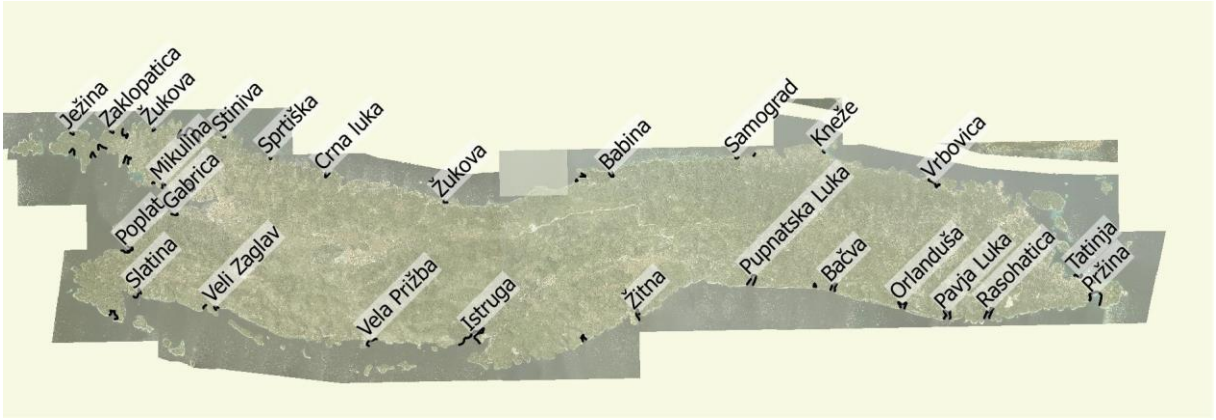

Slika 145. Uvale na otoku Korčuli (detaljnije u prilogu Tipologija obalnog ruba otoka Korčule)

- 12 većih uvala: Tankaraca, Stratinčica, Prihonja, Plitvine, Poplat, Istruga, Pupnatska luka, Orlanduša, Vrbovica, Pavja Luka, Rasohatica, Pržina.
- 12 srednjih uvala: Perna, Topliš, Meja, Prapratna, Vela Zaklopatica, Slatina, Vela Pržba, Vela Stiniva, Žitna, Babina, Kneže (zaklonjena rtom), Tatinja.
- 19 uvalica: Ježina, Mala Zaklopatica, Žukova, Mala Stiniva, Todorovica, Mikulina, Gabrica, Mali Zaglav, Veli Zaglav, Sprtiska, Crna Luka, Žukova, Mala Rasoha, Velika Rasoha, Samograd, Vaja, Smokova, Bačva, Bilin Žal.

Slika 146. Uvala Babina. Izvor: Klisura, 2017
Slika 147. Pogled na Uvalu Babina. Izvor: http://www.smokvina.hr/se/hus/17748

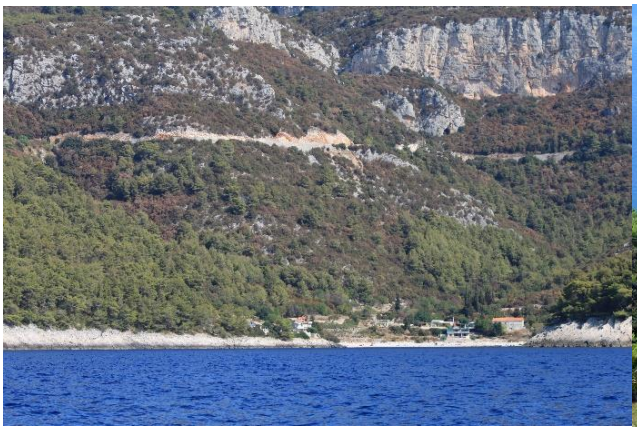

Slika 114. Uvala Pupnatska Luka pogled s mora. Izvor: Klisura, 2017
Slika 115. Uvala Pupnatska Luka. Izvor: http://mapio.net/pic/p-1071688/

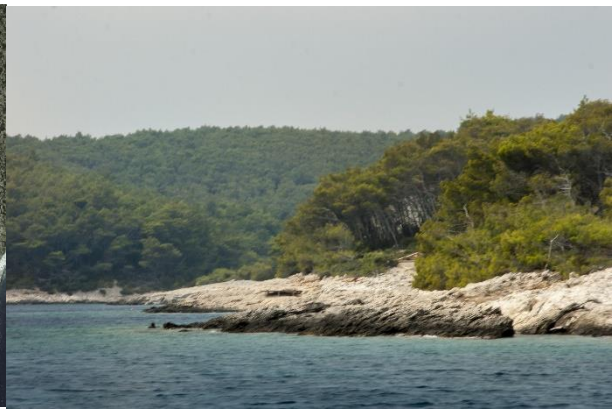

Slika 148. Uvala Zaklopatica na Šaknja ratu. Ortofoto snimka
Slika 149. Pogled s mora na uvalu Zaklopatica. (Klisura, 2017)

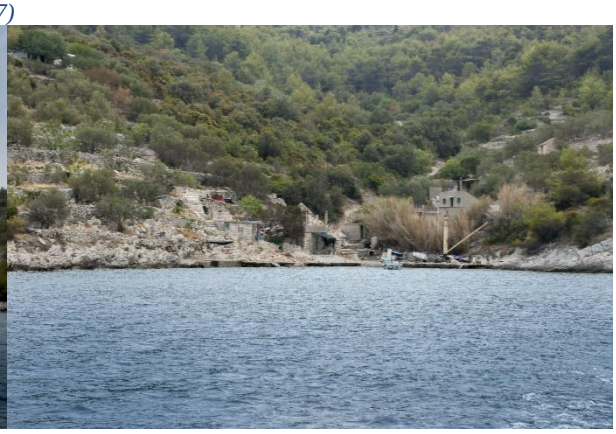

Slika 150.. Pogled s mora na uvalu Vela Prihonja (Klisura, 2017)
Slika 151. Pogled s mora na uvalu Mala Prihonja. (Klisura, 2017)

Popis uvala na otoku Korčuli:

	Naziv uvale	Tip obale	Stanje
1	Babina	Stjenovita	Antropogenizirana - Cesta - Luka - Plaža
2	Bačva	Žalo - Garme	Antropogenizirana - Lučica
3	Bilin Žal	Pjesci	Antropogenizirana - Cesta - Lučica
4	Crna luka	Žalo	Antropogenizirana - Lučica
5	Gabrica	Žalo	Antropogenizirana - Lučica
6	Istruga	Muljevita obala - Griže	Antropogenizirana - Lučica
7	Ježina	Pločasta s garmama	Antropogenizirana - Objekti MORHA
8	Kneže	Žalo	Prirodno
9	Mala Rasoha	Žalo	Prirodno
10	Mali Zaglav	Griže	Prirodno
11	Meja	Stjenovita	Antropogenizirana - Lučica - Spremišta
12	Mikulina	Žalo	Antropogenizirana - Cesta - Luka - Plaža
13	Orlanduša	Žalo - Garme	Antropogenizirana - Lučica
14	Pavja Luka	Žalo	Antropogenizirana - Lučica
15	Perna privale	Žalo - Garme	Prirodno
16	Plitvine	Griže	Antropogenizirana - Cesta - Lučica
17	Poplat	Žalo - Garme	Antropogenizirana - Lučica
18	Prapratna	Garme	Antropogenizirana - Lučica
19	Prihonja	Garme	Prirodno
20	Pržina	Pjesci	Antropogenizirana - Cesta - Luka - Plaža
21	Pupnatska Luka	Žalo - Garme	Antropogenizirana - Lučica
22	Rasohatica	Griže	Antropogenizirana - Lučica
23	Samograd	Žalo	Prirodno
24	Slatina	Griže	Antropogenizirana - Lučica
25	Smokova	Žalo - Garme	Antropogenizirana - Lučica
26	Sprtiška	Žalo	Antropogenizirana - Lučica
27	Stiniva	Žalo	Prirodno
28	Stiniva	Pločasta - Žalo - Garme	Prirodno
29	Stratinčica	Žalo	Antropogenizirana - Lučica
30	Tankaraca	Žalo	Antropogenizirana - Lučica
31	Tatinja	Pjesci	Antropogenizirana - Cesta - Luka - Plaža
32	Todorovica	Žalo	Antropogenizirana - Lučica
33	Topliš	Griže	Prirodno
34	Vaja	Žalo	Prirodno
35	Vela Prižba	Žalo	Antropogenizirana - Lučica
36	Veli Zaglav	Griže	Antropogenizirana - Lučica
37	Velika Rasoha	Žalo	Prirodno
38	Vrbovica	Žalo	Antropogenizirana - Šetnica - Luka
39	Zaklopatica	Pločasta	Prirodno
40	Zaklopatica	Griže	Prirodno
41	Žitna	Žalo - Garme	Prirodno
42	Žukova	Stjenovita	Antropogenizirana - Lučica
43	Žukova	Garme	Antropogenizirana - Lučica

II c. Niz uvala **čine valice, bokovi i bočići** koji čine kontinuirane usjeke u dijelu obalne linije, u velikom postotku netaknute, na dnu usjeka česta su aluvijalna žala.
Inventarizirano je 9 zona koje čine zasebni niz uvala:

1) Uvala Ježina (kod Privale) do Uvale Prihonja
2) Uvala Gabrica do uvale Česminova unutar Velolučkog zaljeva
3) Uvala Poplat do luke Tri Luke uz Šaknja rat
4) Uvala Slatina do uvale Gradača
5) Rt. Stiniva do luke Bristva
6) Uvala Izmeta i Dance čine kratak pojas koji se može promatrati kao niz uvala, izdvajaju se dinamikom reljefa od zona kojim graniče
7) Rt. Zaglav do Uvale Ripna, dugačak niz uvalica prekinut dubokom lukom Zavalatica
8) Polačišta (gdje je Prostornim planom Grada Korčule planirana izgradnja luke) do predjela Sv. Nikola koji se vizualno doživljava kao rub Grada Korčule.
9) Uvala Pavja Luka do Uvale Pržina, niz je prekinut dubokom uvalom Rasohatica, također je izuzet dio obale izrazito longitudinalne statične obalne linije.

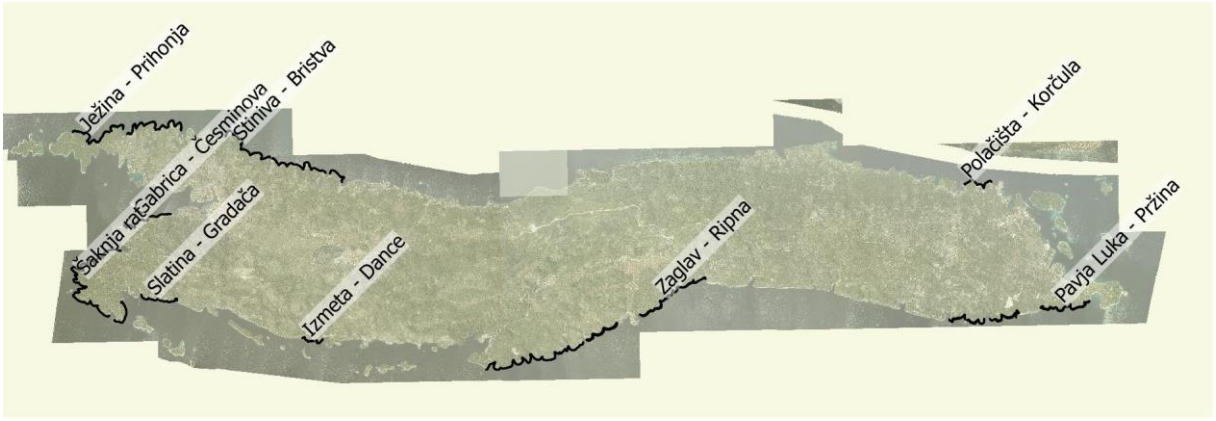

Slika 152. Niz uvala na otoku Korčuli

Slika 153. Niz uvala (vala, bokova i bočića) na Južnoj obali otoka Korčule na potezu Zaglav - Ripna
Slika 154. Izrazito široka supralitoralna zona na području Pavja Luka - Pržina

Slika 155. Pogled na Niz uvala sjeverno od grada Korčule. (Klisura, 2017)

Slika 156. Niz uvala istočno od Brne, opožareno područje. (Klisura, 2017)
Slika 157. Uvalica Grahonja kod Zavalatice, podno opožarenog područja. (Klisura, 2017)

II d. Linijski obalni rub je definirana obalnom linijom bez izraženih horizontalnih oblika.

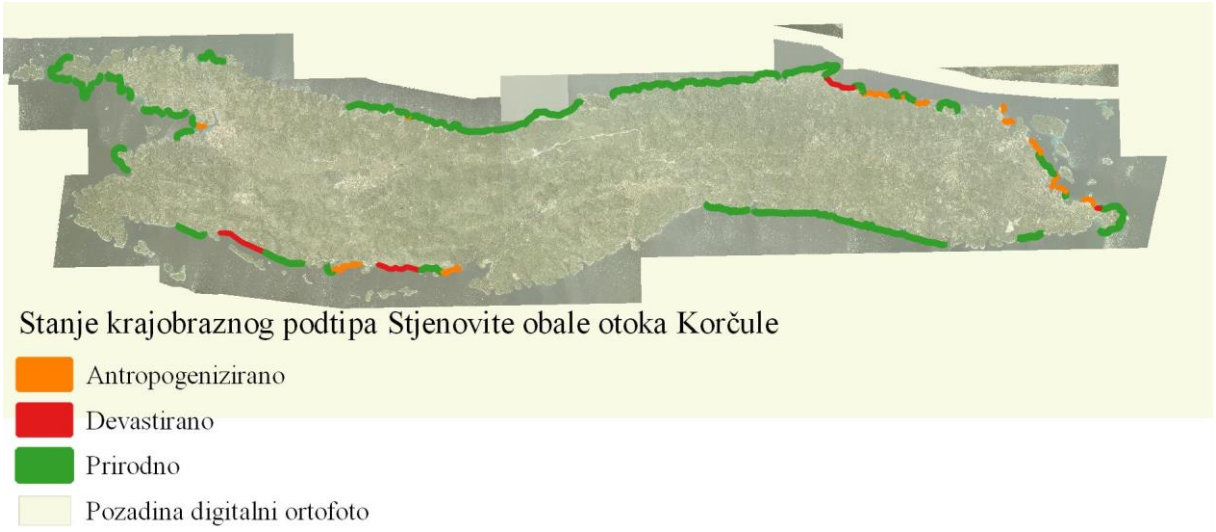

Slika 158. Obalne linije, stjenovite obale otoka Korčule

Slika 159. Garme kod uvale Orlanduša, ortofoto snimka
Slika 160. Linijski obalni rub, stjenovita obala s garmama na JI obali otoka Korčule, potez od uvale Bačva do uvale Orlanduša. (Klisura, 2017)

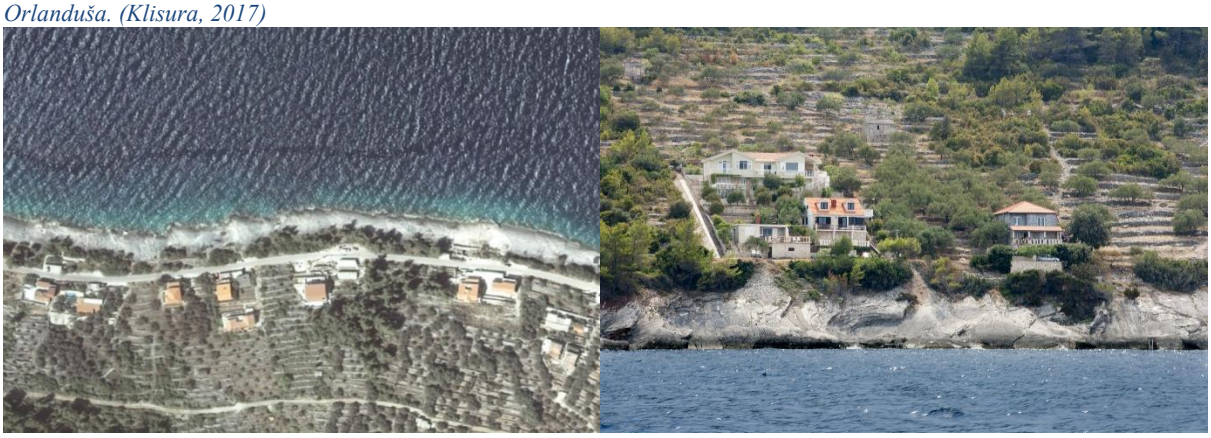

Slika 161. Pločasta obala sjeverno od Prigradice, ortofoto snimka. Izvor: Arkod
Slika 162. Linijski obalni rub, stjenovita obala pločastih formi na potezu između luka Bristva i Prigradica. (Klisura, 2017)

II e. Rt je dio kopna sa tri strane okružen morem, inventarizirano je 17 rtova na otoku Korčuli:

Slika 163. Rtovi otoka Korčule

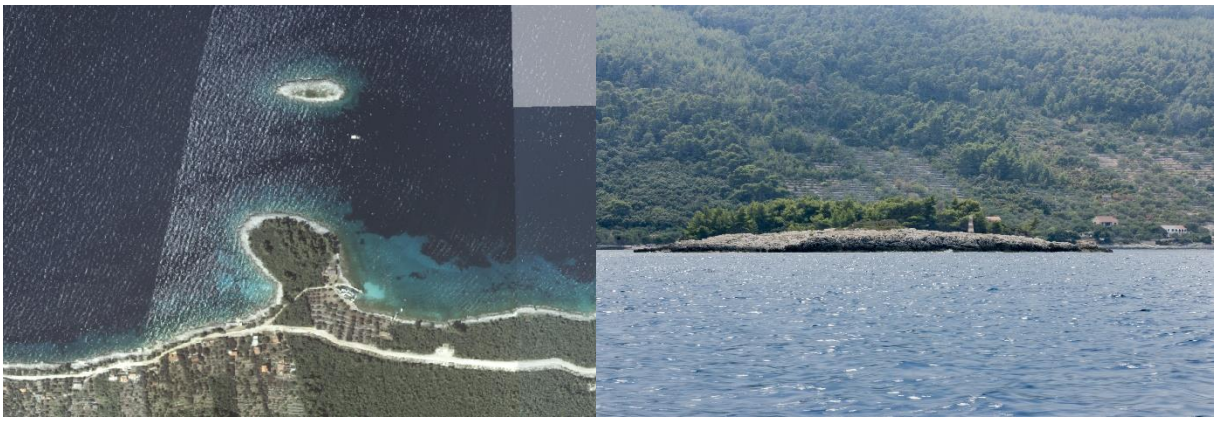

Slika 164. Ortofoto snimka Rt Blaca na Sjevernoj obali otoka Korčule
Slika 165. Pogled s mora na Hrid i Rt Blaca. (Klisura, 2017)

Slika 166. Ortofoto snimka Rt Ratak na Južnoj obali otoka Korčule kod Prižbe
Slika 167. Fotografija polja između Male i Velike Prižbe i Rta Ratak

II f. Devastirana obala: obalni rub je u potpunosti antropogeniziran. Zahvatima se djelomično ili u potpunosti ušlo u subliteralni pojas i trajno narušio obalni rub.

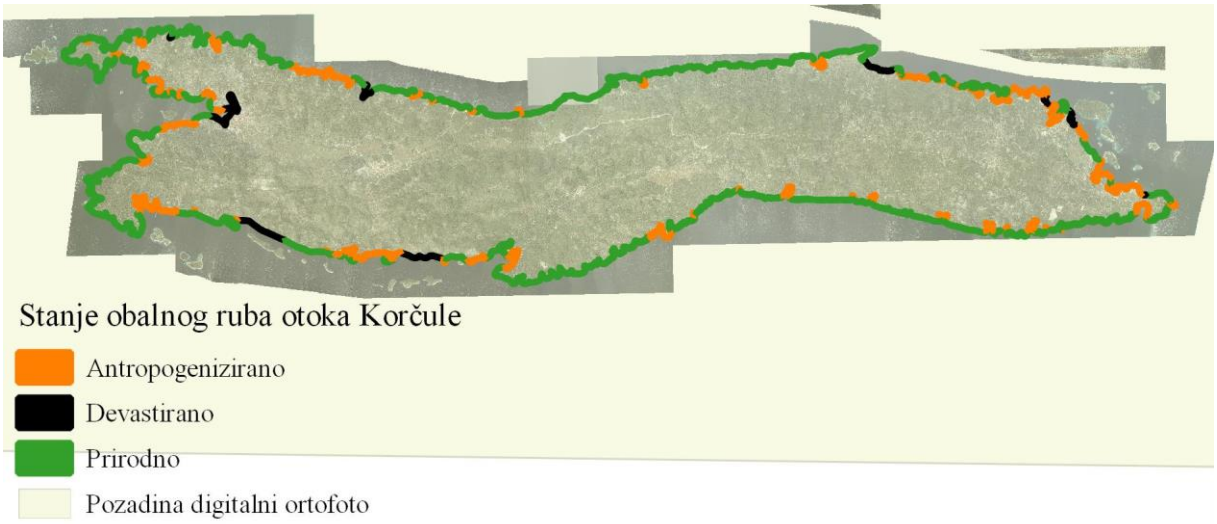

Slika 168. Stanje iskorištenosti obalnog ruba otoka Korčule

Slika 169. Ortofoto snimka brodogradilišta i trajektnog pristaništa Dominče
Slika 170. Pogled s mora na kontaktnu zonu devastirane i prirodne obale na predjelu brodogradilišta Dominče. (Klisura. 2017)

Vertikalni krški obalni oblici

Tipu obalnog ruba pridodan je atribut pojavnosti krških obalnih oblika (više o malim krškim obalnim oblicima u Analiza i definiranje pojavnih oblika krša obale otoka Korčule).

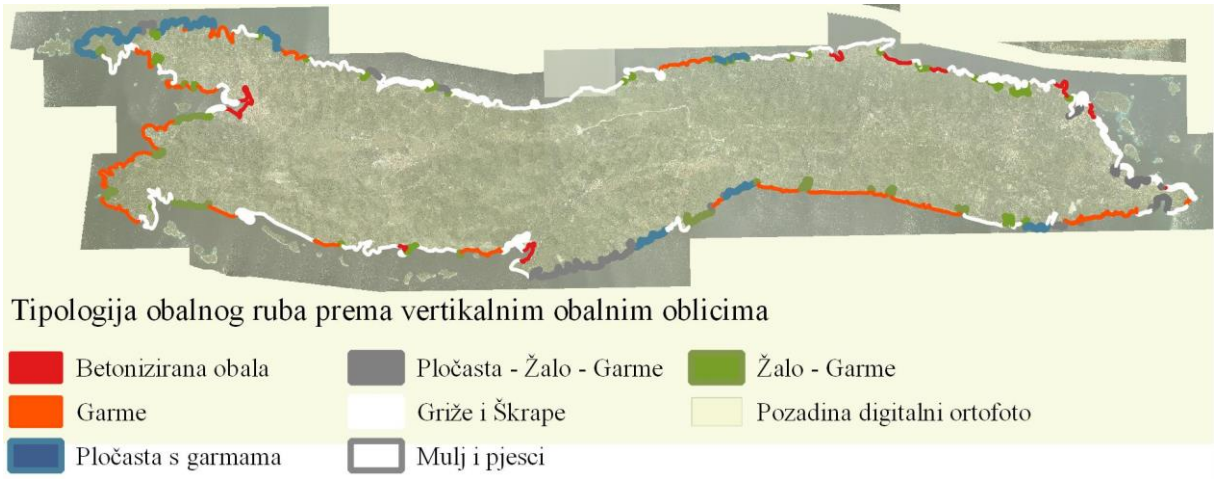

Slika 171. Pojavnost vertikalnih obalinih oblika na obalnom rubu otoka Korčule

Slika 172. Prirodno žalo u uvali Vaja u blizini naselja Račišće na Sjevernoj obali otoka Korčule. (Klisura, 2017)
Slika 173. Uvala Pržina u Lumbardi, prirodna pješćana abrazivna terasa. (Izvor: Tz Lumbarda)

Slika 174. Pogled s mora na uvalu i plažu Pržina, pješčane abrazivne terase. (Klisura, 2017)

Slika 175. Grad Korčula, obalni rub uz obrambene zidine iz 15.st. (Izvor: https://www.travelbook.de/)
Slika 176. Grad Korčula, pogled na Zapadnu rivu i otočiće u Pelješkom kanalu. (Izvor:https://marinas.com)

III. Otočja

Osim otoka Korčule, na području obuhvata prepoznaju se otočići i hridi.
Podtipološka podjela okolnog otočja provedena je temeljem geoloških svojstava na četiri podtipa:

III a. Pojedinačni otočići

1.a Proizd
1.b Vela i Mala Kneža
1.c Pločica (austrougarski svjetionik)

III b. Otočni niz (niz otočića): Dva su otočna niza izraženog dinarskog pružanja uz južnu obalu Otoka Korčule na teritoriju Općine Blato:

2.a Otočni niz južne antiklinale SZ-JI pružanja koji čine otoci: Trstenik, Mali Praznjak, Veli Pražnjak i Lukovac
2.b.Otočni niz sjeverne antiklinale SZ-JI pružanja koji čine otoci: Zvirnovnik, Gubeša[85], Obljak, Kosor, Stupa, Crklica, Sridnjak, Vrhovnjak i Otočac

III c. Skupina priobalnih otočića: na području rada nailazimo na dvije skupine priobalnih otočića popularnog naziva Korčulanski i Velolučki arhipelag. Šegota u radu *Otoci, a ne arhipelag* ukazuje kako pojam arhipelag nije terminološki ispravan: *¨Termin arhipelag kovanica je grčke riječi arhi-, što znači glavni, prvi, vrhovni, i korijena pélagos, što znači more, pučina. Uzimajući to u obzir, arhipelag nije „skupina otoka", nego „veliko more", što je bio i najstariji naziv za istočno Sredozemno more. Stoga bi za skupinu otoka valjalo koristiti termin otoci, a ne termin arhipelag.¨*[86] U ovome radu koristi se naziv Otočna skupina za otočiće percipirane kao skupina.

(a) Otočna skupina Velolučkog zaljeva koju čine otoci: Ošjak, Gubeša i Kamenjak
(b) Otočna skupina JI Korčule koju čine otoci Badija, Rogačić, Lučnjak, Planjak, Kamenjak, Vrnik, Gubavac, Sutvara, Bisače, Gojak, Majsan, Stupa vela i Sestrica vela (austrougarski svjetionik)

III d. Hrid: Uobičajen termin korišten za sve horizontalne obalne forme manje od otoka je hrid. Prema Rubiću *Škoj* je naziv za otoke na kojima se zbog utjecaja vjetra i mora ne mogu razviti predstavnici više flore. U ovom radu koristimo naziv Hrid koji se pojavljuje u topološkim kartama kako bi izbjegli višestruka tumačenja. Ukupno na području obuhvata postoje 23 hridi.

[85] Drenovec (2012) Gubeš klasificira kao hrid no obzirom na razvijenu višu vegetaciju u radu se klasificira kao otok

[86] I. Rubić (1972.) u Šegota (2012):„...riječ arhipelag ne pojavljuje se ni u starom ni u srednjovjekovnom grčkom jeziku nego je preuzet sa zapada u mletačkim izvorima iz 13. stoljeća jer su pomorci s Apeninskog poluotoka kroz cijeli srednji vijek i kasnije ovim imenom zvali Egejsko more..."
R. Almagià (1929.) u Šegota (2012) ukazuje „...da grčki arhipelag originalno znači »mare principale« (glavno more); to je more između Grčke i Male Azije. Karakteristično je obilje otoka. Taj se naziv proširio u europskim jezicima i zemljama i njihovim posjedima. Arhipelag je dugo bio sinonim za Egejsko more".

Slika 177. Krajobrazna pododručja otočja Korčule (vidi prilog 3)

Ukupan broj otočića je 33. Njih 13 je antropogenizirano, od kojih **9 otočića ima izgrađene objekte** za privremeno ili stalno stanovanje.
1.b Mala Kneža-privatni objekt[87],
1.b Vela Kneža-svjetionik i suhozidne strukture,
1.c Pločica-svjetionik,
2.a Veli i
2.a Mali Pržnjak su prekriveni suhozidnim strukturama.
2.a Gubeša- suhozidne strukture,
2.a Trstenik i
2.a Veli Pržnjak- privatni objekti za stanovanje i suhozidne strukture.
3.b Vrnik-naselje, neaktivan kamenolom,
3.b Badija- franjevački samostan; planirana izgradnja nautičke luke,
3.b Vela Sestrica-svjetionik koji se koristi kao objekt za turistički najam,
3.b Vela Stupa restoran, vrlo popularan među nautičarima. Primjećena je intervencija u mikroreljef otočića u svrhu plaže.
3.b Sutvara -aktivna poljoprivreda u krškim poljima.
3.b Gubavac su vidljive suhozidne strukture.

[87] U katastru dostupnom preko uredjenazemlja.hr pristupom na datum 23.5.2018. podatak: Br.Katastarske čestice 1361/4 površine 625m2; oznaka Gradilište Mali Knežić, u privatnom vlasništvu.

Identificiranim otočićima i hridima pridruženi su sljedeći atributi u tablici (Tablica 4):

- Krajobrazno podpodručje (KPP III) naziv je otočića ili hridi
- Naseljenim otokom se smatra onaj na kojemu su izgrađene zgrade za stanovanje (svjetionik, privatne kuće). Od svih naseljenih otoka u obuhvatu rada, otok Vrnik je jedini otok na kojemu je prisutno stalno stanovanje. Otok Badija ima izgrađen samostan i infrastrukturu za dulji boravak što se, mijenjanjem vlasništva, koristilo za više različitih tipova boravka i korištenja.
- Tip obale (isto kao i za Krajobrazne podtipove obalnog ruba i obalnih padina)
- Stanje (isto kao i za Krajobrazne podtipove obalnog ruba)
- Korištenje i Tip poljoprivrede (isto kao i za Krajobrazne podtipove obalnih padina)
- Napomena- Odnosi se na opažanja o korištenju prostora i važeće kategorije zaštite prirode

Slika 178. Pogled s mora na otok Veli Pržnjak. (KPP III 2a) (Klisura, 2017)
Slika 179. Pogled s mora na otok Oblijak (KPP III 2b) (Klisura, 2017)

Slika 180. Pogled sa planine Sv. Ilija na Grad Korčulu i otočnu skupinu priobalnih otočića Korčule (Košćak, 2015)
Slika 181. Fotografija restorana Moro na Stupama. Prirodna obala otoka je izmjenjena. (Izvor: https://www.tripadvisor.nl/)

Tablica 4. Otočja Korčule

		Krajobrazni podtip KPT III	Krajobrazno podpodručje KPP III	Naseljenost	Tip obale	Stanje - Antropogenizirano / Prirodno	Vegetacijski pokrov	Tip poljoprivrede Tradicionalni / Intenzivni	Napomena
1	1.a	Pojedinačni otočići	Proizd	Ne	Pločasta obala	P	Šuma		Natura 2000 HR3000152
2	1.b	Pojedinačni otočići	Mala Kneža	Da	Garme	A	Šuma		
3	1.b	Pojedinačni otočići	Vela Kneža	Da	Grižе - Garme	A	Šuma	T	Svjetionik
4	1.c	Pojedinačni otočići	Pločica	Da	Grižе	A	Makija		Svjetionik, Strmci
1	2.a	Otočni niz južne antiklinale SZ-JI	Veli Pržnjak	Da	Grižе - Garme	A	Makija	T	Natura 2000 Morske špilje HR3000375
2	2.a	Otočni niz južne antiklinale SZ-JI	Trstenik	Da	Grižе	A	Šuma	T	Natura 2000 HR2001057
3	2.a	Otočni niz južne antiklinale SZ-JI	Lukovac	Ne	Grižе - Garme	P	Garig		
4	2.a	Otočni niz južne antiklinale SZ-JI	Mali Pržnjak	Ne	Grižе	A	Makija	T	
5	2.b	Otočni niz sjeverne antiklinale SZ-JI	Stupa	Ne	Grižе - Garme	P	Makija		
6	2.b	Otočni niz sjeverne antiklinale SZ-JI	Sridnjak	Ne	Grižе	P	Makija - Šuma		
7	2.b	Otočni niz sjeverne antiklinale SZ-JI	Crklica	Ne	Grižе - Garme	P	Makija - Šuma		
8	2.b	Otočni niz sjeverne antiklinale SZ-JI	Vrhovnjak	Ne	Grižе - Garme	P	Šuma		
9	2.b	Otočni niz sjeverne antiklinale SZ-JI	Kosor	Ne	Garme	P	Makija - Šuma		Natura 2000 HR2001055
10	2.b	Otočni niz sjeverne antiklinale SZ-JI	Otočac	Ne	Grižе	P	Makija		
11	2.b	Otočni niz sjeverne antiklinale SZ-JI	Obljak	Ne	Grižе - Garme	P	Makija		
12	2.b	Otočni niz sjeverne antiklinale SZ-JI	Gubeša	Ne	Grižе - Garme	P	Garig		
13	2.b	Otočni niz sjeverne antiklinale SZ-JI	Zvirinovik	Ne	Grižе	P	Makija		
1	3.a	Otočna skupina Velolučkog zaljeva	Gubeša	Da	Grižе	A	Mješovite kulture	T	
2	3.a	Otočna skupina Velolučkog zaljeva	Ošjak	Ne	Grižе - Garme	P	Makija		
3	3.a	Otočna skupina Velolučkog zaljeva	Kamenjak	Ne	Grižе	P	Makija		
4	3.b	Otočna skupina JI Korčule	Vrnik	Da	Grižе	A	Šuma		Natura 2000 HR4000007, Neaktivni kamenolom, Žalo
5	3.b	Otočna skupina JI Korčule	Badija	Da	Grižе	A	Šuma		Značajni krajobraz Badija, Natura 2000 HR4000007, Franjevački samostan
6	3.b	Otočna skupina JI Korčule	Vela Sestrica	Da	Grižе - Garme	A	Makija		Natura 2000 HR4000007, Svjetionik za turistički najam
7	3.b	Otočna skupina JI Korčule	Majsan	Ne	Grižе	P	Makija - Šuma		Natura 2000 HR4000007, Žalo
8	3.b	Otočna skupina JI Korčule	Gubavac	Ne	Pločasta obala	A	Makija	T	Natura 2000 HR4000007
9	3.b	Otočna skupina JI Korčule	Bisače	Ne	Grižе - Garme	P	Makija		Natura 2000 HR4000007
10	3.b	Otočna skupina JI Korčule	Sutvara	Ne	Grižе	A	Makija - Šuma	T	Natura 2000 HR4000007, Žalo
11	3.b	Otočna skupina JI Korčule	Kamenjak	Ne	Grižе	P	Makija		
12	3.b	Otočna skupina JI Korčule	Planjak	Ne	Grižе	P	Šuma		Natura 2000 HR4000007
13	3.b	Otočna skupina JI Korčule	Gojak	Ne	Grižе	P	Šuma		Natura 2000 HR4000007
14	3.b	Otočna skupina JI Korčule	Lučnjak	Ne	Grižе	P	Makija		
15	3.b	Otočna skupina JI Korčule	Vela Stupa	Ne	Pločasta obala	A	Šuma		Natura 2000 HR4000007, Restoran - obala izmjenjena za potrebe plaže
16	3.b	Otočna skupina JI Korčule	Rogačić	Ne	Grižе	P	Makija		Natura 2000 HR4000007
1	4	Hrid			Pločasta obala	P			
2	4	Hrid			Grižе	A			Svjetionik
3	4	Hrid			Pločasta obala	P			
4	4	Hrid			Pločasta obala	P			
5	4	Hrid			Pločasta obala	P			
6	4	Hrid	Mala Sestrica		Grižе	P			Natura 2000 HR4000007
7	4	Hrid	Mala Stupa		Grižе - Garme	P			Natura 2000 HR4000007
8	4	Hrid			Pločasta obala	P			
9	4	Hrid			Pločasta obala	P			
10	4	Hrid			Grižе - Garme	P			
11	4	Hrid			Grižе - Garme	P			
12	4	Hrid			Grižе - Garme	P			
13	4	Hrid			Grižе - Garme	P			
14	4	Hrid			Grižе - Garme	P			
15	4	Hrid			Grižе - Garme	P			
16	4	Hrid			Grižе - Garme	P			
17	4	Hrid			Grižе - Garme	P			
18	4	Hrid	Mulić		Grižе - Garme	P			
19	4	Hrid			Grižе - Garme	P			
20	4	Hrid			Grižе - Garme	P			
21	4	Hrid			Grižе - Garme	P			
22	4	Hrid			Grižе	A			Svjetionik
23	4	Hrid			Garme	P			

10. Valorizacija krajobraznih podtipova

Vrednovanje krajobraznih područja znači odrediti vitalnost (prirodnu i ekonomsku), doživljajnu vrijednost ("ljepotu") i stabilnost ("zdravlje") krajobraza (Marušić, 1998.).

Vrednovanje krajobraza provelo se subjektivno, na temelju znanja stečenog detaljnim proučavanjem prostornih podataka, podloga, literature i informacija vezanih uz područje obuhvata terenskim opažanjem. Kao jedinica za vrednovanje uzet je podtip obalne padine sa pripadajućim obalnim rubom te im je dodijelila ocjena. Jedinice krajobraznog podtipa ocijenjene su skalom vrijednosti od 1 do 5 (od najmanje vrijednih do visokovrijednih podtipova).Kriteriji vrednovanja preuzeti su iz Krajobrazne studije DNŽ (Koščak Miočić-Stošić, Oblijan, & Mlakar, 2016) i niže opisani.

10.1. Kriteriji vrednovanja

prirodna očuvanost: vrjednija su područja s očuvanim prirodnim elementima, odnosno, gdje se prostor percipira kao izvorno prirodan;

raznolikost: vrjednija su područja s većom raznolikošću elemenata, tamo gdje je veća različitost oblika pojavljivanja šuma, razvedenost reljefa, kombinacije šume, reljefa i vode, kombinacije uzoraka polja i naselja;

prostorni red: vrjednija su područja s većim stupnjem prostornog reda, odnosno prisutnošću elemenata prostornog reda kao što su ponavljanje, ritam, smjer, stupnjevanje (s visokim stupnjem prostornog reda su npr. ocijenjeni terasasti krajobrazi s prepoznatljivim ponavljajućim uzorkom);

harmoničnost, koja je označena kao najvažniji kriterij kod vrednovanja doživljajne vrijednosti krajobraznih područja i u biti objedinjuje sve prethodne kriterije, posebice raznolikost i prostorni red: vrjednija su područja gdje je krajobraz rezultat dobre transformacije prirodnih uvjeta, tj. velikog stupnja prilagodbe postojećim prirodnim uvjetima, te transparentnost i prepoznatljivost uzorka;

simboličko značenje prirodnih i kulturnih elemenata krajobraza: vrjednija su područja prepoznata na nacionalnoj i županijskoj razini. Simboličko značenje može izlaziti iz prirodnih (npr. šumska područja, geomorfološki fenomeni, planinska područja, otočni arhipelag) i kulturnih (npr. terasirana područja, područje s bogatom graditeljskom baštinom i spomenicima kulture) elemenata krajobraza.

10.2. Rezultati vrednovanja

Prilog 4.Vrijednost krajobraza krajobraznih podtipova obalnih padina otoka Korčule

Nakon podjele prostora u homogene jedinice- krajobrazne podtipove ocjena se dodijelila pojedinom krajobraznom podpodručju ali se na osnovu srednje prosječne vrijednosti svih krajobraznih podpodručja određenog podtipa ocijenio i svaki krajobrazni podtip.
Krajobrazna podpodručja ocijenjena su skalom vrijednosti od 1 do 5 (od najmanje vrijednih do vrlo vrijednih područja). Ocjenjivanje se provelo na temelju na temelju gore navedenih kriterija vrednovanja.

- Najvrjednija/iznimno vrijedna, ocjenjena ocjenom 5, su iznimna područja s posebnim, istaknutim karakteristikama i/ili simbolnim značajem na nacionalnoj razini - prirodno (područja zanimljivih reljefnih oblika, vodna tjela) ili kulturno uvjetovanim očuvanim krajobraznim uzorkom (suhozidi, terase, doci, tradicionalni maslinici), uključujući područja povijesnog urbanog i ruralnog krajobraza;
  Prirodni krajobraz iznimne vrijednosti određeni su na temelju prirodne očuvanosti padine i obalnog ruba. Primjer: Privala, Šaknja rat, Padine uz JI obalu od uvale Smokova do Rasohatica.
  Kulturni krajobrazi polja na obalnim padinama oznake I b. dosežu veliku vrijednost prema kriteriju raznolikosti; učestale izmjene u kontaktu *naselje-polje-obala-šuma* i simbolički predstavljaju tipičan ruralni dalmatinski krajobraz i nose u sebi sliku harmonije čovjeka i prirode. Primjer: Lumbarajsko polje, polje u Prižbi.
  Kulturni krajobrazi suhozidnih terasa u velikoj su mjeri u zarastanju no u područjima podtipa I c. izrazita je vrijednost na temelju prostornog reda i harmoničnosti. Primjer: Privala-Bradat, Podunčinovo, Glogovac te suhozidne terase i mjestimičnim poljima smještene u docima koja završavaju uvalama: Pupnatska luka, Smokova, Tri Luke.
- Vrijedna područja, ocjenjena ocjenom 4, su područja s prepoznatljivim, izrazitim, očuvanima karakteristikama na županijskoj razini - prirodna područja i područja sa istaknutim kulturno uvjetovanim krajobraznim uzorkom, primjeri karakteristične kombinacije krajobraznih elemenata, područja, koja odražavaju veliku preglednost prostora, zanimljive vizure;
  Najčešća područja ocijenjena kao vrijedna su podtipa Mješoviti krajobraz suhozidnih terasa (I d.) gdje su evidentirana područja u zarastanju te Prirodni krajobrazi podno kojih se nalaze longitudinalna naselja koja narušavaju prirodnost i prostorni red. Primjer: krajobrazno podpodručje Ravanca-Plažje narušeno izgradnjom.
  Područje podtipa Prirodnog krajobraza (Ia) ocijenjeno kao vrijedno: Veliki greben-Kupa
- Srednje vrijedna područja, ocijenjena ocjenom 3, su područja ispreplitanja mješovitog, prirodnog i kulturnog krajobraza bez osobitosti, područja u kojim su prisutni kulturni elementi ali nisu očuvani ili su neizraziti, prirodna područja sa većom bioraznolikošću,

područja sa većim udjelom netradicionalnih urbanih elemenata (naselja, infrastrukture);
Urbanizirane ruralne cjeline najčešće su ocijenjene kao srednje vrijedna područja. Na njima se izgradnjom izgubila početna vrijednost ruralne harmonične cjeline i nauštrb poljoprivrednih površina se izgradnja linearno nastavlja. Primjer: linearno širenje izgradnje uz naselja Prižba, Kneže.

- Malo vrijedna područja, ocjenjena ocjenom 2, su područja mješovite namjene, područja ugostiteljsko turističke namjene i poslovne namjene;
  Potezi izgrađene obale, potpuno izmjenjenjenih prirodnih obilježja prisutni su na području Karbuna, na potezu od Prižbe do Prišćapca. Tendencija prepoznata u PP[88] je da se izgradnjom ispune i preostale parcele što se kosi sa uputama na strateškim razinama koje naglašavaju nužnost zaustavljanja zauzimanja obalne linije izgradnjom.
- Najmanje vrijedna područja, ocjenjena ocjenom 1, su industrijska i degradirana područja u kojim je izgubljena kulturnost/prirodnost.
  Podpodručja ocijenjena kao najmanje vrijedna su brodogradilište Dominče i deponije Sitnica i Kokojevica.

Vrednovanje krajobraza na razini podtipa namijenjeno je strateškom i prostornom planiranju na Županijskoj i Lokalnoj razini. Karta vrijednosti krajobraza bi trebala biti jedan od ulaznih podataka za buduća prostorno-planska rješenja s ciljem da usmjerava lociranje svih onih zahvata koji mogu narušiti krajobrazne karakteristike prioritetno na područja manje krajobrazne vrijednosti. Ako je krajobrazno područje ocjenjeno sa ocjenom "vrlo velika vrijednost (5)" to znači da bi se u njima trebalo **zabraniti gradnju sa temeljenjem u potpunosti** a detaljno propisati moguće namjene i uvjete za njihovu realizaciju. Treba propisati obavezu izrade detaljne planske razrade unutar koje je obavezan projekt krajobraznog uređenja.
U tablicama je prikazana opća/polazišna ocjena za krajobrazni podtip i ocjena za konkretno krajobrazno podpodručje uz njihove atribute trenutnog stanja, korištenja i tipa poljoprivrede.

[88] Npr. UPU Prišćapac, Lučica, Punta Zaglav, Koromačna

Tablica 5. Vrijednost priobalnih padina otoka Korčule

Krajobrazni podtip KPT III		Vrijednost krajobraznog podtip	Krajobrazno podpodručje	Stanje -Antropogenizirano / Prirodno	Korištenje	Tip poljoprivrede Tradicionalni / Intenzivni	Vrijednost krajobraza
I a	Prirodni krajobraz		Privala	U zarastanju	Makija		5
I a	Prirodni krajobraz		Kneža sidalo - Česvinovica	U zarastanju	Šuma	Tradicionalno	3
I a	Prirodni krajobraz		Rt Križ	Prirodno	Šuma		5
I a	Prirodni krajobraz		Šaknja rat	Prirodno	Šuma		5
I a	Prirodni krajobraz		Sv Petar i Paval	Prirodno	Šuma		5
I a	Prirodni krajobraz		Bili rat, Berkovica	Prirodno	Bušici		4
I a	Prirodni krajobraz		Bili brig - Greben	U zarastanju	Šuma		4
I a	Prirodni krajobraz		Oštra glavica	Prirodno	Makija		4
I a	Prirodni krajobraz		Veliki greben - Kupa	Odrzavano	Šuma	Tradicionani	4
I a	Prirodni krajobraz		Gršćica	Prirodno	Šuma		5
I a	Prirodni krajobraz	**4**	Sovinjak - Brusje	Prirodno	Makija		4
I a	Prirodni krajobraz		Punta od Žukove	Prirodno	Šuma		5
I a	Prirodni krajobraz		Vela gl.- Oplovac	Prirodno	Šuma		3
I a	Prirodni krajobraz		Prihodišća	Prirodno	Makija-Šuma		4
I a	Prirodni krajobraz		Pravi dovci - Velika Trstena	U zarastanju	Makija-Šuma		4
I a	Prirodni krajobraz		Hober	Odrzavano	Park šuma		5
I a	Prirodni krajobraz		Tosti rat - Ošaj brig	U zarastanju	Makija	Tradicionalni	5
I a	Prirodni krajobraz		Dub - Debela Punta	Odrzavano	Mješoviti	Tradicionalni	4
I a	Prirodni krajobraz		Pod Morkan	Prirodno	Makija		4
I a	Prirodni krajobraz		Pisteš	U zarastanju	Kamenolom		4
I b	Kulturni krajobraz polja		Lumbarajsko polje	Odrzavano	Mješoviti	Tradicionalna	5
I b	Kulturni krajobraz polja		Donje Blato	Odrzavano	Mješoviti	Tradicionalna	5
I b	Kulturni krajobraz polja		Prižba	Odrzavano	Mješoviti	Tradicionalni	5
I b	Kulturni krajobraz polja		Gršćica	Odrzavano	Mješoviti	Tradicionalni	5
I b	Kulturni krajobraz polja		Tri Luke	U zarastanju	Maslinik	Tradicionalni	5
I b	Kulturni krajobraz polja	**5**	Kokojevica	Odrzavano	Mješoviti	Intenzivni	3
I b	Kulturni krajobraz polja		Poplat	Odrzavano	Mješoviti	Tradicionalni	5
I b	Kulturni krajobraz polja		Blatsko polje	Odrzavano	Vinograd	Tradicionalni	5
I b	Kulturni krajobraz polja		Bradat	Odrzavano	Mješoviti	Tradicionalni	5
I b	Kulturni krajobraz polja		Ledine	Odrzavano	Maslinici	Tradicionalno	5
I b	Kulturni krajobraz polja		Vela stiniva	Odrzavano	Maslinici	Tradicionalni	5
I b	Kulturni krajobraz polja		Srednji rat	Odrzavano	Vinograd	Intenzivni	3
I c	Kulturni krajobraz suhozidnih terasa		Donje Blato	U zarastanju	Mješoviti	Tradicionalna	5
I c	Kulturni krajobraz suhozidnih terasa		Gornje Blato - Mindel -Baruža	U zarastanju	Mješoviti	Tradicionalno	5
I c	Kulturni krajobraz suhozidnih terasa		Vela Luka - Blato	Odrzavano	Mješoviti	Tradicionalni	5
I c	Kulturni krajobraz suhozidnih terasa		Glogovac	Odrzavano	Maslinici	Tradicionalni	5
I c	Kulturni krajobraz suhozidnih terasa		Pupnatska Luka	U zarastanju	Mješoviti	Tradicionalna	5
I c	Kulturni krajobraz suhozidnih terasa		Smokova	U zarastanju	Maslinik	Tradiionalni	5
I c	Kulturni krajobraz suhozidnih terasa	**5**	Karbuni	Odrzavano	Maslinici	Tradicionalni	5
I c	Kulturni krajobraz suhozidnih terasa		Bristva	U zarastanju	Makija	Tradicionalni	4
I c	Kulturni krajobraz suhozidnih terasa		Podunčinovo	U zarastanju	Makija-Šuma	Tradicionalni	5
I c	Kulturni krajobraz suhozidnih terasa		Požar- Punta od Prapratne	Odrzavano	Maslinici	Tradicionalni	5
I c	Kulturni krajobraz suhozidnih terasa		Bačva	U zarastanju	Maslinici	Tradicionalni	5
I c	Kulturni krajobraz suhozidnih terasa		Pupnatska Luka	U zarastanju	Mješoviti	Tradicionalna	5
I c	Kulturni krajobraz suhozidnih terasa		Požar- Punta od Prapratne	Odrzavano	Maslinici	Tradicionalni	5
I d	Mješoviti kulturni krajobraz suhozidnih terasa		Brdo - Žrnovska banja	Prirodno	Mješoviti	Tradicionalni	3
I d	Mješoviti kulturni krajobraz suhozidnih terasa		Orlanduša-Rasohatica	Odrzavano	Mješoviti	Tradicionalni	5
I d	Mješoviti kulturni krajobraz suhozidnih terasa		Bultina	Prirodno	Mješoviti	Tradicionalni	5
I d	Mješoviti kulturni krajobraz suhozidnih terasa		Ravanca - Plažje	Prirodno	Mješoviti	Tradicionalni	4
I d	Mješoviti kulturni krajobraz suhozidnih terasa		Kalinski greben	U zarastanju	Šuma	Tradicionalni	4
I d	Mješoviti kulturni krajobraz suhozidnih terasa		Tvrdana glavica	U zarastanju	Šuma	Tradicionalni	5
I d	Mješoviti kulturni krajobraz suhozidnih terasa	**5**	Vranina-Kozmata gl. - Humić	U zarastanju	Mješoviti	Tradicionalni	5
I d	Mješoviti kulturni krajobraz suhozidnih terasa		Žukova	Odrzavano	Maslinici	Tradicionalni	4
I d	Mješoviti kulturni krajobraz suhozidnih terasa		Samograd	U zarastanju	Makija-Šuma	Tradicionalno	5
I d	Mješoviti kulturni krajobraz suhozidnih terasa		Dočići - Stinice	U zarastanju	Makija-Šuma		4
I d	Mješoviti kulturni krajobraz suhozidnih terasa		Rt Ražnjić	U zarastanju	Šuma	Tradicionalni	5
I d	Mješoviti kulturni krajobraz suhozidnih terasa		Sprtišta- Straževica	U zarastanju	Šuma	Tradicionalni	4
I d	Mješoviti kulturni krajobraz suhozidnih terasa		Gradina- Punta od Stinive	Odrzavano	Mješoviti	Tradicionalni	5

I e	Ruralna cjelina		Zaglav	Odrzavano	Naselje	Tradicionalni	4
I e	Ruralna cjelina		Vela Prižba	Antropogenizirano	Naselje		3
I e	Ruralna cjelina		Poplat	Odrzavano	Mješoviti	Tradicionalni	4
I e	Ruralna cjelina	**4**	Piske	Odrzavano	Maslinici	Tradicionalna	5
I e	Ruralna cjelina		Česvinovica	U zarastanju	Mješoviti	Tradicionalni	5
I e	Ruralna cjelina		Lumbarda	Odrzavano	Mješoviti	Tradicionalna	5
I e	Ruralna cjelina		Brna	Prirodno	Naselje		4
I f	Urbanizirano naselje		Korčula	Antropogenizirano	Mješoviti		4
I f	Urbanizirana ruralna cjelina		Račišće	Prirodno	Naselje	Tradicionalni	5
I f	Urbanizirana ruralna cjelina		Blato	Antropogenizirano	Naselje		4
I f	Urbanizirano naselje		Dominče	Odrzavano	Mješoviti	Tradicionalni	2
I f	Urbanizirano naselje		Dominče	Antropogenizirano	Mješoviti		2
I f	Longitudinalna izgradnja – turističko naselje		Dominče	Antropogenizirano	Mješoviti		2
I f	Turističko naselje		Dominče	Antropogenizirano	Mješoviti		4
I f	Longitudinalna izgradnja – turističko naselje		Medvidnjak	Antropogenizirano	Naselje		3
I f	Urbanizirano naselje		Vela Luka	Antropogenizirano	Naselje		3
I f	Urbanizirana ruralna cjelina		Uvala Slatina	Antropogenizirano	Naselje	Tradicionalni	4
I f	Urbanizirana ruralna cjelina		Uvala Garma	Antropogenizirano	Naselje		3
I f	Longitudinalna izgradnja – turističko naselje		Dance	Antropogenizirano	Naselje		2
I f	Urbanizirana ruralna cjelina		Zavalatica	Antropogenizirano	Naselje		5
I f	Longitudinalna izgradnja – turističko naselje		Vinašac	Antropogenizirano	Naselje		3
I f	Longitudinalna izgradnja – turističko naselje		Dance	Antropogenizirano	Naselje		2
I f	Longitudinalna izgradnja – turističko naselje	**3**	Gršćica	Antropogenizirano	Naselje		5
I f	Longitudinalna izgradnja – turističko naselje		Prižba	Antropogenizirano	Naselje		4
I f	Longitudinalna izgradnja – turističko naselje		Karbuni	Antropogenizirano	Naselje		2
I f	Urbanizirana ruralna cjelina		Prigradica	Odrzavano	Maslinici	Tradicionalni	3
I f	Urbanizirana ruralna cjelina		Rasoha - Babina	U zarastanju	Mješoviti	Tradicionalni	5
I f	Urbanizirana ruralna cjelina		Kneža - Koromačna	U zarastanju	Makija-Šuma	Tradicionalni	3
I f	Urbanizirana ruralna cjelina		Tri Žala	Antropogenizirano	Kamenolom		3
I f	Turističko naselje		Put od Luke	Antropogenizirano	Mješoviti		2
I f	Longitudinalna izgradnja – turističko naselje		Prišćapac	Antropogenizirano	Naselje		2
I f	Urbanizirana ruralna cjelina		Uvala Tri Luke	Antropogenizirano	Naselje		5
I f	Urbanizirana ruralna cjelina		Vrbovica - Banja	Antropogenizirano	Naselje		5
I f	Turističko naselje		Plitvine - Adria	Odrzavano	Naselje		2
I f	Longitudinalna izgradnja – turističko naselje		Stračinčica - Gradina	Odrzavano	Mješoviti	Tradicionalni	2
I f	Urbanizirana ruralna cjelina		Vrbovica - Banja	Antropogenizirano	Naselje		3
I f	Urbanizirana ruralna cjelina		Vrbovica - Banja	Antropogenizirano	Naselje		5
I g	Povijesna urbana cjelina	**5**	Korčula	Antropogenizirano	Naselje		5
I h	Kamenolom		Pisteš	U zarastanju	Kamenolom		4
I h	Kamenolom		Krmača	U zarastanju	Mješoviti		3
I h	Brodogradilište	**2**	Dominče	Antropogenizirano	Mješoviti		1
I h	Deponija		Kokojevica	Deponija	Deponija		1
I h	Deponija		Sitnica	Deponija	Deponija		1

Tablica 6. Vrijednost krajobraznih podtipova Otočja Korčule

Krajobrazni podtip		Vrijednost KPT	Krajobrazno podpodručje	Vrijednost krajobraznog podtipa
1.a	Pojedinačni otočići	5	Proizd	5
1.b	Pojedinačni otočići		Mala Kneža	4
1.b	Pojedinačni otočići		Vela Kneža	5
1.c	Pojedinačni otočići		Pločica	4
2.a	Otočni niz južne antiklinale SZ-JI	4	Lukovac	4
2.a	Otočni niz južne antiklinale SZ-JI		Veli Pržnjak	4
2.a	Otočni niz južne antiklinale SZ-JI		Mali Pržnjak	4
2.a	Otočni niz južne antiklinale SZ-JI		Trstenik	4
2.b	Otočni niz sjeverne antiklinale SZ-J		Stupa	4
2.b	Otočni niz sjeverne antiklinale SZ-J		Sridnjak	4
2.b	Otočni niz sjeverne antiklinale SZ-J		Crklica	4
2.b	Otočni niz sjeverne antiklinale SZ-J		Vrhovnjak	4
2.b	Otočni niz sjeverne antiklinale SZ-J		Kosor	4
2.b	Otočni niz sjeverne antiklinale SZ-J		Otočac	4
2.b	Otočni niz sjeverne antiklinale SZ-J		Obljak	4
2.b	Otočni niz sjeverne antiklinale SZ-J		Gubeša	4
2.b	Otočni niz sjeverne antiklinale SZ-J		Zvirinovik	4
3.a	Otočna skupina Velolučkog zaljeva	5	Gubeša	5
3.a	Otočna skupina Velolučkog zaljeva		Ošjak	5
3.a	Otočna skupina Velolučkog zaljeva		Kamenjak	5
3.b	Otočna skupina JI Korčule		Vrnik	5
3.b	Otočna skupina JI Korčule		Majsan	5
3.b	Otočna skupina JI Korčule		Gubavac	5
3.b	Otočna skupina JI Korčule		Bisače	5
3.b	Otočna skupina JI Korčule		Sutvara	5
3.b	Otočna skupina JI Korčule		Kamenjak	5
3.b	Otočna skupina JI Korčule		Planjak	5
3.b	Otočna skupina JI Korčule		Rogačić	5
3.b	Otočna skupina JI Korčule		Gojak	5
3.b	Otočna skupina JI Korčule		Badija	5
3.b	Otočna skupina JI Korčule		Lučnjak	5
3.b	Otočna skupina JI Korčule		Vela Sestrica	5
3.b	Otočna skupina JI Korčule		Vela Stupa	5
4	Hrid	2		2
4	Hrid			2
4	Hrid			2
4	Hrid			2
4	Hrid			2
4	Hrid		Mala Sestrica	2
4	Hrid		Mala Stupa	2
4	Hrid			2
4	Hrid			2
4	Hrid			2
4	Hrid			2
4	Hrid			2
4	Hrid			2
4	Hrid			2
4	Hrid			2
4	Hrid			2
4	Hrid		Mulić	2
4	Hrid			2
4	Hrid			2
4	Hrid			2
4	Hrid			2
4	Hrid			2

11. Ugroženost krajobraza i razvojni pritisci

″Općenito, ranjivost se definira kao stanje okoliša, životnog okoliša, prostora, zemljišta ili pojava, koje može nastati kao posljedica negativnog utjecaja u slučaju realizacije određenog zahvata. Analiza ranjivosti je metoda (mehanizam, zadatak, proces) kojom se za određeni zahvat ili djelatnost utvrđuju više ranjivi dijelovi prostora. Osnovna svrha analize ranjivosti je određivanje dijelova prostora gdje je manje pogodno ili nepogodno planirati određenu djelatnost ili određeni zahvat. Ranjivost prostora/krajobraza predstavlja negativnu sliku pogodnosti prostora za određenu djelatnost. Analiza ranjivosti doprinosi provođenju ciljeva zaštite okoliša koji proizlaze iz šireg konteksta očuvanja kvaliteta okoliša. Ranjivost prostora/krajobraza se u principu odnosi na određenu djelatnost ili određeni zahvat i u pravilu se priprema na osnovu ranjivosti pojedinačnih okolišnih/prostornih sastavnica.″ (Koščak Miočić-Stošić, Oblijan, & Mlakar, 2016)

11.1. Metoda provedbe analize ugroženosti

U ovom radu izvršena je analiza opće ranjivosti koju nazivamo **ugroženost**. Stupanj ugroženosti prostora/krajobraza ovisi o utjecajima seta razvojnih pritisaka (urbanizacije, turističkog razvoja, infrastrukture) i (pojedinačnih) karakteristika, odnosno, vrijednosti krajobraznih podpodručja. Engleski termin za *analizu ugroženosti* korišten u radu je *threat analysis* obzirom da se analiza provela temeljem postojećih prijetnji za degradaciju vrijednosti krajobraza na određenoj lokaciji a ne generalne ugroženosti (što bi odgovaralo terminu *vulnerability).*

Analiza ugroženosti provela se metodom preklapanja vrijednosti krajobraznih podtipova i intenziteta planiranog razvoja u GIS-u. Intenzitet planiranog razvoja je ocijenjen na temelju opterećenosti područja tipom turističkog razvoja (hotel, turističko naselje…autokamp) i pratećih djelatnosti. Provedenom analizom ugroženosti došlo se do sljedećih zaključaka:

- Razvoj se predviđa u uvalama smještenim u blizini naselja, podtipova *Kulturnog krajobraza obalne padine (I c.)* te *Uvala (II b.)*
- Ispunjavaju se neizgrađena područja urbaniziranih ruralnih cjelina nauštrp prirodnih i kulturnih krajobraza na podtipovima Prirodnog krajobraza obalnih padina (I a.) i Obalnog ruba stjenovite obalne linije (II d.)
- Područja spoja Rtova sa otokom prepoznaju se kao vrlo atraktivna za lučku i turističku namjenu (trajektna luka (LN) Polačišta kod rt-a Banja, hotel (T1) Prižba, turističko naselje (T2) Prišćapac, luka nautičkog turizma (LNT) Zaglav)
- Šire se postojeće turističke (T) zone unutar izgrađenih područja naselja čime se izgrađuju dosadašnje zone više vegetacije presudne za mikroklimatske uvjete.

Ugroženost krajobraznih podpodručja ocijenjena je sa skalom vrijednosti od 1 do 5:

- Vrlo mala ugroženost (1): U slučaju zahvata, odnosno, promjene namjene prostora utjecaja nema ili je zanemariv.

- Mala ugroženost (2): U slučaju zahvata, odnosno, promjene namjene prostora utjecaj je umjeren - znači malu/umjerenu promjenu elemenata životnog okoliša koja nije posebno kvalitativno određena i/ili se može lako sanirati.
- Srednja ugroženost (3): U slučaju zahvata, odnosno, promjene namjene prostora utjecaj je velik - znači veliku promjenu elemenata životnog okoliša i/ili se teško sanira.
- Velika ugroženost (4): U slučaju zahvata, odnosno, promjene namjene prostora utjecaj je vrlo velik - znači vrlo veliku promjenu ili gubitak elemenata životnog okoliša, koji je kvalitativno određen i/ili se vrlo teško sanira.
- Vrlo velika ugroženost (5): U slučaju zahvata, odnosno, promjene namjene prostora utjecaj je nedopustiv/ neprihvatljiv, prelazi prag prihvatljivosti- to znači vrlo veliku promjenu ili gubitak elemenata životnog okoliša, koji je posebno kvalitativno određen i/ili ga nije moguće sanirati. Ako je područje ocjenjeno sa ocjenom "vrlo velika ugroženost (5)" to ne znači, da zahvati nisu dozvoljeni nego pokazuje na potrebu detaljne krajobrazne studije u kojom se utvrdi prihvatljivost konkretne razvojne intervencije i odredi one dijelove krajobraznog područja, u kojim je zahvat stvarno neprihvatljiv.

11.2. Rezultati analize ugroženosti

Rezultati analize ugroženosti pokazali kako je od **27 razvojnih lokacija identificiranih na području otoka Korčule njih 5 ocijenjeno vrlo velikom ugroženošću, 9 lokacija velike ugroženosti, 6 lokacija srednje ugroženosti, 4 lokacije male ugroženosti i jedna lokacija vrlo male ugroženosti**. Rezultati su vidljivi u tablici 7:

Tablica 7. Ugroženost krajobraza razvojnim zonama na priobalnom području otoka Korčule

Razvojna lokacija	Oznaka krajobraznog podtipa	Vrijednost podpodručja	Ugroženost krajobraza
Područje općine Vela Luka			
1. UPU Martina-bok-Požar T3	I a.	5	5
2. UPU Gradina	I f.	2	3
3. UPU Plitvine	I f. i I d.	2 i 5	3
4. UPU Gabrica	I c. i I d.	5 i 5	4
5. UPU Poplat	I c.	4	2
a) Privala - Planirano područje razvoja turizma unutar Strategije razvoja turizma Općine Vela Luka	I a.	5	5
Područje općine Blato			
1. UPU Ugostiteljska zona Izmeta	I a.	4	4
2. i 3. UPU Gršica-Prižba			
2 a) Prižba ″Alfir″	I f. i I a.	4 i 4	3
3 a) Prižba ″Ravno	I f. i I b.	4 i 5	5
3. UPU Prišćapac	I f. i I a.	2 i 4	3
4. UPU Lučica	I a.	4	4
5. UPU Bristva – Prigradica - Žukova	I d.	4	4
Područje općine Smokvica			
1. UPU Naselje Smokvica – Brna; UPU ŠRC Brna-Istruga			
1a. Punta Zaglav	I a.	4	5
1b. TL Feral	I c.	4	2
a) Prihodišća T1 - Građevna zona van naselja unutar Prostornog plana županije Dubrovačko-neretvanske.	I a.	4	5
Područje Grada Korčule			
1. UPU TL Uvala Žitna	I a.	4	4
2. UPU TZ Koromačna	I a.	3	3
3. UPU TL Žrnovska Banja	I f.	3	2
4. UPU Rasohatica	I d.	5	2
a.-e. Građevna zona van naselja unutar Prostornog plana županije Dubrovačko-neretvanske			
a) Račišće Kneža (T2)	I c.	5	5
b) UPU Koromačina	I a.	3	4
c) Devet Hilba	I a.	4	4
d) Korčula Dominče	I h. i I f,	1 i 4	1
e) Luka Polačišta	I d.	3	4
Područje općine Lumbarda			
1. UPU TZ Krmača	I c. i I h.	5 i 3	4
2. TL Lumbarda (Lumbarda, Lovor-Borik, Mala Glavica)	I e.	5	3
b. UPU TZ Berkovica - Građevna zona van naselja unutar Prostornog plana županije Dubrovačko-neretvanske	I a.	4	5

12. Analiza prihvatljivosti zahvata na primjeru područja vrlo velike ugroženosti: Prižba-Ravno

Slika 182. Prižba, (Izvor: https://www.korcula-larus.com/)
Slika 183. Prižba-polje, (Izvor: http://noticiasargentinas.info/)

Unutar Prostornog plana uređenja Općine Blato (2013) lokacija turističke zone Prižba - Ravno ucrtana je kao hotelski kompleks u središnjem dijelu Prižbe površine 5,36 ha (od početnog 5,6, ha planiranog IDPPUO Blato 2019 obuhvat unutar UPU-a 2013 iznosi 5,15ha) a namijenjena je za izgradnju hotela i pansiona do ukupno najviše 380 ležaja, te izgradnju pratećih građevina i uređenje površina za ugostiteljstvo, zabavu, šport, rekreaciju i sl.

U PPDNŽ iz 2013.g. lokacija je ucrtana kao građevinsko područje, no u prostornim podacima dobivenim od Županijskog zavoda za prostorno uređenje navedena lokacija se nalazi u izgrađenom građevinskom području unutar naselja turističke namjene. Na temelju navedenog možemo zaključiti da se očekuje prenamjena iz građevinske u turističku namjenu kroz prijedloge izmjena i dopuna županijskog prostornog plana.

Istovremeno PPDNZ područje Prižbe predlaže za zaštitu u kategoriji Kultiviran krajobraz što se u UPU-u prepoznaje kroz Uvjete korištenja, uređenja i zaštite prostora: „prilikom uređenja građevne čestice nužno je maksimalno sačuvati postojeće terase (podzide) u izvornom obliku i materijalu (kamen)“.

Prema Nacionalnoj klasifikaciji staništa, područje spada pod kategoriju I.2.1. Mozaici kultiviranih površina.[89] Područje nije pod zaštitom unutar Nature 2000.

U daljnjoj razradi prostorno planske dokumentacije Urbanistički zavod grada Zagreba izradio je UPU Gršćica-Prižba (2015) čiji plan korištenja i namjene površina vidimo na Slici 185.

Tijekom javnog uvida UPU-a Gršćica-Prižba (2015) izneseni su uglavnom zahtjevi lokalnih stanovnika koji su se odnosili na prenamjene neizgrađenih dijelova građevinskog područja u izgrađene.

[89] Mozaici kultiviranih površina – Mozaici različitih kultura na malim parcelama, u prostornoj izmjeni s elementima seoskih naselja i/ili prirodne i poluprirodne vegetacije. Ovaj se tip koristi ukoliko potrebna prostorna detaljnost i svrha istraživanja ne zahtijeva razlučivanje pojedinih specifičnih elemenata koji sačinjavaju mozaik. Sukladno tome, daljnja raščlamba unutar ovoga tipa prati različite tipove mozaika prema zastupljenosti pojedinih sastavnih elemenata. (Izvor: http://www.haop.hr)

Očitovanje Hrvatskih šuma koje u kojemu se apelira na zaštitu krajobraza stiglo je na žalost izvan roka za dostavu primjedbi te nije uzeto u obzir. Hrvatske šume očitovale su se na način da gdje god okolnosti dopuštaju planirati zahvate izvan šume i šumskog zemljišta te također izvan površina koje su obuhvaćene Odlukama Vlade za podizanje višegodišnjih nasada. Iz navedenog je vidljivo da se nadležne institucije u sektoru poljoprivrede u ovom slučaju nisu očitovale o potrebi očuvanja i zaštite agrikulturnog krajobraza.

UPU-om se predviđa izgradnja hotela i vila na području sadašnjeg polja, a krajobraz se štiti samo u okviru očuvanja suhozida koji zapravo nisu prisutni na području polja. U okviru UPU-a smjernice za uređenje otvorenog prostora (krajobraz se kao pojam ne koristi) obuhvaćene su u više točaka (uređenje neizgrađenog dijela građevinske čestice, javnog parka, trgova) vrlo šturo i bez upute za izradu detaljnijih krajobraznih studija i/ili smjernica za projektiranje.

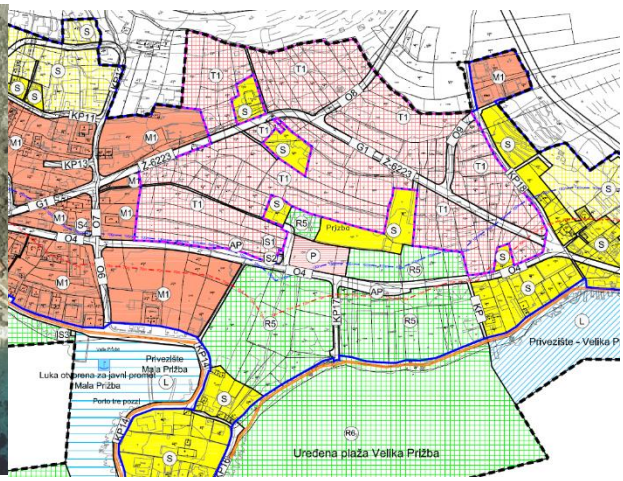

Slika 184. Ortofoto snimka sa granicama planirane hotelske namjene
Slika 185. Isječak iz UPUa Gršćica-Prižba (IDUPU Gršćica Prižba,2015. List: Korištenje i namjena površina)

Tipovi krajobraza obuhvaćeni unutar granica predviđene razvojne lokacije su u većem dijelu kulturni krajobraz polja (I b) i u manjem dijelu turističko naselje (I f).

Područje kulturnog krajobraza polja Prižbe ocijenjeno je u okviru vrednovanja najvišom ocjenom (5) zbog ključnih vrijednih karakteristika simboličkog značenja kulturnih elemenata krajobraza te rijetkosti i specifičnosti krajobraznog područja. Ovo krajobazno područje karakterizira bogatstvo reljefa: Rt Prižba je u većem dijelu prirodan te se na njemu nalaze stambeni objekti tradicionalnih arhitektonskih obilježja i gabarita te krajobrazni uzorci suhozidnih terasa. Rt je povezan kopnom specifičnim uskim prijelazom čija zapadna strana služi kao prirodna lučica a istočna kao prirodna plaža jedinstvena za otok Korčulu po veličini i samom smještaju na rtu. Središnji dio naselja veže se uz kulturni krajobraz polja otvorenog prema moru i okruženog prirodnim padinama. Sama topografija terena izuzetno je rijetka na otoku a na zaravnjenom području uz samu obalu kultivirano je polje. Podtipove kultiviranog polja smještenog uz samu obalu na otoku Korčuli nalazimo još samo u Lumbardi i na potezu između Vrbovice i Banje. Rt Prižba uvjetovao je formiranje prirodnih plaža koje nisu smještene duboko u uvalu što je rijetkost na otoku Korčuli. Takvu formu obale nalazimo još samo kod susjednog Rta Prišćapac koji je u velikoj mjeri već izgrađen. Turistički identitet Prižbe temelji se na prepoznatljivosti kompleksnog krajobraza i sitnog mjerila krajobraznih uzoraka. Planirani zahvat gabaritima i oblikom negira prostorni kontekst te zauzima velik dio polja čime se nepovratno gubi na krajobraznoj kvaliteti i mijenja *genius loci* mjesta Prižba.

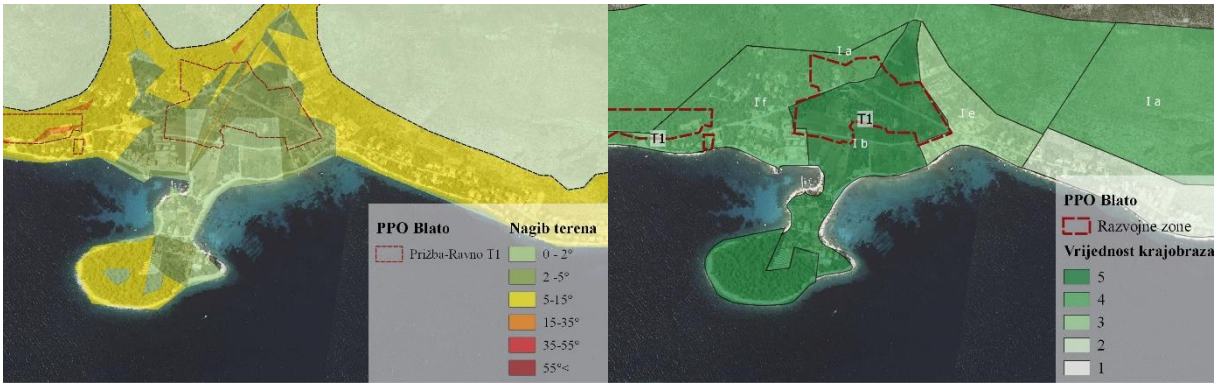

Slika 186. Nagib terena Prižba - Ravno
Slika 187. Podtipovi krajobraza i vrijednost krajobraza na lokaciji Prižba-Ravno

Zaključak analize lokacije

Na temelju iščitavanja UPU-a zaključuje se da je planirana lokacija neprihvatljiva. Obilježja planiranog zahvata u potpunosti i nepovratno mijenjaju karakter prostora/krajobraza, uništavaju se prostorne kvalitete te se predlaže izrada krajobrazne studije šireg područja unutar kojeg bi se tražilo alternativnu lokaciju. Pri analizi i planiranju alternativnih lokacija potrebno je primijeniti znanja i holistički pristup krajobraznog planiranja koji suprotstavljanjem razvojnih i zaštitnih interesa doprinosi održivom razvoju.

Jedna od mogućnosti smanjenja utjecaja turističkog razvoja na predmetnoj lokaciji bila bi i razmatranje alternativnih oblika turističkog razvoj, tj. onih koji bi u manjoj mjeri utjecali na postojeće kvalitete, npr. kamp i sl.

Ako traženje alternativne lokacije nije moguće i zaključi se da je zahvat prihvatljiv potrebno je detaljnom krajobraznom studijom revidirati UPU s ciljem što manjeg zadiranja u kulturni krajobraz polja i uključivanja njegovih vrijednih strukturnih elemenata u buduće urbanističko i projektno rješenje zahvata. Krajobrazna studija bi trebala analizirati kako UPU korespondira sa zatečenim kulturnim i prirodnim krajobraznim kvalitetama te istražiti mogućnosti razvoja turizma i očuvanja kvaliteta kulturnog krajobraza polja (u smislu prostorne distribucije i dimenzija izgrađenih dijelova hotelskog kompleksa, odnosa prema postojećim obilježjima ruralnog naselja i zatečenog kulturnog krajobraza polja i okolnog prirodnog krajobraza obalne padine). Unutar izrade odredbi za provođenje UPU-a predlaže se obaveznim izraditi projekt krajobraznog uređenja.

U primjerima planiranja razvoja turizma gdje je zahvat prihvatljiv potrebno je izraditi detaljnu krajobraznu studiju koja bi imala za zadatak inventarizirati i valorizirati krajobrazne značajke konkretne lokacije i te izrada smjernica zaštite krajobraza za Urbanistički plan uređenja turističkog naselja (smjernice zoniranja, oblikovnih principa, zelene cezure, principi ozelenjivanja, koncept zelenog sistema naselja)

Studija bi mogla obuhvaćati sljedeće analize:

- Detaljno mapiranje krajobraznih uzoraka
- Strukturnu analizu i analizu mentalne slike
- Detaljnu analizu vizura uzimajući u obzir objekte kao barijere
- Analizu vizualne atraktivnost u zavisnosti od odnosa između izgrađenih i krajobraznih elemenata prostora

13. Rezultati i rasprava

Prirodni i antropogeni čimbenici otoka Korčule

Reljef otoka Korčule katerističan je po raščlanjenosti, specifičnoj razlici blaže nagnute sjeverne obale od strme južne obale. Primjer je pitomosti reljefa što je jedinstveno za krške krajeve. Sjevernu i južnu obalu u čitavoj duljini izgrađuju rudistni vapnenaci s različitim primjesama. Plesitocenske naslage taložene su u krškim udubljenjima i čine većinu obradivog zemljišta, oko kojih su kroz povijest formirana naselja. Obzirom na višegodišnje antropogene utjecaje većina tala na otoku Korčuli nije zadržala svoje izvorne tipove.
Upravo razvedenost obale brojnim uvalicama i uvalama sa žalima i otočja te karakteristični pijesci na Istočnom dijelu otoka najveći su resurs za razvoj turizma
Otok Korčula je iznimno bogat raznolikom vegetacijom. Južne padine otoka gotovo u potpunosti pripadaju stenomediteranskoj vegetacijskoj zoni divlje masline sjeverna padina eumediteranskoj vegetacijskoj zoni česvine. Osim šuma i makija, na otoku su zastupljeni bušici i manjim dijelom poljoprivredne površine koje se šire na račun šumskih staništa. Šume i šumsko zemljište na otoku Korčuli obuhvaćaju oko 16 700 ha, što je oko 60% površine otoka (Grad Korčula, 2003).
Naselja otoka Korčule imaju dvojni karakter, unutrašnjost otoka čuva tradicijska naselja razvijena uz pomoć poljoprivrede, a na obali se gradnja očituje u neskladno oblikovanim turističkim naseljima. Naselja na obali su se razvila iz manjih tradicijskih ribarskih naselja povrh kojih se na priobalnim padinama intenzivno razvijala poljoprivreda tvoreći prepoznatljive krajobrazne uzorke suhozida (Prigradica, Prižba, Račišće).

Zaštićena područja otoka Korčule

Zakonom o zaštiti prirode štiti se 8 lokaliteta na otoku spomenika prirode i parkovne arhitekture te Park šume *Otočić Ošjak i park Hober* i spomenik parkovne arhitekture *park Foretić*. Posebni rezervat *Kočje* ima izniman turistički potencijal zbog čega bi bilo potrebno izraditi studiju nosivosti prostora. *Značajni krajobraz otok Badija* turistički je već eksploatiran te je uključen u prostorne planove za razvoj nautičkog turizma.
Ekološkom mrežom štiti se ukupno 14 područja na teritoriju otoka i 16 pojedinačnih objekata. Prostorno se najveće zone štite na poluotocima i otočjima što upućuje na izuzetnu važnost očuvanja takvih područja (Šaknja Rat, Proizd i Privala, Rt Ražnjić, Otočje Korčule). Turizam prepušten organskom razvoju, bez ograničenja za korištenje prostora, u praksi djeluje degradirajuće na staništa. Potrebno je naglašavati važnost zaštite okoliša kroz edukaciju posjetitelja što bi dodatno obogatilo turističku ponudu a ujedno i podiglo svijest posjetitelja i lokalnog stanovništva. o očuvanju okoliša i njegovoj jedinstvenosti.

Razvoj turizma na otoku Korčuli

Razvoj turizma na otoku Korčuli odvijao se u dva razvojna ciklusa. **U prvom, od sredine 1940-ih do 1992.,** odvija se ekspanzija turističkih kapaciteta i ti **se objekti uglavnom smještaju na rubovima naselja ili izvan njih**. Turizam se razvija usporedno s poljoprivredom, ribarstvom, industrijom i pomorstvom. U **drugome razvojnom ciklusu,**

1996.-2001.g., odvija se snažna fizionomska transformacija obalnog pojasa pod utjecajem nekontroliranog rasta smještajnih kapaciteta (pretežno u kućanstvima), a dijelom je potaknuta i krizom drugih gospodarskih grana.

Očekuje se (Šulc, 2014) **da će daljnji razvoj turizma na Korčuli ovisiti o stupnju unapređenja prometne i turističke infrastrukture te o razvoju složene turističke ponude i obliku turizma, a posebno se navodi da bi se *daljnji razvoj turizma trebao fokusirati na vrednovanju nedovoljno iskorištene prirodne i kulturne baštine.*** Postojeći trendovi rasta turizma na otoku Korčuli različiti su od onih predviđenih Strategijom te se kao osnovna prijetnja vidi povećanje masovnosti turizma (u ljetnoj sezoni), što je povezano s nekontroliranom, a često i neplanskom i neestetskom gradnjom privatnih turističkih objekata. Posljedice toga dovode do pada kvalitete turističkog iskustva.

Ovaj rad naglašava važnost zaštite krajobraza kao resursa i ulogu krajobraznog arhitekta za usmjeravanje razvoja turizma na otoku Korčuli. Trenutna faza razvoja turizma obilježena je stagnacijom a sljedeća fazu može biti: revitalizacija ili opadanje. Krajobrazna arhitektura je struka koja može rezimirati i usuglasiti zahtjeve aktera, u ovom primjeru turističkog razvoja u prostoru, uzimajući u obzir demografske promjene i vrijednosti prostora te znanja o instrumentima kojima se omogućava održivi prostorni razvoj. Proces donošenja strateških odluka i prostorno planskih rješenja do razine izvedbenih projekata treba biti interdisciplinaran te uključivati i stručnjake krajobrazne arhitekte.

U Strategiji razvoja turizma Dubrovačko neretvanske županije klaster **Korčula se u strateškim planovima ističe veličanstvenom scenografijom (prirodnom i urbanom)** te se modeli rasta temelje na nautičkom turizmu, dizanju standarda hotelijerstva, organizacijom postojećih privatnih kapaciteta u male obiteljske hotele i difuzne hotele [90] i generalno značajnim porastom platežne moći posjetitelja. Trenutno stanje strategija lokalnih politika ne ide u prilog viziji razvoja turizma Županije za klaster Korčula, posljedica toga je **nekontroliran porast smještajnog kapaciteta u privatnom vlasništvu** i daljnji pritisak na izgradnju za turističke svrhe u zonama mješovitih i stambenih namjena. Kako bi se trend nekontroliranog rasta kapaciteta nižih kategorija zaustavio nužne su restriktivne mjere u izdavanju dozvola za turistički najam i provedba kontrole nad ilegalnim smještajnim kapacitetima.

Da bi se zadržale postojeće predispozicije za razvoj turizma višeg nivoa nužno je **strateški pristupiti zauzimanju obale** kako bi se očuvale vrijedne obalne zone. Uvale sa prirodnim uvjetima za sidrenje u velikoj su mjeri već zauzete lučicama i izgradnjom; privlačnost uvale za nautički turizam povećava se njenom krajobraznom kvalitetom. Stoga **je imperativ za razvoj nautičkog turizma zaštita postojećih uvala**[91] od daljnje degradacije izgradnjom te podizanje kvalitete usluge u postojećim nautičkim lukama. Potrebno je naglasiti da turizam ne

[90] Prema talijanskom modelu Albergo diffuso (hr raštrkani, difuzni hoteli). Grad Korčula je pokrenuo postupak organizacije naselja Žrnovo kao difuzni hotel u sklopu Master plana razvoja turizma Grada Korčule kroz projekt pod nazivom „Ljudi koji vole ugostiti“. (Korčula, „Ljudi koji vole ugostiti“, 2013)

[91] Popis uvala pogodnih za sidrenje i visoke prirodnosti dat je u poglavlju 7. pod Krajobraznom tipologijom obalnog ruba.

smije dugoročno biti jedini oslonac gospodarskog razvoja i da se politikama na lokalnim razinama moraju dati jednake mogućnosti za razvoj ostalih grana gospodarstva kako bi se održala čvrsta socijalna struktura.[92]

Zaštita krajobraza u legislativi te strateškim i razvojnim prostorno planskim dokumentima

Krajobraz se trenutno u Hrvatskoj štiti kroz Zakon o zaštiti prirode, Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i kroz dokumente prostornog planiranja. Na Korčuli su prema **Zakonu o zaštiti prirode** zaštićena područja u kategoriji park šuma, značajni krajobraz, spomenik parkovne arhitekture, posebni rezervat i spomenik prirode. **Kategorije zaštite nepokretnog kulturnog dobra** koje su bliske ili iste zaštiti krajobraza na Korčuli nalazimo u obliku brojnih arheoloških nalazišta, arheoloških zona, arheoloških ostataka, kulturno-povijesnih cjelina, crkava, kaštela, utvrda, pojedinačnih zgrada, kuća, ljetnikovaca, opatskog dvora i lože, svjetionika, samostana, utvrda i palača.

Zaštita krajobraza kroz prostorni plan se provodi putem područja posebnih uvjeta korištenja i to kroz kategoriju prirodnih i kulturnih krajobraza.

U radu su kartirane sve kategorije zaštite prirode i zaštite krajobraza štićene prostornim planom dok kategorije zaštite nepokretnog kulturnog dobra nisu unesene kao prostorni podatak zbog tehničke i vremenske ograničenosti.

Analizom strateških i prostorno planskih dokumenata zaključuje se da se razvojni pritisci na obalnom području pojavljuju u najvećoj mjeri u svrhu izgradnje turističkih kapaciteta. Analizom važećih PP iščitava se tendencija razvoja novih turističkih zona uz rubove naselja i to ona nagiba do 5° [93]. U posljednjih pet godina točkasto su izgrađene građevine turističke namjene koje svojim arhitektonskim jezikom ne odgovaraju obilježjima okolnog krajobraza, često se ističu visinom i izgrađenošću, postojeća viša vegetacija se zamjenjuje nižom kako bi se vizure iz građevine u potpunosti otvorile.

Postojeće veće turističke zone, hoteli i hotelska naselja[94] s vremenom su srasli sa naseljima uz obalu i svojim gabaritima u pravilu ne predstavljaju snažne negativne utjecaje na prostorni red.

Osim lokacija turističke namjene, veliki negativan utjecaj na krajobraz imaju i planovi uređenja općina u vidu obalnih šetnica, vidikovaca, objekata za najam i slično. Potrebno bi bilo izraditi analizu prihvatljivosti za izgradnju takve infrastrukture i propisati mjere za njihovu provedbu.

U duhu održivog razvoja otoka i razvoja turizma kao jedne od najprofitabilnijih grana gospodarstva potrebno je uložiti napore da se **politikama na lokalnim razinama zaštite resursi**, nosioci kvalitete turističke ponude, što je krajobraz predstavljen skladnim dijalogom između ljudi i okoliša. Generalno u turističkim analizama identitet je predstavljen kao genius loci (lat. duh mjesta) koji se ne može osigurati po principu normatizacije uvjeta za razvoj u

[92] U općinama gdje je razvoj turizma krenuo kasnije, sredinom šezdesetih prošlog stoljeća, razvijene su druge industrijske i trgovačke djelatnosti i turizam se ugrađuje kao dopuna gospodarstvu.

[93] Obzirom na važnost reljefa na namjenu prostora, za potrebe rada se izradio digitalni model reljefa na temelju državne topografske karte 1:25000

[94] Hotelski kapaciteti su izgrađeni u velikom dijelu početkom osamdesetih godina prošlog stoljeća (više u poglavlju Analiza razvoja turizma otoka Korčule)

prostornom planiranju na osjetljivim krajobraznim sklopovima kao što je obala otoka u Hrvatskoj. Snažan **turistički identitet Korčule** temeljen je na očuvanosti prirode i duhu mjesta (**genius loci**), podržanog od strane lokalnog stanovništva i pružanjem autentičnih iskustava upoznavanja lokalne pokretne i nepokretne kulturne baštine.
Pojam krajobraz se kroz strateške i prostorno planske dokumente koristi na različite načine; jedan od glavnih problema je da pojam *krajobraz* često stoji kao opečan razvoju i prostornom planiranju a upravo se u krajobrazu razvoj realizira pa je on uvelike i nositelj kvalitete prostora (kako prirodnog tako i antropogeniziranog) te je potrebno s njime pažljivo upravljati i održivo planirati razvoj.

Postojeće metode zaštite i vrednovanja krajobraza u prostornim planovima na otoku Korčuli nisu zadovoljavajuće. Zaključci su doneseni na temelju analize trenutne legislative i analizom primjene iste na konkretnim lokacijama.

- Ne postoji strateški pristup u smislu određenja strateške vizije razvoja turizma na otoku Korčuli i međusobne usklađenosti prostornih planova teritorijalnih jedinica.
- Zakonski se štite područja pod zaštitom unutar ekološke mreže (alatom ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu) i nacionalnih kategorija zaštite prirode (normativima kroz Zakonom o zaštiti prirode).
- Prijedlog za zaštitu krajobraza na lokalnim razinama u kategorijama prirodnih i kulturnih krajobraza donesen je na razini županije no na razini lokalnih jedinica uprave zone zaštite krajobraza se različito tretiraju, u nekima se revidiraju čime se značajno smanjuje obuhvat a u nekima nisu revidirane. Mjerama za očuvanje krajobraza nije definirano kojim bi se alatima one provodile.

Krajobrazna podtipologija otoka Korčule

Duljina obale otoka Korčule iznosi 190,73km, dok površina područja priobalne padine obrađena u ovom radu iznosi 135km² što uključuje priobalni krajobraz otoka Korčule te pripadajućeg otočja.

Kako bi podtipologija a samim time i valorizacija probalnih krajobraza otoka Korčule bila sustavno provedena potrebno je bilo klasificirati obalna područja i obalne oblike. Radi specifičnosti strukture obale otoka i korištenja prostora osnovna podjela krajobraznog tipa se provela na *obalni rub i obalnu padinu.* Pojavni oblici obalnog ruba definirani su horizontalnim i vertikalnim krškim oblicima.

Obzirom da Krajobrazna osnova Hrvatske kao osnovni dokument zaštite krajobraza nije donesena, ovaj rad se temeljio na Krajobraznoj studiji DNŽ od koje je preuzeta tipologija krajobraznih područja, metode valorizacije i analize ugroženosti krajobraza. Program zaštite okoliša Dubrovačko-neretvanske županije za razdoblje 2018.-2021. (Dubrovačko - neretvanska županija, 2018) ima za cilj nastaviti izradu 'Krajobrazne osnove DNŽ'[95] kao

[95] U sklopu detaljne raščlambe krajobraza na županijskoj i lokalnoj razini ima za cilj obraditi i vrednovati krajobraz kao integralnu cjelinu s prirodnog, kulturnog i razvojnog aspekta te dati smjernice zaštite, upravljanja i održivog korištenja krajobraza cjelokupnog područja DNŽ. Krajobrazna osnova služi kao podloga za izradu prostorno-planskih dokumenata svih razina i obrađena je do lokalne razine.

podlogu za zaštitu krajobrazne raznolikosti za mjeru: *održivog korištenje krajobraza i kulturne baštine* [96] te *očuvanja krajobrazne raznolikosti*.

U ovom radu pristupilo se detaljnijoj analizi općih krajobraznih tipova iz Krajobrazne studije DNŽ: *3.3. krajobraz padina otoka i poluotoka, 3.4. krajobraz manjeg otočja te 3.2.5. kulturni krajobraz niza manjih polja* što obuhvaća u potpunosti područje *3.2.5.Lumbarda-Dominče.*

Podklasifikacijom krajobraza raščlanjuju se krajobrazni tipovi na obalnu padinu, obalni rub i otočja kao zasebni podtipovi definirani prirodnim i antropogenim čimbenicima.

Identificirano je osam (8) podtipova obalne padine: prirodni krajobraz obalnih padina (I a.), kulturni krjaobraz polja (I b.), kulturni krajobraz suhozidnih terasa (I c.), mješoviti kulturni krjaobraz suhozidnih terasa (I d.), ruralna cjelina (I e.), urbanizirana cjelina (I f.), povjesna urbana cjelina (I g.), te područja devastiranog krajobraza (I h.).

Od ukupne obrađene površine od 135 km² čak 49,8km² predstavlja prirodni krajobraz (I a). Površinom slijedi kulturni krajobraz suhozidnih terasa (I c.) koji zauzima površinu od 34,5km² te mješoviti kulturni krajobraz suhozidnih terasa (I d.) koji zauzima površinu od 27,7km². Kulturni krajobraz polja (I b.) zauzima površinu od 4,9km². Ostalih 18,1km² zauzimaju izgrađena i ostala antropogenizirana područja.

Utvrđeno je šest (6) podtipova obalnog ruba: luka (II a.), uvala (II b.), niz uvala (II c.), linijski obalni rub (II d.), rt (II e.) te devastirana obala (II f.). Klasificiranje obalnog ruba zaključeno je sa iscrpnim popisom horizontalnih obalnih oblika i atributa vertikalnog obalnog oblika te se prilaže kvantificiran rezultat:

Identificirano je 17 luka (II a.) od kojih samo četiri (4) nisu snažno antropogenizirane.
Utvrđene su 43 uvale (II b.) od kojih je 14 potpuno prirodno a 29 antropogeniziranih (20 u funkciji privremenih lučica dok su ostale u funkciji šetnica, uređenih plaža ili su izgrađene)
Identificirano je 9 zona koje čine zasebni niz uvala (II c.) i 17 rtova (II e).

Prepoznato je i četiri (4) podtipa otočja: pojedinačni otočići (III a.), otočni niz (III b), skupina priobalnih otoka (III c.) te hridi (III d), ukupno **33 otoka.** Njih 13 je antropogenizirano, od kojih **9 otočića ima izgrađene objekte** za privremeno ili stalno stanovanje.

Identificirana su 4 pojedinačna otoka (III a.), 2 otočna niza (III b.) sa ukupno 13 otoka, od kojih Otočni niz južne antiklinale SZ-JI broji 4 otoka a Otočni niz sjeverne antiklinale SZ-JI broji 9 otoka. **Identificirane su i 2 otočne skupine (III c.) sa ukupno 16 otoka**, od kojih

[96] Do sad izrađene studije: Bralić (1995) u: Koščak, V. i sur., (1999.), Krajolik– sadržajna i metodska podloga krajobrazne osnove Hrvatske, Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja – Zavod za prostorno planiranje, Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu –Zavod za ukrasno bilje i krajobraznu arhitekturu.
Krajobrazna studija Dubrovačko-neretvanske županije: Tipološka klasifikacija krajobraza, Mlakar A.. i sur., Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, ožujak, 2016
Bilušić-Dumbović, J., Prepoznavanje i vrednovanje kulturnih krajolika Dubrovačko-neretvanske županije“ (2016.)

Otočna skupina Velolučkog zaljeva broji 3 otoka a Otočna skupina JI Korčule 13 otoka, te **23 hridi.**

Valorizacija krajobraznih podtipova

Krajobrazni podtipovi ocijenili su se prema pojedinom krajobraznom podpodručju na temelju čije srednje ocjene se dodijelila ocjena krajobraznog podtipa.
Krajobrazna podpodručja ocijenjena su skalom vrijednosti od 1 do 5 (od najmanje vrijednih do vrlo vrijednih područja). Ocjenjivanje se provelo na temelju slijedećih kriterija vrednovanja: raznolikosti, prostornog reda, harmoničnosti i simboličnog značenja prirodnih i kulturnih elemenata krajobraza.

Karakteristički primjeri za najvrjednija/iznimno vrijedna podpodručja, ocjenjena ocjenom 5:
Prirodni krajobraz obalnih padina (I a.) - Privala, Šaknja rat, Padine uz JI obalu od uvale Smokova do Rasohatica.
Kulturni krajobrazi polja (I b.) - Lumbarajsko polje, polje u Prižbi.
Kulturni krajobrazi suhozidnih terasa (I c.) - Privala-Bradat, Podunčinovo, Glogovac te suhozidne terase i mjestimičnim poljima smještene u docima koja završavaju uvalama: Pupnatska luka, Smokova, Tri Luke.
Karakteristički primjeri za vrijedna područja, ocjenjena ocjenom 4:
Područje podtipa Prirodnog krajobraza (Ia) - Veliki greben-Kupa
Mješoviti krajobraz suhozidnih terasa (I d.) - Ravanca-Plažje
Karakteristički primjeri za srednje vrijedna područja, ocjenjena ocjenom 3:
Urbanizirana ruralna naselja (I f.) - Prižba, Kneže.
Karakteristički primjeri za malo vrijedna područja, ocjenjena ocjenom 2:
Urbanizirana ruralna naselja (I f.) longitudinana izgradnja od Prižbe do Prišćapca.
Karakteristički primjeri za najmanje vrijedna područja, ocjenjena ocjenom 1:
Devastiran krajobraz (1 f.) brodogradilište Dominče i deponije Sitnica i Kokojevica.

Valorizacija krajobraza ukupne površine od 135km² zaključuje kako je čak 67.9km² ocijenjeno najvrijednije, dok je kao vrijedno ocijenjeno 47,2km². Srednje vrijednim ocijenjeno je 11.7km². Vrlo malo vrijedno ocijenjeno je 1,8km² a svega 0,2km² su ocijenjena kao najmanje vrijedna.

Vrednovanje krajobraza na razini podtipa namijenjeno je strateškom i prostornom planiranju na županijskoj i lokalnoj razini. Karta vrijednosti krajobraza bi trebala biti jedan od ulaznih podataka za buduća prostorno planska rješenja s ciljem da usmjerava lociranje svih onih zahvata koji mogu narušiti krajobrazne karakteristike prioritetno na područja manje krajobrazne vrijednosti. Ako je krajobrazno područje ocjenjeno sa ocjenom "vrlo velika vrijednost (5)" to znači da bi se u njima trebalo **razmotriti one oblike razvoja turizma koje u manjoj mjeri mijenjaju** postojeće, vrijedne, karakteristike krajobraza a detaljno propisati moguće namjene i uvjete za njihovu realizaciju. Treba propisati obavezu izrade detaljne planske razrade unutar koje je obavezan projekt krajobraznog uređenja.

Ugroženost krajobraza i razvojni pritisci

Rezultati analize ugroženosti pokazali kako je od **27 razvojnih lokacija** identificiranih na području otoka Korčule **njih 5 ocijenjeno vrlo velikom ugroženošću, 9 lokacija velike ugroženosti, 6 lokacija srednje ugroženosti, 4 lokacije male ugroženosti i jedna lokacija vrlo male ugroženosti**.

Na primjeru UPU-a Prižba ″Ravno″ gdje je definirana velika ugroženost krajobraza iznesen je postupak donošenja i trenutni status realizacije UPU-a. Kroz iščitavanje predloženih dokumenata sa javne rasprave utvrdilo se da prevladava interes lokalnog stanovništva za razvojem a ne za zaštitom krajobraza. Zaključeno je kako su malobrojne primjedbe usmjerene na individualnu korist a institucije nisu pravovremeno reagirale kako bi zaštitile javne interese.

Dati su prijedlozi za dislokaciju predmetnog zahvata (hotelskog kompleksa) **ili razmatranja drugog oblika turističkog razvoja** koji bi u manjoj mjeri utjecao na postojeće kvalitete.

14. Zaključak

Otok Korčula područje je velike reljefne raščlanjenosti i bogatstva bioraznolikosti. Iznimna vrijednost krajobraza očituje se i u kulturnim krajobrazima tradicionalnih naselja na obali i u unutrašnjosti otoka s pripadajućim poljoprivrednim uzorcima terasiranih suhozida i polja u kršu. Više od polovice površine otoka Korčule zaštićeno je kroz Zakon o zaštiti prirode, s naglaskom na priobalne zone, a brojna arheološka nalazišta na otoku Korčuli iznimno su vrijedan resurs za razvoj specifičnog tipa turizma koji bi podržao strateški cilj produljenja turističke sezone.

Na žalost, turizam u praksi ima degradirajući utjecaj na krajobraz. U slučaju otoka Korčule kao izuzetno bogatog vrijednim krajobrazima razvoj turizma može značajno umanjiti vrijednost krajobraza. Stoga je nužno sagledavati otok kao cjelinu (prijedlog bi bio izrada Strateškog plana razvoja turizma otoka Korčule) a krajobraz štititi sustavno, ne dozvoljavajući izgradnju ili pažljivo birajući oblik turističkog razvoja na lokacijama velike krajobrazne vrijednosti.

Strategije razvoja turizma važeće za područje otoka Korčule temelje se na podizanju kvalitete smještaja i nautičkom turizmu. Prirodne uvale i priobalne padine visoke krajobrazne vrijednosti osnovni su privlačni faktori za nautičare. Stoga **je imperativ za razvoj nautičkog turizma zaštita postojećih uvala**[97] od daljnje degradacije izgradnjom te podizanje kvalitete usluge u postojećim nautičkim lukama.

Razvojni pritisci na obalnom području Korčule pojavljuju se u najvećoj mjeri u svrhu izgradnje turističkih kapaciteta i to uz rubove naselja na područjima nagiba do 5°. Postojeće veće turističke zone, hoteli i hotelska naselja[98] izgrađeni do 1992. s vremenom su srasli s naseljima uz obalu i svojim gabaritima u pravilu ne predstavljaju snažne negativne utjecaje na prostorni red što se na žalost kosi s tendencijama novije izgradnje koja svojim gabaritima i oblikovanjem snažno i nepovratno degradira prostor. Zaključuje se kako je potrebno uložiti napore da se politikama na lokalnim razinama zaštiti krajobraz uz naglasak na potrebu očuvanja duha mjesta (genius loci) kao nositelja turističkog doživljaja prostora.

Pojam krajobraz se kroz strateške i prostorno planske dokumente koristi na različite načine; jedan od glavnih problema je da pojam krajobraz često stoji kao oprečan razvoju i prostornom planiranju a upravo se u krajobrazu razvoj realizira i on je uvelike i nositelj kvalitete prostora (kako prirodnog tako i antropogeniziranog) te je stoga potrebno s njime pažljivo upravljati i održivo planirati razvoj.

Provedenom tipološkom klasifikacijom identificirano je 8 tipova obalne padine, od kojih su 49,8 km² prirodni krajobraz (I a.), 34,5 km² kulturni krajobrazi suhozidnih terasa (I c.) te 27,7 km² mješoviti kulturni krajobrazi suhozidnih terasa (I d.), 4,9 km² kulturni krajobrazi polja (I b.). Ostalih 18,1 km² zauzimaju izgrađena i ostala antropogenizirana područja.

[97] Popis uvala pogodnih za sidrenje i visoke prirodnosti dat je u poglavlju 7. pod Krajobraznom tipologijom obalnog ruba.

[98] Hotelski kapaciteti su izgrađeni u velikom dijelu početkom osamdesetih godina prošlog stoljeća (više u poglavlju Analiza razvoja turizma otoka Korčule)

Identificirano je 6 podtipova obalnog ruba: 17 luka (II a.), 43 uvale (II b.), 9 zona koje čine zasebni niz uvala (II c.), 17 rtova (II e).

Identificirano je ukupno 4 podtipa otočja: 4 pojedinačna otoka (III a.), 2 otočna niza (III b.) s ukupno 13 otoka, 2 otočne skupine (III c.) s ukupno 16 otoka te 23 hridi (III d.).

Valorizacija krajobraza ukupne površine od 135 km² zaključuje kako je čak 67.9 km² ocijenjeno najvrijednije, dok je kao vrijedno ocijenjeno 47,2 km². Srednje vrijednim ocijenjeno je 11.7 km². Vrlo malo vrijedno ocijenjeno je 1,8 km² a svega 0,2 km² su ocijenjena kao najmanje vrijedna.

Vrednovanje krajobraza na razini podtipa namijenjeno je strateškom i prostornom planiranju na županijskoj i lokalnoj razini. Karta vrijednosti krajobraza bi trebala biti jedan od ulaznih podataka za buduća prostorno planska rješenja s ciljem da usmjerava lociranje svih onih zahvata koji mogu narušiti krajobrazne karakteristike prioritetno na područja manje krajobrazne vrijednosti. Ako je krajobrazno područje ocijenjeno s ocjenom "vrlo velika vrijednost (5)" to znači da bi se u njimu trebalo razmotriti one oblike razvoja turizma koji u manjoj mjeri mijenjaju postojeće, vrijedne, karakteristike krajobraza a detaljno propisati moguće namjene i uvjete za njihovu realizaciju. Treba propisati obavezu izrade detaljne planske razrade unutar koje je obavezan projekt krajobraznog uređenja.

Rezultati analize ugroženosti pokazali su kako je od 27 krajobraznih podpodručja identificiranih na području otoka Korčule na kojima se planira razvoj njih 5 ocijenjeno vrlo velikom ugroženošću, 9 područja velike ugroženosti, 6 područja srednje ugroženosti, 4 područja male ugroženosti i jedno područje vrlo male ugroženosti.

Na primjeru UPU-a Prižba ″Ravno″ gdje je definirana velika ugroženost krajobraza analizirala se prostorno planska dokumentacija i dati su prijedlozi za dislokaciju predmetnog zahvata (hotelskog kompleksa) ili razmatranja drugog oblika turističkog razvoja koji bi u manjoj mjeri utjecao na postojeće kvalitete.

Zaključci ovog rada mogu se primijeniti na ostala otočna područja, te se predlaže uključivanje u bazu podataka (NIPP) čija je izrada predložena unutar Stručne podloge za integralno upravljanje obalnim područjem; Nacionalne Infrastrukture Prostornih Podataka (NIPP). Ovaj rad je ogledni primjer za analizu kompleksnog odnosa politika na više razina (od lokalne do međunarodne), turizma kao pokretača razvoja, dijapazona aktera (od lokalnog stanovništva do vanjskih investitora) i krajobraza koji je ujedno i resurs i žrtva.

Prijedlozi za daljnje projekte

U svrhu što kvalitetnije zaštite krajobraza predlaže se izrada analiza prihvatljivosti planiranih lokacija turističke namjene prema modelu analize prihvatljivosti zahvata iz primjera Prižba-Ravno. Na taj način se može dati pregled postojećih razvojnih zona na području velike i vrlo velike ugroženosti krajobraza i na temelju analize dokumentacije nadležnim službama uputiti smjernice za revidiranje lokacije konkretnog zahvata ili naknadnim uvrštenjem potrebe zaštite krajobraza na konkretnim lokacijama.

Obzirom na veliku potencijalnu degradaciju krajobraza koja može nastati kroz turističko-rekreacijske djelatnosti (izgradnja šetnica uz obalu, sportski tereni) predlaže se izrada karte ranjivosti i pogodnosti krajobraza za turističko-rekreacijske djelatnosti na cjelokupnom obuhvatu otoka.

Potencijalne degradacije obale prijete davanjem koncesije na plaže te se predlaže izrada projekta inventarizacija i kategorizacija plaža DNŽ sa smjernicama za integralno upravljanje.

Obzirom na različit pristup lokalnih jedinica definiranju vrijednih prirodnih krajobraza (koji su nerijetko i točkasti) korisno bi bilo izraditi studiju zelene infrastrukture otoka.

Smjernice i zaključci prethodno predloženih projekata trebali bi biti osnova za izradu jedinstvene otočne razvojne strategije (vođene od strane lokalne razvojne agencije).

Popis priloga

Prilog 1. Karta razvojnih područja priobalja otoka Korčule

Prilog 2. Karta nagiba obalnog ruba otoka Korčula i Karta tipa obale

Prilog 3. Tipološka podklasifikacija obalnih padina, obalnog ruba i otočja :125 000

Prilog 4. Vrijednost krajobraza krajobraznih podtipova obalnih padina otoka Korčule

Prilog 5. Tipološka podklasifikacija obalnih padina, obalnog ruba i otočja 1:50000

Popis slika

Slika 1. Glavni smjerovi nabornih pravaca na otoku Korčuli (Kalogjera, 1976) 3
Slika 2. Geološka karta otoka Korčule, Izvor: https://www.hgi-cgs.hr/geoloska_karta_Hrvatske_1-300_000.htm.....4
Slika 3. Pedološka karta otoka Korčule. Izvor: SHP pedoloska karta_HTRS.....6
Slika 4. Osjenčani model reljefa otoka Korčule. Izvor: Osjenčani model reljefa, webgis.hgi-cgs.hr.....7
Slika 5. Područje pod zaštitom NATURA 2000 Izvor: http://www.bioportal.hr/gis/.....11
Slika 6. Područja pod zaštitom prema Zakonu o zaštiti prirode. Izvor: http://www.bioportal.hr/gis/.....14
Slika 7.. Karta arheoloških nalazišta na otoku Korčuli (Solarić, 2009) 17
Slika 8. Statistička naselja i izdvojeni dijelovi naselja na otoku Korčuli.....18
Slika 9. Čarsko polje, mapa iz 1851 (mapire.eu) i recentna ortofoto snimka (Open street map) 19
Slika 10. Parcela povrh Uvale Kurija (Klisura, 2017) 20
Slika 11. Novopodignuti vinogradi na području južne padine u Lumbardi, (Klisura, 2017) ...20
Slika 12. Posjed vinarije Bire u Lumbardi na Južnim padinama izveden u kombinaciji tehnike drobljenja kamena i suhozidnih terasa (Izvor: http://bire.hr/, 2018).....20
Slika 13. Primjer uspješnog kombiniranja moderne poljoprivredne tehnike obrade krša i tradicionalnih uzoraka (Izvor: https://zeljko-vinskeprice.blogspot.hr/, 2018) 20
Slika 14. Otok Vrnik, tradicija eksploatacije kamena datira još iz antičkih doba. Na slici Vrnik nekada i danas 22
Slika 15. Prostorne deformacije u vidu kamenloma, deponija i industrije na otoku Korčuli ...22
Slika 16. Butler Tourism destination life cycle model. Source: R.W. Butler (1980) 23
Slika 17. Struktura turističkih dolazaka otoka Korčule prema vrstama smještajnih kapaciteta na kraju svake faze (Šulc, 2011.) 24
Slika 18. Strategija razvoja turizma Općine Vela Luka, Horvath HTL 35
Slika 19. Strategija razvoja turizma Općine Korčula, Razvojna Misija.....37
Slika 20. Problematika litoralizacije, Smjernice za Integralno upravljanje obalnim područjem Dubrovačko-neretvanske županije 39
Slika 21. Izgradnja izvan granica utvrđenih građevinskih područja naselja (PP(b)O Korčula) 41
Slika 22. Lokacije razvojnih turističkih zona na priobalnim padinama unutar Prostornog plana Vela Luka.....44
Slika 23. Obuhvat UPU-a Martina-bok preklopljen sa ortofoto kartom lokacije 45
Slika 24. PPUO Vela Luka, Građevinska područja.....45
Slika 25. PPUO Vela Luka, Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora –Područja posebnih uvjeta korištenja, arheološka i prirodna baština 45
Slika 26. Obuhvat UPU-a Gradina preklopljen sa ortofoto kartom lokacije 46
Slika 27. PPUO Vela Luka, Građevinska područja.....46
Slika 28. PPUO Vela Luka, Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora –Područja posebnih uvjeta korištenja, arheološka i prirodna baština 46
Slika 29. Obuhvat UPU-a Plitvine preklopljen sa ortofoto kartom lokacije 47

Slika 30. PPUO Vela Luka, Građevinska područja.....47
Slika 31. PPUO Vela Luka, Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora –Područja posebnih uvjeta korištenja, arheološka i prirodna baština 47
Slika 32. Obuhvat UPU-a Gabrica preklopljen sa ortofoto kartom lokacije 48
Slika 33. PPUO Vela Luka, Građevinska područja.....48
Slika 34. PPUO Vela Luka, Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora –Područja posebnih uvjeta korištenja, arheološka i prirodna baština 48
Slika 35. Obuhvat UPU-a Poplat preklopljen sa ortofoto kartom lokacije.....49
Slika 36. PPUO Vela Luka, Građevinska područja.....49
Slika 37. PPUO Vela Luka, Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora –Područja posebnih uvjeta korištenja, arheološka i prirodna baština 49
Slika 38. Lokacije razvojnih turističkih zona na priobalnim padinama unutar Prostornog plana Općine Blato 52
Slika 39. Obuhvat UPU-a Izmeta preklopljen sa ortofoto kartom lokacije 53
Slika 40. IIDPPU Općine Blato, Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora- područja primjene planskih mjera zaštite, UPU Ugostiteljsko turističke zone Izmeta.....53
Slika 41.IIDPPU Općine Blato, Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora-Područja posebnih ograničenja u korištenju.....53
Slika 42. Obuhvat UPU-a Gršćica-Prižba preklopljen sa ortofoto kartom lokacije.....54
Slika 43. IIDPPU Općine Blato, Korištenje i namjena površina 54
Slika 44. IIDPPU Općine Blato, Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora- područja primjene planskih mjera zaštite, UPU Grščica - Prižba 54
Slika 45. IIDPPU Općine Blato, Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora-Područja posebnih ograničenja u korištenju.....55
Slika 46. IIDPPU Blato, Izmeta-Grscica-Prizba.....55
Slika 47.IIDPPU Blato, Izmeta-Grscica-Prizba.....55
Slika 48. Obuhvat UPU-a Lučica i UPU-a Priščapac preklopljen sa ortofoto kartom lokacije 56
Slika 49. IIDPPU Općine Blato, Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora-Područja posebnih ograničenja u korištenju.....56
Slika 50. Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora-Područja primjene posebnih mjera uređenja i zaštite.....56
Slika 51. IIDPPU Općine Blato, Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora- područja primjene planskih mjera zaštite, UPU Lučica i UPU Prišćapac 57
Slika 52. UPU Prišćapac.....57
Slika 53. Upu Lučica 57
Slika 54. Obuhvat UPU-a unutar PPO Žukova, preklopljen sa ortofoto kartom lokacije.....58
Slika 55. IIDPPU Općine Blato, Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora- područja primjene planskih mjera zaštite, UPU Bristva-Prigradica-Žukova.....58
Slika 56.IIDPPU Općine Blato, Korištenje i namjena površina 58
Slika 57. IIDPPU Općine Blato, Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora-Područja posebnih ograničenja u korištenju.....59
Slika 58. UPU Bristva-Prigradica-Žukova 59

Slika 59. Lokacije razvojnih turističkih zona na priobalnim padinama unutar Prostornog plana uređenja Općine Smokvica 62
Slika 60. Obuhvat UPU-a unutar PPO Smokvica, preklopljen sa ortofoto kartom lokacije ...63
Slika 61. Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora- uvjeti, ograničenja i posebne mjere, UPU Brna.....63
Slika 62. Građevinska područja i područja posebnih uvjeta za korištenje: Smokvica, Brna i Vinašac (Izdvojeni djelovi GP naselja Smokvica) 63
Slika 63. Lokacije razvojnih turističkih zona na priobalnim padinama unutar Prostornog plana Grada Korčule 67
Slika 64. Obuhvat UPU TL Uvala Žitna preklopljen sa ortofoto kartom lokacije 68
Slika 65.IIDPPU Grada Korčule, Korištenje i namjena površina 68
Slika 66. IIDPPU Grada Korčule, Građevinska područja i područja posebnih uvjeta korištenja 68
Slika 67. IIDPPU Grada Korčule, Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora-pregled prostornih planova UPU TL Uvala Žitna (36), UPU Zavalatica 1 (37), UPU Zavalatica 2 (38) 68
Slika 68. Obuhvat TZ Koromačna preklopljen sa ortofoto kartom lokacije 69
Slika 69. IIDPPU Grada Korčule, Korištenje i namjena površina 69
Slika 70. IIDPPU Grada Korčule, Građevinska područja i područja posebnih uvjeta korištenja 69
Slika 71. IIDPPU Grada Korčule, Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora-pregled prostornih planova, 26.UPU Piske, 27. UPU TZ Koromačna, 29. UPU Kneže 2 69
Slika 72. Obuhvat UPU TL Žrnovksa Banja preklopljen sa ortofoto kartom lokacije 70
Slika 73. IIDPPU Grada Korčule, Korištenje i namjena površina 70
Slika 74. IIDPPU Grada Korčule, Građevinska područja i područja posebnih uvjeta korištenja 70
Slika 75. IIDPPU Grada Korčule, Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora-pregled prostornih planova UPU Polačišta (15), UPU Žrnovska Banja 1 (16), UPU Žrnovska Banja 2 (17), UPU Žrnovaska Banja 3 (18), UPU TL Žrnovska Banja (19) 70
Slika 76. Obuhvat UPU T Korčula preklopljen sa ortofoto kartom lokacije.....71
Slika 77. IIDPPU Grada Korčule, Korištenje i namjena površina 71
Slika 78. IIDPPU Grada Korčule, Građevinska područja i područja posebnih uvjeta korištenja 71
Slika 79. IIDPPU Grada Korčule, Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora-pregled prostornih planova, UPU Dominče (1), UPU GZ Dominče (2), UPU TL Bon Repos (3), UPU Poslovna lokacija Uvala Luka (4) UPU Zagradac (5), UPU Kalac (6), UPU Uvala Školjki (10) 71
Slika 80. Obuhvat UPU Rasohatica preklopljen sa ortofoto kartom lokacije 72
Slika 81. IIDPPU Grada Korčule, Korištenje i namjena površina 72
Slika 82. IIDPPU Grada Korčule, Građevinska područja i područja posebnih uvjeta korištenja 72
Slika 83. IIDPPU Grada Korčule, Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora-pregled prostornih planova, UPU Rasohatica 72

Slika 84. Lokacije razvojnih turističkih zona na priobalnim padinama unutar Prostornog plana Općine Lumbarda 75
Slika 85. Obuhvat UPU Krmača preklopljen sa ortofoto kartom lokacije 76
Slika 86. IIDPPUO Lumbarda, Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora- prirodno nasljeđe – lokacija UPU Krmača 76
Slika 87. IIDPPUO Lumbarda, Korištenje i namjena površina 76
Slika 88. IIDPPUO Lumbarda, Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora- Ekološka mreža - lokacija UPU Krmača 76
Slika 89. IIDPPUO Lumbarda, Građevinska područja i područja posebnih uvjeta korištenja - lokacija UPU Krmača 76
Slika 90. Obuhvat UPU Lumbarda preklopljen sa ortofoto kartom lokacije 77
Slika 91. IIDPPUO Lumbarda, Korištenje i namjena površina 77
Slika 92. IIDPPUO Lumbarda, Lokacije T preklopljene sa Uvjetima korištenja, uređenja i zaštite prostora- prirodno nasljeđe 77
Slika 93. Obuhvat UPU Berkovica preklopljen sa ortofoto kartom lokacije 78
Slika 94. IIDPPUO Lumbarda, Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora- prirodno nasljeđe, UPU Berkovica- Izuzeta iz najnovijih Izmjena i dopuna PP Općine Lumbarda 78
Slika 95. Prikaz lokacija razvojnih zona unutar Općine Vela luka smještenih uz obalu 80
Slika 96. Prikaz lokacija razvojnih zona unutar Općine Blato smještenih uz obalu 81
Slika 97. Prikaz lokacija razvojnih zona unutar Općine Smokvica smještenih uz obalu 82
Slika 98. Prikaz lokacija razvojnih zona unutar Grada Korčule smještenih uz obalu 83
Slika 99. . Prikaz lokacija razvojnih zona unutar Općine Lumbarda smještenih uz obalu 84
Slika 100. PPDNŽ Područja posebnih ograničenja u korištenju; kategorije prirodni i kultiviran krajobraz (Izvor podataka: PPDNŽ) 86
Slika 101. Područja Prirodnog i Kultiviranog krajobraza predloženog za zaštitu prema Prostornim planovima korištenim u ovom radu, s lijeva na desno: općina Vela Luka, Blato, Smokvica, Korčula, Lumbarda 86
Slika 102. . Skica razvoja uvala. Obala Šolte, Obalni oblici. Ivo Rubić 91
Slika 103. Hridi na Južnoj obali otoka Korčule, u blizini uvale Glogovac.(Klisura, 2017) 92
Slika 104. Garme na Sjevernoj obali otoka Korčule, podno podine Pravi dovci. (Klisura,2017) 93
Slika 105. Pojednostavljen prikaz nagiba obalnog ruba u visini do 50mnv 96
Slika 106.Krajobrazna područja uz obalu Otoka Korčule prema Tipološkoj klasifikaciji krajobraza DNŽ (Miočić-Stošić, Oblijan, & Mlakar, 2017) 99
Slika 107. Hrvatski jadranski otoci, otočići i hridi. (Drenovec, 2012) 100
Slika 108. Krajobrazna podtipologija obalnih padina otoka Korčule 102
Slika 109. Prihodišća. (Klisura, 2017) 102
Slika 110. Pogled s mora na Šaknja rat. (Klisura, 2017) 102
Slika 111. Polja u ruralnoj cjelini Prižba. (Izvor: http://www.boriskacan.com/) 103
Slika 112. Polja u Lumbardi. (Izvor: http://filmingincroatia.hr/en/katalog_lokacija/regije/otoci/korcula/lumbarda) 103
Slika 113. Kulturni krajobraz suhozidnih terasa u zarastanju na Rtu Kneža. (Klisura, 2017) 103
Slika 114. Mikroambijent - Ruralni sklop gradnje u kamenu sa suhozidnim strukturama u blizini uvale Babina. Vidljiva su karakteristična spremišta za barke. (Klisura, 2017) 103

Slika 115. Kulturni krajobraz suhozidnih terasa na predjelu Požar. (Klisura, 2017).....103
Slika 116. Kulturni krajobraz suhozidnih terasa na predjelu Glogovac. (Klisura, 2017) 103
Slika 117. Mješoviti kulturni krajobraz suhozidnih terasa na predjelu Straževica. (Klisura, 2017).....104
Slika 118. Mješoviti kulturni krajobraz suhozidnih terasa na predjelu Bile glavice povrh uvale Gostinja na SI obali otoka Korčule. (Klisura, 2017).....104
Slika 119. Mješoviti kulturni krajobraz suhozidnih terasa na predjelu Ražnjić u Lumbardi. (Klisura, 2017) 104
Slika 120. Suhozidne terase uz more na predjelu Ražnjić u Lumbardi. (Klisura, 2017) 104
Slika 121. Ruralna cjelina Brna. (Klisura, 2017).....104
Slika 122. Detalj unutar ruralne cjeline Brna: Nedovršen hotel na rubnom, istočnom dijelu naselja. (Klisura, 2017).....104
Slika 123. Ruralna cjelina Lumbarda, predio Vela Glavica. (Klisura, 2017).....105
Slika 124. Ruralna cjelina Piske. (Klisura, 2017) 105
Slika 125. Ortofoto snimka područja Oplovac, prije i nakon izgradnje turističkih objekata .105
Slika 126. Objekti turističke namjene na području padine Oplovac okruženi karakterističnim suhozidnim strukturama. (Klisura, 2017) 105
Slika 127. Ortofoto snimka naselja Žrnovska Banja, prije i nakon izgradnje turističkih objekata "Korčula Hill".....105
Slika 128. Pogled na turističke objekte "Korčula Hill" sa morske strane 105
Slika 129. Pogled na naselje Karbuni na SZ obali otoka Korčule. Primjer devastirane obale gradnjom. (Korčula, 2017).....106
Slika 130. Longitudinalna izgradnja – turističko naselje uz obalu u naselju Prižba. (Klisura, 2017).....106
Slika 131. Pogled iz zraka na turističko naselje Port 9 u luci Uš u Korčuli (Izvor: https://www.alltours.at) 106
Slika 132. Plan turističkog naselja Port 9. (Izvor:http://www.korcula-hotels.com) 106
Slika 133. Grad Korčula, fotografija.iz zraka (Izvor: http://www.kompas.hr).....107
Slika 134. Crtež grada Korčule iz 16.st. (Izvor: www.korculainfo.com).....107
Slika 135. Obalni rub uz zidine grada Korčule s pogledom na Pelješac (Izvor: www.beachrex.com).....107
Slika 136. Deponija Sitnica, Izvor: https://dubrovacki.slobodnadalmacija.hr.....107
Slika 137. Deponija Kokojevica, Izvor: lumbardanet.com.....107
Slika 138. Luke na otoku Korčuli 109
Slika 139. Pogled na Luku Račišće s mora. Izvor: Klisura, 2017.....109
Slika 140. Luka Račišće, zračni snimak. Izvor: https://www.visitkorcula.eu/racisce-hr.htm 109
Slika 141. Pogled s mora na luku Bristva i novogradnju turističke namjenjena samoj obali podno Straževice. Izvor: Klisura,2017 110
Slika 142. Brodogradilište Radež u luci Bristva. Izvor: https://www.otoci.eu/.....110
Slika 143. Pogled na Luku Lumbarda s mora. Izvor: Klisura, 2017.....110
Slika 144. Luka Lumbarda, pogled iz zraka. Izvor: https://marinas.com/.....110
Slika 145. Uvale na otoku Korčuli (detaljnije u prilogu Tipologija obalnog ruba otoka Korčule) 111
Slika 146. Uvala Babina. Izvor: Klisura, 2017 111

Slika 147. Pogled na Uvalu Babina. Izvor: http://www.smokvina.hr/se/hus/17748.....111
Slika 148. Uvala Zaklopatica na Šaknja ratu. Ortofoto snimka.....112
Slika 149. Pogled s mora na uvalu Zaklopatica. (Klisura, 2017).....112
Slika 150.. Pogled s mora na uvalu Vela Prihonja (Klisura, 2017).....112
Slika 151. Pogled s mora na uvalu Mala Prihonja. (Klisura, 2017).....112
Slika 152. Niz uvala na otoku Korčuli 114
Slika 153. Niz uvala (vala, bokova i bočića) na Južnoj obali otoka Korčule na potezu Zaglav - Ripna.....114
Slika 154. Izrazito široka supralitoralna zona na području Pavja Luka - Pržina 114
Slika 155. Pogled na Niz uvala sjeverno od grada Korčule. (Klisura, 2017) 115
Slika 156. Niz uvala istočno od Brne, opožareno područje. (Klisura, 2017) 115
Slika 157. Uvalica Grahonja kod Zavalatice, podno opožarenog područja. (Klisura, 2017) .115
Slika 158. Obalne linije, stjenovite obale otoka Korčule 116
Slika 159. Garme kod uvale Orlanduša, ortofoto snimka.....116
Slika 160. Linijski obalni rub, stjenovita obala s garmama na JI obali otoka Korčule, potez od uvale Bačva do uvale Orlanduša. (Klisura, 2017).....116
Slika 161. Pločasta obala sjeverno od Prigradice, ortofoto snimka. Izvor: Arkod 116
Slika 162. Linijski obalni rub, stjenovita obala pločastih formi na potezu između luka Bristva i Prigradica. (Klisura, 2017).....116
Slika 163. Rtovi otoka Korčule.....117
Slika 164. Ortofoto snimka Rt Blaca na Sjevernoj obali otoka Korčule.....117
Slika 165. Pogled s mora na Hrid i Rt Blaca. (Klisura, 2017).....117
Slika 166. Ortofoto snimka Rt Ratak na Južnoj obali otoka Korčule kod Prižbe.....117
Slika 167. Fotografija polja između Male i Velike Prižbe i Rta Ratak 117
Slika 168. Stanje iskorištenosti obalnog ruba otoka Korčule 118
Slika 169. Ortofoto snimka brodogradilišta i trajektnog pristaništa Dominče 118
Slika 170. Pogled s mora na kontaktnu zonu devastirane i prirodne obale na predjelu brodogradilišta Dominče. (Klisura. 2017).....118
Slika 171. Pojavnost vertikalnih obalinih oblika na obalnom rubu otoka Korčule 119
Slika 172. Prirodno žalo u uvali Vaja u blizini naselja Račišće na Sjevernoj obali otoka Korčule. (Klisura, 2017).....119
Slika 173. Uvala Pržina u Lumbardi, prirodna pješćana abrazivna terasa. (Izvor: Tz Lumbarda).....119
Slika 174. Pogled s mora na uvalu i plažu Pržina, pješčane abrazivne terase. (Klisura, 2017) 119
Slika 175. Grad Korčula, obalni rub uz obrambene zidine iz 15.st. (Izvor: https://www.travelbook.de/) 120
Slika 176. Grad Korčula, pogled na Zapadnu rivu i otočiće u Pelješkom kanalu. (Izvor:https://marinas.com).....120
Slika 177. Krajobrazna pododručja otočja Korčule (vidi prilog 3).....122
Slika 178. Pogled s mora na otok Veli Pržnjak. (KPP III 2a) (Klisura, 2017) 123
Slika 179. Pogled s mora na otok Oblijak (KPP III 2b) (Klisura, 2017).....123
Slika 180. Pogled sa planine Sv. Ilija na Grad Korčulu i otočnu skupinu priobalnih otočića Korčule (Košćak, 2015).....123

Slika 181. Fotografija restorana Moro na Stupama. Prirodna obala otoka je izmjenjena. (Izvor: https://www.tripadvisor.nl/) 123
Slika 182. Prižba, (Izvor: https://www.korcula-larus.com/) 134
Slika 183. Prižba-polje, (Izvor: http://noticiasargentinas.info/) 134
Slika 184. Ortofoto snimka sa granicama planirane hotelske namjene 135
Slika 185. Isječak iz UPUa Gršćica-Prižba (IDUPU Gršćica Prižba,2015. List: Korištenje i namjena površina) 135
Slika 186. Nagib terena Prižba - Ravno 136
Slika 187. Podtipovi krajobraza i vrijednost krajobraza na lokaciji Prižba-Ravno 136

Popis literature

1. Barčić, D. D. (2012). Prilog poznavanju prirodne obnove nakon požara i problematika njege opožarenih površina u sastojinama alepskoga bora (Pinus halepensis Mill.). *Vatrogastvo i upravljanje požarima, br. 3/2012., vol.I.*

2. Bralić, I. (1995). *Krajobrazna regionalizacija RH s obzirom na prirodna obilježja.* Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske.

3. Butler, R. (1980). The concept of a tourist area cycle of evolution: Implications for management of resources. *The Canadian Geographer*, 5-12. Dohvaćeno iz https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/j.1541-0064.1980.tb00970.x

4. Butula, S., Andlar, G., Hrdalo, I., Hudoklin, J., Kušan, T., Kušan, V., Šteko, V. (2009). *Inventarizacija, vrednovanje i planiranje obalnih krajobaza Dalmacije. Područje Stona i Janjine s Malostonskim zaljevom.* Projekt COAST.

5. (1972). *Convention on the Prevention of Marine Pollution by Dumping of Wastes and Other Matter 1972.* London: International Maritime Organization. http://www.imo.org/en/OurWork/Environment/LCLP/Documents/PROTOCOLAmended2006.pdf

6. Council of Europe. (2000). *European Landscape Convention.* Florence. Retrieved from https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/0900001680080621

7. D. Vuletić, V. V. (2006). Rezultati ispitivanja sklonosti turista za boravak u šumi i odnos prema ekološkim i socijalnim uslugama šume. *Šumarski institut Jastrebarsko 41 (1–2)*, 83-90.

8. Demek, J. (1972). International geomorphological map of Europe on 1 : 2500000. *Sbornik Ceskoslovenske spolecnosti zemepisne 77*, 21-127. doi:https://books.google.hr/books?id=6j1OC4P31ukC&pg=PA226&lpg=PA226&dq=2-5+5-15+slope+IGU&source=bl&ots=au0ktP0i27&sig=W1_j2-IKTyuNdlnlCbLpIUgBpeE&hl=hr&sa=X&ved=0ahUKEwiBmra-3svbAhWt0aYKHQFmDSIQ6AEIJjAA#v=onepage&q=2-5%205-15%20slope%20IGU&f=false

9. Drenovec, F. (2012). *Hrvatski jadranski otoci, otočići i hridi.* http://www.hrvatskiotoci.com/hrvatskiotoci.pdf

10. Dubrovačko-neretvanska županija. (2011). *Smjernice za integralno upravljanje obalnim područjem DNŽ.* RRA Dunea, DNŽ, Marina Marković i Željka Škaričić. http://www.zzpudnz.hr/LinkClick.aspx?fileticket=AKdFLwcsZ7Y%3D&tabid=610

11. Dubrovačko-neretvanska županija. (2013). *Strategija razvoja turizma Dubrovačko-neretvanske županije 2012.-2022.* Zavod za prostorno uređenje Dubrovačko-

neretvanske županije . Horwath Consulting Zagreb. http://www.edubrovnik.org/strategije/01_SRTDNZ_za_WEB.pdf

12. Dubrovačko-neretvanska županija. (2015). *Regionalni program uređenja i upravljanja morskim plažama na području Dubrovačko-neretvanske županije.* http://www.edubrovnik.org/wp-content/uploads/2016/07/regionalni-program-ure%C4%91enja-pla%C5%BEa_DN%C5%BD.pdf

13. Dubrovačko-neretvanska županija. (2015). *Regionalni program uređenja i upravljanja morskim plažama na području Dubrovačko-neretvanske županije.* Ministarstvo turizma. Dubrovnik: Trames consultants. http://www.edubrovnik.org/wp-content/uploads/2016/07/regionalni-program-ure%C4%91enja-pla%C5%BEa_DN%C5%BD.pdf

14. Dubrovačko-neretvanska županija. (2016). *Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije.* Dubrovnik: Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije. http://www.edubrovnik.org/prostorni-plan/

15. EEA UNEP/MAP Joint Work Plan 2006–2008. (2006). *United Nations Environment Programme (UNEP).* EEA UNEP/MAP Joint Work Plan 2006–2008: https://wedocs.unep.org/rest/bitstreams/1860/retrieve

16. Governing Council of the United Nations. (1994). *Basel convention on the control of transboundary movements of hazardous wates and their disposal.* http://www.basel.int/Portals/4/Basel%20Convention/docs/text/BaselConventionText-e.pdf

17. Grad Korčula. (2015). *II. izmjene i dopune Prostornog plana uređenja Grada Korčule.* Službeni Glasnik Grada Korčule: http://www.zzpudnz.hr/LinkClick.aspx?fileticket=vuO3RkRJDYE%3d&tabid=614

18. Grad Korčula. (2017). *Plan upravljanja pomorskim dobrom na području grada Korčule,* http://www.korcula.hr/wp-content/uploads/2017/02/plan-upravljanja-pomorskim-dobrom-na-podrucju-grada-korcule-za-2017.-godinu.pdf

19. Guidelines for Landscape and Visual Impact AssessmentLandscape Institute and Institute of Environmental Management & Assessment. (2013). Landscape Institute and Institute of Environmental Management & Assessment, https://www.taylorfrancis.com/books/9781136754647

20. Hodak, N. (1963). Novo nalazište vrste Convolvulus Cneorum l. na području otočne skupine Korčule. *Acta Botanica Croatica XXII* .

21. NN (109/2007). Uredba o proglašenju ekološke mreže. *Narodne novine*. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2007_10_109_3182.html

22. NN (146/2014). Pravilnik o ocjeni prihvatljivosti za ekološku mrežu. *Narodne novine*, Pravilnik o ocjeni prihvatljivosti za ekološku mrežu

23. NN (12/02). *Zakon o potvrđivanju Konvencije o europskim krajobrazima.* Zagreb: Narodne novine 12/02, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/2002_10_12_144.html

24. NN (8/2012). Zakon o potvrđivanju Protokola o integralnom upravljanju obalnim područjem Sredozemlja. *Narodne novine*. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/2012_11_8_96.html

25. NN (33/2006). Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o otocima. *Narodne novine*, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2006_03_33_862.html

26. NN (44/2017). Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2017_05_44_1000.html

27. NN (80/2013). Zakon o zaštiti prirode. *Narodne novine*, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2013_06_80_1658.html

28. Hrvatski zavod za prostorni razvoj. (2014). *Stručna podloga Integralno upravljanje obalnim područjem.* Split: URBOS doo., http://www.hzpr.hr/UserDocsImages/strategija/INTEGRALNO%20UPRAVLJAN%20JE%20OBALNIM%20PODRU%C4%8CJEM_Stru%C4%8Dna%20podloga_URBOS_KOLOVOZ%20%202014..pdf

29. Important Plant Areas (IPA) programme in South. (2009). *Područja Hrvatske značajna za floru* . (T. J. Nikolić T., Ur.) Department of botany and botanical garden: http://hirc.botanic.hr/HBoD/IPA/IPA-knjiga-20-Aug-2009.pdf

30. Intelligent Energy Europe (IEE). (2014). *Akcijski plan učinkovitog gospodarenja energijom Općine Smokvica, Sustainable Energy Action Plan (SEAP) of the Municipality of Smokvica.* DUNEA, http://mycovenant.eumayors.eu/docs/seap/15972_1413017880.pdf

31. International Maritime Organization. (1973/1978). *International Convention for the Prevention of Pollution from Ships (MARPOL).* International Maritime Organization., http://www.mar.ist.utl.pt/mventura/Projecto-Navios-I/IMO-Conventions%20%28copies%29/MARPOL.pdf

32. International Seabed Authority. (1995). *United Nations Convention on the Law of the Sea.*,http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf

33. Ivičić, D. B. (1998). Dalmatinski otoci – prirodni uvjeti, stanje i mogućnosti vodoopskrbe. (D. (. Trninić, Ur.) *Voda na hrvatskim otocima, Zbornik radova*, str. 119-134.

34. Jasprica, N. D. (2015). *Plant taxa and communities on three islets in south Croatia, NE Mediterranean.* Dubrovnik: Institute for Marine and Coastal Research, University of Dubrovnik.

35. Jeričević, M. J. (2014). *Floristic novelties from the island of Korčula and peninsula of Pelješac.* Dubrovnik: Institute for Marine and Coastal Research.

36. Juračić, M. (2008). *Geologija zaštite okoliša: Erozija, poplave, obale,* Prirodoslovno matematički fakultet Sveučilišta u Zagrebu: http://geol.pmf.hr/~mjuracic/predavanja/Geol.zastite.okolisa/04.Erozija.poplave.pdf

37. Kalodjera, A. (1976). Evolucija reljefa otoka Korčule. *Geografski glasnik Br. 38* .

38. Korčula, G. (2013). *„Ljudi koji vole ugostiti“,* http://web.korcula.hr/wp-content/uploads/Master_plan_razvoja_turizma_Grada_Korcule.pdf

39. Korčula, G. (2018). *Plan upravljanja pomorskim dobrom na području Grada Korčule za 2018. godinu.* Grad Korčula, http://www.korcula.hr/wp-content/uploads/2018/02/plan-upravljanja-pomorskim-dobrom-za-2018.-1.pdf

40. Korolija, B. B. (1977). *Osnovna geološka karta SFRJ, 1:100.000. Tumač za list Lastovo, Korčula, Palagruža.* Zagreb: Institut za geološka istraživanja, Savezni geološki zavod, Beograd, 1-53.

41. Koščak Miočić-Stošić, V., Oblijan, D., & Mlakar, A. (2016). *Krajobrazna studija Dubrovačko-neretvanske Županije: Tipološka klasifikacija krajobraza.* Dubrovnik: Zavod za porstorno uređenje Dubrovačko-neretvanske županije.

42. Krklec, K. L. (2010). *Prirodni resursi otoka Korčule.* Split: GRAD invest d.o.o.

43. LCA. (2002). Landscape Character Assessment in England and Scotland, Topic paper 6, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/691184/landscape-character-assessment.pdf

44. Leder Duplančić, T. U. (2004). Coastline Lengths and Areas of Islands in the Croatian Part of the Adriatic Sea Determined from the Topographic Maps at the Scale of 1 : 25 000. *Geoadria Vol. 9 No. 1,* 5-32.

45. Luis Garay, G. C. (2011). Life cycles, stages and tourism history: The Catalonia (Spain) Experience. *Annals of Tourism Research vol. 38,* 651-671, https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0160738310001659

46. Martinović, J. (1986). *Tla sekcija Korčula 1 i 2 i Sušac 2 s pedološkom kartom 1:50.000.* Zagreb: Projektni savjet za izradu Pedološke karte SR Hrvatske.

47. Marušić, J. (1998.). Regionalna razdelitev krajinskih tipov v Sloveniji - Metodološke osnove.

48. Miljenko Solarić, N. S. (2009). Lumbarda Psephisma, the Oldest Document about the Division of Land Parcels in Croatia from the Beginning of the 4th or 3rd Century BC. *Kartografija i geoinformacije Vol.12,* 79-87.

49. NN. (123/11). *Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama* (Svez. 123/11). Republika Hrvatska.

50. Općina Blato. (2013). *Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja Općine Blato,* http://www.zzpudnz.hr/dokumenti_101200/dok183.aspx

51. Općina Blato. (2017). *Strategija razvoja Općine Blato 2015-2020.* Agencija za razvoj Varaždinske županije - AZRA d.o.o, http://www.blato.hr/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=130&Itemid=15

52. Općina Lumbarda (2015). *Dopuna Prostornog plana uređenja Općine Lumbarda.* Zagreb: Arhitektonski fakultet Zagreb - Zavod za urbanizam, prostorno planiranje i pejzažnu arhitekturu, http://www.zzpudnz.hr/dokumenti_3/dok264.aspx

53. Općina Smokvica (2007). *Prostorni plan uređenja Općine Smokvica.* Zagreb: Sveučilište u Zagrebu Arhitektonski fakultet, Zavod za urbanizam, prostorno planiranje i pejzažnu arhitekturu, http://www.zzpudnz.hr/PROSTORNIPLANOVI/dok98.aspx

54. Općina Smokvica (2007). *Prostorni plan uređenja Općine Smokvica.* Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Arhitektonski fakultet, Zavod za urbanizam, prostorno planiranje i pejzažnu arhitekturu, http://www.zzpudnz.hr/LinkClick.aspx?fileticket=hfL_fCiPFLM%3D&tabid=173

55. Općina Vela Luka (2011). *Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja Općine Vela Luka.* Zagreb: Urbing d.o.o., http://www.zzpudnz.hr/dokumenti_101200/dok103.aspx

56. Općina Vela Luka (2016). *Strategija razvoja turizma Općine Vela Luka.* (H. HTL, Ur.), Vela Luka, https://drive.google.com/file/d/0B5ycXhgpI9AlYTl5ZEQyMzVfVVE/view

57. PPU Grada Korčule (2003). Preuzeto 2018 iz Grad Korčula: http://www.korcula.hr/158/prostorni-plan-uredenja-grada-korcule-2003

58. Program zaštite okoliša DNŽ 2018.- 2021. (2018). *DNŽ.* Dvokut Ecro., http://www.edubrovnik.org/wp-content/uploads/2018/05/Tekst_PZO_DNZ_Final.pdf

59. Protocol on Integrated Coastal Zone Management in the Mediterranean (2009) OJ L 34, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:22009A0204(01)&from=EN

60. *Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske,* (1997). Zagreb: Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, Zavod za prostorno planiranje, http://www.mgipu.hr/doc/StrategijaRH/Strategija_I_II_dio.pdf

61. *Program prostornog uređenja Republike Hrvatske (1999),* Zagreb: Ministarstvo prostornog uredenja, graditeljstva i stanovanja, Zavod za prostorno planiranje, http://www.mgipu.hr/doc/ProgramRH/pro-tek.pdf

62. Rubić, I. (1925). Dužina obale, broj otoka i luka države S.H.S. *Geografski vestnik Vol. 1*, 52-55.

63. Rubić, I. (1927). Obala Šolte: morfološki prikaz. *Geografski vestnik Vol. 3*, 28-53.

64. Rubić, I. (1936-1937). Mali oblici na obalnom relijefu istočnog Jadrana. *Geografski vestnik Vol. 12-13*, 3-53 http://zgs.zrc-sazu.si/Portals/8/Geografski_vestnik/Pred1999/GV_1201_003_053.pdf

65. Schrunk, V. B. (2003). Rimske vile Istre i Dalmacije, II. dio: Tipologija vila. *Prilog istraživanju arheologije*, 95-112.

66. Siriščević, K. (2016). *Upravljanje kulturno povijesnim resursima otočne destinacije za globalno pozicioniranje.* Split: Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet., https://repozitorij.efst.unist.hr/islandora/object/efst%3A432/datastream/PDF/view

67. Siriščević, K. (2016). *Upravljanje kulturno povijesnim resursima otočne destinacije za globalno pozicioniranje.* Split: Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet.

68. Strategija razvoja turizma Grada Korčule. (2017). *G*rad Korčula. Korčula: Quadrans consulting, http://www.korcula.hr/wp-content/uploads/2018/02/ilovepdf_merged-10.pdf

69. Šulc, I. (2014). Turistički razvoj i stagnacija otoka Korčule u modelu razvojnog ciklusa turističkih područja. *Hrvatski geografski glasnik 76/2*, 61-84.

70. Šundov, M. (2005-2009). Strukturnogeomorfološke značajke reljefa Dubrovačkog primorja. *Acta Geographica Croatica Vol. 37*, 41-61., https://hrcak.srce.hr/82997

71. Šundov, M. (2012). Geomorfologija Konavala, Dubrovačkog primorja, Elafita i Pelješca. U *Bibliotheca Geographia Croatica* (str. Knjiga 43).

72. Terzić, J. M. (2008). Influence of sea-water intrusion and agricultural production on the Blato Aquifer, Island of Korčula. *Environ. Geol. 54*, pp. 719-729.

73. The Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora (1992) OJ L 206, 22.7.1992,. *Official Journal of the European Communities Vol. 206*, 7-50, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:31992L0043&from=HR

74. The Council Decision of 13 September 2010 concerning the conclusion, on behalf of the European Union, of the Protocol on Integrated Coastal Zone Management in the Mediterranean to the Convention for the Protection of the Marine Environment and the Coastal Region of the Mediterranean (2008). OJ L 279,. *Official Journal of the*

European Union, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009D0089&from=EN

75. The Countryside Agency, Scottish Natural Heritage. (2002). *Landscape Character Assessment, Guidance for England and Scotland.* Department of Landscape University of Sheffield, Land Use Consultants, Gloucestershire.

76. Directive on the conservation of wild birds. (2009/147/EC). *Official Journal of the European Communities*, The European parliament and the Council of the European Union , https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0147&from=HR

77. Trinajstić, I. (1970). *Novi prilog flori otoka Korčule.* Zagreb: Institut za botaniku u Sveučilišta u Zagrebu.

78. Trinajstić, I. (1984). *Flora otočne skupine Korčule.* Zagreb: Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

79. Trinajstić, I. (1986). *Fitocenološko-tipološka analiza sastojina makije somine Juniperus phoeniceal u Hrvatskom primorju.* Zagreb: Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

80. Trinajstić, I. R.-B. (1967). *Prilog poznavanju flore otoka Korčule.* Zagreb: Institut za botaniku u Sveučilišta u Zagrebu.

81. Protocol concerning specially protected areas and biological diversity in the Mediterranean (1995) OJ L 322 http://web.unep.org/unepmap/conference-plenipotentiaries-convention-protection-mediterranean-sea-against-pollution-and-its-10

82. United Nations. (1991). *Convention on environmental impact assessment in a transboundary context.*, https://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/eia/documents/legaltexts/Espoo_Convention_authentic_ENG.pdf

83. United Nations. (1992). *Convention on biological diversity.*, https://www.cbd.int/doc/legal/cbd-en.pdf

84. United Nations Division for Sustainable Development. (1992). *AGENDA 21.* Rio de Janerio, Brazil: United Nations Conference on Environment & Development, https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf

85. Vlahović, T. B. (2005). Zalihe podzemnih voda Blatskog polja na otoku Korčula. (I. V. Velić, Ur.) str. 251-252.

86. Vrbanac, B. (2013). Pojmovnik fenomena krša (Glossary of karstic phenomena). *NAFTA vol 64.*

87. Zavod za prostorno uređenje Dubrovačko neretvanske županije. (2016). *Prepoznavanje i vrednovanje kulturnih krajoblika Dubrovačko-neretvanske županije.* Dubrovnik: dr.sc. Biserka Dumbović Bilušić, dipl.ing.arh.

88. Županijska lučka uprava Korčula, Korčula. (2017). *Elaborat zaštite okoliša za Ocjenu o potrebi procjene utjecaja na okoliš za zahvat: Izgradnja nove luke Korčula na lokaciji Polačišta.* Zagreb: DVOKUT ECRO d.o.o., http://mzoip.hr/doc/812018-_elaborat_zastite_okolisa_1.pdf

Životopis

Marija Klisura rođena je 23.12.1991. godine u Zagrebu. Osnovnu školu i prvi razred srednje škole završava u Korčuli, te seli u Zagreb gdje završava Opću gimnaziju.
Godine 2010. upisuje studij Krajobrazna arhitektura na Agronomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.
Preddiplomski studij završava 2015. godine obranom Završnog rada pod naslovom Prostorni potencijali otvorenih prostora centra naselja Lumbarda.
Za vrijeme studija sudjeluje u organizaciji i provođenju radionica Udruge studenata krajobrazne arhitekture u suradnji s Agronomskim fakultetom.
Stručnu praksu završava u uredu KAPPO gdje radi na projektu revitalizacije trase nekadašnje željezničke pruge Rovinj-Kanfanar u svrhu turističko-rekreacijskog koridora.

Iskusni je govornik engleskog jezika (stupnja C2) te na početničkoj razini (A2) koristi njemački, talijanski i francuski jezik.
Dugogodišnjim radom u turizmu stiče komunikacijske i organizacijske vještine.
Koristi se digitalnim vještinama stečenima na studiju (Adobe pack, Autocad, Sketchup) te vještinama stečenim po završenim tečajevima (Wordpress, SEO).
Aktivan je volonter te je trenutno na poziciji tajnice unutar udruge koja djeluje u Zagrebu.